

ISSN : 2630-0761 (Print)

ISSN : 2774-1370 (Online)

2023

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน

**วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**

***Education journal
Faculty of Education,
Nakhon Sawan Rajabhat University***

[https://edu.nsrุ.ac.th/2018/index.php](https://edu.nsrु.ac.th/2018/index.php)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000
Tel : +669 0978 7771
Email : edujournal@nsru.ac.th

ISSN: 2630-0761 (Print)

ISSN: 2774-1370 (Online)

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATION JOURNAL
Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2566

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102
<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

วารสารครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าในงานวิจัย และเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์นักวิชาการ และนักศึกษา ต่อสาธารณชน

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร์

Assoc.Prof.Dr.Yaowares Pakdeejit

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันวิสาข์ พูลทอง

Asst.Prof. Wanwisa Phulthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์

Prof. Dr.Anurak Panyanuwat

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

Assoc.Prof.Dr.Boonchom Srisa-Ard

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์

Assoc.Prof.Dr.Chaiwat Sutthirat

รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร

Assoc.Prof.Dr.Wareerat Kaewurai

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

Prof. Dr.Teera Runcharoen

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

Assoc.Prof.Dr.Nuntiya Noichun

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน

Asst.Prof.Dr.Teeppipat Suntawan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาธิพย์ งามนิล

Asst.Prof.Dr.Suthathip Ngamnin

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ	ฉบับแรกของปี	มกราคม – เมษายน
	ฉบับที่สองของปี	พฤษภาคม – สิงหาคม
	ฉบับที่สามของปี	กันยายน – ธันวาคม

ศิลปินกรรม

นางสาวณัฐชา นิมทอง
Miss.Natthacha Nimthong
นางสาวจรินทร์ สุขขานน
Miss.Jarinton Sukkanon

ภาพปก

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร และนางสาวณัฐชา นิมทอง

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102
<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีการภายนอกกร่วม
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนก
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณระราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.สรวพร กุศลส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดา ฝารอนันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนัย กิรติรัตน์
อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนนท์ เกียรติประภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช บุญเขียว
อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์
อาจารย์ ดร.มินมาศ พรานป่า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ วิชขุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์ดง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา พรหมมาศ
อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา รวมถึงผู้ที่สนใจได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย ผลงานวิชาการและผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย การศึกษาค้นคว้าและการเรียบเรียงผลงานทางวิชาการ โดยในฉบับปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2566 นี้ วารสารได้ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

ในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง บทความวิจัย จำนวน 19 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 21 เรื่อง ทั้งนี้ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขาจำนวน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการสู่สาธารณชนและแวดวงวิชาการต่อไป

กองบรรณาธิการ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ ขอบคณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง และหวังอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร

บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	จ
สารบัญ	ฉ
ผลการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 The Effects of CIPPA Model on Learning Achievement and Attitude toward Science of Prathomsuksa 6 Students	1
สุดาทิพย์ ดวงจินดา, พรสิริ เอี่ยมแก้ว	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 The Effects of Learning Management by 4Mat with Role-Playing on Chinese Listening and Speaking Ability of Matthayomsuksa 4 Students	11
อติมา ศิริชนะ, บัณฑิตา อินสมบัติ	
ผลการบูรณาการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ The Effects of King Science Knowledge Based Transfer of Pre-Service Teachers to Promote Learners' The Degree of Participation Citizen Science in Phetchabun Province	23
นันทวัน พัวพัน	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 Effect of Cooperative Learning with Student Teams Achievement Division Technique and Learning Object toward Learning Achievement and Satisfaction in Technology Subject of Mathayomsuksa 2 Students	36
ลดาวลีย์ ทิพย์วงศ์, พรรณราย เทียมทัน	
การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ Factors Analysis of The Characteristics of School Administrators in The New Normal under The Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province	47
นิตญา ลุนสมบัติ, ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน, ศุภชัย ทวี	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 The Relationship Between Leaders in Digital Age of School Administrators and School Administration According to the Sufficiency Economy Philosophy under The Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3	61
ปิยะพงศ์ คงกระพันธ์, ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน, ศุภชัย ทวี	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรม
วิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The Development of an English Listening-Speaking Ability by Activities on Role Play for
Elementary Program Students Faculty of Education Kamphaeng Phet Rajabhat University

75

ศศิ์กัญญา บุญนา

ประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาญจนบุรี เขต 4

The Administrative Efficiency of Promotion of Educational Provision Group under Kanchanaburi
Primary Educational Service Area Office 4

87

ณัฐธณิชา สาทิบุตร, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์, มิตภาณี พุ่มกล่อม

การศึกษาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

The Study of Academic Affairs Management of Small Schools under Nakhon Sawan Primary
Educational Service Area Office 2

102

ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี, กันต์ฤทัย คลังพหล, บุษยา จูงาม, ปาริชาติ ผดุงศิลป์, อภิญา สวัสดิ์

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
เจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Effects of Coopeartive Learning Mangement with Stad Techniques and The Grahpic
Organizer on Learnin Achievement and Attitued Towards the Health Education Subject Learning
of The Mathayomsuksa 2 Student

114

สุชา รอดวิหค, บัณฑิตา อินสมบัติ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

A Study of the Relationship Between School Administrators' Transformational Leadership
and Academic Administration of Educational Opportunity Expansion School under the
Chainat Primary Educational Service Area Office

126

มาลัย แสงสว่าง, ทินกร ชอัมพงษ์, เยาวเรศ ภัคดีจิตร

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Blended Learning Activity Package to Promote Mathematical Literacy
for Grade 7 Students

139

รัชณาภรณ์ คำศรี, ปริญญา ปริพัฒ, เกษศิริ ทองเฉลิม

ส่งเสริมศึกษาการจัดการความรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดนครสวรรค์

STEM Education and Knowledge Management of History, Art, Culture and Local Wisdom of
Ethnic Group in Nakhon Sawan Province

153

ดรรรัตน์ ชัยพิลา, พรรณี เหมะสถล

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีอาร์เอส (SQP2RS)	
Achievement of Critical Reading for Mathayomsuksa 5 Students of Prasarnmit Demonstration School (Secondary) Using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy	166
เอกพงษ์ ใจสมหวัง, มีชัย เอี่ยมจินดา	
บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1	
The Development of a Model in Preparation for Practicing Experience Training to Enhance Learning Management Ability for Student Teachers of Lampang Rajabhat University	178
หทัยทิพย์ ลิขิตทกสมิต, เยาวเรศ ภัคจิตติ	
ผู้บริหารกับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคต	
Administrators with New Roles in Education Administration in the Future	191
พัชรภรณ์ ดวงชื่น	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	
The Effects of Learning Management by Using Total Physical Response with Simulation Teaching on Listening and Speaking Chinese Ability of Matthayomsuksa 4 Students	203
เมธาวี ศรีพฤกษ์, บัณฑิตา อินสมบัติ	
การยกระดับทักษะการออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	
Enhancing Electronic Learning Media Design Skills for Learning Management in Digital Age	218
พันธ์ทิพา คนฉลาด, สุรีย์ จุฬากาญจน์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง	
Factors Affecting Intention to Enroll in Bachelor of Science, Sports Science and Health of Thailand National Sport University, Angthong Campus	227
กฤตย์วิพุธ ผอบแก้ว	
การพัฒนาศักยภาพครูให้มีสมรรถนะไอซีทีการสอนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง	
Developing Teacher Potential for ICT Competency in Teaching with Learning Community Process (PLC) in Secondary Schools in Surat Thani, Chumphon and Ranong Provinces	238
อัญชลีพร มั่นคง, จิรศักดิ์ แซ่ไคว้, ชลิตา ชีววิริยะนนท์, สุจินต์ ภิญญานิล	
ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู	
Studying of Blended Learning to Enhance the Creative Problem-Solving Abilities for Student Teachers	251
ปาริชาติ เตชะ, ไตรรงค์ เปลียนแสง, จารุพันธ์ ขวัญแน่น	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	263
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์	264

ผลการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน
วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of CIPPA Model on learning achievement and attitude toward
science of prathomsuksa 6 students

สุดาทิพย์ ดวงจินดา¹, พรสิริ เอี่ยมแก้ว²

Sudathip Duangchinda¹, Pornsiri Eiamguaw²

Corresponding Author E-mail: sudathip6051@gmail.com

Received: 2022-08-28; Revised: 2023-02-20; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา จำนวน 4 แผน ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ($x = 4.23$, S.D. = 0.29) 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.40 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.24 - 0.76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และ 3) แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.26 - 0.67 และ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบลำดับที่โดยเครื่องหมายของวิลค็อกสัน ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare the learning achievement of Prathomsuksa 6 students between before and after learning management by CIPPA Model 2) compare the learning achievement of Prathomsuksa 6 students between after learning management by CIPPA Model with the criteria 80 percent of total score and 3) compare the attitude toward Science subject of Prathomsuksa 6 students between before and after learning management by CIPPA Model. The sample were 6 students from Prathomsuksa 6 obtained by cluster random sampling. The instruments were 1) 4 lesson plans according to the CIPPA Model with the appropriate of high level ($x = 4.23$, S.D. = 0.29) 2) Science subject learning achievement test, (the 4 choices with 30 items) with the validity was between 0.67 - 1.00, the difficulty was between 0.40 - 0.80, the discrimination was between 0.24 - 0.76, and the reliability was 0.88 and 3) the assessment form concerning attitude towards learning on Science subject with the validity was between 0.67 - 1.00 and reliability was 0.90. The statistics used for analyzing data were mean, standard deviation, and Wilcoxon Sign Ranks test. The research findings were as follows:

1) The Prathomsuksa 6 students after learning management by CIPPA Model had the post - learning achievement higher than pre - learning achievement significantly by statistical level .05. 2) The Prathomsuksa 6 students after learning management by CIPPA Model had the post - learning achievement higher than the criteria at 75 percent of total score significantly by statistical level .05. and 3) The Prathomsuksa 6 students It was found that the students after learning management by CIPPA Model had the attitude towards learning on Science subject higher than before significantly by statistical level .05.

Keywords: Learning Management by CIPPA Model, Learning Achievement, Learning Attitude

บทนำ

การศึกษาเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ นำสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาไปพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศให้ก้าวทันกับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาของประเทศไทยต้องเข้าสู่ยุคแห่งการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่ โลกยุคศตวรรษ ที่ 21 สามารถทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 7) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553: 13-14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 4 และแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 (3) มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมการเรียนรู้การสอนวิทยาศาสตร์ให้ผู้เรียนได้พัฒนา ก้าวหน้า และเจริญงอกงาม ทั้งทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งเสริมให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ มีจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่เรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้

จากความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จึงมุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ประสบการณ์จาก กิจกรรมและการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ได้ทำกิจกรรมหลากหลาย ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล โดยอาศัยแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสากลและท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้มีเจตคติ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสมต่อวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นความรู้และทักษะกระบวนการ เป็นระบบของความรู้ที่ต้องอาศัย กระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือ ดังนั้นวิทยาศาสตร์จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้เรียนคิดเป็น

ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 3 - 4) นอกจากนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วยคือการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ หรือความรู้ของผู้เรียน อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้หรือจากการได้รับประสบการณ์จากการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเจตคติเป็น สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้เรียน และเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เจตคติเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนปรับตัวเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และนำไปสู่จุดหมายที่พึงพอใจ (อัญญา มุกดาสนิธ. 2545: 18 - 19) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในชั้นเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนชอบ สนใจหรือมีความรู้สึที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จะเกิดเป็นพลังแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนและมีผลการเรียนดีขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555: 147)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว จำเป็นต้องใช้วิธีสอนที่หลากหลายนำมาจัดการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาวิธีคิดให้สามารถวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รวมทั้งจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน จึงจะสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาทฤษฎีวิเคราะห์ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction of knowledge) โดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีเข้าความรู้ใหม่ที่ได้รับ มีการฟังพาหรือปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ๆ บุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่อาศัยทักษะกระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัว เข้าใจลึกซึ้ง และอยู่คงทนมากขึ้นเมื่อผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สถานการณ์ที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นการแสดงผลงาน 7) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุณิษา สุกรรมา (2560: 91), อำไพ คำเคน (2556: 77) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบซิปปา ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบซิปปาสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนที่สูงขึ้นได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

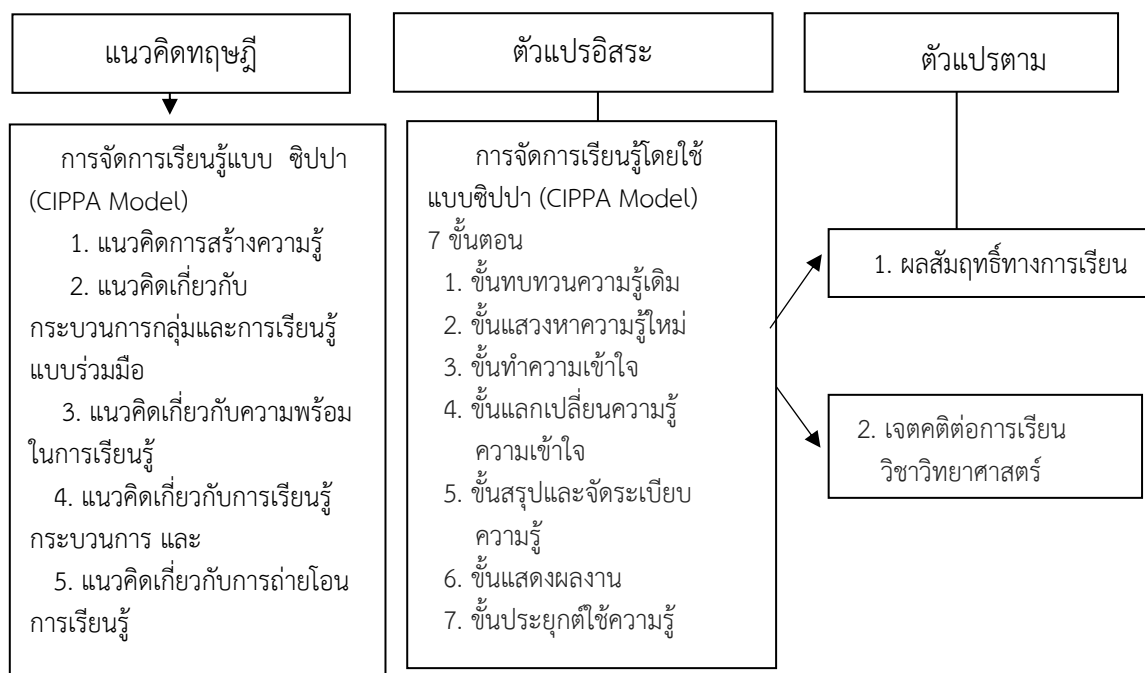
การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาทฤษฎีหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัย ได้นำไปใช้ในการออกแบบ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA model) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้สอนสามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ได้ หลายรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้ ทิศนา ขัมมณี (2553: 282) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา คือรูปแบบการประสาน 5 แนวคิด รูปแบบนี้เกิดจากผู้เรียนได้นำแนวคิด 5 แนวคิดมาประสานกัน เกิดเป็นแบบแผนขึ้นแนวคิดดังกล่าวได้แก่ 1) แนวคิดสร้างความรู้ 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้

4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการและ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ ทิศนา ขัมมณี (2555: 282 - 284) ได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาขึ้นมาจากประสบการณ์ที่ได้ใช้แนวคิดทางการศึกษาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาไว้ ดังนี้ 1. การสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) คือ การสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะตนในการสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง 2. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Interaction) หมายถึง การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งตามทฤษฎี Constructivism และ Cooperative Learning เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลจะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน 3. การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ (Process and Product) หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เพราะทักษะกระบวนการเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสาระ (Content) ของการเรียนรู้ 4. การมีบทบาทและส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical Participation) หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย 5. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กล่าวคือ การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ ทิศนา ขัมมณี (2555: 282 - 284) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา เป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้นำเสนอไว้และได้มีการนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลดี ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเอง รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนเองให้กว้างขึ้น ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียน จัดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน หากข้อความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไม่มีการปฏิบัติ ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ

จากการศึกษาหลักการของการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ อย่างตื่นตัวและตั้งใจ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนเก่าเลี้ยวพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 9 โรงเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนรวมทั้งสิ้น 121 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ้านห้วยรี้ว (เสนามรงค์อุปถัมภ์) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลก และเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 แผน รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณภาพในระดับความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.29)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลก และเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความตรงของเนื้อหาแล้วคัดเลือกไว้ 30 ข้อ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญระหว่าง 0.67-1.00 นำแบบทดสอบที่ผ่าน การประเมินของผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง

ใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาค่าความความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ซึ่งมีค่าความความยากง่ายระหว่าง 0.40 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.24 – 0.76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบเท่ากับ 0.90

3. แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม นำแบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาคำนวณหาความตรงของแบบประเมินได้ค่าความตรงของแบบประเมินระหว่าง 0.67 – 1.00 จำนวน 20 ข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ
2. ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกไว้เป็นคะแนนการสอบก่อนเรียน
3. ดำเนินการทดลองสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในเวลาเรียนปกติตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 4 แผน รวม 12 ชั่วโมง
4. เมื่อดำเนินการสอนครบตามที่กำหนดแล้ว ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ชุดเดิม นำมาตรวจให้คะแนน และบันทึกไว้เป็นคะแนนการสอบหลังเรียน
5. ประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา การดำเนินการดังนี้
 - 1.1 เตรียมข้อมูลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทำการวิเคราะห์
 - 1.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน (The Wilcoxon matched pairs signed – rank test)
 - 1.3 แปลความหมายของผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน
 - 2.1 นำคะแนนหลังเรียน มาวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียน กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม โดยใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน (The Wilcoxon signed – rank test)
 - 2.2 แปลความหมายของผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
3. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล
 - 3.1 เตรียมข้อมูลคะแนนประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำการวิเคราะห์
 - 3.2 เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน (The Wilcoxon matched pairs signed – rank test)
 - 3.3 แปลความหมายของผลการประเมินความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแบบ ประเมินเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	T^+	T^-	T
การทดสอบก่อนเรียน	6	15.67	1.21	21	0	0*
การทดสอบหลังเรียน	6	25.33	1.37			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , $T (.05,6) = 2$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.37 เมื่อนำไปทดสอบอันดับพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม	T^+	T^-	T
การทดสอบหลังเรียน	6	25.33	1.37	22.50	21	0	0*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , $T (.05,6) = 2$

จากตารางที่ 2 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.37 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

แบบสอบถามเจตคติ	n	$\bar{X}$	S.D.	T^+	T^-	T
ก่อนเรียน	6	68.67	3.88	21	0	0*
หลังเรียน	6	84.17	4.62			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , $T (.05,6) = 2$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปามีเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 68.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.88 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 84.17 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.62 เมื่อนำไปทดสอบอันดับพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ซึ่งประกอบด้วย 1) การทบทวนความรู้เดิม 2) การแสวงหาความรู้ใหม่ 3) การทำความเข้าใจ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การแสดงผลงาน และ 7) การประยุกต์ใช้ความรู้ แต่ละขั้นตอนให้ความสำคัญกับนักเรียน เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจสามารถนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่และเกิดเป็นองค์ความรู้ของตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จากการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทร สีนพพานท์, และคณะ (2552: 176) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) เป็น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างกัน ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคุมกับ การปฏิบัติ ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา อินทยุต (2556: 65) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการ สอนตามรูปแบบซิปปาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 อำไพ คำเคน (2556: 77) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการ เรียนการสอนแบบโมเดลซิปปาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้มีโอกาสใช้ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีม การร่วมมือกันเป็นต้น ซึ่งกระบวนการกลุ่มนั้นมีความสำคัญ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม มีเป้าหมายร่วมกัน ทำให้รู้จักร่วมมือกันวางแผนในการทำงาน ร่วมกันคิดร่วมกันทำก่อน ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2555: 282 – 284) ได้พัฒนารูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาขึ้นมาจากประสบการณ์ที่ได้ใช้แนวคิดทางการศึกษาต่าง ๆ แนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญคือ การมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Interaction) หมายถึง การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งตาม ทฤษฎี Constructivism และ Cooperative Learning เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลจะต้องพึ่งพา ซึ่ง กันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม และ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุณิสา สุกราภา (2560: 91) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชา วิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปามีเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เป็น การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม นักเรียนคิดหาคำตอบจากการถามของครูเพื่อทบทวนความรู้เดิม แล้ว แสวงหาความรู้ใหม่จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ใบความรู้ หนังสือเรียนและอินเทอร์เน็ตแล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกัน ภายในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้อง นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของอำไพ คำเคน (2556: 77) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบโมเดลซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบโมเดลซิปปามีเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรแนะนำบทบาทของผู้เรียน ในการเรียนด้วยแบบซิปปาก่อนการทำการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทบาทของตนในการทำงานกลุ่ม

1.2 การนำเสนอผลงานของนักเรียนควรให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลงาน และเพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในขั้นทำความเข้าใจของการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ได้แตกต่างกัน จึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

2.2 ในขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มพบว่าผู้เรียน ยังขาดทักษะในการทำงานร่วมกันหรือทำงานเป็นกลุ่ม จึงควรทำการวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตร**

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ทิตินา แคมมณี. (2553). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลซิปปา (CIPPA MODEL).

วารสารวิชาการ, 14(4): 13 - 15.

_____. (2555). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 21).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา อินทยุ. (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอผลงานทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสสารมีคุณสมบัติ เฉพาะตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้**

วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2555). **การวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สุนทร สันธพานนท์, และคณะ. (2552). **การพัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินตติ้ง.

สุณิษา สุกราภา. (2560). ผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

อัญญา มุกดาสนิท. (2545). **เจตคติต่อคอมพิวเตอร์ของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาในเขตจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

อำไพ คำเคน. (2556). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโมเดลซิปปา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถ
ในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Effects of Learning Management by 4 Mat with Role-Playing on Chinese
Listening and Speaking Ability of Matthayomsuksa 4 Students

จิตติมา ศิริชนะ¹, บัณฑิตา อินสมบัติ²

Thitima Sirichana¹ Bantita Insombat²

Corresponding Author E-mail: ammie.qin@gmail.com

Received: 2022-08-28; Revised: 2023-02-17; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม รวม 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีคุณภาพในระดับมากที่สุด 2) แบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีน ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกันและการทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติมีคะแนนความสามารถในการฟังภาษาจีนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติมีคะแนนความสามารถในการฟังภาษาจีนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาจีนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมท, การแสดงบทบาทสมมติ, ความสามารถในการฟังภาษาจีน, ความสามารถในการพูดภาษาจีน

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were The effects of learning management by 4mat with role-playing on Chinese listening and speaking ability of Mathayomsuksa 4 students. The samples consisted of 25 Mathayomsuksa 4/5 students of Thatakopittayakom School. They were obtained by using Multi-stage Sampling. Research instruments included: 1) lesson plan of learning management by 4 MAT model with role-playing are satisfied at the most appropriate quality. 2) The Chinese listening ability of students, which is a multiple choice, 30 items and 3) the student's Chinese speaking proficiency scale. Data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test for dependent samples and t-test for one sample. The research findings were as follows:

1) The comparison of Chinese listening ability showed the post-test mean score of Chinese listening ability was higher than pre-test mean score of Chinese listening ability at the .05 level of significance. 2) Mathayomsuksa 4 students after learning by learning management by 4mat with role-playing, which was higher than the criteria at 70% at the .05 level of significance. 3) The comparison of Chinese speaking ability showed the post-test mean score of Chinese listening ability was higher than pre-test mean score of Chinese listening ability at the .05 level of significance. And 4) Mathayomsuksa 4 students after learning by learning management by 4mat with role-play, which was higher than the criteria at 70% at the .05 level of significance.

Keywords: Learning by 4Mat, Role-Playing, Chinese Listening Ability, Chinese Speaking Ability

บทนำ

ปัจจุบันแนวโน้มการใช้ภาษาในการขับเคลื่อนทางสังคม เศรษฐกิจและวิวัฒนาการในปัจจุบัน นับวันยังมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศจีน ซึ่งในปัจจุบันเป็นประเทศที่กำลังก้าวสู่มหาอำนาจในด้านการค้า การลงทุน เป็นประเทศแห่งการพัฒนา มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งประเทศจีนจัดอยู่ในประเทศอาเซียน+3 ส่งผลให้การค้าขายมีความเสรีมากขึ้น และประเทศในอาเซียนมีการใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสาร นับเป็นภาษาที่สำคัญ เพราะประชากรในภูมิภาคอาเซียนประกอบด้วยชาวจีนโพ้นทะเลจึงมีการใช้ภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งในปี 2558 ประเทศไทยได้เปิดเสรีการค้า Free Trade Area (FTA) กับประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ในปี 2558 หลายประเทศจึงมีความสนใจและเรียนภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐบาลส่งเสริมทางด้านการเรียนภาษาจีนกลางและบรรจุภาษาจีนกลางลงในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน (สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, กรมประชาสัมพันธ์. 2555: 70 - 72) ภาษาจีนจึงนับว่าเป็นภาษาซึ่งมีผู้ใช้กันมากที่สุด ประเทศไทย ดังนั้น การเรียนภาษาจีนจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความหลากหลายทางการเรียนและเป็น การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ (สำนักยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. 2553)

สำหรับการใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้น การฟังนับว่าเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญ เนื่องจากเป็นทักษะที่ใช้กันมากที่สุด และเป็นทักษะแรกที่ต้องทำการสอน เพราะผู้พูดจะต้องฟังให้เข้าใจเสียก่อน จึงจะสามารถพูดได้ตอบ อ่าน หรือ เขียนได้ตามลำดับ (สมิตรา อังวัฒนกุล. 2537) ดังเช่นที่ Byrne (1986: 36) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้สอนควร พัฒนาทักษะด้านนี้ให้เกิดแก่ผู้เรียนเพราะเป็นกระบวนการสื่อสารสองทิศทางที่เกี่ยวข้องกันระหว่างทักษะการรับสารของผู้ฟัง และทักษะการผลิตสารของผู้พูด การพูดเกี่ยวข้องกับการฟังโดยตรง โดยผู้พูดจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งข้อมูลให้กับผู้ฟัง โดยผู้ฟังมีหน้าที่ถอดรหัสของข้อมูลนั้น เป็นลักษณะการสื่อสารแบบ 2 ทาง ดังนั้น ผู้พูดจึงต้องมีความสามารถที่จะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พูดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะ สื่อความให้ผู้ฟังเข้าใจ หลีกเลี่ยงการทำให้ผู้ฟังสับสนด้วยการออกเสียงผิด ไวยากรณ์ผิด ใช้คำผิดหรือไม่เหมาะสม

ถึงแม้ว่าการฟังและการพูดภาษาจีนจะเป็นสิ่งสำคัญมากเป็นลำดับแรกและลำดับสองของกระบวนการเรียนรู้ทาง ภาษาจีน แต่จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาภาษาจีนฟัง-พูด ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4

ของโรงเรียนท่าตะโกพิทยาคมที่กำหนดว่าในรายวิชาภาษาจีนฟัง-พูด ผู้เรียนจะต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม. 2561) แต่ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนมีความสนใจและชอบที่จะเรียนภาษาจีน แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นักเรียนมีปัญหาในการใช้ภาษาจีนในด้านการฟังและการพูดเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักเรียนมีความวิตกกังวลเรื่องการใช้ภาษา ความเข้าใจ การจับใจความสำคัญ การนำคำศัพท์มาใช้ และเนื่องด้วยภาษาจีน มีตัวพยัญชนะและสระที่ลักษณะการอ่านออกเสียงไม่ปรากฏในภาษาไทยหลายตัวด้วยกัน เมื่อพูดออกเสียงหรือฟังภาษาจีนผิดเพี้ยนไปเพียงเล็กน้อย จะทำให้ความหมายของข้อความที่ต้องการจะสื่อสารเปลี่ยนไปทันที (สือ ยี่. 2551: 3) ส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการสื่อสาร ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น อีกทั้งยังขาดโอกาสในการใช้ภาษาจีนสื่อสารในสถานการณ์จริง ส่งผลให้ไม่สามารถนำทักษะการฟังและการพูดที่เรียนมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งปัญหาของด้านการสื่อสารนักเรียนส่วนใหญ่คือ ปัญหาด้านทักษะการฟังและการพูด นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความสนใจในการเรียนภาษาจีน เพราะคิดว่าภาษาจีนเป็นวิชาที่ยาก ขาดทักษะด้านการฟัง ไม่เข้าใจเรื่องที่ฟัง ไม่สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้ ส่วนทักษะการพูด เป็นทักษะที่นักเรียนมีข้อบกพร่องอยู่มากนักเรียนไม่สามารถพูดข้อความหรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้และการตอบสนองต่อการเรียนที่แตกต่างกัน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละแบบที่มีการเรียนรู้แตกต่างกัน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทที่พัฒนาขึ้นโดย Mc Carthy (1990: 31 – 37; อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย นิรัญทรี, และไพเราะ พุ่มมัน. 2542: 7 - 11) เป็นวิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้และกลไกการทำงานของสมองที่แตกต่างกันได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนานตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เป็นกระบวนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีลักษณะสอดคล้องกับ กระบวนการศึกษาธิการ (2551: 1) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ทางภาษานั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายแก่ผู้เรียน

ในการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทที่มีการแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวช่วยจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการเหล่านี้จะเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยยกระดับความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ สร้างบทสนทนาและวิเคราะห์รูปประโยคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้สวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง แสดงออกมาตามความรู้สึกลึกซึ้งของตนเองและนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกตได้เพื่อเป็นข้อมูลในการอภิปราย จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ทิตินา ขัมมณี. 2560: 358) โดยการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษา เพราะเป็นการสร้างสถานการณ์สมมติและให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นๆในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจที่จะนำทักษะทางภาษาที่ได้เรียนรู้มาใช้เพื่อสื่อสาร โดยครูให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้และครูเป็นผู้ฝึกฝน (สุมินตรา อังวัฒนกุล. 2532: 142- 143)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน และส่งเสริมความกล้าแสดงออกในการพูดภาษาจีนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

สมมติฐานการวิจัย

การจัดกิจกรรมการสอนที่ใช้รูปแบบการสอนแบบโพรมีแธมพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีแธมพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติมีความสามารถในการฟังภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีแธมพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติมีความสามารถในการฟังภาษาจีนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีแธมพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีแธมพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาจีนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบโพรมีแธมเป็นการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 กล่าวคือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนนั้นสำคัญที่สุด ฉะนั้น กระบวนการเรียนรู้ทางภาษานั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายแก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

การจัดการเรียนรู้แบบโพรมีแธมที่คำนึงถึงแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบกับการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล Morris, & McCarthy (1990: 194 - 195; อ้างถึงใน ดวงหทัย แสงวิริยะ. 2545: 25 - 27) ซึ่งมี 8 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างคุณค่าและประสบการณ์ในสิ่งที่เรียน โดยครูสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายด้วยวิธีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์นั้นเป็นของตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ นักเรียนมีการสะท้อนความคิด วิเคราะห์ประสบการณ์หลังจากที่ครูสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย และยอมรับในเรื่องที่เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด ครูถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นความคิดรวบยอด เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของเรื่องที่เรียน ครูผู้สอนจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและสามารถสร้างความคิดรวบยอดได้

ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความรู้ความคิด เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์ ครูจึงกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความคิดของผู้เรียนให้กว้างขึ้นโดยการไปค้นคว้าจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 5 ขั้นลงมือปฏิบัติจากกรอบที่กำหนด ครูให้นักเรียนได้ทดลองทำโดยผ่านประสาทสัมผัส โดยครูเป็นผู้ฝึกหรืออำนวยความสะดวก

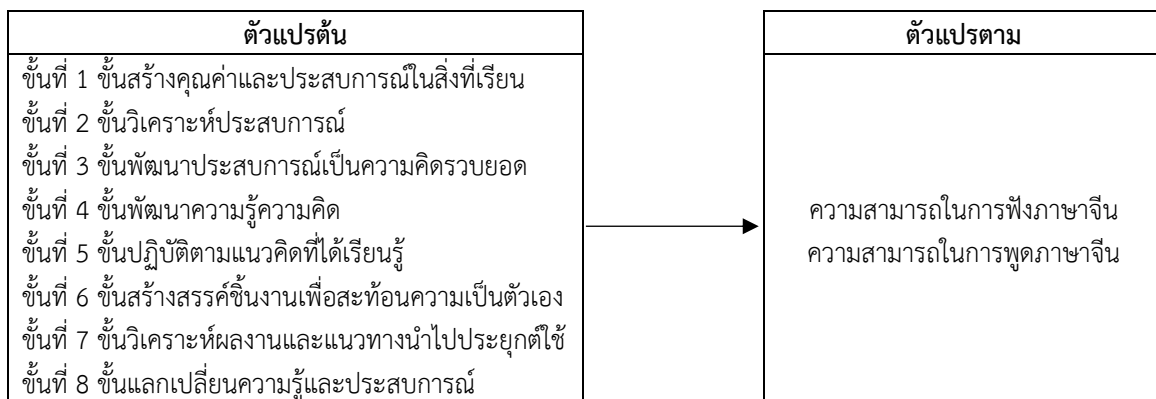
ขั้นที่ 6 ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตัวเอง เมื่อผู้เรียนได้ลงปฏิบัติ ผู้เรียนจะทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง และปรับปรุงในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 ขั้นวิเคราะห์ผลงานและแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ เมื่อผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงปัญหาแล้ว ก็มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้คนอื่นชื่นชมกับความสำเร็จและเรียนรู้ คำติชมจากผู้อื่นเพื่อปรับปรุงงานของตนและนำไปประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ผู้เรียนแบ่งปันสิ่งที่ได้รับจากการเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันการแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิศนา ขัมมณี. 2560: 358) และยังเป็นวิธีการสอนที่จัดกิจกรรมในห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาโดยใช้บทบาทสมมติและบทบาทสมมติไม่จำกัดว่าจะต้องอยู่ในห้องเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมตินอกห้องเรียนได้ด้วยเช่นกันผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในการใช้ภาษาให้ผู้เรียนสร้าง

ความคุ้นเคยกับภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และทักษะทางภาษาในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมด้วยตนเอง ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยให้แก่นักเรียนเข้าใจบทบาทที่แสดงและให้นักเรียนได้ฝึกในบทบาทที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ในการใช้ภาษา (Livingston. 1983: 5 - 6; อ้างถึงใน นิธินันท์ ชาริซุม. 2563: 6)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการทดลองเชิงวิจัยเบื้องต้น (Pre-experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียว สอบก่อนและหลัง (One Group Pretest – posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2565 ในสหวิทยาเขตอจธราลัย จำนวน 8 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม จำนวน 1 ห้องเรียน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 สุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตอจธราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ออกมา 1 โรงเรียน จาก 8 โรงเรียน โดยวิธีการจับฉลาก ซึ่งปรากฏว่าได้โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบรวมกับการแสดงบทบาทสมมติ วิชาภาษาจีนฟัง-พูด เรื่อง ภาษาจีนสู่โลกกว้าง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ซึ่งนำไปประเมินความเหมาะสมของแผนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผลการประเมินพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.69)
2. แบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีน เป็นแบบทดสอบประเภทปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยสอดคล้องกับจุดประสงค์และพฤติกรรมการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ โดยมาคำนวณหาค่า IOC แล้วทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.67 ขึ้นไป เพื่อนำมาใช้ หากค่า IOC น้อยกว่า 0.67 ให้ตัดทิ้ง เลือกเฉพาะข้อสอบที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปไว้ใช้ จำนวน 40 ข้อ และนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม จำนวน 36 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) และหาความอำนาจจำแนก (r) และหาความ

เชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนซึ่งแสดงผลค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.41-0.67 และค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.29-0.74 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาจีน เท่ากับ 0.92 ถือว่า ความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ใช้ได้ หลังจากนั้นนำแบบทดสอบที่ได้คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ไปจัดพิมพ์ ข้อสอบ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม จำนวน 25 คน

3. แบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดย ลักษณะของแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีน การพูดภาษาจีนแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีน จะเป็นรูปแบบการประเมิน โดย ประยุกต์ใช้ตามหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนการพูด จาก อนุวัติ คุณแก้ว (2559: 130) สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 68 - 70) และ Yang ji zhou (2551: 130) ทั้งหมด 3 ประเด็น โดยมีความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ เรียน มีสถานการณ์ให้นักเรียนโดยใช้วิธีการจับฉลาก จำนวน 1 สถานการณ์ ทั้งหมด 15 คะแนน โดยประยุกต์ใช้ตาม หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนการพูดของผู้เรียน จาก อนุวัติ คุณแก้ว (2559: 130) สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 68 - 70) และ Yang Ji Zhou (2551: 30) จำนวนทั้งหมด 3 ประเด็น หลังจากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีนไปทดสอบ กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 25 คน จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) ซึ่งค่าความสอดคล้องของผู้ประเมิน เท่ากับ 0.85 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินความสามารถในการพูด ภาษาจีนฉบับนี้ มีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินอยู่ในขั้นใช้ได้ หลังจากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีนไป จัดพิมพ์และทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม จำนวน 25 คนต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนแบบแผนการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนจำนวน 30 ข้อ และแบบ ความสามารถในการพูดภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบแล้ว ขอนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลไว้เป็น คะแนนการทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาจีน ด้วยวัฏจักรการเรียนรู้โพรมีทร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ จำนวน 2 แผน โดยใช้ระยะเวลาในการสอนทั้งหมด 12 ชั่วโมง
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง จึงเริ่มดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัด ความสามารถในการฟังภาษาจีน จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและ ผ่านการตรวจสอบ แล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนการทดสอบหลังเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดวัดความสามารถในการฟังภาษาจีน จำนวน 30 ข้อ และแบบวัด ความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียน ไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการ เรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็น อิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ โพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าทีกรณี กลุ่มเดียว (One sample t-test)
3. การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการ เรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็น อิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)
4. การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที กรณีกลุ่มเดียว (One sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	df	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	25	12.96	2.23	24	24.479*	.000
หลังเรียน	25	23.12	2.92			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 12.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 2.23 และ หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 23.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 2.92 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเมื่อทดสอบด้วยการทดสอบค่าที พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	μ_0	df	t	Sig. (2-tailed)
หลังเรียน	25	23.12	2.92	21	24	3.63*	.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 23.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 2.92 เกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มมีค่าเท่ากับ 21 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ เทียบกับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และเมื่อทดสอบด้วยการทดสอบค่าที พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการฟังภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงแบบโพรมะทรวงกับการแสดงบทบาทสมมติ

ตารางที่ 3 แสดงผลการเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	df	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	25	7.20	1.26	24	19.654*	.000
หลังเรียน	25	12.40	1.23			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 7.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.26 และ หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 12.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.23 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างบูรณาการร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเมื่อทดสอบด้วยการทดสอบค่าที พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	μ_0	df	t	Sig. (2-tailed)
หลังเรียน	25	12.40	1.23	10.5	24	7.76*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 12.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.23 เกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มมีค่าเท่ากับ 10.5 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ เทียบกับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการฟังภาษาจีน มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโฟร์แมทพร้อมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นขั้นตอนที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียนใช้สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา มีขั้นตอนในการคิดและฝึกฝนอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ฝึกฟังภาษาจีนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีการใช้บทบาทสมมติเข้ามาช่วยในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะพงษ์ วงศ์ชุมเงิน (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบโฟร์แมทโดยผลการวิจัยพบว่านักเรียน

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 26 คน มีคะแนนทักษะการฟังและการพูดภาษาจีน เฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 70 จำนวน 23 คน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 16.12 คิดเป็นร้อยละ 90.38 ซึ่งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ และเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ปวรวิศา อ่อนขำ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้โพรมัทสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหม้อห้าสามัคคี อำเภอดุตรดิตถ์ พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้โพรมัทสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหม้อห้าสามัคคี อำเภอดุตรดิตถ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77/78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75/75 ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนผ่านเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมัทรวมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการฟังภาษาจีนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการฟังภาษาจีนเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็มร้อยละ 70 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21 เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้แบบโพรมัทรวมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นขั้นตอนที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียนให้ใช้คำศัพท์ บทสนทนาด้วยการคิดและลงมือปฏิบัติด้วยการแสดงบทบาทสมมติ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้ฝึกมาเป็นประโยชน์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหิง หวัง (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมัทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลาง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีน พบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมัทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลาง มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.71/85.50 ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมาย กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมัทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลาง มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7874 ทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมัทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ณฐมน จันทรเพ็งเพ็ญ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนมูลนิธิบ้านไผ่วิทยา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.46/82.71 มาสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้คือ 75/75 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดภาษาจีนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดก่อนเรียนและหลังเรียน ตามสถิติ (t-test Dependent Sample) ผลการพัฒนาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการเรียนรู้โพรมัทรวมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการพูดภาษาจีน มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโพรมัทรวมกับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นเป็นขั้นตอนที่ช่วยฝึกและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ ความคิด และเชื่อมโยงประสบการณ์จากสิ่งที่มีไปสู่ความคิดในการสนทนาที่สื่อสารออกมา มีขั้นตอนในการคิดและฝึกฝนอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ฝึกพูดภาษาจีนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีการใช้บทบาทสมมติเข้ามาช่วยในขั้นตอนของการเข้ามาช่วยในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจากบทบทสนทนาที่นั้น ๆ ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ เรียวเรืองแสงกุล (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโพรมัทรวมกับการแสดงบทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเฉลี่ยเท่ากับ 16.33 คิดเป็นร้อยละ 81.65 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 86.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเฉลี่ย 17.02 คิดเป็นร้อยละ 85.10 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 93.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโพรมัทรวมกับการแสดงบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาจีนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการฟังภาษาจีนเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็มร้อยละ 70 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.5 เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโพรมัทรวมกับการแสดงบทบาทสมมติเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนคิดคำศัพท์ ประโยคและรูปประโยคได้อย่างเป็น

ขั้นตอน โดยเชื่อมโยงกับความรู้ให้เข้ากับสถานการณ์บทบาทสมมติที่กำหนดให้ ทำให้การพูดภาษาจีนของนักเรียนสามารถออกมาได้อย่างดี และนักเรียนมีความกล้าแสดงออกและกล้าที่จะสื่อสารภาษาจีนได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮวนฮวน หม่า (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรม บทบาทสมมติสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.77/85.33 ซึ่งมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทักษะการพูดภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหิง หวัง (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมีทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลาง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตร สาขาวิชาภาษาจีน พบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมีทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐาน ภาษาจีนกลาง มีประสิทธิภาพ 84.71/85.50 ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมาย กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โพรมีทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลาง มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7874 ทักษะการฟังและการพูด ภาษาจีนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมีทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐาน ภาษาจีนกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนของนักศึกษา ก่อนเรียนที่มีทักษะการฟัง และการพูดภาษาจีนแตกต่างกัน หลังจากได้รับจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมีทประกอบแบบ ฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลางไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังงานวิจัยของ กรกมล ธนะโรจน์ รุ่งเรือง (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีท กรณีสึกษา กลุ่ม ผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาจีน โรงเรียนหัวหินวิทยาคม พบว่า 1) นักเรียนจำนวน 35 คน มีคะแนนทักษะการพูดภาษาจีนเฉลี่ยสูง กว่าร้อยละ 70 จำนวน 32 คน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 14.69 คิดเป็นร้อยละ 91.42 ซึ่งสามารถผ่านเกณฑ์ มากกว่าร้อยละ 70 ที่ กำหนดไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดภาษาจีนของนักเรียน ก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ โพรมีท พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ในขณะการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการเป็น ผู้สังเกตการณ์เพื่อดูพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งการฟัง การพูด และการออกเสียง หากพบผู้เรียนมี ข้อบกพร่องหรือไม่เข้าใจ ผู้สอนควรชี้แนะและแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติครูผู้สอนจะต้องวางแผนเตรียมการในการจัด กิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติทุก ๆ กิจกรรมตามช่วงเวลาที่กำหนด ต้องคอยให้คำแนะนำและกระตุ้นนักเรียนให้ปฏิบัติตามกิจกรรม ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติครูผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยี การเสริมแรง การให้รางวัล การดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งจะเป็น การสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาจีนได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ขณะดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับการแสดงบทบาท สมมติ นักเรียนสามารถเขียนคำศัพท์และอ่านป้ายหรือบทสนทนาได้ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาการพัฒนาความสามารถ ทางด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ในด้านของทักษะการอ่านและการเขียน

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโพรมีทร่วมกับวิธีการอื่น ๆ ในเนื้อหา และระดับชั้นเดียวกัน เนื่องจากนักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ใน หลาย ๆ รูปแบบในระหว่างทำการทดลอง เช่น การทำงาน ร่วมกัน การคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งนี้เพื่อมาเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนกับการจัดการเรียนรู้

ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายที่จะสามารถนำมาพัฒนาความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กรณีศึกษากลุ่มผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาจีน โรงเรียนหัวหินวิทยาคม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กรมประชาสัมพันธ์, สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2555). ประเทศไทยกับอาเซียน. กรุงเทพฯ: กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณฐมน จันทร์เพ็งเพ็ญ. (2560). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนมูลนิธิบ้านไผ่วิทยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดวงหทัย แสงวิริยะ. (2544). ผลการใช้การสอนแบบ 4 MAT ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ และเจตคติต่อการเรียนในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชากรศึกษาและการทำมาหากิน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธินันท์ ชาร์ชุม. (2563, มกราคม – มิถุนายน). กิจกรรมบทบาทสมมติกับการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนนายสิบตำรวจ. วารสารลวงศรัสมิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 4(1): 101 - 108.
- ปวีรศา อ่อนขำ. (2558). กระบวนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหมู่ห้าสามัคคี อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ปิยะพงษ์ วงศ์ชุมเงิน. (2556). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบ 4MAT. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม. (2561). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม 2561 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. (เอกสารอัดสำเนา).
- วันวิสาข์ เรียวเรืองแสงกุล. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานบูรณาการกับกิจกรรมบทบาทสมมติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์ชัย นิธิวิทย, และไพเราะ พุ่มมัน. (2542). วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข. นนทบุรี: เอสอาร์พรินติ้ง.
- สือ ยี่. (2551). ผลการสอนโดยใช้เกมที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาจีนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. (2553). ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2532). การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2537). วิธีสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เหิง หวัง. (2562). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟร์แมทประกอบแบบฝึกทักษะคำศัพท์พื้นฐานภาษาจีนกลาง สำหรับนักเรียนชั้นปีที่ 1 หลักสูตรสาขาภาษาจีน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2559). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่ผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฮวนฮวน หม่า. (2562). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนของนักศึกษาสาขาภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Byrne, B. M. (1986). Self - Concept/Academic Achievement Relations: An Investigation of Dimensionality, Stability, and Causality. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 18(2): 173 - 186.
- Yang, Ji zhou. (2007). *Hanyu jiaocheng (Xieding ben) Jiaoshi yongshu di yi, er ce*. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.

ผลการบูรณาการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์
The Effects of King Science Knowledge Based Transfer of Pre-Service Teachers
to Promote Learners' The Degree of Participation Citizen Science in
Phetchabun Province

นันทวัน พัวพัน¹

Nuntawan Phuaphan¹

Corresponding Author E-mail: Nuntawan.phu@pcru.ac.th

Received: 2022-09-04; Revised: 2023-01-11; Accepted: 2023-02-15

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ กลุ่มที่ศึกษาในระยะที่ 1 คือ นักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน และระยะที่ 2 จำนวน 4 คน มาจากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า มีแนวปฏิบัติที่ดี คือ

1) ใช้เทคนิคคำถามกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจ ให้เกิดการใฝ่รู้ 2) สร้างความสนใจ เริ่มจากการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ ใกล้ตัว 3) จัดกลุ่มร่วมมือ เน้นการทำงานแบบองค์รวม 4) เข้าใจเนื้อหาจากภายใน เข้าถึงปัญหาที่พบ และ 5) พัฒนาและการนำเสนอ แก้ไขด้วยการพัฒนาแล้วเผยแพร่องค์ความรู้ ซึ่งในชั้นเรียนของนักศึกษาครูทั้ง 3 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองอยู่ในระดับ 3 และชั้นเรียนของนักศึกษาครูอีก 1 คน นักเรียนมีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองอยู่ในระดับ 2 นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ความรู้ศาสตร์พระราชานักเรียนมักจะนำไปใช้ในการคิดวางแผนการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นหลักการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ การทำตามลำดับขั้น และการทำงานแบบองค์รวม โดยนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำได้ออกแบบวางแผนการแก้ปัญหาเบื้องต้นได้

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราชานักศึกษา, วิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง, นักศึกษาครูวิทยาศาสตร์

¹ อาจารย์ ดร., สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Lecturer Dr., General Science, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study good practices in using to King science knowledge-based transfer of pre-service teachers to promote learners' the degree of participation citizen science. Using the qualitative research. In phase1 the participants were 30 pre-service teachers In phase 2 the participants were 4 pre-service teacher (Purposive Sampling). The research instruments were lesson plans, semi-structure interview, observation form and assessment of lesson plans form. The data were analyzed by descriptive statistics and content analysis. The research result found that good practices as follows;

1) Use of stimulating questioning techniques that caused an internal explosion to create understanding, to be curious. 2) The stage of creating interest starting from solving problems from a small point near you. 3) Group cooperation focuses on working holistically. 4) The stage of understand content from within access to problems and 5) development stage and presentation. In the class of the 3 pre-service teachers had a level 3 and only one of the pre-service teachers had level 2. It was also found that King's knowledge of science that students often use in thinking, planning, solving problems. related to science in that community Most of the principles are solving problems from a small point, following a hierarchy. and working holistically The students learn through doing activities on their own. From the problems related to science in the real area and have designed a plan to solve the initial problems.

Keywords: King Science, Citizen Science, Pre-Service Science Teachers

บทนำ

การพัฒนาที่ยั่งยืนนับเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เรื่อยมาจนถึงฉบับที่ 12 ซึ่งรัฐบาลไทยได้น้อมนำศาสตร์พระราชา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาเป็นกรอบพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559) การประยุกต์ใช้ “ศาสตร์พระราชา” นั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในระยะที่ประเทศไทยกำลังจะเปลี่ยนผ่านไปสู่ชีวิตวิถีใหม่ เชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จึงต้องสร้างความสมดุลในการใช้พื้นที่ใช้ทรัพยากรให้สมดุลกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทั้งเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งในการขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาในด้านการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ครูผู้สอนก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2545) เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ เพื่อให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตรอดพ้นวิกฤต เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยง ยืนหยัดอยู่ได้ด้วยความมั่นคง โดยสามารถนำองค์ความรู้มาปรับใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, และเรชา ชูสุวรรณ. 2556)

จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเขาค้อนั้นอดีตปกคลุมไปด้วยป่าเขียวข่มตลอดปี จากการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างกว้างขวางเมื่อประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมา ทำให้ในปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นภูเขาหัวโล้น มีพื้นที่ป่าเหลืออยู่เพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น นอกนั้นเป็นพื้นที่ที่บุกรุกมาทำการเกษตร โดยใช้ปลูกพืชไร่ ข้าวโพด ชิง ถั่ว พืชผัก เป็นต้น เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันค่อนข้างสูง มีปริมาณฝนตกมาก ประกอบกับเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ อีกทั้งมีการทำไร่เลื่อนลอย และการเผาเศษซากพืชในพื้นที่เพาะปลูก จึงมีผลกระทบทำให้พื้นที่ต้นน้ำเหล่านี้อาจเกิดการชะล้างพังทลายของดินที่รุนแรงตามมา มีผลให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ การรักษาความชุ่มชื้นของดินลดลง ซึ่งส่งผลกระทบให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์. 2563)

จากปัญหาทางการเกษตรดังกล่าวในพื้นที่ที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ จึงทำให้ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้แก่นำศาสตร์พระราชาให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสอนให้รู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในชุมชน

หรือสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย และนำประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมาร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง

แนวคิดการส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองนั้น มาจากแนวความคิดที่ว่า จะต้องสร้างภาคประชาชน โดยเฉพาะผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งด้วยการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเพิ่มพูนความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อจะได้ทำหน้าที่พลเมืองในการปกป้องสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้ (อัฐพร ฤทธิชาติ, 2563) และในทิศทางเดียวกัน Caren, & Bruce (2016) และ Abby Kinchy (2017) ก็เห็นว่า ในปัจจุบันความหมายของคำว่า วิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองถูกนำไปใช้เพื่ออธิบายรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนจะสามารถดำเนินการตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ได้ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งคำถาม การออกแบบวิธีวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล หรือการการแปลผล เพื่อให้ประชาชนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคมได้ และ ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดเป็นและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (ศิริกาญจน์ โกสุม, และดารณี คำวังนิง, 2546)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า หากได้แนวปฏิบัติที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนได้ นั้น จะเป็นการพัฒนาคนสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

1. ศาสตร์พระราชา

1.1 แนวคิดศาสตร์พระราชา ของในหลวงรัชกาลที่ 9

ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี กล่าวถึงศาสตร์พระราชาวา โครงการตามพระราชดำริสี่พันกว่าโครงการ ที่มีองค์ความรู้อยู่ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นผลงานสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่เกิดจากพระราชจริยาวัตรในการทรงงานเพื่อช่วยเหลือประชาชน ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้หลายอย่าง สำคัญที่สุดก็คือประกอบด้วยหลักปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีพื้นฐานหลักการมาจากหลักภูมิปัญญาปฏิบัติ หรือทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เป็นพุทธบูรณาการโดยตรงที่เชื่อมโยงเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชากรชาวไทย พระองค์ทรงเป็นทั้งนักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญา นักเผยแพร่แนวคิด และนักปฏิบัติ ในความเป็นจริงแล้ว เราสามารถสังเกตได้ว่า แก่นแท้ของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ก็คือการใช้หลักวิทยาศาสตร์มาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ปรัชญานี้ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะไว้ตั้งแต่ก่อนที่ประเทศไทยจะเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้เห็นว่า ความพอเพียงจะทำให้เราผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ ศาสตร์พระราชายังได้รับการยกย่องในเวทีระดับโลกและสอดคล้องกับวาระของโลก คือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (SDGs 2030) ได้แก่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมากกว่า 40 ปี (Salika, 2022)

ฉะนั้นศาสตร์พระราชาก็เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อใช้เป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอันเนื่องมาจากความผันแปรของวิถีแห่งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิถีแห่งธรรมชาติ และความขัดแย้ง

1.2 การจัดการศึกษาบนฐานแนวคิดศาสตร์พระราชา

ชาญญาณุช โมราศิลป์, และทักษิญา สง่าโยธิน (2561) ได้สังเคราะห์หลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ไว้ดังนี้ หลักการทรงงานข้อที่ 1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการศึกษาสามารถนำหลักการทรงงานข้อที่ 1 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้น รวบรวมวิเคราะห์ วางแผน และประเมินข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกที่เป็นวัฏจักรในการดำเนินการ คิดแบบเชื่อมโยงสอดคล้องกับภูมิสังคม หลักการทรงงานข้อที่ 2 ระเบิดจากข้างใน กระตุ้นความเต็มใจในการตั้งใจทำงาน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง หลักการทรงงานข้อที่ 3 แก้ปัญหาจากจุดเล็ก โดยเริ่มต้นจากการรับฟังและเสนอปัญหาจากส่วนต่าง ๆ คัดแยกปัญหาและหาแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหาเล็ก ๆ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะ

หน้าก่อน หลักการทรงงานข้อที่ 4 ทำตามลำดับขั้น หลักการทรงงานข้อที่ 5 ภูมิสังคม ศึกษาสภาพภูมิศาสตร์สถานที่ตั้งของโรงเรียน หลักการทรงงานข้อที่ 6 องค์กรรวม จัดสรรทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบที่ครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน หลักการทรงงานข้อที่ 7 ไม่ติดตำรา เลิกยึดติดกับกรอบการทำงานเดิม ๆ สร้างค่านิยมแห่งการสร้างสรรค์ หลักการทรงงานข้อที่ 8 ประหยัด เรียบง่าย หลักการทรงงานข้อที่ 9 ทำให้ง่าย โดยเริ่มต้นจากการเลือกเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้งานง่าย ๆ เข้าใจง่าย ๆ หลักการทรงงานข้อที่ 10 การมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รู้จักรับฟังความคิดเห็น หลักการทรงงานข้อที่ 11 ประโยชน์ส่วนรวม ปลุกฝังให้นักเรียนให้มีจิตอาสาและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม หลักการทรงงานข้อที่ 12 บริการรวมที่จุดเดียว การปรับลดช่องว่างระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน หลักการทรงงานข้อที่ 13 ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจากการสร้างจิตสำนึกให้คนในนักเรียนเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เข้าใจชีวิตเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล หลักการทรงงานข้อที่ 14 ใช้ธรรมชาติบำบัดธรรมชาติ หลักการทรงงานข้อที่ 15 ปลุกป่าในใจคน มีการกระตุ้นจิตสำนึกให้นักเรียนในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของระบบนิเวศ หลักการทรงงานข้อที่ 16 ขาดทุนคือกำไร มีการปลูกจิตสำนึกการทำงานแบบจิตสาธารณะ มีการช่วยเหลือชุมชนสังคมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน หลักการทรงงานข้อที่ 17 พึ่งพาตนเอง กระตุ้นให้นักเรียนคิดหาเส้นทางที่จะช่วยตนเอง พึ่งตนเองโดยไม่มีการบังคับ หลักการทรงงานข้อที่ 18 พออยู่พอกิน หลักการทรงงานข้อที่ 19 เศรษฐกิจพอเพียง ยึดแนวปฏิบัติในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน หลักการทรงงานข้อที่ 20 ความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อกัน หลักการทรงงานข้อที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข ครูสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร หลักการทรงงานข้อที่ 22 ความเพียร สื่อสารให้นักเรียนเห็นถึงผลสำเร็จจากความเพียร หลักการทรงงานข้อที่ 23 รู้ รัก สามัคคี กล่าวคือ รู้เป็นการรู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหานั้น รักเป็นการรู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้ว เราต้องมีความรัก ที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหานั้น และสามัคคีเป็นการแก้ไขปัญหานั้น ไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจกัน

2. วิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง

2.1 แนวคิดและความหมายของวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง

“วิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง” เป็นคำที่ค่อนข้างใหม่แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นนานแล้ว โดย ริค บอนนีย์ (Rick Bonney) นักวิจัยและนักการศึกษาชาวอเมริกา ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโครงการของห้องปฏิบัติการปักษีวิทยาแห่งคอร์เนล ได้ใช้คำว่า “วิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง” ในการอ้างถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยอธิบายถึงโครงการที่บุคคลซึ่งไม่ใช่ นักวิทยาศาสตร์เป็นผู้สนับสนุนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ หรือเรียกว่า “contributory citizen science” โดยบอนนีย์ (Bonney) ได้ดำเนินโครงการ “eBird” ซึ่งเป็นการจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์เรื่องนก โดยอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายอาสาสมัครในการเก็บและติดตามข้อมูลนกในพื้นที่ต่าง ๆ (Caren, & Bruce. 2016)

ทั้งนี้ “วิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง” ถูกเพิ่มในพจนานุกรมของออกซฟอร์ด (Oxford English Dictionary) ในปี 2014 (พ.ศ. 2557) โดยให้ความหมายว่า “การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยประชาชนทั่วไป (general public) ซึ่งมักเป็นส่วนหนึ่งของโครงการความร่วมมือกับนักวิทยาศาสตร์มืออาชีพ”

เช่นเดียวกันกับ อัญญพร ฤทธิชาติ (2563) นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม เห็นว่า “วิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง” มาจากแนวความคิดที่ว่า วิทยาศาสตร์ไม่ควรถูกจำกัดหรือผูกติดอยู่กับหมู่ผู้เชี่ยวชาญในแวดวงวิชาการของสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิชาการต่าง ๆ เท่านั้น และในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการนำงานศึกษาทางวิทยาศาสตร์มาใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและดำเนินมาตรการต่าง ๆ อย่างจำกัดมาก ดังนั้น จึงควรจะต้องสร้างภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งด้วยการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทางเทคนิค และเพิ่มพูนความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์ เพื่อจะได้ทำหน้าที่พลเมืองในการปกป้องสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้เต็มที่

2.2 การวัดและประเมินผลระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง

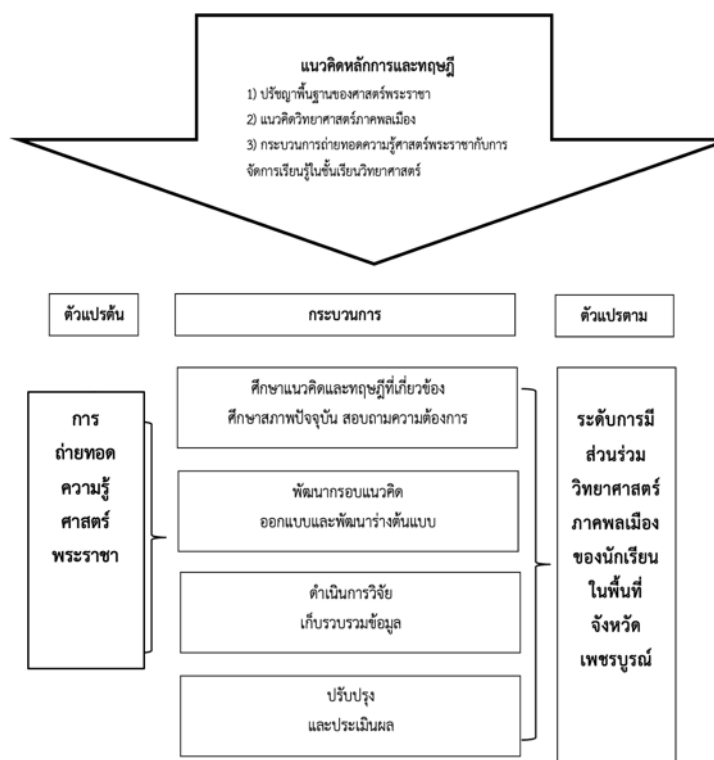
Richard Edwards (2014) ได้จำแนกแบบแผนของโครงการวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองตามระดับการขับเคลื่อน และมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 “crowdsourcing” เป็นระดับที่อาสาสมัครมีส่วนร่วมน้อยที่สุด และอาสาสมัครมีบทบาทเพียงการรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ต่าง ๆ เข้าสู่ระบบประมวลผล ระดับที่ 2 การทำให้ผู้เข้าร่วมมีทักษะพื้นฐานบางอย่างก่อนที่จะขอให้รวบรวมและตีความข้อมูลได้ เช่น “Galaxy Zoo” และ “eBird” ระดับที่ 3 ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมมากขึ้นในการควบคุมทิศทางของงานวิจัย และระดับสุดท้าย ระดับที่ 4 เป็นรูปแบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่

การพัฒนาโครงการและทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง และอาจรวมถึงโครงการที่ขับเคลื่อนโดยพลเมือง ซึ่งนักวิทยาศาสตร์มืออาชีพไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเลย

ดังนั้น จากการศึกษาศาสตร์พระราชานี้ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในหลักการทรงงาน 23 ประการนี้ ที่พระองค์ทรงใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อจะให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้นำหลักการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานี้ไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเมื่อออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในโรงเรียนได้ โดยทำให้นักเรียนในชั้นเรียนของตนเองนั้น มีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองได้ โดยแนวความคิดการส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองนั้นมาจากแนวความคิดที่ว่า จะต้องให้นักเรียนมีความเข้มแข็งด้วยการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเพิ่มพูนความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อจะได้ทำหน้าที่พลเมืองในการปกป้องดูแลสิ่งแวดล้อมได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เรื่อง ผลการบูรณาการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้มีผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน และการกล่าวถึงในบทความต่อไปนี้จะเรียกว่า นักศึกษาครู ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ภาษาตลอดจนความสมบูรณ์ของเครื่องมือแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยออกแบบการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ สังเคราะห์เกี่ยวกับการวางแผน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาค พลเมืองในรายวิชาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พัฒนาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการ เรียนรู้ ที่เน้นกิจกรรมเน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา วัตถุประสงค์ คำชี้แจง สำหรับผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรม ใบกิจกรรม การวัดและประเมินผล โดยแผนการจัดการเรียนรู้ใช้ในรายวิชาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 15 สัปดาห์

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการติดตามนักศึกษาครูจำนวน 4 คนที่สมัครใจในการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่ตนเองได้ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในเขตอำเภอ เขาค้อ อำเภอหล่มสัก และอำเภอหล่มเก่า จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กับนักศึกษาทั้ง 4 คน ใน ประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาเพื่อ ส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองเมื่อออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์ เนื้อหา (content analysis) เพื่ออ่าน จับใจความ ตีความ และจับประเด็นเรื่องราว รวมทั้งพยายามค้นหาแบบแผนของ พฤติกรรมจนนำไปสู่ข้อสรุป และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติอย่างง่าย (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

สรุปผลการวิจัย

“การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน” ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดศาสตร์พระราชา ได้ดังนี้

1. ขั้นใช้เทคนิคคำถามกระตุ้นให้เกิดการใคร่รู้ หมายถึง ขั้นที่นักศึกษาครูจะต้องให้นักเรียนได้แสดงแนวคิดของ ตนเองออกมาโดยใช้คำถามในการกระตุ้น การแสดงออกจากภายในความคิดของตน เช่น การสร้างแบบจำลองทางความคิด โดยนักศึกษาครูให้นักเรียนได้ช่วยกันคิดและรู้จักขงสังเกต นักเรียนคิดว่าอย่างไร นักเรียนเห็นอะไรบ้าง เป็นต้น
2. ขั้นสะกิดความสนใจ หมายถึง ขั้นที่นักศึกษาครูสร้างความสนใจให้กับนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักการสงสัยใคร่รู้ ด้วยตนเอง นำไปสู่การแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ นักเรียนตั้งคำถามที่ตนเองสงสัย
3. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ หมายถึง เป็นขั้นที่ให้นักเรียนจับกลุ่มร่วมมือกันในการเรียนรู้ ทำงานแบบองค์รวมและมีส่วนร่วม ซึ่งนักศึกษาครูจะต้องให้นักเรียนจับกลุ่มปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับประเด็นที่จะศึกษาร่วมกัน การวางแผนในการสำรวจชุมชน การลงพื้นที่ การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม
4. ขั้นเข้าใจ เข้าถึง หมายถึง เป็นขั้นที่ให้นักเรียนจะต้องศึกษาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เข้าใจในองค์ความรู้ และ เข้าถึงสิ่งที่จะเรียนรู้ โดยนักศึกษาครูให้นักเรียนสำรวจและลงพื้นที่ศึกษาพื้นฐานของชุมชน ให้นักเรียนสังเกต สอบถามและหา ข้อมูล
5. ขั้นพัฒนา หมายถึง ขั้นที่ให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง เป็นชิ้นงานด้วย เป็นการสรุปความรู้ ต้องนำสิ่งที่ สำรอง เกิดความสงสัย เกิดปัญหาแล้วนำมาพัฒนาร่วมกัน โดยนักศึกษาครูให้นักเรียนช่วยกันหาวิธีการพัฒนาจากการพบ ปัญหาในชุมชน แล้วช่วยกันสร้างชิ้นงานนวัตกรรม ซึ่งให้เป็นแนวทางและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
6. ขั้นนำเสนอ หมายถึง ขั้นที่ให้นักเรียนเผยแพร่และนำเสนอผลงานที่ตนเองได้ไปศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียนและการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ จนนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีโดยการประยุกต์แนวคิดศาสตร์พระราชที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น โดยแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชให้กับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง

แนวคิดศาสตร์ พระราช	ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม วิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของ นักเรียน
หลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 2 การระบุดูใน เพื่อให้เกิดความ เข้าใจ	ขั้นที่ 1: ใช้เทคนิค คำถามกระตุ้น	1. ครูใช้กิจกรรม check-in สำนวญความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่เนื้อหา 2. ครูใช้เกม 20 คำถาม (เพื่อสำนวน ความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ แบบสะเต็มศึกษา การจัดการเรียนรู้โดย ใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์ 3. นักศึกษารู้จักการตั้งคำถาม เพื่อ นำไปสู่การค้นพบคำตอบ ำ ที่ครูกำหนด	ระดับ 1 มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (รับทราบสภาพปัญหา) ระดับ 2 มีทักษะพื้นฐาน (มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพ ปัญหา)
หลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 3 การแก้ปัญหาจากจุด เล็ก ๆ	ขั้นที่ 2: สร้างความ สนใจ	1. ครูเปิดวิดีโอการสอนของครูต้นแบบ และรายการโทรทัศน์ฉันจะเป็นครู เพื่อ สร้างความสนใจและแรงบันดาลใจ 2. ให้นักศึกษาวิเคราะห์ วิพากษ์การสอน ของครูต้นแบบ เพื่อดูให้เห็นถึงปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เนื้อหา ด้านวิธีการสอนหรือเทคนิคต่าง ๆ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น	ระดับ 2 มีทักษะพื้นฐาน (มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพ ปัญหา)
หลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 6 ทำงานแบบองค์รวม	ขั้นที่ 3: จัดกลุ่ม ร่วมมือ	1. ครูสร้างโจทย์ หรือนำประเด็นปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคมที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์ มาเป็นโจทย์ที่ท้าทายให้ นักศึกษา ออกแบบกิจกรรมการสอน 2. เมื่อนักศึกษาฝึกการวิเคราะห์ปัญหา เรียบร้อยแล้ว ก็รวมกลุ่มกันเพื่อกำ หนดแผนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ มองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ	ระดับ 3 มีการลงมือปฏิบัติ (มีส่วนร่วม เสนอแนวทางใน การแก้ปัญหา)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดศาสตร์ พระราชฯ	ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม วิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของ นักเรียน
หลักการ เข้าใจ เข้าถึง	ขั้นที่ 4 : ขั้นเข้าใจ เข้าถึง (เข้าใจองค์ ความรู้ และเข้าถึง สิ่งที่จะเรียนรู้)	3. ได้วางแผนการทำงานกลุ่ม บันทึกผล ในสมุดบันทึกการเรียนรู้ตามประเด็น ต่าง ๆ อย่างครบถ้วน 1. นักศึกษาทำความเข้าใจ จากกิจกรรม โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย รับฟัง ตั้งคำถามกันในชั้นเรียน 2. ครูคอยเสริมในประเด็นต่าง ๆ ที่ยัง ขาดหรือบกพร่องไป	ระดับ 3 มีการลงมือปฏิบัติ (มีส่วนร่วม เสนอแนวทางใน การแก้ปัญหา)
หลักการพัฒนา	ขั้นที่ 5 : ขั้นพัฒนา และการนำเสนอ	1. เมื่อนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ได้ตกผลึก และทำความเข้าใจกันอย่างครบถ้วนแล้ว จึงนำเสนอผลงาน และ รับฟัง ข้อเสนอแนะจากเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน และจากครู	ระดับ 4 มีการลงมือปฏิบัติจาก ภายในตนเอง (ไม่ต้องได้รับ การกระตุ้นจากครู)

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดศาสตร์พระราชฯได้แนวคิดในแต่ละขั้นการสอนมาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ แนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความรู้และตามแนวทางพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 “เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา” ซึ่งจากที่กล่าวมา มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นการสอนที่คล้ายคลึงกันในเรื่องหลักการทรงงานและในหลาย ๆ ขั้นการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ขั้นการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ตามแนวคิดศาสตร์พระราชฯไปใช้ดังนี้ 1) ขั้นใช้เทคนิคคำถามกระตุ้น เป็นขั้นที่ได้มาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 2 การระดมภายในให้เกิดความเข้าใจให้เกิดการใฝ่รู้ 2) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่นำมาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 3 การแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ เป็นขั้นที่นำมาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 6 ทำงานแบบองค์รวม 4) ขั้นเข้าใจ เข้าถึง เป็นขั้นที่นำมาจากแนวคิดศาสตร์พระราชฯ เข้าใจ เข้าถึง 5) ขั้นพัฒนาและการนำเสนอ เป็นขั้นที่นำมาจากแนวคิดศาสตร์พระราชฯ การพัฒนาเป็นการนำปัญหาที่ได้จากการเข้าใจและเข้าถึงมาแก้ปัญหาด้วยการพัฒนา เมื่อเราได้พัฒนาแล้วก็เผยแพร่ความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาจากศาสตร์ของพระราชฯมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้นำหลักการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชฯเหล่านี้ ไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเมื่อออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนได้ โดยทำให้นักเรียนในชั้นเรียนของตนเองนั้น มีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองได้

แนวคิดการส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง นั้นมาจากแนวความคิดที่ว่า จะต้องให้นักเรียนมีความเข้มแข็งด้วยการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเพิ่มพูนความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อจะได้ทำหน้าที่พลเมืองในการปกป้องสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้ ทำให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคมได้

โดยระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง มีดังนี้ ระดับ 1 มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (รับทราบสภาพปัญหา) ระดับ 2 มีทักษะพื้นฐาน (มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพปัญหา)ระดับ 3 มีการลงมือปฏิบัติ (มีส่วนร่วม เสนอแนวทางในการแก้ปัญหา) ระดับ 4 มีการลงมือปฏิบัติจากภายในตนเอง (ไม่ต้องได้รับการกระตุ้นจากครู)

ในระยะที่ 2 ติดตามผลจากที่นักศึกษาครูทั้ง 4 คน ได้นำการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชฯเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน ผู้วิจัยยกตัวอย่างจากนักศึกษาครูจำนวน 2 คน ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลชั้นเรียนของนักศึกษาครูคนที่ 1 หลังจากที่ได้้นำการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในชั้นเรียน			
	4	3	2	1
ดำเนินการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1	1 (คน)	25 (คน)	7 (คน)	0 (คน)
คิดเป็นร้อยละ	3.04	75.75	21.21	0
ดำเนินการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2	3 (คน)	27 (คน)	3 (คน)	0 (คน)
คิดเป็นร้อยละ	9.10	81.80	9.10	0

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปภาพรวมผลการประเมินรายบุคคลทั้งสองแผนการจัดการเรียนรู้ได้ว่าในระดับ 4 มีการลงมือปฏิบัติจากภายในตนเอง (ไม่ต้องได้รับการกระตุ้นจากครู) ร้อยละ 3.04 และ 9.10 ตามลำดับ โดยนักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมทดลองได้โดยอ่านในใบกิจกรรมแล้วลงมือทำได้เลย ระดับ 3 มีการลงมือปฏิบัติ (มีส่วนร่วมเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา) ร้อยละ 75.75 และ 81.80 ตามลำดับ โดยนักเรียนสามารถลงมือทำการทดลองได้แต่ครูต้องอธิบายขั้นตอนการทดลอง 1 รอบ และในระดับ 2 มีทักษะพื้นฐาน (มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพปัญหา) ร้อยละ 21.21 และ 9.10 ตามลำดับ โดยสามารถลงมือทำการทดลองได้ แต่มีการถามที่ละขั้นตอนเป็นระยะๆ ระดับ 1 มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (รับทราบสภาพปัญหา) ไม่มีหรือเท่ากับ 0

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลชั้นเรียนของนักศึกษาครูคนที่ 2 หลังจากที่ได้้นำการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชาเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในชั้นเรียน			
	4	3	2	1
ดำเนินการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1	7 (คน)	16 (คน)	14 (คน)	1 (คน)
คิดเป็นร้อยละ	18.42	42.10	36.84	2.63
ดำเนินการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2	16 (คน)	18 (คน)	4 (คน)	0 (คน)
คิดเป็นร้อยละ	42.10	47.36	10.52	0

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปภาพรวมผลการประเมินรายบุคคล จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ได้ว่า ในระดับ 4 มีการลงมือปฏิบัติจากภายในตนเอง (ไม่ต้องได้รับการกระตุ้นจากครู) ร้อยละ 18.42 และ ร้อยละ 42.10 ตามลำดับ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้เลย ระดับ 3 มีการลงมือปฏิบัติ (มีส่วนร่วมเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา) ร้อยละ 42.10 และ ร้อยละ 47.36 ตามลำดับ โดยนักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ 1 รอบ ระดับ 2 มีทักษะพื้นฐาน (มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพปัญหา) ร้อยละ 36.84 และ ร้อยละ 10.52 ตามลำดับ โดยนักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ แต่มีการถามที่ละขั้นตอนเป็นระยะ ๆ ระดับ 1 มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (รับทราบสภาพปัญหา) ร้อยละ 2.63 ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์หลังจากที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเสร็จสิ้นเกี่ยวกับประเด็นในด้านผลหลังจากการบูรณาการแผนศาสตร์พระราชาเป็นอย่างไรบ้าง นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงเมื่อเชื่อมโยงกับระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ของนักศึกษา ดังนี้

“นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมได้เหมาะสมตามลำดับขั้นตอนที่ครูผู้สอนได้กำหนดนักเรียนรู้จักวางแผนการทำงาน แบ่งหน้าที่การทำงานภายในกลุ่มได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกในกลุ่มของตนเองและมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างแบบจำลองได้ถูกต้องปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างครบถ้วนโดยครูผู้สอนไม่ต้องกระตุ้นนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการทำกิจกรรมมากขึ้น” (นศ.3/N/20)

“หลังจากการสอน นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความเข้าใจแต่มีส่วนน้อยที่จะเข้าใจทั้งหมดเพราะในห้องเรียนมีทั้งนักเรียนที่เก่ง ปานกลาง และนักเรียนที่อ่อน ซึ่งในแผนการสอนที่ใช้ในครั้งนี้คือ เรื่อง การใช้น้ำ ซึ่งผู้สอนใช้การสอนแบบทำกิจกรรม ในเรื่องของการออกแบบจำลองอธิบายการใช้น้ำในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งในการใช้กิจกรรมนี้สามารถมองเห็นถึงการมีส่วนร่วมในการคิดค้น และวิเคราะห์ปัญหาและการหาแนวทางของแต่ละคนที่ให้ปฏิบัติกิจกรรมแบบกลุ่มว่ามีแนวทางหรือมีวิธีในการแก้ปัญหาในการใช้น้ำอย่างไร และสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครั้งนี้หรือไม่ มีความกระตือรือร้นในการทำงานหรือไม่” (นศ.4/T/20)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากตัวอย่างการสัมภาษณ์นักศึกษาทุกคน สะท้อนเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กล่าวคือเมื่อนักเรียนได้พัฒนาแล้วก็เผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชนหรือพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า เมื่อนักเรียนรู้จักหลักการนำปัญหาที่ได้จากการเข้าใจและเข้าถึงมาแก้ปัญหาด้วยการพัฒนา โดยปัญหานั้นเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ก็สามารถพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองได้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนก็มีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองที่แตกต่างกันไป และเมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า นักเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 3 คน พบว่า มีนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองอยู่ในระดับ 3 และมีเพียงในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 คน ที่มีนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองอยู่ในระดับ 2

นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ความรู้ศาสตร์พระราชานักเรียนมักจะนำไปใช้ในการคิดวางแผนการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็นหลักการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ การทำตามลำดับขั้น และการทำงานแบบองค์รวม โดยนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง จากโจทย์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในพื้นที่จริง และได้ออกแบบ วางแผนการแก้ปัญหาเบื้องต้นได้

อภิปรายผล

แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ซึ่งผู้วิจัยได้พบแนวปฏิบัติที่ดีในการออกแบบ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ตามแนวคิดศาสตร์พระราชานำไปใช้โดยที่นักศึกษาที่ได้อ่านในรายวิชาการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สามารถเกิดการเชื่อมโยงและเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานำไปส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง โดยมีรายละเอียดของแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ขั้นใช้เทคนิคคำถามกระตุ้น เป็นขั้นที่ได้มาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 2 การระเบิดภายในให้เกิดความเข้าใจให้เกิดการใฝ่รู้
- 2) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่นำมาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 3 การแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ
- 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ เป็นขั้นที่นำมาจากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้อที่ 6 ทำงานแบบองค์รวม
- 4) ขั้นเข้าใจ เข้าถึง เป็นขั้นที่นำมาจากแนวศาสตร์พระราชานำไปใช้ เข้าใจ เข้าถึง
- 5) ขั้นพัฒนาและการนำเสนอ เป็นขั้นที่นำมาจากแนวศาสตร์พระราชานำไปใช้ การพัฒนาเป็นการนำปัญหาที่ได้จากการเข้าใจและเข้าถึงมาแก้ปัญหาด้วยการพัฒนา เมื่อเราได้พัฒนาแล้วก็เผยแพร่ความรู้

โดยในระยะที่ 1 เมื่อผู้วิจัยจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานำไปส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง นั้น พบว่า นักศึกษามีการผสมผสานองค์ความรู้ที่ได้รับ ร่วมกับประสบการณ์จากการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้นักศึกษาสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่เน้นกระบวนการสืบเสาะ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2557) เพื่อที่จะเน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานำไปส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ผู้วิจัย ในฐานะอาจารย์ผู้สอนได้จัดบรรยากาศในชั้นเรียนโดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านทักษะ ความรู้

ความคิดเห็น การลงมือปฏิบัติ รวมถึงการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย และมีการทบทวนความรู้สึกของตนเอง ทำให้นักศึกษามีช่วงเวลาในการคิดพิจารณาและสะท้อนความคิดออกมาตามรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ (2560) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการออกแบบงานวิจัยตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 นั้น พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 4 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับศาสตร์พระราชาและสามารถเชื่อมโยงศาสตร์พระราชาทิ้ง 23 ข้อ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้สอดคล้องตามคุณธรรมของศาสตร์พระราชอย่างหลากหลาย ให้เข้ากับบริบทของความเป็นครูในระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ในระยะที่ 2 นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 5 จำนวน 4 คน ได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชามาเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียน ไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนนั้น เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาในสังคมที่เกี่ยวข้องวิทยาศาสตร์ มีการออกแบบ วางแผน แก้ปัญหาในระดับที่สูงขึ้น เมื่อมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นครั้งที่ 2 แม้นักเรียนส่วนใหญ่ จะไม่สามารถมีระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง อยู่ในระดับที่ 4 คือ มีการลงมือปฏิบัติจากภายในตนเอง (ไม่ต้องได้รับการกระตุ้นจากครู) แต่นักเรียนสามารถพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองอยู่ใน ระดับ 3 มีการลงมือปฏิบัติ (มีส่วนร่วม เสนอแนวทางในการแก้ปัญหา) โดยใช้ทักษะที่ได้ผ่านการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ในการประเมินงานของตนเองด้วยใจอย่างใคร่ครวญได้เป็นลำดับขั้น และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้กระทำ เกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญที่เกิดขึ้น เนื่องจากกระบวนการนี้ทำให้นักเรียนมีความสุขกับปัจจุบันขณะ และภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองได้ระดมสมองช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน เช่น เรื่อง การใช้น้ำ ในเรื่องของการออกแบบจำลองอธิบายการใช้น้ำในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งในการใช้กิจกรรมนี้สามารถมองเห็นถึงการมีส่วนร่วมในการคิดค้น และวิเคราะห์ปัญหาและการหาแนวทางของแต่ละคนที่ให้ปฏิบัติกิจกรรมแบบกลุ่ม ว่ามีแนวทางหรือมีวิธีในการแก้ปัญหาในการใช้น้ำอย่างไรให้เหมาะสมกับพื้นที่ทางเกษตรของตนเอง เป็นต้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) ที่กล่าวถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติ และ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2561) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ศาสตร์พระราชามาของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองวิถีเขียวของผู้เรียนในพื้นที่โครงการหลวงภาคเหนือของไทย โดยค้นพบว่า การนำศาสตร์พระราชามาใช้นั้น สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการบูรณาการถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จึงควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของศาสตร์พระราชาส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การถ่ายทอดความรู้ศาสตร์พระราชานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองได้ค้นพบแนวปฏิบัติที่ดี จึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มเติมในสาขาวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). การถ่ายทอดองค์ความรู้ศาสตร์พระราชามาของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองวิถีเขียวของผู้เรียนในพื้นที่โครงการหลวง ภาคเหนือของไทย. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(1): 1503-1521.

ชัยญานุช โมราศิลป์, และทักษญา สง่าโยธิน. (2561). แนวทางการน้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปใช้ในการปฏิบัติงานขององค์กรธุรกิจ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(1), 710-735.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศิริกาญจน์ โกศล, และดารณี คำว้าง. (2546). *สอนเด็กให้คิดเป็น*. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *เอกสารวิธีสอนเรื่องการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้*.

กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ. (2560). การออกแบบงานวิจัยตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://race.nstru.ac.th/home_ex/eportfolio/pic/academy/25077301.pdf?1656213.

สมบูรณ์ ดันยะ. (2545). *การประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์, (2563). *สรุปสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์*.

สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.opsmoac.go.th/phetchabun-performance-preview-421491791815>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ*.

กรุงเทพฯ: ดาวฤกษ์คอมมูนิตี้เซ็นส์.

_____. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

อัฐพร ฤทธิชาติ. (2563). การใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ภาคพลเมืองโดยองค์กรภาคประชาชนด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาเครือข่ายภาคประชาชน จังหวัดระยอง. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 3(2): 80-112.

อ้อมใจ วงษ์มณฑา, และเรชา ชูสุวรรณ. (2556). การศึกษาการจัดการหลักสูตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2565, จาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/9574>.

Abby Kinchy. (2017). Citizen Science: Participatory Water Monitoring in the Marcellus Shale Fracking Boom. *Science as Culture*, 26(1): 88-110.

Caren B. Cooper, & Bruce V. Lewenstein. (2016). *The Rightful Place of Science: Citizen Science (D.Cavalier, Ed)*. A series by the Consortium for Science, Policy, and Outcomes. Arizona State University Press.

Richard Edwards. (2014). Citizen science and lifelong learning. *Studies in the Education of Adults*, 46(2): 132-144.

Salika. (2022). ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย แนะนำหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในหลวง ร. 9 ที่ควรใช้กับการทำงานภาครัฐ. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2565, จาก <https://www.salika.co/2022/02/07/kasem-wattanachai-sustainable-development/>.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Effect of Cooperative Learning with Student Teams Achievement Division
Technique and Learning Object toward Learning Achievement and
Satisfaction in Technology Subject of Mathayomsuksa 2 Students

ลดาวัลย์ ทิพย์วงศ์¹, พรรณราย เทียมทัน²

Ladawan Tipwong¹, Pannarai Tiamtan²

Corresponding Author E-mail: phetlada2018@gmail.com

Received: 2022-09-08; Revised: 2023-02-21; Accepted: 2023-03-09

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์กับ เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนวัดหนองตาจาก การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัด การเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกันและการทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่ง อ็อบเจกต์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่ง อ็อบเจกต์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่ง อ็อบเจกต์ มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาวิชา เทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์, เลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁴ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare the learning achievement of Mathayomsuksa 2 students between before and after learning by cooperative learning with Student Teams Achievement Divisions technique and learning object. 2) compare the learning achievement of Mathayomsuksa 2 students after learning by using cooperative learning with Student Teams Achievement Divisions technique and learning object with the criteria 70 percent of total score. and 3) study the satisfaction of Mathayomsuksa 2 students toward learning on technology subject. The sample Mathayomsuksa 2/1 students of Watnongtangu School, obtained by multi-stage sampling. The instruments were 1) lesson plan 2) achievement test and 3) the assessment form concerning satisfaction. Data was analyzed by using mean, standard deviation, t-test for dependent samples and t-test for one sample. The research results were found as follows:

1) The Mathayomsuksa 2 students after learning by cooperative learning with Student Teams Achievement Divisions technique and learning object had the post-test score higher than pre-test score significantly by statistical level .05. 2) The Mathayomsuksa 2 students after learning by cooperative learning with Student Teams Achievement Divisions technique and learning object had the post-test score higher than the criteria at 70 percent of total score significantly by statistical level .05. and 3) The Mathayomsuksa 2 students after learning by cooperative learning with Student Teams Achievement Divisions technique and learning object had the satisfaction toward learning on technology subject in overall at the high level.

Keywords: Cooperative Learning, Student Teams Achievement Divisions Technique, Learning Object, Learning Achievement

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อชีวิตของคนในสังคมระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้านเดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เท่านั้นแต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ จะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) อีกต่อไปแต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูเป็น “โค้ช” ที่คอยออกแบบการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลได้ประการสำคัญคือครูในศตวรรษที่ 21 (นพพร ชลารักษ์. 2558) ซึ่งนโยบายของรัฐบาลภายใต้การบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดเน้น การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทุกประเภททุกสาระการเรียนรู้ และทุกช่วงชั้น โดยให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการ ศึกษาที่มีคุณภาพในกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นำเสนอและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนตามเป้าหมายของการพัฒนาและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) ดังนั้นการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีจึงไม่บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร ครูผู้สอนจึงจะต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำความเข้าใจข้อมูล

จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอบรรพตพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 นั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 58.60 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นเนื้อหาวิชาเทคโนโลยี เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสาร พบว่ามีเนื้อหาจำนวนมากและยากต่อการเข้าใจในเวลาจำกัด เนื่องจากเป็นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีหลากหลายวิธีได้แก่ การทำงานเป็นทีม (Team-Based) การเน้นการสืบสวน (Inquiry-Based) การเน้นโครงการ (Project-Based) การเน้นปัญหา (Problem-Based) และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(Cooperative Learning) ภายใต้กิจกรรมเหล่านี้ ผู้สอนมีหน้าที่กำหนดเนื้อหา ออกแบบการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินที่เหมาะสม เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม (วิจารณ์ พานิช. 2555)

การจัดการเรียนรู้แบบการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เป็นเทคนิคการสอนที่ครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน มีขั้นตอนการการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอข้อมูล ครูเป็นผู้เสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย ขั้นตอนที่ 2 การทำงานร่วมกัน ผู้เรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศละกัน ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบ เมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง ผู้เรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน โดยต่างคนต่างสอบ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงคะแนน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ขั้นตอนที่ 5 การตัดสินผลงานของกลุ่ม จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชย ใบประกาศนียบัตร รางวัล เป็นที่น่าสังเกตในขั้นตอนที่ 1 ว่าการค้นคว้าหาความรู้ซึ่งในเนื้อหาบทเรียนที่เป็นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ นั้นส่วนมากใช้ใบงาน ใบความรู้ จัดให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงควรนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ให้นักเรียนศึกษาในขั้นตอนนี้ อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559: 201)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ประกอบเรียนรู้แบบออบเจกต์ สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นผลสัมฤทธิ์เพิ่มมากขึ้น และ เนื่องจากเรียนรู้แบบออบเจกต์นั้นสามารถแสดงเป็นสถานการณ์จำลองเพื่อให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิด มีภาพเคลื่อนไหว อย่างชัดเจน จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเรียนรู้แบบออบเจกต์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยี ดีขึ้นอันจะส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี ทั้งเป็นการตอบสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเรียนรู้แบบออบเจกต์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเรียนรู้แบบออบเจกต์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับเรียนรู้แบบออบเจกต์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเรียนรู้แบบออบเจกต์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเรียนรู้แบบออบเจกต์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาทฤษฎีหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้โดยมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานร่วมกัน (ทิตินา แคมมณี. 2560: 98) โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) คือ การที่สมาชิกในกลุ่มมีความตระหนักว่าทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มนั้นประสบความสำเร็จ
2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interaction) การที่ สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริมและช่วยกันในการทำงานร่วมกันส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบและพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นกลุ่มจำเป็นต้องระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) ซึ่งต้องอาศัยทักษะที่สำคัญได้แก่ ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ไขปัญหาการขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ การยอมรับ และไว้วางใจกันและกันซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้
5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เพื่อช่วยให้กลุ่มได้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนั้นครอบคลุมการวิเคราะห์วิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม

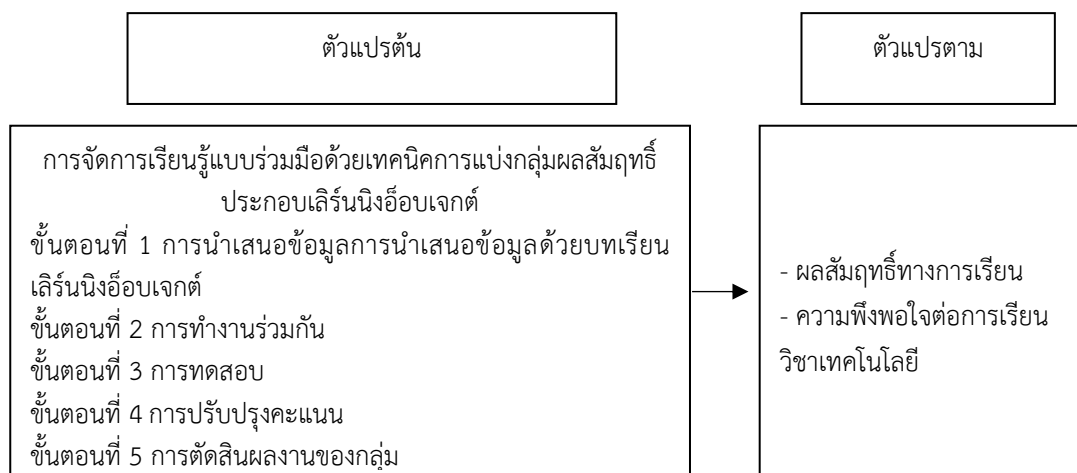
เทคนิคแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions Technique)

เทคนิคแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีลักษณะสำคัญคือเน้นให้ผู้เรียนได้ทำงาน ร่วมกันเป็นเป็นการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา สมาชิกในกลุ่มบ้านจะได้รับเนื้อหาสาระนั้นร่วมกัน เนื้อหาสาระนี้อาจมีหลายตอน ซึ่งผู้เรียนอาจต้องทำแบบทดสอบในแต่ละตอน และเก็บคะแนนของตนเองไว้ จากนั้นผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบครั้งสุดท้าย ซึ่งเป็นการทดสอบรวบยอด และนำคะแนนของตนไปหาคะแนนพัฒนาการ สมาชิกในกลุ่มบ้านนำคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนในกลุ่มบ้านมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนพัฒนาการสูงสุด กลุ่มนั้นได้รับรางวัล (ทิตินา แคมมณี. 2551: 64-70) การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1) การนำเสนอข้อมูล (class presentation) ครูเป็นผู้เสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย 2) การทำงานร่วมกัน (Teams) ผู้เรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศละกัน 3) การทดสอบ (Quizzes) เมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง ผู้เรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน โดยต่างคนต่างสอบและจะช่วยเหลือกันไม่ได้ 4) การปรับปรุงคะแนน (individual improvement scores) จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น 5) การตัดสินผลงานของกลุ่ม (team recognition) จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559: 202)

เลิร์นนิ่ง อ็อบเจกต์ (learning object)

เลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ เป็นหน่วยการเรียนรู้การสอนในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหาซึ่งอาจนำเสนอแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องแต่จำเป็นต้องมีการออกแบบให้บูรณาการแนวคิดนั้น ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียวกัน โดยมีแบบฝึกหัดเชิงโต้ตอบหรือแบบทดสอบเชิงวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถออกแบบในลักษณะของการจำลอง (Simulation) เกม (Games) หรือ การสำรวจ (Exploratory) การค้นพบ (Discovery) ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียน (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2550)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลัง (One group pretest posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสอำเภอบรรพตพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน ห้องเรียนทั้งหมด 14 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 262 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองตา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 จัดทำรายชื่อโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอบรรพตพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ทั้งหมด 12 โรงเรียน จากนั้นทำการจับฉลากรายชื่อโรงเรียน ซึ่งได้โรงเรียนวัดหนองตา มีจำนวนห้องเรียน 2 ห้อง

2.2 จัดทำหมายเลขห้องเรียน จำนวน 2 ห้องเรียน จากนั้นสุ่มห้องเรียนเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวนนักเรียน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ วิชา เทคโนโลยี เรื่อง เทคโนโลยีการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการจัดการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด 3) สารการเรียนรู้ 4) สารสำคัญ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค การแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล ซึ่งประเมิน ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.21)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกโดยวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย 3 ด้าน คือ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ รวมจำนวนข้อสอบ 30 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้าง และหาคุณภาพดังนี้

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นจึงเขียนข้อสอบตามที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยเขียนจำนวนข้อสอบมากกว่าจำนวนที่ต้องการ 50 ข้อ เพื่อที่หลังจากนำไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบรายข้อเรียบร้อยแล้ว จะคัดเลือกข้อสอบเฉพาะที่มีคุณภาพตามจำนวนข้อสอบที่ต้องการใช้จริง 30 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบไปหาความตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (B) พบว่า ข้อสอบมีค่าความยากระหว่าง 0.20-0.80 จำนวน 40 ข้อ และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อสอบไว้ใช้จริง จำนวน 30 ข้อ โดยคัดข้อที่มีค่าความยากระหว่าง 0.33-0.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.3 นำแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาค่าความยากและอำนาจจำแนกตามเกณฑ์แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เรียนในหน่วยนี้ไปแล้วและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์ตามวิธีของโลเวทท์ (Lovett method) พบว่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ โดยมีการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดตามลำดับดังนี้

3.1 จัดทำร่างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ โดยกำหนดรูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 20 ข้อ โดยกำหนดระดับคะแนนความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

3.2 นำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี ไปวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารมาแล้ว เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.70

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนแบบแผนการวิจัยดังนี้

1. ทำการแบ่งกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน แบบคละความสามารถ ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน จากนั้นให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ เรื่อง เทคโนโลยีการสื่อสาร จำนวน 6 แผน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียน และให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี จำนวน 20 ข้อ และบันทึกคะแนนไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าทีกรณิกกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent samples)
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าทีกรณิกกลุ่มเดียว (One sample t-test)
3. การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนเรียน	30	30	11.90	2.21	29	323	3701	21.25*
หลังเรียน	30	30	22.67	2.36				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{(0.05,29)} = 1.699$)

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.21 ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.36 เมื่อทำการทดสอบค่าทีกรณิกกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน พบว่า ค่า t คำนวณ มีค่ามากกว่าค่า t ที่ได้จากการเปิดตาราง แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

n	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์	$\bar{x}$	S.D.	df	t
30	30	21	22.67	2.36	29	4.18*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{(0.05,29)} = 1.699$)

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 22.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.36 เมื่อทำการทดสอบค่าทีกรณีกกลุ่มเดียว พบว่าค่า t ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่าค่า t ที่ได้จากการเปิดตาราง แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยี

องค์ประกอบ	ข้อที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านเนื้อหา	1	เนื้อหา มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้	4.33	0.75	มาก
	2	เนื้อหาไม่ยากจนเกินไป	4.50	0.56	มากที่สุด
	3	เนื้อหาบทเรียนมีความน่าสนใจ	4.70	0.46	มากที่สุด
	4	การใช้ภาษาเข้าใจง่าย	4.13	0.76	มาก
	5	เนื้อหา มีความหลากหลาย	4.17	0.73	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	6	อยากติดตามเรียนต่อเรื่อย ๆ	4.27	0.77	มาก
	7	นักเรียนมีความสุขกับการเรียนเป็นกลุ่ม	4.47	0.56	มาก
	8	กิจกรรมทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น	4.60	0.55	มากที่สุด
	9	นักเรียนพอใจที่ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าและทำใบงานด้วยตนเอง	4.27	0.73	มาก
	10	นักเรียนมีความมั่นใจเมื่อได้ทำแบบทดสอบย่อย และแบบฝึกหัด	4.37	0.66	มาก
	11	กิจกรรมการเรียนมีเวลาที่เหมาะสม	4.33	0.65	มาก
ด้านสื่อการสอน	12	การนำเสนอด้วยเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ทำให้บทเรียนน่าสนใจ	4.53	0.56	มากที่สุด
	13	วิดีโอ และภาพต่างๆทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจน	4.10	0.83	มาก
	14	สื่อการเรียนรู้มีสีสันสวยงาม แปลกใหม่ น่าสนใจ	4.57	0.62	มากที่สุด
	15	สามารถเลือกเนื้อหาที่อยากเรียนได้เอง	4.30	0.64	มาก
	16	ชอบและมีความสุขที่ได้เรียนด้วยบทเรียนนี้	4.23	0.67	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย
ด้านการวัดและ ประเมินผล	17	วิธีการทดสอบมีความเหมาะสม	4.53	0.56	มากที่สุด
	18	นักเรียนชอบที่มีการแจ้งผลคะแนนของตนเอง และกลุ่ม	4.23	0.72	มาก
	19	นักเรียนชอบทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ในเลิร์นนิ่ง อ็อบเจกต์	4.17	0.69	มาก
	20	รางวัล หรือคำชมเชยทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะทำ ข้อสอบให้ได้คะแนนเพิ่มขึ้น	4.20	0.70	มาก
เฉลี่ยรวม			4.35	0.66	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.66) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรกคือ เนื้อหาบทเรียนมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ กิจกรรมทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.55) และสื่อการเรียนรู้มีสีสันสวยงาม แปลกใหม่ น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค การแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เป็นเทคนิค การสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในกลุ่ม ๆ หนึ่ง ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกันในขณะ เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหา นั้น ๆ แต่เมื่อจบบทเรียนจะทดสอบเป็นรายบุคคล แล้วนำ คะแนนมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม มีการประกาศคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะได้รับรางวัล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559: 200) ทั้งยังมีเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ที่เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการสอน ด้านเนื้อหา กระบวนการ รองรับผู้เรียนที่ระดับความสามารถและวิธีการเรียนแตกต่างกัน ผู้เรียนศึกษาได้ช้าเร็วตามที่ตนเอง กำหนด สามารถกลับมาทำซ้ำและทบทวน เนื้อหาและทักษะได้ (Atkins. 2005; อ่างใน วิรงค์รอง จันทะสี. 2559) จึงทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริย์ เนาว์ประเสริฐ (2563) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วิรงค์รอง จันทะสี (2559) ที่ศึกษาการพัฒนา การเรียนรู้ด้วยเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ ที่ส่งผลต่อการสร้างความรู้ของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ชมพูนากู ขมพูนันท์ (2561) ที่ศึกษาผลการใช้สื่อศึกษาผลของการใช้เลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์เพื่อการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะการสร้าง สื่อมัลติมีเดีย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยสื่อเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค การแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งอ็อบเจกต์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

อาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือ ฟังช่วยเหลือกัน และมีวิธีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลหรือคำชมเชย (ทิตนา แคมมณี. 2564: 265-271) และเลิร์นนิ่งออบเจกต์นั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสนใจของผู้เรียนตามระดับพัฒนาการ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและยั่งยืน (สตียา ลังการพินธุ์. 2551: 100) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ธัญ ค้อชากุล (2564) ที่ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ STAD เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และ อิสริย์ เนาว์ประเสริฐ (2563) ที่ทำการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อเรียนวิชาเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ในขั้นที่ 5 เป็นการพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม และกำหนดระดับความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม กลุ่มใดได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้รับรางวัลหรือคำชมเชย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559: 201) จึงทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ครูชมเชยและให้รางวัล นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาได้ดี และช่วยให้เกิดการช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน (วัลยา บุญอากาศ. 2556: 43) อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ของ พลวัฒน์ เกตุขานนา, วิมาน ใจดี, และมนัสสิน ใจดี (2563) ที่ศึกษาผลการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับจัดการเรียนรู้ ด้วยโมบายเลิร์นนิ่ง ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ประกอบเลิร์นนิ่งออบเจกต์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการและกระตุ้นให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นให้กับผู้เรียนเพื่อทำความรู้จักกันก่อนจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มกล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นและร่วมแบ่งปันกับเพื่อนๆ ส่งผลให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีความกระตือรือร้นและช่วยเหลือกันในการทำงานกันในช่วงทำกิจกรรมกลุ่ม จึงควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูนาฏ ชมพูนันท์. (2561). การใช้สื่อศึกษาผลของการใช้เลิร์นนิ่งออบเจกต์เพื่อการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 19(1): 31-42.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิพริทัศน์.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2550). นิยามเลิร์นนิ่งออบเจกต์ (Learning Object) เพื่อการออกแบบพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, (4)4: 50 - 59.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2564). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นพพร ชลาวัณย์. (2558). บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์, 9(1): 64 - 71.
- นันท์ณัฐ ค้อชากุล. (2564). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 9(1): 89 - 109.
- พลวัฒน์ เกตุขานนา, วิมาน ใจดี, และมนัสสิน ใจดี. (2563). ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับจัดการเรียนรู้ด้วยโมบายเลิร์นนิ่ง ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD. วารสารสินธรปริทรรศน์, 21(1): 197 - 205.
- วัลยา บุญอากาศ. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิรงค์รอง จันทะสี. (2559). การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยเลิร์นนิ่งออบเจกต์ ที่ส่งผลต่อการสร้างความรู้ของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สดิยา ลังการพิณธุ์. (2551). สื่อการเรียนรู้ดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- อิสริย์ เนาว์ประเสริฐ. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). วิทยาลัยนครราชสีมา.

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

Factors Analysis of The Characteristics of School Administrators in The New Normal under The Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province

นิตยา ลุนสมบัติ¹, ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน², ศุภชัย ทวี³

Nittaya Lunsombut¹, Teeppipat Suntawan², Supachai Tawee³

Corresponding Author E-mail: nittaya.lu@nsru.ac.th

Received: 2022-09-11; Revised: 2022-12-13; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ และ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 210 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจโดยการหมุนแกนด้วยวิธีแวนแม็กซ์ ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) ซึ่งตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม และการมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.47) และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการนำหลักสูตรที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการมีความสามารถในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.65) และ 2) องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ มีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 72.442 มีค่าไอเกน ระหว่าง 1.316 – 57.264 แต่ละองค์ประกอบเรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย คือ (1) การนำองค์กร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.747 - 0.525 (2) คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.793 - 0.519 (3) บริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.769 - 0.561 (4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.612 - 0.545 (5) การปฏิบัติตนของผู้บริหาร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.605 - 0.521 และ (6) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.687 - 0.521

คำสำคัญ: องค์ประกอบคุณลักษณะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุควิถีใหม่

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of characteristics of school administrators in the new normal and 2) to analyze the factors of characteristics of school administrators in the new normal. The sample group consisted of 210 school administrators under the Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province by using a simple random sampling technique. The study instrument was a questionnaire with the reliability of 0.99. Statistics used in the data analysis were mean and standard deviation. The exploratory factor analysis (EFA) was calculated with Varimax. The research findings were as follows:

1) The level of characteristics of school administrators in the new normal under the Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province, showed a high level ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.= 0.56). The variable with the highest average was listening to others' opinions ($\bar{X}$ = 4.78, S.D.=0.45) followed by ethical management and ethical behavior in the performance of duties ($\bar{X}$ = 4.77, S.D.=0.47) The variable with the lowest average was implementing modern curriculum for teaching and learning development and the ability to be a leader of change ($\bar{X}$ =4.42, S.D.= 0.65). 2) Six factors of the characteristics of school administrators in the new normal under the Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province were analyzed. The variance was 72.442 %, with the Eigen value between 1.316 - 57.264. All of the six factors were ranked by factor loading from the highest to the lowest: (1) Leadership had a factor loading between 0.747 - 0.525. (2) Morality and ethics in the performance of executive duties had a factor loading between 0.793 - 0.519. (3) Management of teaching and learning that is up to date with changes had a factor loading between 0.769 - 0.561. (4) Creativity in management had a factor loading between 0.612 -0.545. (5) Executives behavioral had a factor loading between 0.605 - 0.521 and (6) Development of new teaching and learning system had a factor loading between 0.687 - 0.521

Keywords: Factors analysis of the characteristics, School administrators, The new normal

บทนำ

เมื่อสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า มนุษย์ อุบัติขึ้นในโลก พร้อมมีวิวัฒนาการทางสติปัญญา มีการสร้างภาษา มีการประดิษฐ์ คิดค้นอุปกรณ์สื่อสารพร้อม ๆ กับการมีการรวมกลุ่มเป็นสังคม การสื่อสารก็ทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ และดำรงความสำคัญ เช่นนั้นตลอดมานับเวลาหลายพันปี เมื่อถึงปี ค.ศ. 2019 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ไปในหลายทวีป คร่าชีวิตประชากรโลกไปจำนวนมาก การสื่อสารของมนุษย์ก็ได้มาถึงจุดเปลี่ยนไปอีกขั้นหนึ่งเกิดวิถีใหม่ของการใช้ชีวิตและการสื่อสาร ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่ทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตผิดไปจากเดิมนั้น ปรากฏให้เห็นชัดเจนอย่างยิ่งในต้นปี ค.ศ. 2020 เช่น การกลับไปสู่ชนบทอยู่ห่าง ๆ เมืองใหญ่ไปให้ไกลจากคนหมู่มาก มีการรักษาระยะห่างจากคนอื่น สนใจติดต่อสื่อสารเฉพาะกับคนสนิทและเครือข่ายจะช่วยทำให้มนุษย์ปลอดภัยจากโรค เป็นชีวิตวิถีใหม่อีกรูปแบบหนึ่งที่คนส่วนมากยอมรับและพร้อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตให้สอดคล้องไปกับสถานการณ์ปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อการศึกษา จะพัฒนาไปสู่ระบบการเรียนรู้ระยะไกล ผู้สอนอยู่ทางหนึ่ง ผู้เรียนอยู่อีกทางหนึ่ง สองฝ่ายไม่ต้องมาเจอกัน แต่สื่อสารทั้งด้านบทเรียนหรือการทำแบบทดสอบต่าง ๆ จะผ่านอุปกรณ์ที่เชื่อมระบบออนไลน์ ข้อดีของระบบนี้คือ การตัดขาดหนทางแพร่เชื้อโรคระหว่างกันเป็นไปได้ด้วยดี แต่ข้อเสียก็มีมาก เช่น ผู้ขาดอุปกรณ์จะหลุดจากการศึกษาระบบนี้ไป โดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวช่วยที่สำคัญมาก ๆ ส่วนในอนาคต วิถีใหม่ หรือ New Normal ที่เราเรียกขานกันในปี ค.ศ. 2020 ก็จะเป็นเรื่องปกติธรรมดาในอนาคตอันใกล้ เพราะมนุษย์คงจะปรับตัวจนเคยชินกับ New Normal ได้อย่างไม่ยากนัก เพราะอีกในไม่ช้า New Normal ก็จะเป็นวิถีชีวิตปกติรูปแบบหนึ่งเท่านั้นเอง (ฉลองรัฐ เหมอมัลย์ขลมารค. 2563: Online)

การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการศึกษาทุกระดับทั่วโลก ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอน ข้อมูลของ UNESCO พบว่ามีจำนวนนักเรียน 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษาซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องอย่างกว้างขวาง และเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาที่เด่นชัดที่สุดคือ การเรียนการสอนที่ต้องดำเนินงานต่อมิให้หยุดชะงัก เพราะจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน นั่นก็คือคุณภาพของประชากรในอนาคต จึงมีการปรับการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เกิดนวัตกรรมทางความคิด มีรูปแบบใหม่ทางการเรียนการสอน จากนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ แต่สามารถเรียนได้ แนวคิดทางการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้สื่อออนไลน์ จึงระดมเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน ทำให้เกิดระบบการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องเตรียมเพื่ออนาคต (ฉลองรัฐ เอมอมารย์ชลมารค. 2563: Online)

การศึกษาไทยในยุค New Normal นอกจากการปรับรูปแบบ New normal ในชีวิตประจำวัน “โรงเรียน” ก็ต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนเช่นกันเพราะจากการระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบ ให้สถาบันการศึกษาทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ทั้งนักเรียน นักศึกษา และครูผู้สอน ต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน การจัดการให้การเรียนการสอนสามารถเข้าถึงเด็กนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกความท้าทายของการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นระบบอินเทอร์เน็ต ที่ต้องมีความเสถียรระบบถ่ายทอด ผ่านทีวี อุปกรณ์เทคโนโลยีในชุมชนที่ขาดแคลน การจัดตารางเรียน พร้อมทั้งความสามารถในการสอนออนไลน์ของครูผู้สอนเอง แต่อย่างไรก็ตามการเรียนในยุควิถีใหม่ บทบาทที่สำคัญของครูที่เป็นผู้สอน โดยการให้ความรู้อย่างเดียวต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนมีประสบการณ์ส่วนบุคคลและนำประสบการณ์เหล่านั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และเมื่อปฏิบัติบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะพัฒนาเป็นทักษะสั่งสมเป็นความเชี่ยวชาญในที่สุดการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั้นเกิดจากการมีประสบการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั้นเองและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมโดยเฉพาะด้านความคิดนั้นเป็นพลังที่นำไปสู่การสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกปัจจุบันและอนาคต (พรหมพิริยะ ถาวโร (มัลลย์รักษ์). 2564: 10-11) ในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้อันรวดเร็วของเรารวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ไว้ 5 รูปแบบด้วยกัน คือ On-site, On-air, On-demand, Online และ On-hand ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือ และบริบทของแต่ละสถานศึกษา จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบดังกล่าว สถานศึกษาสามารถตัดสินใจโดยเลือกจัดการเรียนการสอนตามบริบทของจังหวัด และความพร้อมของสถานศึกษาได้ โดยต้องคำนึงถึงการเรียนรู้และความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก ตามหนังสือสั่งการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคำสั่งหรือมาตรการต่าง ๆ ที่ ศบค.จังหวัด กำหนด (วงศ์วรรณ เป็งราชรอง. 2564: Online)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูง และการดำรงชีวิตในอนาคต ควรตระหนักถึงความสำคัญในการมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยยึดหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 และมุ่งสู่ Thailand 4.0 ดังนั้น นโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ นโยบายที่ 2 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายที่ 5 ด้านการจัด

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 3) และตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัย สถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน และบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพ กำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ดังนี้ 1. ด้านความปลอดภัย 2. ด้านโอกาส 3. ด้านคุณภาพ และ 4. ด้านประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 1-2)

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่จะต้องมีทักษะการบริหารงานในองค์กร และมีการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานในองค์กร โดยใช้แนวคิดผู้บริหารเชิงคุณลักษณะ แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม แนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์ แนวคิดภาวะผู้นำสมัยใหม่และการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำยุคใหม่จึงเป็นหลักที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานในองค์กร คุณภาพและคุณลักษณะของผู้บริหารย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิถีปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ ที่ชี้ชัดให้เห็นถึงการบริหารงาน การเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คุณลักษณะของผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรภาครัฐสมัยใหม่ ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรอบทิศทาง ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จที่เติบโตอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบผู้นำองค์กรภาครัฐสมัยใหม่จะต้อง ประกอบด้วย ผู้นำ 3 แบบ ประกอบด้วย ผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงกลยุทธ์ และผู้นำแบบดุลยภาพ โดยจะต้องมีคุณลักษณะของผู้นำองค์กรภาครัฐสมัยใหม่ คือ 1) ผู้มีบุคลิกภาพที่ดี 2) ผู้มีวิสัยทัศน์ 3) ผู้ที่มีศักยภาพ 4) นักกลยุทธ์ 5) ประชาสัมพันธ์ 6) นักมนุษยสัมพันธ์ 7) ผู้มีคุณธรรม 8) นักการตลาด และ 9) นักปฏิบัติเพื่อสร้างการเจริญเติบโตให้กับองค์กรอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป (เสกสรรค์ สนวา, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด. 2561: 410)

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในการเตรียมรับความปกติใหม่ (New normal) ที่เกิดขึ้น สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดย คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน

จากความสำคัญปัญหานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ในสถานการณ์จากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อระบบการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนการสอนการเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ เป็นพหุองค์ประกอบ

การทบทวนวรรณกรรม

หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารในยุควิถีใหม่และชีวิตวิถีใหม่

การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะอ้างรักษาวินัยดั้งเดิมหรือทวนหาถึงอดีต ผู้บริหารเป็นผู้นำในพหุองค์กรให้ผ่านสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงควรมีลักษณะที่ต้องเป็นผู้ในยุควิถีใหม่ ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหาร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารไว้หลาย ประการ พอสรุปได้ดังนี้ พยอม วงศ์สารศรี (2542: 189) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้บังคับบัญชาที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความเข้าใจความเป็นมนุษย์ ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา
2. มีปฏิภาณไหวพริบเป็นคนทันเกมต่อสภาพการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ
3. มีความสามารถในการประสานงานและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาดภายใต้ภาวะการณ์ต่าง ๆ
4. มีลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี เป็นที่ศรัทธาของผู้ใต้บังคับบัญชา
5. มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อคำสั่งที่ส่งออกไป เช่น ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานพลาดเพราะผู้บังคับบัญชาสั่งไปผิดจะต้องไม่กล่าวโทษ
6. มีอารมณ์มั่นคง การมีอารมณ์มั่นคงส่งผลต่อความรู้สึกพึงพอใจและเต็มใจในการทำงาน
7. ไม่เคร่งครัดต่ออำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการจนเกินไป
8. มีทักษะทางเทคนิค (technical skill) ที่พอเพียงในการกำหนดงานมอบหมายงานให้แก่ผู้บังคับบัญชา

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ สิ่งที่ผู้บริหารจะใช้ภาวะผู้นำในการ บริหารงานให้ประสบผลสำเร็จโดยมีปัจจัยหลายประการมาเกี่ยวข้อง สามารถใช้บทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรและชุมชนเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกับความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะดังกล่าวอาจประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักความผูกพันในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นผู้บริหารแบบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพดี มีทักษะทางสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

2. ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดย บิลล์ กรอส (Bill Gross) "New Normal" หรือ "ความปกติในรูปแบบใหม่" เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2008 เป็นแนวทางที่หลาย ๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรมในช่วงไวรัสตัวนี้ออกมาระบาดแล้วเปลี่ยนชีวิตเราไปอีกนาน ทำให้เราต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก จากที่เราเคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน เราต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน หากมีความจำเป็นต้องออกจากบ้านไปช้อปปิ้งหรือแม้กระทั่งไปพบแพทย์ เราต้องใส่หน้ากากเพื่อป้องกันโรค ต้องเว้นระยะห่างสำหรับบุคคล ล้างมือบ่อย ๆ นาน 20 วินาที เช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์ ฯ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่าง ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การเปิดระบบลงทะเบียนออนไลน์ การใช้ระบบซื้อขายและบริการทางออนไลน์ สิ่งนี้ เกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งจนเกิดเป็นความพอใจ ในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็น New Normal ในสังคมของเรานั่นเอง (การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. 2564: ออนไลน์)

New Normal เป็นพลวัตและคำนี้มีที่ใช้ในหลายบริบท ไม่ใช่เฉพาะในทางธุรกิจหรือวิถีชีวิตเท่านั้น จึงเป็นการยากที่จะหาคำกลาง ๆ ที่จะได้ใช้ในทุกบริบท กล่าวโดยสรุปคือ สรุป New Normal หมายถึง นิวนอร์มัล, ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ กับ New Norm หมายถึง บรรทัดฐานใหม่ (ราชบัณฑิตยสภา. 2563: ออนไลน์) ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะรักษาวินัยดั้งเดิม ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างชัดเจนและยาวนานจนการปฏิบัติปกติในการใช้ชีวิตประจำวันของตนเอง

ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้น หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเอง เพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัย จากการติดเชื้อควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพ ทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชิน ก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของคนในสังคม

สรุป ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพื่อเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถนำมาปรับใช้ได้หลายบริบทในการดำเนินชีวิต และดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคระบาดต่าง ๆ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ เพื่อให้เกิดการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. การเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ในที่นี้จะใช้ชีวิตวิถีใหม่ ในบริบท COVID-19 นั้น ชีวิตวิถีใหม่พื้นฐานคือ ด้านการสาธารณสุขของเมืองไทย โดยทางศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ศบค. มีการประกาศมาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญและ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ สวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ ต้องเว้นระยะห่าง 2 เมตร ล้างมือบ่อย ๆ พกเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด หลีกเลี่ยงกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่มีอาการป่วย เป็นพื้นฐานสำคัญ ในการออกแบบชีวิตวิถีใหม่

"New Normal" ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ "โควิด-19" การใช้ชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการ ติดเชื้อควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรม ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม

สิ่งที่เราพบเห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นวิถีชีวิตใหม่ในสังคม ตั้งแต่ก้าวออกจากบ้าน New Normal มีดังนี้

1. สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยก่อนออกจากบ้าน เพื่อป้องกันตัวเอง และห่วงใยผู้อื่น
2. ทำงานออนไลน์ Work from Home หน่วยงานหรือบริษัทต่าง ๆ เริ่มมีนโยบายให้พนักงาน Work from Home ในช่วงที่ COVID-19 ระบาดอยู่ เพื่อลดความแออัด
3. เรียนออนไลน์ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ก็เริ่มวางแผนตารางเรียนออนไลน์ให้ เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, Microsoft Team พูดคุยสนทนากับคุณครูด้วยการใช้แวตกรรมมาเป็นตัวช่วย
4. อาคารสถานที่ที่จัดคัดกรอง เนื่องจาก COVID-19 นั้นสังเกตเบื้องต้นได้ด้วยการวัดไข้ จึงจำเป็นต้องมีจุดคัดกรองก่อนเข้าอาคารตามแนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุข ผู้ติดต่อราชการ ห้าง ร้าน จะต้องผ่านการวัดอุณหภูมิและผู้ผ่านการคัดกรองแล้วจะได้รับเครื่องหมายติดที่เสื้อ และขอความร่วมมือให้ล้างมือก่อนเข้าใช้บริการ
5. ร้านอาหารนั่งแยกโต๊ะและซ็อกกลับมากขึ้น เห็นได้ชัดว่ายอดขายอาหารแบบนั่งรับประทานที่ร้านและซ็อกกลับแทบจะพอ ๆ กันแล้ว จนร้านค้าต่าง ๆ ต้องจัดที่นั่งให้บริการพนักงาน Food Delivery และลูกค้าที่ยืนรออาหารแบบส่งกลับบ้านกันมากขึ้น เพราะลูกค้าส่วนหนึ่งคำนึงถึงสุขอนามัยกันมากขึ้น และการจัดโต๊ะที่นั่งในร้าน ก็รับประทานได้โต๊ะละ 1-2 คน วางโต๊ะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตรเพราะเว้นระยะห่าง หรือมีบริการ Drive Thru ให้วนรถสั่งได้โดยลูกค้าไม่ต้องลงจากรถ

6. การใช้ธุรกรรมออนไลน์มากขึ้นรับเงิน โอนเงิน จ่ายเงิน ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เป็นอีกช่องทางที่นิยมกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนต้องการเชี่ยยอดเงินที่ได้รับจากมาตรการช่วยเหลือ จึงต้องเปิดบัญชีเพื่อใช้งาน Mobile Application รวมถึงการชำระสินค้าบริการ เพื่อลดระยะเวลาเดินทางไปใช้บริการกับธนาคารที่สาขา

7. เว้นระยะในการเดินทางสาธารณะเพราะต้องร่วมเดินทางกันเป็นเวลานาน ทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทาง ต่างต้องทำป้ายเพื่อให้ผู้โดยสารนั่งเว้นระยะ เนื่องจาก COVID-19 เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจ จึงป้องกันการสัมผัสส่วนภาค ละออกจากทางหายใจ ไอ จาม เบื้องต้นด้วยป้ายกำกับเหล่านี้

8. ใช้บริการส่งของถึงบ้าน (Delivery) ประชาชนหันมาใช้บริการส่งของถึงบ้าน ทั้งของใช้อาหาร และยารักษา โรคประจำตัว เพื่อลดการเดินทางไปยังสถานที่แออัดอย่าง ซูเปอร์มาร์เก็ตโรงพยาบาล

4. คุณลักษณะผู้บริหารในยุควิถีใหม่

สังเวียน แสนสวัสดิ์ (2554: ออนไลน์) ได้สรุปคุณสมบัติของผู้บริหารยุคใหม่ เป็น 10 ลักษณะดังนี้ 1) เป็นคนดีมีคุณธรรม 2) วิสัยทัศน์ /มองไกล 3) มุ่งมั่น 4) เชื้อมั่นในสิ่งที่ทำ 5) การมีส่วนร่วม 6) กล้าที่จะเปลี่ยน 7) มองโลกในแง่บวก 8) ทำงานร่วมกันเป็นทีม 9) เห็นคุณค่าของการฝึกอบรม 10) พัฒนตนเองตลอดเวลา

ชัยยนต์ เพาพาน (2559: 304) สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) นักสร้างสรรค์ 2) นักการสื่อสาร 3) นักคิดวิเคราะห์ 4) สร้างชุมชน 5) การมีวิสัยทัศน์ 6) การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ 7) สร้างพลังเชิงบวก 8) ความเชื่อมั่น 9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร 10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ 11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 12) นักริเริ่มงาน 13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ 14) การเจียมเนื้อเจียมตัว 15) ตัวแบบที่ดี

บุญมา แ่งศรีสาร (2561: 140) กล่าวว่าคุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่ นักสร้างสรรค์ เป็นนักการสื่อสาร เป็นนักคิดวิเคราะห์ การสร้างชุมชน การมีวิสัยทัศน์ การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ การสร้างพลังเชิงบวก การสร้างความเชื่อมั่น ความมุ่งมั่นและความพากเพียร ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม นักริเริ่มงานดี ความสามารถในการ สร้างแรงบันดาลใจ การเจียมเนื้อเจียมตัว และเป็นตัวแบบที่ดี

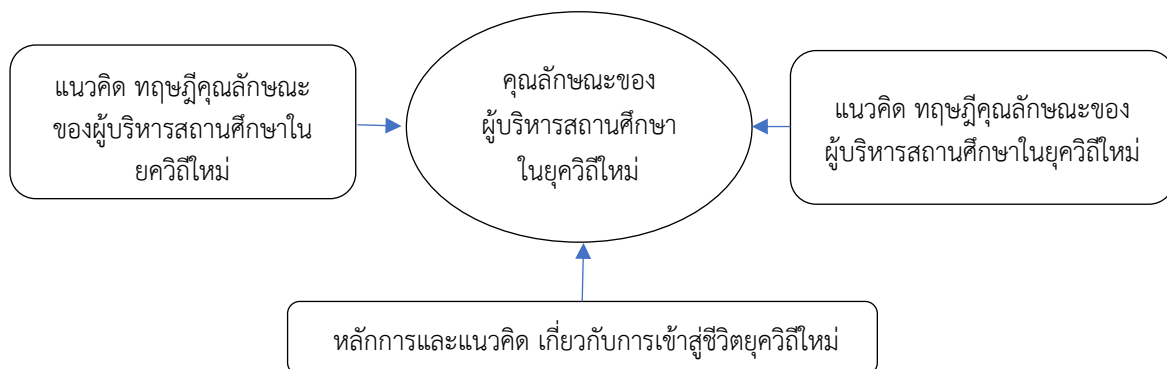
นักวิชาการจากธนาคารไทยพาณิชย์ (2564: ออนไลน์) กล่าวถึง ลักษณะผู้นำในยุค New Normal ดังนี้ 1) โอบรับวิถีใหม่ 2) เรียนรู้ด้วยการแบ่งปัน 3) สื่อสารให้มาก 4) มีทัศนคติทางบวกเสมอ 5) เพิ่มพลังให้กับทุกคน 6) เปลี่ยนมุมมอง

อภิวิมล พิมลแสงสุริยา (2020: ออนไลน์) คุณสมบัติของผู้นำในยุค COVID-19 5 ประการ 1) ความเห็นอกเห็นใจ 2) ความมั่นคงไม่หวั่นไหว 3) ความน่าเชื่อถือ 4) ความหวังและกำลังใจ 5) แรงบันดาลใจในการสร้างอนาคต

นักวิชาการจาก Adecco (2021: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง 7 คุณสมบัติที่ผู้นำยุคใหม่ ดังนี้ 1) คิดถึงส่วนรวม 2) สร้างแรงบันดาลใจ 3) เรียนรู้อยู่เสมอ 4) สื่อสารเป็น 5) ความฉลาดทางอารมณ์ 6) คิดพลิกแพลงแก้ปัญหา 7) บริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในยุควิถีใหม่ คือ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ สามารถใช้บทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจ ประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรและชุมชน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกับความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะที่มีวิสัยทัศน์และมุมมองกว้างไกล มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักความผูกพันในสถานศึกษา บริหารงานแบบประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพดี มีทักษะทางสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม และต้องเชื่อมโยงการดำเนินชีวิตในปัจจุบันปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีทัศนคติในแง่บวก กล้าตัดสินใจ การยอมรับผลที่ คาดว่าจะเกิดตามมาพัฒนาทีมงาน และมีความมั่นใจเตรียมความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 446 คน จาก 534 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ผู้วิจัยได้เลือกเกณฑ์การกำหนด ขนาดตัวอย่างของ Comrey, & Lee (1992) ได้เสนอว่า ขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ จำนวน 200 ราย ถือว่าพอใช้ได้ (as a good) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 210 คน เพื่อให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลความเป็นจริงมากขึ้น และผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิชฐานะ ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ตามขอบข่ายคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (a five point rating scale) ตามแนวคิดของ Likert

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นประเด็นคำถามเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อที่ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ที่ไม่ใช่อำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่า

ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 20 – 30 เมษายน 2565

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ทำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์เพื่อส่งแบบสอบถามให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละสังกัดและพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยนำตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย หาค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory factor analysis: EFA) เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.45) ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการนำหลักสูตรที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการมีความสามารถในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.65)

2. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการนำองค์กร มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 22 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.747 - 0.525 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 57.264 มีตัวแปรคือการมีความละเอียดรอบคอบในการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ การรู้เท่าทันต่อแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกำหนดนโยบายเป้าหมายขององค์กร การกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว การมองภาพรวมและบริหารงานที่เป็นระบบขององค์กร การรอบรู้และมีข้อมูลที่ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ การครองใจผู้ที่ได้ร่วมงานหรือผู้ที่ได้ประสานงาน การปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารงาน การมีบุคลิกภาพที่ดีภูมิฐานและน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ การปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ การมีความสามารถด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร การรู้จักให้อภัยและร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น การให้คำแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร การส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ การกำหนดเป้าหมายทิศทางขององค์กรที่มีความชัดเจน การวางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะในทุกสถานการณ์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และการมีความฉลาดทางอารมณ์ในการบริหารงาน

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร มีตัวแปรอธิบาย ประกอบด้วย 14 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.793 - 0.510 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.322 มีตัวแปรคือ การมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ การบริหารงานอย่างมีคุณธรรม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมี

ความซื่อสัตย์ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การให้โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การมุ่งมั่นที่จะทำให้งานสำเร็จ การเป็นนักบริหารที่ยึดหลักประชาธิปไตย การอุทิศตนและเสียสละ การมีความวิริยะอุตสาหะและอดทน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในสถานศึกษา การสร้างทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้หลักการประเมินประสิทธิผลในการบริหารงาน และการยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและนำมาปรับปรุงและพัฒนางาน

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.769 - 0.561 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.912 มีตัวแปรคือ การส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน การวางแผนออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน การมีความสามารถบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การนำหลักสูตรที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การมีความสามารถในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การบริหารงานวิชาการตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนในยุค COVID-19

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.612 - 0.545 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.013 มีตัวแปรคือ การมีความสามารถในการคิดนอกกรอบและนำไปสู่การปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ การมีความสามารถก้าวทันเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ การสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ในการปฏิบัติงาน การมีความคล่องแคล่วว่องไวตอบสนองต่อนโยบาย การมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการปฏิบัติตนของผู้บริหาร มีตัวแปรอธิบาย ประกอบด้วย 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.521 - 0.605 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.493 มีตัวแปรคือ การแต่งกายเหมาะสม สุภาพเรียบร้อย การสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง การพัฒนาทักษะความยืดหยุ่นทางความคิด

2.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.687- 0.521 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.316 มีตัวแปรคือ การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ การแสวงหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถนำอภิปรายผลโดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานในยุควิถีใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญขององค์กรและต้องมีส่วนในการบริหารงานองค์กรที่ทำให้ทุกคนยอมรับและศรัทธา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญมาก ในการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องรับฟังความคิดเห็นจากหลายส่วน เช่นการรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานและบริหารงานของสถานศึกษาร่วมกันหรือรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนรวม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้มีความเข้าใจและเข้าถึงความต้องการหรือปัญหาต่าง ๆ จากการได้รับฟัง และผู้บริหารนำมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการบริหารงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ พรหมมา และคณะ (2563) พบว่า ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในวิถีการเรียนรู้ใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนประชุมร่วมกับชุมชนอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ จำเป็นต้องได้รับฟังเสียงสะท้อนของชุมชน เพื่อหาแนวทาง และรองรับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการพูดโน้มน้าวใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเข้าใจผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทาง การศึกษา มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น รับฟังเสียงสะท้อน และข้อเสนอแนะ ไม่ยึดส่วนงานใด ส่วนงานหนึ่ง โดยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน โรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัชร์ บุญเกิด (2565) พบว่า การรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน สำหรับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร โดย

คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน การประเมินผลการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ เปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและนำผลไปต่อยอดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สนุกกับการเรียนรู้และอยู่อย่างปลอดภัย การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ ควรสนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับการพัฒนาครูควรจัดอบรมผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในการพัฒนานักเรียน การรับฟังเสียงสะท้อนควรเปิดโอกาสให้ครูผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เสนอความคิดเห็นดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการนำองค์กร เป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงแสดงออกให้เห็นในการบริหารงานในองค์กร การที่ผู้บริหารขององค์กรชี้แนะและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ระยะสั้นระยะยาว ค่านิยม และความคาดหวังในผลการดำเนินการขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับวิธีการที่ผู้บริหารขององค์กรสื่อสารกับบุคลากร และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมและการดำเนินการที่มีจริยธรรมและผลการดำเนินการที่ดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดวงเดือน ภูตยานันท์ (2552) พบว่า การบริหารยุคใหม่เป็นการเปลี่ยนจากการบริหารที่ใช้การบังคับบัญชา เป็นการบริหารที่ใช้การนำ ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้หลักการกระจายอำนาจ การทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการสื่อสาร และการบริหารความขัดแย้ง

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางคุณธรรมและจริยธรรมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะมีผลต่อการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความศรัทธาต่อการเป็นผู้นำ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ และเต็มกำลังความสามารถทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญาสา ธนาภิตติเจริญ (2552) โดยศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมจริยธรรม ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตากรุณา ยึดหลักการปฏิบัติตามกฎระเบียบกฎหมายของสังคมที่กำหนด

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ได้พัฒนาไปอย่างมากจากการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งระบบเครือข่ายความรู้ออนไลน์มีการขับเคลื่อนอย่างเห็นได้ชัด ระบบอินเทอร์เน็ตจะมีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรมีการบริหารจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมีการนำดิจิทัลสมัยใหม่ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่มาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารการเรียนการสอน เพื่อให้ก้าวทันสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและได้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ใหม่ทันสมัย ส่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีทางการเรียนแก่นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้านยุคของอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา ยุคดิจิทัลจึงมีสำคัญกับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ทัศนคติต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานของสถานศึกษา

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน การสร้างสรรค์

สิ่งใหม่ที่แตกต่างกันไปจากเดิม เป็นความคิดที่หลากหลาย คิดได้กว้างไกล หลายแง่หลายมุม องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งที่ใหม่ไม่เคยมีมาก่อน ใช้การได้ และมีความเหมาะสม การคิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิงหรือที่เรียกว่า “นวัตกรรม” สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพทอร์ย สีนลาร์ตัน (2553) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการเพื่อฝ่าฟันลัทธิและขยายขอบเขตของการมองปัญหาทะลุวงไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ จึงจะสามารถแก้ปัญหา สร้างสิ่งที่ดีและยั่งยืนในอนาคต

2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการปฏิบัติตนของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการนับถือจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง บทบาทและหน้าที่ เพื่อจะทำให้เกิดการยอมรับและความน่าเชื่อถือต่อศรัทธา จากผู้ที่ได้ร่วมงานและผู้ประสานงาน หรือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ภาพลักษณ์ภายนอกของผู้บริหาร เป็นสิ่งแรกที่ปรากฏแก่สายตาผู้คน และการใช้ภาษา ผู้บริหารต้องสามารถพูดโต้ตอบได้ฉลาด สามารถเป็นผู้นำกลุ่มได้ และต้องอ่านหนังสืออยู่เสมอ เพื่อก้าวทันสมัย และเป็นข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นให้คำปรึกษา ได้ตอบกับคู่สนทนา นี่คือนิสัยที่จะก่อให้เกิดการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของ ประไพพรรณ เวชรักษ์ (2541) บุคลิกภาพของผู้บริหารมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อการยอมรับเกิดขึ้นการบริหารงานย่อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น องค์ประกอบของบุคลิกภาพ บุคลิกภาพของบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้ บุคลิกภาพทางกาย บุคลิกภาพทางอารมณ์และจิตวิทยา บุคลิกภาพทางสังคม บุคลิกภาพทางสติปัญญาในการทำงานผู้บริหารจะมีความรู้ความสามารถเพียงใดก็ตาม หากไม่มีมนุษยสัมพันธ์แล้ว งานก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ การรู้ว่าควรปฏิบัติตนและวางตัวอย่างไรในสถานที่ทำงาน จะมีส่วนช่วยในการเพิ่มผลงาน และช่วยส่งเสริมภาพพจน์ให้แก่ผู้บริหาร การสร้างสัมพันธ์อันดีภายในสำนักงาน ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีคุณจะเป็นที่รักใคร่ของผู้ร่วมงานและได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ จากสถานการณ์โควิด-19 ที่เข้ามาทำให้ไม่สามารถมีการเปิดเรียนได้ตามปกติ หลายสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ออนไลน์ขึ้นมาแบบเร่งด่วน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนเอง ส่งเสริมครูในด้านเจตคติที่ดีและเห็นความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ต้องการพัฒนาคู่มือด้านเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีการปรับตัวและสามารถก้าวทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมีคุณภาพ และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหามากขึ้น และสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจเนื้อหาได้น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุวิทย์ เจริญพานิช (2550) ที่กล่าวว่าการจัดให้บริการด้านเทคโนโลยีต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก มีบุคลากรด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในจำนวนที่เหมาะสมมีเทคโนโลยีที่มีคุณภาพดี มีความทันสมัย ก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และบริหารงานให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง และยังสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งเป็นผู้บริหารที่ปรับตัวให้เข้ากับยุควิถีใหม่ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ไปต่อยอดด้านการพัฒนาศักยภาพให้ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่

2.2 ควรนำผลการวิเคราะห์ห้องประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ โดยศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

2.3 ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาหาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่

เอกสารอ้างอิง

- การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครราชสีมา. (2564). **สู่ชีวิตวิถีใหม่ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2564Vol13No1>.
- ดวงเดือน ภูทยานันท์. (2552). **การพัฒนาแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ (บริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ฉล่องรัฐ เณรมาลย์ชลมารค. (2563). **NEXT NORMAL กับวิถีใหม่แห่งการสื่อสาร**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www2.rsu.ac.th/sarnrangsit-online-detail/CommArts-Article15>.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). **ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21**. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 1(1): 304-306.
- ณัฐพัชร บุญเกิด. (2565). **การบริหารจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส**. ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- นักวิชาการจากธนาคารไทยพาณิชย์. (2564). **ผู้นำต้องเป็นแบบไหนในยุค New Normal**. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565, จาก <http://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/salary-man/leader-new-normal.html>.
- บุญมา แผงศรีสาร. (2561). **คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่**. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์, 2(2): 134-136.
- ประไพพรรณ เวชรักษ์. (2541). **การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บริหาร**. วารสารสถาบันพัฒนา ผู้บริหารการศึกษา, 15(2): 2-3.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: สุภา.
- พรหมพิริยะ ถาวโร (มัลย์รักษ์). (2564). **ครูมืออาชีพกับการศึกษาไทยยุคสังคม New normal Professional teachers and Thai education in the New Normal era**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตสังคมเข้มแข็งสังคมก้าวหน้าในสังคมวิถีใหม่” วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2553). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่ และผู้นำใหม่ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ พรหมมา, และคณะ. (2563). **แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2563). **ความปรกติใหม่ ราชบัณฑิตฯ บัญญัติศัพท์ New normal แล้ว**. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2565, จาก <http://www.thaipbs.or.th/news/content/292432>.
- วงศ์วรรณ เป้งราชรอง. (2564). **การจัดการศึกษา ในสถานการณ์แพร่ระบาด “โควิด-19”**. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2733008.
- สังเวียน แสนสวัสดิ์. (2554). **การบริหารการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2565, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/430504>.
- เสกสรรค์ สนาวา, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด. (2561). **คุณลักษณะของผู้นำองค์การภาครัฐสมัยใหม่**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20: 399-411.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2563**. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สุวิทย์ เจริญพานิช. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการ.
วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2020). คุณสมบัติของผู้นำ 5 ประการ ของผู้นำยุค COVID-19. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.ftpi.or.th/2020/36473>.
- อัญชสา ธนาภิตติเจริญ. (2552). พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3>.
- Adecco. (2021). 7 คุณสมบัติที่ผู้นำยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://adecco.co.th/en/knowledge-center/detail/7-qualities-of-modern-leaders>.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associated.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับ การบริหารสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 3

The Relationship Between Leaders in Digital Age of School Administrators and
School Administration According to the Sufficiency Economy Philosophy
under The Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3

ปิยะพงศ์ คงกระพัน¹, ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน², ศุภชัย ทวี³

Piyapong khongkrapun¹, Teeppipat Suntawan², Supachai Tawee³

Corresponding Author E-mail: piyapong.kh@nsru.ac.th

Received: 2022-09-11; Revised: 2023-02-06; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและครู จำนวน 317 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร โดยมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of digital age of school administrators 2) to study the level of school administration according to the sufficiency economy 3) to study the relationship between leaders in digital age of school administrators and school administration according to the sufficiency economy philosophy. The sample group consisted of a total of 317 administrators and teachers were obtained from the sample size determination using the Craigie and Morgan tables, and simple randomization by comparing proportions Data collection tools include questionnaires, digital leadership of executives The reliability value was 0.98 and the school administration according to the sufficiency economy questionnaire. The reliability value was 0.99. The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The research findings were as follows:

1. Executives digital leadership of level overall, it was at a high level.
2. school administration according to the sufficiency economy level overall, it was at a high level.
3. There was a positive correlation between leaders in digital age of school administrators and school administration according to the sufficiency economy philosophy.

Keywords: Factors analysis of the characteristics, School administrators, The new normal

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลกควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาและระบบเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันและการทำงาน ทำให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นผลให้วิถีการดำรงชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่เกิดการปรับเปลี่ยนเรื่องของค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมตลอดจนการปรับตัวเองให้ดำรงชีวิตอยู่รอดในสังคม และโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจยุคของการเกษตรมาสู่ยุคเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ซึ่งสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทมาสู่ความเป็นสังคมเมือง ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงวิธีการปรับเปลี่ยนรูปแบบต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตเป็นรูปแบบที่มีความเร่งรีบ ยุคโลกาภิวัตน์ยังทำให้เกิดกระแสวัฒนธรรมรวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในทางที่ไม่เหมาะสม ขาดคุณธรรมและความรอบคอบ ทำให้ภูมิทัศน์ด้านที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ลดลงจนเกิดความนิยมที่บริโภคเกินความจำเป็น จากปัญหาดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการองค์กรซึ่งจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาช่วยในการบริหารจัดการ ตามเจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังจะเห็นได้จากกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานให้แก่ผู้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2542 ความว่า ขอให้ทุกคนในเมืองไทยมีความพออยู่ มีความพอกิน มีความสงบสุข และสามารถรักษาความพออยู่พอกินได้ เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2559: 9)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 4) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 หมวด 9 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา มาตรา 63 - 69 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยรัฐจะต้องจัดสรรคลื่นความถี่

สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะใช้ประโยชน์สำหรับในการศึกษา อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาตำรา หนังสือทางวิชาการ แบบเรียนต่าง ๆ และมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งยังมีการพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านเป็นผู้พัฒนาและในด้านเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา เพื่อให้บุคลากรได้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง รวมถึงการบูรณาการการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษา โดยยึดหลักการสำคัญคือ รู้จักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่สนับสนุนพื้นฐานความถูกต้อง อีกทั้งยังจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อให้ทุกส่วนในราชการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมและได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยสถานศึกษาทุกแห่งต้องนำไปสู่ระบบการศึกษาในเรื่องการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนขยายผลสู่สถานศึกษา ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรเน้นที่การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวคิดในการทำงานและการปฏิบัติในชีวิตประจำวันสามารถรักษาสมดุลในการดำเนินชีวิตและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีสติ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 12)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าที่แท้จริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาโดยใช้แนวทางการบริหารตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง 2) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 4) การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยนโยบายด้านที่ 3 นั้นมีตัวชี้วัดในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้าน Digital literacy, Digital pedagogy และทักษะสื่อสาร ทั้งยังส่งเสริมการใช้ Digital technology มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ และต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมของโรงเรียนเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิถีปฏิบัติใหม่ โดยการใช้การสื่อสารทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษา ซึ่งการขับเคลื่อนองค์กรต้องอาศัยการมีผู้นำที่ดีและเก่ง มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ ในการกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อให้ภารกิจให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ หากผู้นำไม่สามารถกำหนดทิศทางหรือกำหนดทิศทางการดำเนินงานแห่งความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ยาก ผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมเกิดความสับสนในการปฏิบัติงานอย่างแน่นอนและองค์กรแตกความสามัคคี หากผู้นำมีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยพร้อมทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับเกิดศรัทธาและความเชื่อมั่นในตัวผู้นำจนสามารถนำองค์กรไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูง ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายสำคัญคือการปลูกฝังให้เด็กนักเรียนรู้จักการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังทราบถึงคุณค่าของทรัพยากร และการทำงานเป็นทีม ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมทั้งมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปันและมีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ และความเป็นไทย ซึ่งการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถดำเนินการได้ 2 ส่วน ได้แก่ 1) การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ 2) การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และมีการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกชั้นเรียน ซึ่งการที่จะบรรลุตามเป้าหมาย

นั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นบุคลากรสำคัญในการถ่ายทอดความรู้หรือการปลูกฝังหลักการแนวคิดต่าง ๆ ให้กับนักเรียน โดยครูเองต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและมีความสามารถวิเคราะห์ถึงความพอเพียงและไม่พอเพียงของตนเอง ครอบครัว และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ใน 4 อำเภอ คือ 1) อำเภอหนองไผ่ 2) อำเภอบึงสามพัน 3) อำเภอวิเชียรบุรี 4) อำเภอศรีเทพ ซึ่งประกอบไปด้วยสถานศึกษา ทั้งหมด 188 แห่ง โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาในอำเภอหนองไผ่ 58 แห่ง สถานศึกษาในอำเภอบึงสามพัน 31 แห่ง สถานศึกษาใน อำเภอวิเชียรบุรี 62 แห่ง และสถานศึกษาในอำเภออำเภอศรีเทพ 37 แห่ง มีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลในทุก ๆ ด้านและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน จึงได้นำนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งจะมีผลต่อการส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จึงดำเนินการตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ ดำเนินการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อการพัฒนา ผู้เรียนอย่างยั่งยืนสู่สถานศึกษาพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารสถานศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียน ดังนั้น ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจึงมีความสามารถในการตอบสนองนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ สถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจะสามารถนำพาสถานศึกษาให้ผ่านการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่มี ความรวดเร็ว และยั่งยืนยิ่งขึ้น รวมถึงการบริหารเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการตามยุทธศาสตร์ใน การดำเนินงานในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานได้มีการดำเนินการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงรวมทั้งมีการพัฒนาต่อยอดไปสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษา (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2556: 15)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวน ทศน์การบริหารจัดการ และพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่เอื้อต่อการดำเนินงานบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เป็นผู้นำมีการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งได้นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้ หลากหลายแนวทาง ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอไว้ดังนี้

จิณณวัตร ประโคทัง (2561: 89) ได้กล่าวว่า ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้ว่า เป็นผู้นำมีภาวะการณ์ที่ชอบเรียนรู้ด้านดิจิทัล จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและตลอดเวลา เพราะยุคดิจิทัลจะต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารในองค์กรและเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีขนาดใหญ่ไร้พรมแดนและต้องมีการอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานรวมถึงองค์กรอื่น ดังนั้นภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนี้จึงต้องเป็นผู้นำที่เรียกได้ว่าเป็นผู้นำที่มีความเป็นมืออาชีพรวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองลงสู่การปฏิบัติการ การศึกษาคูงานและการเรียนรู้ที่ได้จากการอบรมสัมมนา อีกทั้งยังต้องมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สามารถจะนำมาขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 120) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการในสถานศึกษา โดยจะต้องมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการเข้ากับการจัดการศึกษา รวมไปถึงการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพบริบทความต้องการของผู้เรียน ครู บุคลากร มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

จากความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เป็นภาวะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ รวมถึงสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการเข้ากับการจัดการศึกษา รวมไปถึงการทำงาน มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และรู้จักนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการกับการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ความสำคัญของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ผู้นำยุคดิจิทัลมีความสำคัญในการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมีความจำเป็นต่อสมาชิกในองค์กรที่จะอยู่ร่วมกันและสามารถดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ขององค์กร ซึ่งได้มีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความสำคัญของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้หลายแนวทาง ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอดังนี้

จิณณวัตร ประโคทัง (2561: 257) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้ว่าปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลที่เต็มไปด้วยความเร็วของการเปลี่ยนแปลงการมุ่งไปสู่การพัฒนาศักยภาพคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดของ จะต้องทำให้เกิดการยอมรับภายในองค์กร ซึ่งความท้าทายของผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสำคัญกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าประสงค์และนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ สถาบันทางการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในปัจจุบัน เช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ทำอย่างไรที่จะทำให้สถาบันการศึกษายังสามารถคงความมีคุณค่า มีคุณภาพ เพิ่มสมรรถนะในการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และเกิดการพัฒนายั่งยืน ซึ่งการสร้างผู้นำยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่เก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ผู้นำในยุคผู้นำยุคดิจิทัลนี้ต้องมีความสามารถในการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กร เริ่มจากการปฏิบัติการไปจนถึงการวางแผนกลยุทธ์รวมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีที่สนับสนุนเป้าหมายขององค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีการตัดสินใจที่รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

Gardner (2006; อ้างถึงใน เกตุขญา วงษ์เพิก (2564: 467-478) กล่าวถึง เหตุผลที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัลก็คือการจัดการศึกษายุคใหม่ไม่ได้ผลจริงๆ และเงื่อนไขในโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว แต่การศึกษาในระบอบที่ใช้อยู่ นั้น ยังคงเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับโลกในอดีตมากกว่าการเตรียมความพร้อมสำหรับโลกอนาคตที่เป็นไปได้ นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จจะต้องคิดได้อย่างสร้างสรรค์และอย่างอิสระสามารถประยุกต์กลยุทธ์ของการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ภาวะผู้นำต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญและความจำเป็นในศตวรรษนี้

จากความสำคัญของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลในสังคมปัจจุบันมีความจำเป็นที่ต้องกระตุ้นให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนของบุคคลในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งผู้นำจะสามารถเปลี่ยนแปลงความต้องการที่ตอบสนองและแนวทางให้องค์กรประสบความสำเร็จ ไว้ ซึ่งในยุคดิจิทัลที่มีการเก็บข้อมูลและสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ผู้นำในยุคผู้นำยุคดิจิทัลนี้ต้องมีความสามารถในการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กร มีการตัดสินใจที่รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ความหมายของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ค่านาย อภิปรัชญาสกุล (2558: 38) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2560: 6-7) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักคิดและแนวทางการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลาง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และรอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยคุณลักษณะที่สำคัญของความพอเพียง มี 3 ประการคือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเอง ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย จะพบว่าความพอประมาณนั้นนับเป็นแนวปฏิบัติที่มีมายาวนานแล้ว สังเกตได้จากการดำเนินชีวิตของคนไทย พออยู่ พอกิน พึ่งตนเอง ประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงและการดำเนินการอย่างพอเพียงนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการหลักกฎหมาย หลักคุณธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจน คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ถ้วนถี่ รู้จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคและคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบรู้จักเลือกนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึงการไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงปรับตัว และรับมือได้อย่างทันที่ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากความไม่ประมาท ซึ่งต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กับความมีเหตุผลและความพอประมาณ

จากการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นปรัชญาที่เน้นการรักษาความสมดุลในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ บนพื้นฐานของความเป็นจริงและความถูกต้องอย่างเป็นเหตุเป็นผลและไม่ประมาท โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ซึ่งการปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษาจะประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงปรับตัว และรับมือได้อย่างทันที่ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2554: 3) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการขจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรต่าง ๆ ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการดำเนินงานบนรากฐานของความพอเพียง
4. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสม

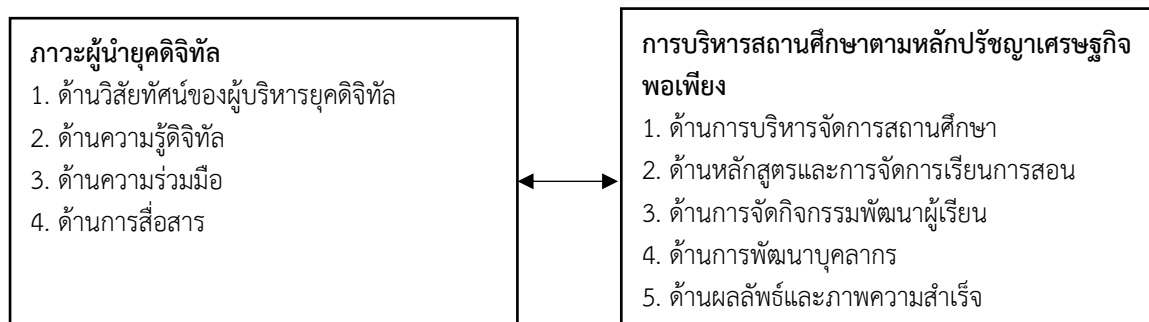
6. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยการพัฒนาคนให้พออยู่พอกินและอยู่ดีมีสุขพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง มีศักยภาพ มีทางเลือก ทั้งด้านสุขภาพ ความรู้ ทักษะ อาชีพ เสรีภาพ

7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้นักศึกษามีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติแก่ประชาชนให้อยู่ได้ด้วยตนเองในสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกระดับอยู่อย่างเรียบง่ายไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

อรรถรณ ป้อมดำ (2562: 14) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นหลักแนวคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้อยู่รอดในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์และสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในยุคปัจจุบัน โดยมีการนำหลักคุณธรรมมาเป็นที่ยึดเหนี่ยวควบคู่กับการดำเนินชีวิตและใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดนโยบาย เพื่อการบริหารตั้งแต่ระดับบุคคล หน่วยงาน ชุมชน องค์การต่าง ๆ สถานศึกษาจนถึงรัฐบาล

จากความสำเร็จของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นหลักแนวคิดและหลักปฏิบัติแก่ประชาชนให้อยู่ได้ด้วยตนเองในสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกระดับอยู่อย่างเรียบง่ายไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นยึดหลักในการดำเนินชีวิตมีความสุขจากการพอเพียงของตนเองและครอบครัว เพื่อให้อยู่รอดในสภาวะการณของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีหลักคุณธรรมยึดเหนี่ยวควบคู่กับการดำเนินชีวิตตลอดจนเป็นแนวคิดในการกำหนดนโยบาย เพื่อการบริหารตั้งแต่ระดับ บุคคล ชุมชน และหน่วยงานองค์การต่าง ๆ สถาบัน จนถึงรัฐบาลที่มีหน้าที่บริหารประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ปีการศึกษา 2564 ทั้งหมด 188 แห่ง จำนวน 1,720 คน จำแนกประเภทเป็น ผู้บริหาร 191 คน และครู 1529 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ปีการศึกษา 2564 ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และการสุ่มอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน จำแนกประเภทเป็น ผู้บริหาร 191 คน และครู 126 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ทหาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำนวน 33 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 ทหาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 31 ข้อ ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา

2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา ศึกษารูปแบบและเทคนิคการตั้งคำถาม ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Rating Scale) เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 64 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความถูกต้องและชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถาม แต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้

4. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 64 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์จำนวน 64 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำข้อคำถามทั้ง 64 ข้อ ไปมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของของ Cronbach โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.99 และตอนที่ 3 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.98 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู ในระหว่างวันที่ 20 - 30 เมษายน 2565

3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert Scale)
3. วิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert Scale)
4. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.26) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ยุคดิจิทัลด้านการสื่อสารยุคดิจิทัลด้านวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล และด้านความร่วมมือยุคดิจิทัลตามลำดับ
2. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.12) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล 2) ด้านความร่วมมือยุคดิจิทัล 3) ด้านความรู้ยุคดิจิทัล และ 4) ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัลมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r_{xy} = 0.612$)กับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.612$)และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล ($r_{xy} = 0.369$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ดิจิทัล ($r_{xy} = 0.344$) ด้านวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล ($r_{xy} = 0.245$) และข้อที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านความร่วมมือยุคดิจิทัล ($r_{xy} = 0.204$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันยุคดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเราอย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริหาร ต้องมีการปรับตัวในการนำภาวะผู้นำดิจิทัลมาปรับใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดการทำงานที่สะดวกและคล่องตัวในการทำงานยิ่งขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ สร้างเจตคติที่ดี คิดในเชิงบวก เพื่อสื่อถึงเป้าหมาย สถานศึกษาที่ต้องการทางเทคโนโลยีอย่างชัดเจน สนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีการเรียนรู้และการสอน ทั้งเป็นผู้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สหกัน วารี (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย 104 ตัวบ่งชี้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยเฉพาะการเป็นข้าราชการที่ต้องดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณ การมีวินัย การไม่เอาเปรียบ

บุคคลอื่น อีกทั้งผู้บริหาร มีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังไม่ขัดกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ ยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรม เสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นกัลยาณมิตร รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู มีการกระตุ้นให้ครูเกิดความตระหนักในภาระหน้าที่ของตนเองและส่วนรวมสื่อถึงเป้าหมายสถานศึกษาที่ต้องการอย่างชัดเจน เป็นผู้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรา ธรรมวิทยา และ นันทรัตน์ เจริญกุล (2557) ที่ได้ทำการวิจัยศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตธนบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู อย่างมีนัยสำคัญ

1.2 ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหาร ได้เล็งเห็นความสำคัญ และเข้าใจในสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านการนำเทคโนโลยีและมีการสร้างแรงจูงใจให้ครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้าถึงเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน การใช้สื่อและหาช่องทางในการปฏิบัติงาน และการรับมือในโลกอนาคต ซึ่งผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล และความมั่นใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษานำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงนำผู้ร่วมงานให้มีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉรา เมฆนิล (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสภวิทยาเขตนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

1.3 ด้านวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีทักษะในการกำหนดอนาคตขององค์กรในด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะ เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตปัจจุบันของความเป็นภาวะผู้นำที่จะต้องคิดปฏิบัติอย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา เล็งเห็นว่าในสังคมโลกยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีมีความสำคัญในการช่วยในเรื่องของการศึกษาหาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว กว้างไกลและทั่วถึง ทันโลก ทันเหตุการณ์ สถานศึกษาจึงมีการกำหนดความต้องการในอนาคตให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรจบ บุญจันทร์ (2554) ได้ศึกษา โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า อิทธิพลรวมมี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีปัจจัยการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยี ปัจจัยการบูรณาการเทคโนโลยี และปัจจัยสมรรถนะทางเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ด้านความร่วมมือยุคดิจิทัล โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัล ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหาร การสนับสนุนบุคลากรในด้านการศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ข่าวสาร อีกทั้งมีส่วนร่วมในสังคมแห่งการเรียนรู้ในการใช้เครื่องมือสื่อสาร ในการปฏิบัติงานให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์ในส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัญญุรักษ์ ไยดี (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครู เข้าใจและเห็นความสำคัญ ของการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การพัฒนาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารต้องใช้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือโดยเชิญทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจ กำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนในการพัฒนา สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และองค์ความรู้ร่วมกันและควรแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดเก็บและดูแลระบบข้อมูลให้สามารถเรียกใช้ ได้สะดวก มีเครื่องมือดิจิทัลที่เพียงพอต่อการใช้งานของนักเรียน

2. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก มีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนมีความตื่นตัวที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงานใน สถานศึกษาพอเพียงที่เป็นต้นแบบ เกิดทักษะในการทำงานเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน และ

นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้ระดมทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการจากทุกภาคีเครือข่าย และมีนวัตกรรมในการทำงานเพื่อพัฒนาผลงานให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นโดยเน้นให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา หน่วยงานภายนอกและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมในด้านการจัดการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุรางค์ ระเรัง (2559) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่าการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำนโยบาย แผนงานโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษานำแนวคิดลงสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยสถานศึกษาจึงได้ยึดหลักการบริหารสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการสถานศึกษาในโรงเรียน โดยสถานศึกษาได้มีโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการ มีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและมีการทำงานร่วมกับชุมชนและมีการประเมิน กำกับติดตาม จะเห็นได้ว่าผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาดา สุขสว่าง (2558) ที่ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่พบว่าการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีระดับคุณภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร

2.2 ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีความสะอาดเป็นระเบียบ ร่มรื่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษามีคุณลักษณะของความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการแบ่งปัน มีความสามัคคี ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รวมถึงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตน อย่างเป็นเหตุเป็นผลพอประมาณกับศักยภาพของตนและสอดคล้องกับภูมิสังคม รวมถึงมีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้กับตนเองและสถานศึกษา และผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามณฐ์ แซ่จัน (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมโรงเรียนมีการปฏิบัติระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติระดับมากในด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน และด้านการบริหารจัดการศึกษา เป็นอันดับที่ 4-5 ตามลำดับ

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนร่วมถึงการดำเนินชีวิตได้ โดยมีการจัดกิจกรรมบูรณาการที่มีความหลากหลายของเนื้อหาตามสภาวะภูมิสังคมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวิถีชีวิตที่หลากหลาย มีทักษะการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีอุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และตระหนักในสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส พัฒนศิริ (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน

ในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มากที่สุดอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันดับที่ 2 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อันดับที่ 3 คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.4 ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้มีการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวก การจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังมีการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเผยแพร่หน่วยการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการพัฒนางานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ มีสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ อีกทั้งสร้างความตระหนักถึงคุณค่าอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประยุกต์ต่อยอดให้เกิดความสมดุลพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ดังนั้นเมื่อมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบริหารจัดการ จึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในด้าน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส พัฒนศิริ (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานศึกษาได้มีโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจมีการจัดอบรม สัมมนา ประชุม ศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีการติดตามและประเมินผล นำมาปรับปรุงพัฒนา ในโครงการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล หายหัตถ์ (2559) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการวัดการประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของบริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล โดยมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงขอบข่ายภารกิจการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การกำหนด กระบวนการบริหารงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ PDCA มีดังนี้ 1) ขั้นวางแผน (Plan) ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งศึกษาถึงศักยภาพของสถานศึกษาในทางเทคโนโลยี 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ 3) ขั้นตรวจสอบและประเมินผล (Check) โดยผู้บริหารมีบทบาทเป็นแกนนำสำคัญตั้งแต่การกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบ การกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา การสร้างเครื่องมือในการประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งการเขียนรายงาน การประเมินการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา 4) ขั้นปรับปรุงการนำไปใช้ (Action) เมื่อสถานศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานภายใน สถานศึกษาแล้วผู้บริหารจะต้องนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉรา เมฆนิล (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง

เทคโนโลยีส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหาร
สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์เขต 3 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรนำภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิด
การทำงานที่สะดวกและคล่องตัวในการทำงานยิ่งขึ้น รวมถึงสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีการเรียนรู้และการสอน และเป็น
ผู้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้

1.2 ผู้บริหารควรมีการพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงด้านต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือสำหรับวิจัยเท่านั้นซึ่งอาจทำให้ขาดข้อมูลหรือผลการศึกษาในเชิงลึกบางประการดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควร
ทำการศึกษาควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
ซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาวิจัยที่ถูกต้องและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัล และการบริหารจัดการสถานศึกษาตาม
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อทำให้ทราบถึง
ความเหมือนและความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำและการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2554). **แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- เกตุขญา วรชพี. (2564). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในยุคดิจิทัลสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. **วารสารนวัตกรรมการศึกษา
และการวิจัย**, 5(2): 467-478.
- คำนาย อภิรัฐสกุล. (2558). **เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดียแอนด์พับลิชชิง จำกัด.
- จิณณวัฒน์ ปะโคทั้ง. (2561). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ**. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2556). **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับการเพิ่มสมดุลในการพัฒนา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ดาวฤกษ์คอมมูนิเคชั่น จำกัด.
- จุฑามาส พัฒนศิริ. (2560). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัด
นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยญาณัก ไยดี. (2561). การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์**, 8(1): 150-164.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2554). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ปรียาดา สุขสว่าง. (2558). การบริหารจัดการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- พิชามญญ์ แซ่จัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 2(1): 251-263.
- ภัทรา ธรรมวิทยา, และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2557). การศึกษากาว่าผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตธนบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(1): 1 –13.
- ศรีสุภากร ะเรง. (2559). การบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สัทาน วารี. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2560). คู่มือการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติงานเป็นวิถีชีวิต. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สมใจ. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(1): 350-363.
- อรรธรณ ป้อมดำ. (2562). การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัจฉรา เมฆนิล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อุบล หายหัดถิ. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Gardner, R. E., & Hausenblas, H. A. (2004). Exercise and diet beliefs of overweight woman participating in an exercise and diet program: An elicitation study using the theory of planed behavior. *Journal of Applied Biobehavioral Research*, 9(13): 188-200.

การพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ
สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The Development of an English Listening-Speaking Ability by Activities on
Role Play for Elementary Program Students Faculty of
Education Kamphaeng Phet Rajabhat University

ศศิกัญญา บุญนา¹

Sasikanchanar Boonnark¹

Corresponding Author E-mail: ms.sasi.b@gmail.com

Received: 2022-09-16; Revised: 2022-09-10; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา กับเกณฑ์ ร้อยละ 80 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ 2) แบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และทดสอบค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test (Dependent Sample) ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา พบว่า ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ, กิจกรรมบทบาทสมมติ

¹ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Lecturer at Elementary Program, Faculty of Education Kamphaengphet Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to compare the result on English listening-speaking ability by activities on role play for Elementary program students with 80% criteria 2) to study the satisfaction of students in an activity on the development of an English listening-speaking ability by activities on role play, the samples used in this research are 4th year students in Elementary program at Kamphaengphet Rajabhat university, academic year 2021, semester 1, the number of 43 people was obtained by selecting a specific model. The research tools consisted of 1) an activity plan on the development of an English listening-speaking ability by activities on role play 2) an English listening-speaking ability assessment form on role play 3) student satisfied assessment form of students in an activity on the development of an English listening-speaking ability by activities on role play. The statistics used for data analysis are average statistics, standard deviation, percentage, and t-test (Dependent Sample). The results of the research were:

1) the assessment result of an English listening-speaking ability on role play for Elementary program students, it was found that 80% of the criteria were met with a statistical significance at the .05 level 2) the student satisfied assessment result of an activity on the development of an English listening-speaking ability by activities on role play, the overall satisfaction level was at a high level.

Keywords: English Listening-Speaking Abilities, Activities on Role Play

บทนำ

ด้วยในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าการเรียนภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551) แต่การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่ผ่านมา ก็ต้องยอมรับว่ายังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ถือเป็นความสามารถเบื้องต้นและเป็นความสามารถพื้นฐานที่สำคัญของความสามารถอื่น ซึ่งนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเน้นการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative approach) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนาศักยภาพทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558) เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติต่าง ๆ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ โดยกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษตลอดหลักสูตร ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นอยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับนักเรียน และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ในห้องเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกความสามารถทางภาษาทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การที่นักเรียนจะมีการใช้ความสามารถทางภาษาอย่างคล่องแคล่วจะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีและมีโอกาสได้ใช้ความสามารถเหล่านั้นในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง และในปัจจุบันก็ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น อาทิ การศึกษาของ นันทินิตย์ บุตรपालะ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยโดยใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกฟัง-พูด โดยใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้สถานการณ์จำลองอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนคิดว่าการแสดงสถานการณ์จำลองได้เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกไม่เครียด และผู้เรียนสื่อสารภาษาอังกฤษดีขึ้นหลังการเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ตามลำดับ และการศึกษาของ วิภาดา ยี่สุนรัมย์, รุ่งฟ้า กิตติฐานันต์, และสิริวรรณ จรัสวีวัฒน์ (2563)

ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) กับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ พบว่า ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวิธีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ผลการเปรียบเทียบวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่ากับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) คิดเป็นร้อยละ 97.52 และมีผลทดลองก่อนเรียนกับหลังเรียนไม่แตกต่างกัน ขณะที่ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ คิดเป็นร้อยละ 82.95 และมีผลการทดลองก่อนเรียนต่ำกว่าหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บทบาทสมมติเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ เพราะกิจกรรมบทบาทสมมติจะทำให้ นักศึกษาเกิดความสนใจ และสนุกสนานในการเรียน ด้วยการแสดงบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจที่จะพูดสนทนากับผู้อื่นมากขึ้น สอดคล้องกับ ญัฐชญา บุปผาชาติ (2561) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.42) ซึ่งความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษายังไม่ดี โดยเฉพาะความสามารถในการฟังและการพูด สาเหตุหนึ่งมาจากสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีการส่งเสริมให้มีการฝึกความสามารถในการฟังและการพูดเท่าที่ควร และไม่ได้เน้นการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน นักศึกษาขาดการฝึกปฏิบัติ โดยใช้สถานการณ์จริงหรือในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้เลือกกิจกรรมบทบาทสมมติ Nunan (2003) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนแสดงบทบาทตามบริบททางสังคมที่ หลากหลายที่ผู้เรียนพบเจอในชีวิตประจำวันโดยที่ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลในการแสดงแก่ผู้เรียนตามบทบาทที่ได้รับ

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่เสริมจากการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักศึกษา โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ในการฐานะครูระดับชั้นประถมศึกษาในอนาคต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นกรอบตัวชี้วัด และเนื้อหาสาระแกนกลางให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา จึงได้ศึกษานวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะหาแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา กับเกณฑ์ ร้อยละ 80
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

การทบทวนวรรณกรรม

กาญจนา คุณารักษ์ (2558. อ้างถึงใน Joyce, & Weil. 2001) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของบทบาทสมมติ เพื่อ 1) สนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์รูปแบบของบทบาทสมมติแสดงการเปรียบเทียบที่เป็นจริงในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ผู้เรียนใช้

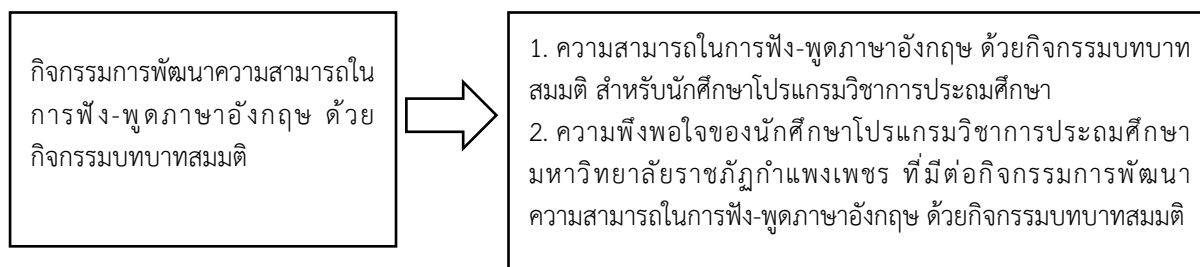
ตัวอย่างของสถานการณ์และประสบการณ์ที่พบเจอในชีวิตจริงมาทำการแสดง ซึ่งส่งผลให้เห็นถึงการตอบสนองทางอารมณ์ และพฤติกรรมที่เป็นจริงจากผู้เรียน 2) สามารถทำให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่จริงใจ บทบาทสมมติเน้นด้านปัญญาเท่า ๆ กับ อารมณ์ นักการศึกษาตระหนักว่าผู้เรียนจะเข้าใจอารมณ์ของตนเองและเห็นว่าอารมณ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างไร 3) อารมณ์ และความคิดสามารถจะนำไปสู่ความมีสติและปฏิกิริยาต่อกลุ่มเพื่อนและจะนำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้ทิศทางการเจริญเติบโตทางด้านความคิดอันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการแสดงออกทางพฤติกรรมอีกด้วย บทบาทสมมติจะไม่เน้นบทบาทดั้งเดิมของผู้สอนแต่จะกระตุ้นให้ฟังและเรียนรู้จากเพื่อน 4) กระบวนการทางจิตวิทยาที่แฝงอยู่ใน กิจกรรมบทบาทสมมติจะสร้างความมีสติด้วยการประสานกันของการแสดงและการวิเคราะห์ และแต่ละคนจะสามารถค้นพบ ความเชื่อของตนเองโดยการทดสอบค่านิยมและเจตคติของตนกับเพื่อน การวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนประเมินเจตคติ ค่านิยม และความเชื่อของตนอันจะสร้างให้ผู้เรียนเติบโตขึ้น

สรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ใช้ประสบการณ์จริงในการคิด และแก้ปัญหา ได้ทำความเข้าใจกับอารมณ์และการแสดงความรู้สึก นำไปสู่ความมีสติ โดยกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรม ที่แฝงไปด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา ที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการฝึกการคิดวิเคราะห์ การแสดงออก และการแก้ปัญหาใน ชีวิตจริงได้

สมาลี ภัทรประภากร (2542) กล่าวว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้คือเป้าหมายภายในใจที่ตั้งอยู่บนความรู้สึกที่ต้องการมีความสนใจ ซึ่งอาจจะสนใจแต่ไม่มีแรงจูงใจ มีความสนใจไม่ได้หมายความว่านักเรียนมีแรงจูงใจ ความสนใจของนักเรียนนั้นมีหลากหลายแต่ก็เพียงชั่วคราว แต่ถ้าหากมีแรงจูงใจก็จะมีผลกระทบที่ตามมาหรือมีการค้นคว้าค้นหาจนได้คำตอบ มีการกระทำที่มุ่งให้บรรลุถึงเป้าหมายที่มุ่งวางไว้

สรุปได้ว่า การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนนั้น มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะแรงจูงใจจะเป็นเป้าหมายภายในใจที่มากกว่าความรู้สึกแค่สนใจ เมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ นักเรียนก็จะสามารถ กระตุ้นตนเองให้กระทำหรือค้นคว้าสิ่งนั้นจนได้คำตอบและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2564 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 205 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 2 ห้องเรียน การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาโดยการอิงจากคำอธิบายรายวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับครูประถมศึกษา รหัสวิชา 1261202 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มาเพื่อใช้ในการออกแบบและสร้างกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรม

บทบาทสมมติ ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถออกเสียงภาษาตามหลักสัทศาสตร์ ในระดับคำ กลุ่มคำ ประโยค การสนทนาโต้ตอบ การแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ การใช้คำสั่ง และคำขอร้องที่ใช้ในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

1. เรื่อง Jobs and Workplaces
2. เรื่อง Shopping
3. เรื่อง Families
4. เรื่อง Sport and Exercise
5. เรื่อง Free-time and Weekend activities
6. เรื่อง Food and Restaurants

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา เป็นการวิจัยที่ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 รายวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับครูประถมศึกษา รหัสวิชา 1261202

2. ศึกษาหนังสืออ่านประกอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หนังสือเรียน วารสาร บทความ เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และบทบาทสมมติ

3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา โดยยึดเนื้อหาจากคำอธิบายรายวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับครูประถมศึกษา รหัสวิชา 1261202 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มาเพื่อใช้ในการออกแบบและสร้างกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถออกเสียงภาษาตามหลักสัทศาสตร์ ในระดับคำ กลุ่มคำ ประโยค การสนทนาโต้ตอบ การแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ การใช้คำสั่ง และคำขอร้องที่ใช้ในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย เรื่อง Jobs and Workplaces เรื่อง Shopping เรื่อง Families เรื่อง Sport and Exercise เรื่อง Free-time and Weekend activities และ เรื่อง Food and Restaurants

4. นำแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา และด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของเนื้อหา จุดประสงค์ และการประเมินผล

5. นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบของกิจกรรมที่สร้างขึ้น โดยใช้สูตร
อ้างอิงของ ไชยยศ ไทวิทยศิริธรรม (2557) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1	ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์
ให้คะแนน 0	ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์
ให้คะแนน -1	ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าเนื้อหาไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละเรื่อง

ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.0 หมายถึง เนื้อหามีคุณภาพ

ที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 หมายถึงควรปรับปรุง ตัดทิ้ง หรือไม่มีคุณภาพ

โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00

6. ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 จำนวน 8 คน

**ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษา
โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับ
นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

2. แบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรม
วิชาการประถมศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับ
นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการตามกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อจะ
ให้ได้แบบประเมินที่ดี มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง จำนวน 10 ข้อ
และแบบทดสอบวัดความสามารถในการพูด จำนวน 10 สถานการณ์ ซึ่งจะมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ
ตลอดจนลักษณะเฉพาะและวิธีการสร้างแบบประเมิน

2. ศึกษาจุดประสงค์และเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วย
กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

3. สร้างแบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษา
โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับ
นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม
ทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ได้แก่

4.1 เรื่อง Jobs and Workplaces	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.2 เรื่อง Shopping	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.3 เรื่อง Families	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.4 เรื่อง Sport and Exercise	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.5 เรื่อง Free-time and Weekend activities	จำนวน 2 ชั่วโมง
4.6 เรื่อง Food and Restaurants	จำนวน 2 ชั่วโมง

5. นำแบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรม
วิชาการประถมศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา และด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณา

ความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของแบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

6. นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00

7. ดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง

8. นักศึกษาทำแบบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา หลังเรียน จำนวน 20 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้สถิติและสูตรประกอบการคำนวณ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือศึกษา หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบทดสอบ

2. สถิติได้แก่

2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 ค่าร้อยละ (%)

2.4 การทดสอบโดยใช้ t-test (Dependent Sample)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา หลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้การทดสอบค่าที่ t-test (Dependent Sample)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งจะมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

2. กำหนดประเด็นเนื้อหาที่ต้องการประเมิน ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

3. สร้างแบบสอบถาม ตามประเด็นเนื้อหาที่กำหนด

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

1. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมมาตรวจให้คะแนนโดยมีการให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

2. นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ แปลค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์เฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553)

เกณฑ์การประเมิน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แสดงว่า พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แสดงว่า พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แสดงว่า พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แสดงว่า พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แสดงว่า พึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	ร้อยละ 80	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ	43	20	90.95	18.19	1.37	3.61	.000*

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 90.95 สูงกว่าเกณฑ์กำหนดร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.30$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.21) ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านปัจจัยนำเข้า			
1.1 แผนการจัดกิจกรรมมีค่าชี้แจงในการปฏิบัติกิจกรรมที่ชัดเจน			
อ่านเข้าใจง่าย	4.16	0.31	มาก
1.2 แผนการจัดกิจกรรมมีขนาดตัวอักษรรูปภาพประกอบที่เหมาะสม	4.04	0.22	มาก
1.3 เนื้อหาที่กำหนดมีความเหมาะสมกับนักศึกษา	4.31	0.49	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.4 เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงพอต่อการเรียนรู้	4.25	0.41	มาก
1.5 วัสดุในกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.50	0.50	มาก
รวมเฉลี่ยด้านปัจจัยนำเข้า	4.26	0.39	มาก
2. ด้านกระบวนการ			
2.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ	4.07	0.25	มาก
2.2 กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการคิดหรือหาแนวทางสู่ความสำเร็จในการทำงานด้วยตนเองเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม	4.27	0.44	มาก
2.3 กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอาจารย์ ทำให้นักศึกษากลับแสดงความคิดเห็น	4.47	0.50	มาก
2.4 กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น	4.28	0.42	มาก
2.5 กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ และประเมินค่ากิจกรรมที่ทำได้	4.27	0.47	มาก
2.6 กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถคิดอย่างเป็นระบบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.33	0.49	มาก
รวมเฉลี่ยด้านกระบวนการ	4.29	0.43	มาก
3. ด้านผลผลิต			
3.1 นักศึกษาได้รับความรู้จากกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ	4.33	0.44	มาก
3.2 นักศึกษาสามารถนำความรู้เรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.43	0.52	มาก
3.3 นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานหรือผลงานจากการทำงาน	4.29	0.49	มาก
3.4 นักศึกษามีความพึงพอใจจากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ	4.26	0.45	มาก
รวมเฉลี่ยด้านผลผลิต	4.33	0.48	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.30	0.44	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ($\bar{x} = 4.33$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x} = 4.26$) ซึ่งแปลความได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักศึกษา โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา สามารถนำไปสู่ผลการอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา พบว่า ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 90.95 สูงกว่าเกณฑ์กำหนดร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา นั้นทำให้นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจในการเรียนรู้ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ อีกทั้งยังส่งเสริมการคิดอย่างอิสระ และพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้บทบาทที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบทบาทที่ตนได้รับ ซึ่งการให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมตินั้น นักศึกษาอาจได้รับบทสนทนาและบทบาทของแต่ละคนที่กำหนดให้ โดยกำหนดว่านักศึกษาจะแสดงเป็นใครและจะพูดอย่างไรบ้าง พูดเกี่ยวกับอะไร แต่สิ่งที่จะพูดให้นักศึกษาเป็นผู้คิดเองหรือผู้สอนเป็นผู้คิดให้ ขึ้นอยู่กับการปรับใช้ให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารุณี ถาวรวัฒน์, เอนชา เพียรทอง, เกรียงไกร รอดปัญญา, และรัตนารักษ์ ศรีพุ่มบาง (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูด ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบบทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่าผลจากการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบทบาทสมมติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากเรียน โดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าก่อนเรียน และงานวิจัยของ อรุโณทัย กิตติธรีระวัฒน์ (2551) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านร่องเชียงแรง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จำนวน 25 คน ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้น ผลการประเมินการพูดระหว่างโดยเฉลี่ยนักเรียนผ่านเกณฑ์ระดับ 3 ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 60 และผลการประเมินแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสารในการสนทนาหลังเรียน ปรากฏว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.40

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.30) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.21 ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ($\bar{x}$ = 4.33) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x}$ = 4.26) ซึ่งแปลความได้ว่านักศึกษามีความพึงพอใจมากต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ เกิดความรู้สึกในทางบวก มีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทินันท์ บุตรปาละ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยโดยใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้สถานการณ์จำลองอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนคิดว่าการแสดงสถานการณ์จำลองได้เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกไม่เครียด และผู้เรียนสื่อสารภาษาอังกฤษดีขึ้นหลังการเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ตามลำดับ และงานวิจัยของ ณัฐญา บุปผาชาติ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนได้ให้ข้อมูลความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในแบบสอบถามพบประเด็นในการอภิปรายในด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านเนื้อหาสาระ 2) ด้านกิจกรรมบทบาทสมมติ 3) ด้านความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ 4) ด้านผู้เรียน และ 5) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจรวมทุกด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก (Mean = 4.75, S.D. = 0.41) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสนองต่อความต้องการของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง จึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมทั้ง 6 เรื่อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาในชั้นปีอื่น ๆ ควรส่งเสริมให้ได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้เพื่อให้นักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ ได้พัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้รับผิดชอบกิจกรรมต้องตระหนักว่า ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ ต้องเน้นให้นักศึกษาได้คิดอยู่เสมอ ต้องตระหนักอยู่เสมอว่านักศึกษาต้องสามารถนำไปใช้ในการทำงานในอนาคตได้ด้วย เนื่องจากเป้าหมายของการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นั้น ต้องการให้นักศึกษาเกิดความคิดวิเคราะห์เพื่อสามารถนำไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์จริงได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา กับการสอนด้วยวิธีอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คุณารักษ์. (2558). การออกแบบการเรียนการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตนครปฐม พระราชวังสนามจันทร์.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2558). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562. กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ไชยยศ ไพบูลย์ศิริธรรม. (2557). การวัดและประเมินผลการศึกษา. Educational Measurement and Evaluation: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐญา บุญผาชาติ. (2561). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารุณี ถาวรวัฒน์, อนเชา เพียงทอง, เกรียงไกร รอดปัญญา และรัตนารักษ์ ศรีพุ่มบาง. (2559). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบบทบาทสมมติ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 13 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน.
- นันทนิตย์ บุตรปาละ. (2563). การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยใช้สถานการณ์จำลอง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 14(1): 98 – 108.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิภาดา ยี่สุนรัมย์, รุ่งฟ้า กิตติญาณสันต์, และสิริวรรณ จรัสวีวัฒน์. (2563). การเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) กับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามปกติ. วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 2(2): 403 – 414.
- สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุมาลี ภัทรประภากร. (2542). **หลักการสอนคริสเตียนศึกษา**. แปลโดยพรรณิ สุปรัชญาสกุล และคนอื่น ๆ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ทีรินนัส.

อรุณทัย กิตติธีระวัฒน์. (2551). **การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Nunan, D. (2003). **Practical English Language Teaching**. McGraw-Hill Education.

ประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

The Administrative Efficiency of Promotion of Educational Provision Group under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4

ณัฐนิชา สาทิบุตร¹, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์², มิตรภาณี พุ่มกล่อม³
Nathanicha Satibut¹, Pongsak Ruamchomrat², Mitparnee Pumklom³
Corresponding Author E-mail: n.satibutr@gmail.com

Received: 2022-09-30; Revised: 2022-11-15; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจกรรม หัวหน้างานบริหารทั่วไป และหัวหน้างานธุรการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 186 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านส่งเสริมงานกิจการนักเรียนอื่น ด้านประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม ด้านประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส และ ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา 2) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ตอบแบบสอบถามพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอปอพลอยมีประสิทธิภาพการบริหารงานมากกว่า พื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเขาฉวย

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการบริหารงาน, กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Student in Master of Education degree (Educational Administration), Kanchanaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

³ Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

Abstract

The research aimed to study and compare the administrative efficiency of promotion of educational provision group under Kanchanaburi primary educational service area office 4, classified by study. The sample was 186 administrators, head of activity, head of general administration and administrative supervisor in school under Kanchanaburi primary educational service area office 4, obtained by stratified random sampling and treated by a 5-level rating scale questionnaire with content validity of 1.00 and reliability of 0.98 to collect data which were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and Scheffe's pair comparison. Set statistically significant level at .05. The findings:

1) The administrative efficiency of promotion of educational provision group under Kanchanaburi primary educational service area office 4 by overall and each individual aspect was a high level, ranking in the order from high to low as follows: promotion of other student affairs, coordination promotion of education and religion and culture, coordinating the prevention and solving problems of substance abuse, coordinating and promoting educational institutions to build community strength, promotion of educational management for the underprivileged and promotion of learning resources and educational environment. 2) The results of the comparison of the administrative efficiency of promotion of educational provision group under Kanchanaburi primary educational service area office 4 classified by study areas was found no significant difference. Separately considered, promotion of learning resources and educational environment, and promoting educational institutions to build community strength, showed significant difference. By the respondents in the study areas of Bo Phloi district had more efficiency in administration than the study areas in Lao Khwan District.

Keywords: Administrative Efficiency, Promotion of Educational Provision Group

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก เห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐด้านการศึกษาไว้ในมาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” อีกทั้งต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติให้ต้องมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และในแนวนโยบายแห่งรัฐในมาตราที่ 78 รัฐต้องพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2560: 14-19)

การปฏิรูปโครงสร้างระบบการบริหารจัดการจากส่วนกลางระดับกระทรวง เพื่อลดการซ้ำซ้อนและมีเอกภาพในการปฏิบัติราชการ โดยการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และท้องถิ่นระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปผ่านรูปแบบคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

โดยมีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล นิเทศ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 17-19)

การบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีความคุ้มค่าโปร่งใส และเกิดความเป็นธรรมในการให้บริการ สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลก มีการปรับโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน คล่องตัว และไม่ซ้ำซ้อน มีการกระจายอำนาจจากกระทรวงสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยปฏิรูปการบริหารจัดการกำลังคน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ปฏิรูปการบริหารงบประมาณ สร้างกลไกในการติดตาม ตรวจสอบการเงิน เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการให้ได้มาตรฐานสากล เชื่อมโยงข้อมูลข้ามหน่วยงานให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ ลดความแตกต่างในคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สถานศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2559: 27-30)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เหมาะสมกับภารกิจ ปริมาณ และคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์จัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา การแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับ และกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าว ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งในเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษา จึงแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 10 และกำหนดให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาท อำนาจ หน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยเน้นการบูรณาการการจัดการศึกษา การนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านสุขภาพกายใจ สังคม สติปัญญา ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา การกีฬา ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด องค์กรนักเรียน การจัดหาทุน กองทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กบกพร่อง เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 27-28)

งานส่งเสริมการจัดการศึกษา เป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นการบูรณาการการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย นำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ประกอบการจัดการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา การกีฬา ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ องค์กรนักเรียน สิทธิเด็ก การจัดหาทุน - กองทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนทั้งเด็กปกติเด็กด้อย โอกาส เด็กบกพร่อง เด็กพิการ และ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ อีกทั้งส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ร่วมจัดการศึกษาที่ จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน รวมทั้งปฏิบัติตามพันธกิจที่ได้มีการลงนามในความตกลงร่วมกัน ระหว่างประเทศ การรองรับประชาคมอาเซียนในด้านการจัดการศึกษาทั้งการแลกเปลี่ยนและการส่งเสริม การจัดการศึกษา ตลอดจนการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ภายใต้ ความร่วมมือของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ภาคเอกชน ทุกรูปแบบให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต ผู้รับบริการทางการศึกษา ให้สมบูรณ์โดย ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) และเพื่อส่งเสริมให้มีจริยธรรม คุณธรรม วินัย โดยเน้นกีฬา นันทนาการ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหารและ การปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอัน มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมสิทธิเด็ก การจัดหาทุน กองทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการศึกษาให้กับเด็ก นักเรียน ทั้งเด็กปกติเด็กด้อยโอกาส เด็กบกพร่อง เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย ส่งเสริมกิจการพิเศษ ที่เป็นการสร้างความมั่นคงและ ประสานเครือข่ายทุกระดับไปสู่การ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรองรับประชาคมอาเซียน ตลอดจนข้อตกลงร่วมกันระหว่าง

ประเทศในการจัดการศึกษา ทั้งแลกเปลี่ยน และส่งเสริมสนับสนุนเพื่อพัฒนาการศึกษาร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 1)

จากรายงานผลการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมพบว่า ผลการประเมินตัวชี้วัดส่วนใหญ่อยู่ในระดับบรรลุ แต่ยังมีบางตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุ ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุน ในการสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในทุกรูปแบบ และในตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินในระดับบรรลุ แต่ยังมีค่าคะแนนร้อยละในระดับต่ำ ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์มีคุณธรรม อัตลักษณ์มีจิตสาธารณะ มีจิตอาสารับผิดชอบต่อครอบครัว ผู้อื่น และสังคมโดยรวม ชื่อสัตย์ สุจริต มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย และรักษาสีลธรรม ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนในเขตพื้นที่เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เช่น พื้นที่สูง ชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่ง ได้รับการบริการด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และเหมาะสมตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำตามความถนัด และความต้องการของตนเอง มีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ วางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะของตนเองให้มีสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเสมอกัน ตัวชี้วัดด้านสถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน และการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ และ ตัวชี้วัดด้านสถานศึกษาในสังกัดมีนโยบายและจัดกิจกรรมให้ความรู้ที่ถูกต้องและสร้างจิตสำนึกด้านการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนำไปปฏิบัติใช้ที่บ้านและชุมชน เช่น การส่งเสริมอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การลดใช้สารเคมีจากปุ๋ย และยาฆ่าแมลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564: 1)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจกรรม หัวหน้างานบริหารทั่วไป และหัวหน้างานธุรการให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน เพื่อให้การบริหารงานด้านการจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ยังต้องสามารถสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยดำเนินการภายใต้รูปแบบในการบริหารงานกับบริบทของตนเอง เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เพื่อนำผลของการศึกษาวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุง พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของบุคลากรภายในองค์กร รวมทั้งนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหาร

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหาร มีหน่วยงาน นักวิชาการ และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารงาน ไว้ดังนี้

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2555: 5) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (organizing) การสั่งการ (leading/directing) หรือการอำนวย และการควบคุม (controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (man) เงิน (money) วัสดุ (material) เครื่องจักร (machine) วิธีการ (method) และการบริหาร (management) หรือที่นิยมเรียกกันว่า 6M's เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

พิทยา บวรวัฒนา (2556: 2) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ณัฐโสภณ คำปันแปง (2560: 52-53) กล่าวถึง การบริหาร หมายถึง การดำเนินการใด ๆ โดยมีการกำหนดขั้นตอนอย่างชัดเจน มีกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและเกิดจากความร่วมมือของบุคคลภายในองค์กรตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ศิริลักษณ์ ดวงจิตร (2560: 14) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การทำงานร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดการองค์กร การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

พัชรนันท์ จิระวัฒนภิญโญ (2562: 13) กล่าวถึง การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์กรเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ โดยอาศัยปัจจัยทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ การบริหารจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้ง ศาสตร์ และ ศิลป์ ในการชักจูงให้คนหันมาช่วยเหลืองานขององค์กรเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานให้ได้รับผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารของหน่วยงาน และนักวิชาการต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของกลุ่มคนในองค์กร/หน่วยงาน ด้วยเทคนิควิธีการในการวางแผน การบริหารจัดการ การสั่งการ และการอำนวยการ อย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ตามระเบียบแบบแผน โดยอาศัยทรัพยากรขององค์กร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความหมายของประสิทธิภาพการบริหารงาน

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานโดยทั่วไปจะกล่าวถึง ผลการดำเนินการ (performance) ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน (efficiency) นั่นคือ ถ้ามีผลการดำเนินการที่ดีก็จะมีประสิทธิภาพการบริหารงานสูง ถ้ามีผลการดำเนินการไม่ดีก็จะมีประสิทธิภาพการบริหารงานต่ำ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

ติน ปรชญาฤทธิ์ (2553: 130) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง การสนับสนุนให้มีวิธีการบริหารที่ได้รับผลดีมากที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั่นคือ การลดค่าใช้จ่ายด้านวัสดุและบุคลากรลง ขณะที่พยายามเพิ่มความแม่นยำ ความเร็ว และความราบเรียบของการบริหารมากยิ่งขึ้น

วรพงศ์ เถาว์ชาลี (2556: 26) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่าหมายถึง การวัดการปฏิบัติงานโดยได้แบ่งเป็น 3 ลักษณะประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพองค์กร คือ การที่องค์กรสามารถดำเนินการกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างสำเร็จคุ้มค่าประหยัดทรัพยากร กำลังคน และเวลา 2) ประสิทธิภาพ คือ ผลงานที่มีปริมาณและคุณภาพสูงเกินกว่าจำนวนของทรัพยากร

และกำลังคนที่สูญเสียไป และ 3) ประสิทธิภาพของบุคคล คือ ระดับของขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงานโดยตรง คือการที่บุคคลหนึ่งคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างหลากหลายอย่างที่มีคุณภาพโดยไม่สิ้นเปลืองทรัพยากร

มาลินี นกศิริ (2559: 37) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการใด ๆ โดยที่มีสิ่งมุ่งหวัง คือ ผลสำเร็จหรือ การได้ซึ่งคุณภาพและปริมาณที่จะต้องออกมาดีโดยการดำเนินการนั้นเป็นไปอย่างประหยัดและใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ซึ่ง ประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ มิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิตที่ลงทุนไปกับ ผลกำไรที่ได้หรือความคุ้มค่า มิติของกระบวนการบริหาร และมิติของผลผลิตและผลลัพธ์

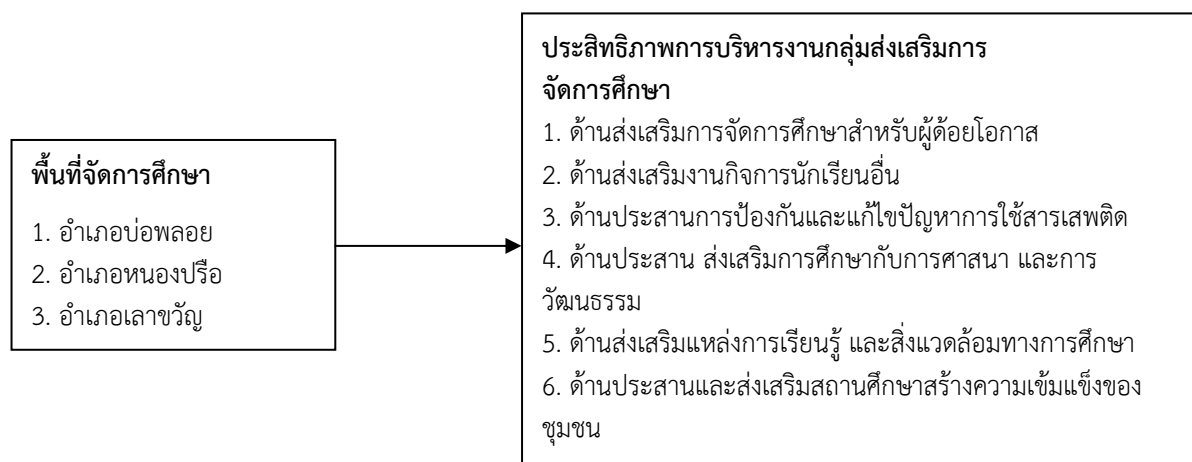
อัครเดช ไม้จันทร์ (2560: 16) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่บรรลุผลตามที่ต้องการ และตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยที่ประหยัดเวลาและลดการสูญเสียทรัพยากรในการดำเนินงาน กิจกรรม ที่มุ่งผลิตผลลัพธ์ ที่มี สัดส่วนของปัจจัยนำเข้าหรือต้นทุนในการลงทุนที่น้อยที่สุด เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ อย่างทันสถานการณ์ เป็น ประโยชน์ต่อองค์กรอย่างคุ้มค่า อาศัยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และ ด้านการจัดการ จนกระทั่งเกิดผลลัพธ์ที่กำหนดไว้เป็นไปตามเงื่อนไขของเป้าหมาย อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นที่ยังพอใจ ขององค์กร

จากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการในการกระทำกิจการใด ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า และได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ ตามความต้องการของ องค์กร

ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของนักวิชาการต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ การบริหารงาน หมายถึง ความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความรวดเร็ว และถูกต้อง โดย สูญเสียทรัพยากรในการบริหารงานทั้งงบประมาณ บุคคล และระยะเวลาในที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 โดยใช้กรอบแนวคิดตามขอบข่ายและภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 17-18) เกี่ยวกับการบริหารกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 12 ด้าน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาขอบข่าย กิจการการบริหารกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ด้านส่งเสริมงานกิจการนักเรียนอื่น ด้านประสานการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ด้านประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และด้านประสานและส่งเสริมการสร้างคามเข้มแข็งของชุมชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจกรรม หัวหน้างานบริหารทั่วไป และหัวหน้างานธุรการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 357 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจกรรม หัวหน้างานบริหารทั่วไป และหัวหน้างานธุรการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 186 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 607-610) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 6 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ซึ่งมี 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส 2) ด้านส่งเสริมงานกิจการนักเรียนอื่น 3) ด้านประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด 4) ด้านประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม 5) ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา 6) ด้านประสานและส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างโดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน เพื่อแจกให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและกลับคืนให้ผู้วิจัยภายใน 7-15 วันทางออนไลน์ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ร้อยละ
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง
 - 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 สามารถสรุปผลการศึกษได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านส่งเสริมงานกิจการนักเรียนอื่น ด้านประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม ด้านประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส และด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีการประสาน สืบหาข้อมูลกับสถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นของเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ รองลงมา คือ มีการจัดทำทะเบียนของเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษอย่างเป็นระบบ และมีการประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตาม รวบรวมผล และรายงานการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการศึกษา วิจัยและส่งเสริมการศึกษา เพื่อหารูปแบบและเผยแพร่วิธีการจัดการศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านส่งเสริมงานกิจการนักเรียนอื่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ดำเนินการพัฒนากิจการรณรงค์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกอบรม กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ในทุกระดับและส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการขอพระราชทานเหรียญลูกเสือสรรเสริญ ลูกเสือสดุดีลูกเสือที่ยืน เข้มลูกเสือ เนตรนารี สมนาคุณ สำหรับข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีการส่งเสริมประสานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ดูแลภาวะโภชนาการและสุขภาพโดยรวมถึงการสนับสนุนป้องกันโรคระบาด โรคติดต่อที่ร้ายแรงและการจัดหาอุปกรณ์แก่ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำระเบียบว่าด้วยความประพฤตินักเรียนนักศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนนักศึกษา และมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยวในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและพัฒนาทักษะกีฬาในหลายรูปแบบรวมถึงการจัดหาอุปกรณ์กีฬาและสนามกีฬาเพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬาและนันทนาการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบติดตามช่วยเหลือนักเรียน โดยอาศัยการให้คำปรึกษารายบุคคล เช่น กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา Youth Counselor (YC) การจัดหาพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมความดี วางแผนการจัดกิจกรรม ประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียน

1.3 ด้านประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ มีการส่งเสริมการดำเนินการเยี่ยมบ้านตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข ปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน และการส่งต่อ และ มีการจัดทำระบบ แผนงาน/โครงสร้าง และผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือที่ชัดเจน สำหรับข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีการสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินสถานการณ์ จำแนกสถานะของผู้เรียน และมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริมความประพฤติ นักเรียนและนักศึกษาในระดับจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงการยกย่องให้รางวัล เสริมสร้างความเข้มแข็ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการจัดทำแผนงาน/โครงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพศศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.4 ด้านประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ เช่น โครงการวันสำคัญต่าง ๆ รองลงมา คือ มีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เป็นการส่งเสริมการศึกษา กับศาสนาและการวัฒนธรรม มีการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการประสานงาน การศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม และมีการสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมการศึกษา กับศาสนาและการวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการติดตาม และ ประเมินผล สรุป และรายงานผล

1.5 ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีการสำรวจจัดทำทะเบียนแหล่งการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือ มีการดำเนินการประสานการใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผล สรุปและรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และมีการสร้างเครือข่ายส่งเสริมแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการจัดทำเอกสารสรุปแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.6 ด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษา สร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีการจัดทำทะเบียนข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ การสร้างความร่วมมือ ร่วมใจในกิจกรรมต่าง ๆ มีการดำเนินการติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน และมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่การจัดการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอปอพลอยมีประสิทธิภาพการบริหารมากกว่าพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน การมีภาวะผู้นำ ระเบียบวินัย การช่วยเหลือสังคม การบำเพ็ญประโยชน์ รู้จักหน้าที่ สิทธิของตนเองและผู้อื่น ป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม ด้วยการใช้แหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการร่วมจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยเน้นการบูรณาการการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้อย่างรอบคอบ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนทั้งด้านสุขภาพกายใจ สังคม สติปัญญา ทักษะชีวิตคุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา การกีฬา ลูกเสือ เนตรนารียุวกาชาดผู้บำเพ็ญประโยชน์ของครุฑนักเรียน สิทธิเด็กการจัดหาทุน กองทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือ ผู้เรียนทั้งเด็กปกติเด็กด้อยโอกาส เด็กบกพร่อง เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ อีกทั้ง ส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ร่วมจัดการศึกษา และร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระนันท์ เชื้อดวงมุข (2556) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก วลัยพรรณ กิตติอุดมพันธ์ (2559) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สุระสมบัติพัฒนา

(2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการงานบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการศึกษพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการงานบริหารงานบุคคลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ ชัยเสนา (2557) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางซำย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุไธลา หมดเลียด (2563) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานมีการประสานงาน ในการสำรวจข้อมูล จัดทำทะเบียนข้อมูลกับสถานศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งมีการศึกษา วิจัยเพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างจากทั่วไป เฉพาะรายบุคคล ทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการ วิธีการสอน รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ดังที่ ทวีศักดิ์ สิริรัตนธธา (2562) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มักไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้ตามระบบปกติ เป็นการศึกษาที่มีความแตกต่างไปจากทั่วไป ทั้งในด้านวิธีสอน กระบวนการ หลักสูตร เนื้อหาวิชา เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การศึกษาพิเศษยังมีขอบเขตครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาให้เด็กกับปัญญาเลิศ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน ซึ่งเด็กเหล่านี้มักไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้ตามระบบปกติเช่นเดียวกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี รามฤทธิ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารทั่วไปการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านส่งเสริมงานกิจการนักเรียนอื่น โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานมีการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินงานในการพัฒนางานกิจการนักเรียน ทั้งงานแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬา และนันทนาการ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และงานกิจการนักเรียนอื่น มีการติดต่อประสานงานให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก รวมถึงมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้ระบุว่ากิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ บุตะเขียว, สุรางคณา มั่นยานนท์, และเจริญวิญญ์ สมพงษ์ธรรม (2564) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า มีการประสานความร่วมมือในการสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินสถานการณ์ของนักเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ผ่านกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อพิทักษ์ ปกป้องคุ้มครอง ดูแล และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน ดังที่ โดมธราดล อนันตสาน (2555) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดเป็นกระบวนการที่ดำเนินการ ล่วงหน้าโดยการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน โรงเรือน และการศึกษาตามอัธยาศัย แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในเรื่องคุณภาพ

ชีวิต สารเสพติด การป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้รอดพ้นจากสารเสพติด ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคคลให้มีความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา อุปสรรค และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในช่วงชีวิต ด้วยการส่งเสริมให้บุคคลใช้ชีวิต ได้อย่างมีความสุข รวมทั้งการปรับปรุง แก้ไขสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ที่มีส่วนและผลักดันให้ กลุ่มเป้าหมายไปใช้สารเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร ธรรมปริษา, และอุไร สุทธิแย้ม (2565) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านความร่วมมือเครือข่ายท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา ดังที่ สมาน อัครภูมิ (2560) กล่าวว่า การเรียนรู้และการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเรียนรู้กับการศึกษาแม้จะเกี่ยวข้องกัน แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกันการศึกษาเป็นกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของบุคคล และการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ที่ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีกระบวนการทางการศึกษาเป็นตัวช่วยนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระนันท์ เชื้อดวงผุย (2556) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า มีการสำรวจ และจัดทำทะเบียนแหล่งการเรียนรู้ ประสานงานการสร้างเครือข่ายส่งเสริม พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ทั้งภายในและนอกชุมชน พร้อมทั้งมีการสรุปผลการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ดังที่ กุเกียรติ แดงสีดา (2563) กล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุอาคาร สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งวิทยากรชุมชน ห้องสมุด อุทยานศึกษา ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังนิสัย แห่งการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพรรณ กิตติอุดมพันธ์ (2559) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษาการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า มีการประสาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา และชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ร่วมมือร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดังที่ นาวัน แกละสมุทร (2562) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ การสร้างสัมพันธ์ภาพ เจตคติที่ดี โดยการติดต่อประสานงานการสื่อสารสร้างความเข้าใจ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วยความเต็มใจ ชุมชนรู้สึกรักโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เกิดการพัฒนา เกิดการให้และการประสานประโยชน์ด้านต่าง ๆ กับโรงเรียนและ ชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ เจริญก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กันทั้งโรงเรียนและชุมชน มีการจัดทำ นโยบาย การสรุปและประเมินผล โดยเกิดผลประโยชน์ที่สำคัญคือนักเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพรรณ กิตติอุดมพันธ์ (2559) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ คุณนระ และอุไร สุทธิแย้ม (2565) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยส่งเสริมความร่วมมือกับ

หน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้เรียน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้ระบุถึงความสำคัญของการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา เป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการบูรณาการการจัดการศึกษา นำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา การกีฬา ลูกเสือ เนตรนารียุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์องค์กรนักเรียน สิทธิเด็ก การจัดหาทุน-กองทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กบกพร่อง เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ อีกทั้งส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ร่วมจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนรวมทั้งปฏิบัติตามพันธกิจที่ได้มีการลงนามในความตกลงร่วมกันระหว่างประเทศ การรองรับประชาคมอาเซียนในด้านการจัดการศึกษาทั้งการแลกเปลี่ยน และการส่งเสริมการจัดการศึกษา ตลอดจนการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพรรณ กิตติอุดมพันธ์ (2559) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และอายุ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ระหว่างพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอบ่อพลอยกับพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ พื้นที่จัดการศึกษาอำเภอบ่อพลอยมีประสิทธิภาพการบริหารงานมากกว่าพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ อาจเป็นเพราะ การบริหารงานของสถานศึกษาในพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอบ่อพลอยมีบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ ทั้งบทบาทของบุคลากรกับการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ประสพการณ์ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การสอน การใช้แหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา การร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระนันท์ เชื้อดวงมุข (2556) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านประสานและส่งเสริมสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ระหว่างพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอบ่อพลอยกับพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พื้นที่จัดการศึกษาอำเภอบ่อพลอยมีประสิทธิภาพการบริหารงานมากกว่าพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ อาจเป็นเพราะ การบริหารงานของสถานศึกษาในพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอบ่อพลอยมีการดำเนินงานที่แตกต่างจากพื้นที่จัดการศึกษาอำเภอเลาขวัญ ในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพของการศึกษา ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป เพื่อมุ่งจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชรินทร์ คุณณะรา, และอุไร สุทธิแย้ม (2565) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการผลวิจัยประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดให้มีความรู้ ความเข้าใจ รับทราบในขอบข่ายและภารกิจของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้

ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้และเกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ ในสิทธิและหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานประกอบการ เปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดนโยบาย และวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พร้อมอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการเรียนการสอน

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้วยเทคนิควิธีการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจด้วยการยกย่องชมเชยให้รางวัลเมื่อสามารถดำเนินงานได้ ประสพผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2550. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2560). การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา 134.

(ตอนพิเศษ 295 ง). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2561). การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561. ราชกิจจานุเบกษา 135. (ตอนพิเศษ 218 ง). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กิ่งกาญจน์ ชัยเสนา. (2557). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ บางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

กู่เกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์.

จิราภรณ์ บุตะเขียว, สุรางคณา มัณยานนท์, และเจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2564). การบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูท่อน-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชธานี.

จิระนันท์ เชื้อดวงมุข. (2556). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี.

- ณัฐไศยรักษ์ คำปันแปง. (2560). ถอดบทเรียนแม่สองโมเดลเพื่อการพัฒนา การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสันติคีรีวิทยา. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- โดมธราดล อนันตสาน. (2555). การศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิณ ปรัชญาพฤทธิ. (2553). ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ: อินทภาษ.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา. (2562). การศึกษาพิเศษ (Special education). สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.happyhomeclinic.com/specialeducation.html>.
- นาวัน แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรนันท์ จิระวัฒนภิญโญ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร กรมปศุสัตว์สังกัดส่วนภูมิภาคในพื้นที่เขต 4. ขอนแก่น: สำนักงานปศุสัตว์เขต 4.
- พัชรินทร์ คุณนะรา, และอุไร สุทธิรัมย์. (2565). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(7): 238-254.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2556). ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี นกศิริ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ธรรมรักษ์ ออโตพาร์ท จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา 134. (ตอนที่ 40 ก).
- วรพงศ์ เถาว์ชาลี. (2556). ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วลัยพรรณ กิตติอุดมพันธ์. (2558). ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ศิริพร สุระสมบัติพัฒนา. (2558). ประสิทธิภาพการให้บริการงานบริหารบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริลักษณ์ ดวงจิตร. (2560). แนวทางการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนางานบริการผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลพาน. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมาน อัสวภูมิ. (2560). ทบทวนนิยามการศึกษาและการเรียนรู้ จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา. Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences, 1(3): 1-7.
- ศิริพร ธรรมปรีชา, และอุไร สุทธิรัมย์. (2565). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(7): 14-26.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2564). รายงานผลการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2555). รายงานการถอดบทเรียนองค์กรด้านคนพิการที่มี การบริหารจัดการองค์กรและการจัดการบริการที่ดีตามเกณฑ์มาตรฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ.
- สุมาลี รามฤทธิ์. (2559). รูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุไอลา หมัดเลียด. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาเพื่อ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักร สายการผลิตในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.

การศึกษาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี The Study of Learning Ecosystem of Educational Institutions in Pathum Thani Province

ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บอดี¹, กันต์ฤทัย คลังพหล², บุษยา จูงาม³, ปาริชาติ ผดุงศิลป์⁴, อภิชนา Sawasdee⁵
Sasinan Setthawatbodee¹, Kanreutai Klangphahol², Busaya Ju-ngam³, Parichard Phadungsilp⁴, Apichaya Sawasdee⁵
Corresponding Author E-mail: Apichaya.s@vru.ac.th

Received: 2022-09-30; Revised: 2022-11-15; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือผู้บริหารและคุณครูของโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 330 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 181 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

บริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.12 ± 0.75 บริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.27 ± 0.70 บริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.25 ± 0.76 ซึ่งจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนมีค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อพบว่าในส่วนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.85 ± 0.79 ดังนั้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้จึงเป็นข้อมูลสำหรับการนำไปสู่

¹ รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

² Assoc.Prof., Program in Information Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

³ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาสถิติ วิจัย การวัด และการประเมินผลทางการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

⁴ Assoc.Prof.Dr., School of Statistics Research Measure and Educational Research and Evaluation Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

⁵ อาจารย์ ดร., สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

³ Lecturer, Occupational Health and Safety Program, Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

⁴ Asst.Prof., Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม, วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

⁵ Asst.Prof.Dr. Program in Innovation of Environmental Management, College of Innovative Management, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำสำคัญ: ระบบนิเวศการเรียนรู้, สถานศึกษา, ศักยภาพผู้เรียน

Abstract

This research aimed to study contextual of the learning ecosystem in educational institutions for active learning that was survey research. The population consists of school director and teacher of 330 schools in Pathum Thani Province. The sample size was determined using multistage randomization for the sample size of 181 schools. The instrument for collecting data was questionnaire. Data analysis using descriptive statistics. The research results were found as follows; the context of the learning ecosystem between the school and community, in terms of teachers' qualifications that facilitate the learning ecosystem between schools and communities, the average was at a good level with total average 4.12 ± 0.75 . The context of the learning ecosystem between the school and community, in terms of learning management that is conducive to the learning ecosystem between schools and communities with total average 4.27 ± 0.70 . The context of the learning ecosystem between the school and community, the role of the school in contributing to the learning ecosystem between the school and the community with total average 4.25 ± 0.76 . The data showed that the average of the teachers' qualifications that contributed to the learning ecosystem between the school and the community was the lowest overall average. When considering the average for each item, it was found that the learning process design based on the learning ecosystem concept was the least average 3.85 ± 0.79 . Therefore, the learning process design based on the learning ecosystem concept is the information for the implementation of the learning ecosystem to increase the potential of learners in the 21st century and according to sustainable development goal 4, ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.

Keywords: Learning Ecosystem, Educational Institutions, Student Potential

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการเพิ่มต้นทุนทางสังคมให้แก่ประเทศ ทั้งยังเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ส่งเสริม ปลุกฝัง แนวความคิด ความรู้ให้กับพลเมือง และสังคมโดยรวมของทุกประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) ทำให้การออกแบบและการพัฒนาการศึกษาโดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจึงเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2557) ปัจจุบันการศึกษาของไทยได้มีการปรับเปลี่ยน รวมถึงการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ตอบโจทย์ผู้เรียน ทำให้สามารถเข้าถึงความรู้ ปรับเป้าหมายการเรียนรู้สู่การสร้างสมรรถนะเพิ่มทักษะคนวัยทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามการพัฒนาทางการศึกษาไทยยังไม่สามารถเข้าถึง และตอบโจทย์ได้ในทุกกลุ่มผู้เรียน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้เชิงรุกโดยพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้จึงถือเป็นวิธีที่สามารถนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ซึ่งในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน วิธีการจัดการเรียนรู้ การทำหลักสูตรและกิจกรรมใหม่ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

การใช้เทคโนโลยี และความร่วมมือกับเครือข่าย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะสำหรับโลกยุคปัจจุบันได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2564)

ดังนั้นการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ถือเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 จึงนำไปสู่การวิจัยการศึกษารับทบทวนของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งจะทำให้มีข้อมูลของการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในแต่ละสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ และมีปัจจัยใดที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารับทบทวนของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน รวมถึงมีการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาใช้ในการออกแบบและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น เวลา พื้นที่ คน เนื้อหา มีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2564) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) เป็นแผนงานเพื่อดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายในรัฐธรรมนูญ ซึ่งในแผนปฏิรูปประเทศนั้นได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ซึ่งในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน วิธีการจัดการเรียนรู้ การทำหลักสูตรและกิจกรรมใหม่ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยี และความร่วมมือกับเครือข่าย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะสำหรับโลกยุคปัจจุบันได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2564)

ดังนั้นในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ดีจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน นอกจากนั้นนักวิจัยด้านการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบและรูปแบบของการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ไว้ดังนี้

อัจฉรา จุ้ยเจริญ (2562) กล่าวถึงรูปแบบและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ 1) การเรียนรู้แบบเป็นทางการ คือการเรียนรู้ในห้องเรียน E-learning และสื่อต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน 2) การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ 3) การส่งเสริมการต่อยอดความคิด เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

Rose Benedicts (2018) กล่าวว่า ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นการรวมกลุ่มกันของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต คือ บุคคล กระบวนการ และเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอด การบูรณาการ และการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เรียนรู้และพัฒนา (L&D)

Berri A. (2019) กล่าวถึงอนาคตทางการศึกษาว่า เทคโนโลยีในโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งระบบนิเวศการเรียนรู้ อาจเป็นทางเลือกที่ช่วยสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเพื่อความก้าวหน้าต่อไป

Walcutt, J. J., & Schatz, S. (2019) ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้ที่ทันสมัย: การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ในอนาคต” จากผลการศึกษาพบว่า ในศตวรรษที่ 21 มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การเรียนรู้และการพัฒนา (learning and Development: L&D) สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ส่วนบุคคลที่สนองต่อความต้องการของแต่ละบุคคล ครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษตามอัธยาศัย และการฝึกอบรมด้านประสบการณ์และการพัฒนา ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการเรียนรู้กำลังเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบการเรียนรู้ในยุคอุตสาหกรรมที่กำหนดเวลาเรียนให้ผู้เรียน และออกแบบการเรียนรู้ที่เหมือนกันสำหรับผู้เรียนทุกคนกำลังเปลี่ยนไปเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับอนาคต The future learning ecosystem) ที่มุ่งเน้นกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic learning) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) และการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized learning) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น คือสามารถนำไปปฏิบัติได้ในหลากหลายด้าน มิใช่เพียงเพื่อพัฒนาความรู้ แต่ต้องครอบคลุม

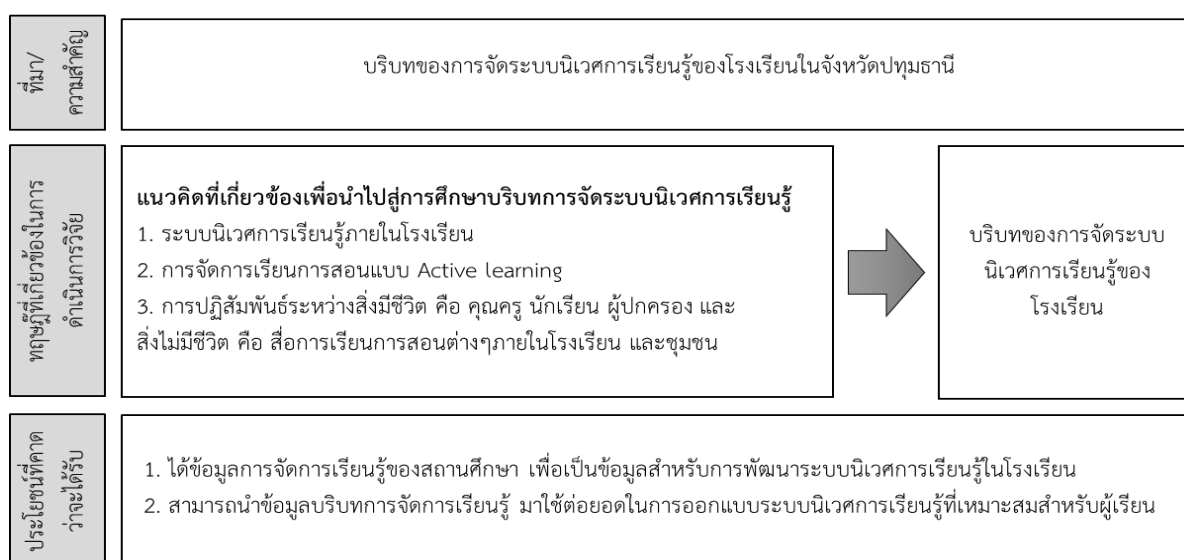
การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลการสื่อสารกับตนเอง และองค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้คำปรึกษา ทำหน้าที่เป็นโค้ชและ พี่เลี้ยง (Coach & Mentor) รวมถึงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนร่วมออกแบบการเรียนรู้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน นวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 คือ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (Fayombo GA. 2012)

ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมสามารถนำข้อมูลมาสรุปสำหรับการใช้ในการศึกษาบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้เชิงรุกได้ คือ การนำข้อมูลองค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ได้จากนักวิจัยด้านการศึกษาที่ได้กล่าวโดยสรุปไว้ นำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และนำไปสู่การพัฒนาหรือจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในจังหวัดปทุมธานี ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 330 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและผู้บริหารของโรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) และขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ คือ ครูและผู้บริหารของโรงเรียน จำนวน 181 คน จากการใช้สูตร

คำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้มีความผิดพลาดได้ 5% โดยมีรายละเอียดการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

2.1 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 ได้เขต 1 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก

2.2 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษา 1 ของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีอยู่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอสสามโคก ได้อำเภอลองหลวง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก ซึ่งโรงเรียนในอำเภอลองหลวงทุกสังกัด มีจำนวน 181 โรงเรียน

2.3 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรครูและผู้บริหารของโรงเรียน จาก 181 โรงเรียน ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ครูและผู้บริหารของโรงเรียน จำนวน 181 คน โดยแบ่งเป็นครู 156 คน และผู้บริหาร 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนสำหรับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา

เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน ขนาดโรงเรียน จำนวนนักเรียน บทบาทของครูอาจารย์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ด้วยค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาของจังหวัดปทุมธานีนั้น แบ่งเป็นการศึกษาข้อมูลบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และข้อมูลการวิเคราะห์บริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบด้วย จำนวนครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน จำนวนโรงเรียนในแต่ละสังกัด และจำนวนผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 181)

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารโรงเรียน	25	13.81
2. ครูผู้สอน	156	86.19
รวม	181	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.81 และตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 86.19

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของโรงเรียน จำแนกตามสังกัด

สังกัดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	116	64.09
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	24	13.26
3. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	39	21.55
4. สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	2	1.10
รวม	181	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนในสังกัดของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ มากที่สุด คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.09 รองลงมา คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 39 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.55 โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 24 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.26 และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. คณิตศาสตร์	27	14.92
2. วิทยาศาสตร์	20	11.05
3. ภาษาไทย	17	9.39
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	18	9.95
5. ภาษาต่างประเทศ	11	6.08
6. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	12	6.63
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	13	7.18
8. ศิลปะ	12	6.63
9. อื่น ๆ	51	28.17
รวม	181	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงกลุ่มสาระการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า อื่น ๆ มากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 28.17 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.92 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.05 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.95 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.39 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.18 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 12 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.63 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ประกอบด้วย บริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน และด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ดังนี้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน (n = 181)

ด้านคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	Mean	Standard Deviation	ระดับบริบทปัจจุบัน
1. ความเชี่ยวชาญตรงต่อศาสตร์การเรียนรู้	3.98	0.81	ดี
2. มีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	3.85	0.79	ดี
3. เป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนในการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	4.03	0.80	ดี
4. เป็นที่ปรึกษาและเป็น coach ให้แก่ผู้เรียน	4.15	0.83	ดี
5. มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.09	0.72	ดี
6. เป็นครูยุคใหม่ ที่ปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียนให้กับนักเรียน	4.23	0.73	ดี
7. มีแนวคิดการเป็นมืออาชีพด้านการเรียนรู้	4.11	0.73	ดี
8. สามารถสนับสนุนผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยให้การช่วยเหลือให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว	4.30	0.74	ดี
9. สนับสนุนผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี	4.15	0.74	ดี
10. สามารถสนับสนุนผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ ๆ	4.30	0.63	ดี
รวม	4.12	0.75	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยบริบทปัจจุบันของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.12 ± 0.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สามารถสนับสนุนผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยให้การช่วยเหลือให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัวและการสนับสนุนผู้เรียนอย่างรอบด้านโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ ๆ ในลำดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.30 ± 0.63 รองลงมาคือ เป็นครูยุคใหม่ที่ปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียนให้กับนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.23 ± 0.73 ลำดับสุดท้าย คือ มีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.85 ± 0.79 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	Mean	Standard Deviation	ระดับบริบทปัจจุบัน
1. การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4.30	0.63	ดี
2. การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบ active learning ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง	4.36	0.70	ดี

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	Mean	Standard Deviation	ระดับบริบทปัจจุบัน
3. การจัดการเรียนการสอนโดยมีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง	4.17	0.72	ดี
4. การจัดการเรียนการสอนโดยมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและพร้อม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ	4.25	0.70	ดี
5. จัดการเรียนการสอนโดยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น รูปแบบการเรียนรู้ส่วนบุคคล การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบร่วมคิดร่วมทำ	4.29	0.69	ดี
6. เป็นครูยุคใหม่ ที่ปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียนให้กับนักเรียน	4.24	0.65	ดี
7. การจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักเรียนและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	4.31	0.63	ดี
8. การจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.36	0.64	ดี
9. การจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี	4.33	0.73	ดี
10. การจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.39	0.67	ดี
11. การจัดการเรียนการสอนโดยการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้	4.18	0.75	ดี
12. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การเรียนรู้แบบเป็นทางการ การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การส่งเสริมต่อยอดความคิด	4.21	0.68	ดี
13. การจัดการเรียนการสอนโดยฝึกการใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.27	0.70	ดี
14. การจัดการเรียนการสอนโดยการฝึกแก้ปัญหา	4.28	0.73	ดี
15. การจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.35	0.66	ดี
16. การจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอำนาจในการระบุและแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและชุมชน	4.17	0.75	ดี
17. การจัดการเรียนการสอนโดยการให้กำลังใจผู้เรียนในการสำรวจสนับสนุนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น	4.37	0.68	ดี
18. การจัดการเรียนการสอนโดยการทำให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของชุมชนและโลก	4.22	0.75	ดี
19. การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ	4.17	0.74	ดี
20. การจัดการเรียนการสอนโดยการออกแบบการมอบหมายงานให้กับนักเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้พูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้กับผู้ปกครอง	4.11	0.79	ดี
รวม	4.27	0.70	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าเฉลี่ยบริบทปัจจุบันของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ± 0.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อยู่ในลำดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.39 ± 0.67 รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนโดยการให้กำลังใจผู้เรียนในการสำรวจ สนับสนุนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น มีค่าเฉลี่ย 4.37 ± 0.68 ลำดับสุดท้าย คือ การจัดการเรียนการสอนโดยมีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง การจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอำนาจใน

การระบุและแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและชุมชน และการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.17 ± 0.74 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	Mean	Standard Deviation	ระดับบริบทปัจจุบัน
1. โรงเรียนมีการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียน และโรงเรียนมีการจัดเนื้อหาสาระที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน	4.19	0.78	ดี
2. โรงเรียนมีการกำหนดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	4.17	0.76	ดี
3. โรงเรียนมีการนำหลักสูตร e-learning มาใช้ และโรงเรียนมีการเผยแพร่คลังความรู้ในรูปแบบของคลิปวิดีโอ ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น google meet, zoom, MST, Social Media, technology	4.24	0.78	ดี
4. โรงเรียนมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถรองรับได้ทุกเพศทุกวัย	4.20	0.88	ดี
5. โรงเรียนมีการกระตุ้นให้เกิดโครงการการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมส่งเสริมพลังเครือข่าย การประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.24	0.78	ดี
6. โรงเรียนมีการเปิดเวทีวิชาการจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมติดตามพัฒนาการและร่วมเรียนรู้การเรียนรู้ของบุตรหลาน	4.08	0.83	ดี
7. โรงเรียนมีการรายงานผลการเรียนรู้ที่เป็นการพบเจอและพูดคุยกันระหว่างครูประจำชั้น นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อรับทราบถึงพัฒนาการของนักเรียนและหาแนวทางการร่วมมือเพื่อให้	4.28	0.73	ดี
8. โรงเรียนมีบรรยากาศในชั้นเรียน (ห้องเรียนและโรงเรียน) ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านอาชีพ	4.24	0.71	ดี
9. โรงเรียนมีการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ บุคลากร และเครื่องมือเพื่อจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	4.20	0.79	ดี
10. โรงเรียนมีการสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองโดยไม่ต้องรอการฝึกอบรมจากองค์กร	4.20	0.75	ดี
11. โรงเรียนสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรเกิดการเรียนรู้	4.27	0.71	ดี
12. โรงเรียนมีการจัดให้พื้นที่เพื่อการปฏิบัติ โดยการนำผู้เชี่ยวชาญ บุคคลต่าง ๆ มาร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกอบรมและพัฒนา	4.17	0.74	ดี
13. โรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	4.20	0.77	ดี
14. โรงเรียนมีการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกในเครือข่ายเพื่อแบ่งปันข้อมูลสร้างวิสัยทัศน์ และเอกลักษณ์ร่วมกันภายในเครือข่าย	4.26	0.73	ดี
15. โรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้ของครู และผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยใฝ่รู้แก่ผู้เรียน โดยการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	4.39	0.69	ดี

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	Mean	Standard Deviation	ระดับบริบทปัจจุบัน
16. โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	4.39	0.72	ดี
17. โรงเรียนมีการเปิดรับฟังมุมมองของผู้ปกครอง มีการให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมเป็นตัวแทนในคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานมากขึ้น	4.36	0.74	ดี
18. โรงเรียนมีการอบรมแก่ครูเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของการสื่อสารกับผู้ปกครองและครอบครัว และโรงเรียนมีการจัดอบรมให้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือและให้คำปรึกษาบุตรหลานเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายที่บ้านได้ดีขึ้น	4.29	0.79	ดี
รวม	4.25	0.76	ดี

จากตารางที่ 6 พบว่าค่าเฉลี่ยบริบทปัจจุบันของระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ± 0.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้ของครูและผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยใฝ่รู้แก่ผู้เรียน โดยการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และ โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องในลำดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.39 ± 0.72 รองลงมาคือ โรงเรียนมีการเปิดรับฟังมุมมองของผู้ปกครอง มีการให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมเป็นตัวแทนในคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.36 ± 0.74 ลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการเปิดเวทีวิชาการจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมติดตามพัฒนาการและร่วมเรียนรู้การเรียนรู้ของบุตรหลาน มีค่าเฉลี่ย 4.08 ± 0.83 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการสำรวจข้อมูลเพื่อศึกษาบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานีพบว่า บริบทในแต่ละด้านอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตามยังมีรายละเอียดค่าเฉลี่ยในแต่ละส่วนที่มีความแตกต่างกัน และแสดงถึงบริบทที่ต้องได้รับการพัฒนา โดยสามารถแบ่งเป็นด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านคุณสมบัติของผู้สอนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ในด้านคุณสมบัติของผู้สอนนั้น รวมถึงการเป็นที่ปรึกษา การเป็น Coach การเป็นครูยุคใหม่ที่ปลูกฝังการพัฒนาทักษะนอกห้องเรียนนั้น อยู่ในระดับดีที่มีค่าเฉลี่ยในช่วงค่าเฉลี่ย 4 ขึ้นไป แต่ในส่วนความเชี่ยวชาญ การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยไม่ถึง 4 ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เป็นประเด็นที่ควรเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพประกอบกับระบบนิเวศการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่ภายในโรงเรียนและชุมชน

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามระดับคะแนนยังมีค่าแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับด้านที่ 1 พบว่ามีความสอดคล้องกัน เนื่องจากเมื่อการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เป็นประเด็นที่ควรเพิ่มเติม จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนเพื่อ

โดยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จึงต้องพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพ

ด้านที่ 3 ด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ในด้านบทบาทของโรงเรียนที่เอื้อต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ มีระดับคะแนนสูงกว่า ด้านที่1 และด้านที่ 2 เมื่อพิจารณาจากข้อคำถามของแบบสอบถามพบว่า โรงเรียนมีบทบาทในการเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านหลักสูตร สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ระบบ E-learning คลังความรู้ในรูปแบบวิดีโอ บรรยากาศภายในห้องเรียนและในโรงเรียน สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน รวมถึงการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมทั้งนักเรียนภายในโรงเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนที่ต้องการเข้ามาเรียนรู้เพิ่มเติมภายในโรงเรียนอีกด้วย

ดังนั้นการสำรวจข้อมูลทั้ง 3 ด้านนั้น สอดคล้องกับนักวิจัย Rose Benedicts (2018) ที่กล่าวว่า “ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นการรวมกลุ่มกันของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต คือ บุคคล กระบวนการ และเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอด การบูรณาการ และการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เรียนรู้และพัฒนา (L&D)” เนื่องจากทั้ง 3 ด้านที่ได้สำรวจในงานวิจัยนี้ เป็นการสำรวจที่ครอบคลุมถึงบุคคล กระบวนการ เครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการบูรณาการความรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ของทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และสามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมพร้อมสู่การทำงานและการดำรงชีวิต นอกจากนี้ในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ยังสามารถตอบโจทย์ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 4 การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all) ครอบคลุมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กชายและเด็กหญิงในทุกระดับได้ (UNDP. 2019)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาบริบทของระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานีนั้น สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ไม่เพียงแต่ในจังหวัดปทุมธานี แต่ยังสามารถขยายผลไปยังจังหวัดอื่น ๆ ที่สนใจในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อยกระดับการศึกษาและเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการต่อยอดงานวิจัยจากงานวิจัยนี้ คือ หน่วยงานในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรเข้ามาให้ความสำคัญในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยนำผลการสำรวจจากงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดการยกระดับการศึกษาและเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). รายงานการวิจัย แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับ

การเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2564). สภาพการจัดนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เอส.บี.เค การพิมพ์.

อัจฉรา จัยเจริญ. (2562). Learning Ecosystem. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2565, จาก

<https://www.posttoday.com/economy/news/578269>.

Berri A. (2019). The Future of Education: How WISE is Reimagining Education Through a Biological Metaphor. Retrieved on 29th April 2022, from <https://www.diplomaticcourier.com/>.

Fayombo GA. (2012). Active Learning Strategies and Student Learning Outcomes Among Some University Students in Barbados. *Journal of Educational and Social Research*, 2(9): 79-90.

Rose Benedicts. (2018). Learning Ecosystems: What Are They, and What Can They Do for You?

Retrieved on 29th April 2022, from <https://trainingindustry.com/>.

- UNDP. (2019). Human Development Report 2019 Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century. New York: USA.
- Walcutt, J. J., & Schatz, S. (2019). **Modernizing Learning: Building the Future Learning Ecosystem**. Washington, DC: Government Publishing Office.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
The Effects of Coopeartive Learning Mangement with Stad Techniques and
The Grahpic Organizer on Learnin Achievement and Attitued Towards the
Health Education Subject Learning of The Mathayomsuksa 2 Student

สุชา รอดวิหค¹, บัณฑิตา อินสมบัติ²

Sucha Rodwihok¹, Bantita Insombat²

Corresponding Author E-mail: Suchajack21@gmail.com

Received: 2022-10-18; Revised: 2023-02-22; Accepted: 2023-03-01

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม 3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68 และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษา จำนวน 24 ข้อ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบแบบที กรณีกุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนแบบร่วมมือ, เทคนิคเอสทีเอดี, ผังกราฟิก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการเรียน

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the learning achievement of Matthayomsuksa 2 students before and after learning by cooperative learning management. 2) to compare the learning achievement of Mathayom Suksa 2 students before and after 80 percent of the criteria of the full score 3) to study the learning attitudes of Mathayom Suksa 2 towards Health Educational subject. The research instruments were 1) study plan using student teams achievement divisions (STAD) and graphic organizers with quality at the high level 2) health educational subject learning achievement test have reliability at 0.68, and 3) the quality of the 24-item attitude toward learning health education questionnaire was at a high level. The data was analyzed using mean, standard deviation, and T-test dependent. The research found that:

1) Mathayomsuksa 2 students receiving cooperative learning management had learning achievement after learning was higher than before learning at the statistical significance level of .05 level. 2) Mathayomsuksa 2 students receiving cooperative learning management have average academic achievement after school Higher than the 80 percent criterion, statistically significant at the .05 level. 3) Mathayomsuksa 2 students who received cooperative learning management had a statistically significant higher attitude towards learning health education after school than before school at the .05 level.

Keywords: Cooperative Learning Management, STAD Technique, GRAHPIC Organizer Learning Achievement, Attitude Towards Learning

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 4) ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยการเรียนรู้มีความสุขผ่านกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมายเพื่อดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้ยั่งยืน สุขศึกษาเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 164)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจเทคโนโลยีและด้านสังคมทำให้บุคคลต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพื่อเป็นการหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบของครอบครัวโดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางเพศเริ่มมีลักษณะของผู้ใหญ่ มีลักษณะทางสังคมคือชอบทำตามกลุ่มเพื่อนสนใจเพศตรงข้าม มีการแสดงออกในทางแข็งกร้าว มีความต้องการความเป็นอิสระสูงและเพื่อนเกี่ยวข้องกับอนาคตการทำงานและอาชีพ ทางสติปัญญามีการพัฒนาทางสมองสูงเกือบเท่าผู้ใหญ่เพียงแต่ขาดประสบการณ์ วัยรุ่นจึงเป็นวัยวิกฤตแห่งชีวิต (Critical Period) เป็นวัยแห่งความเครียดและความรุนแรง ดังนั้นนักเรียนวัยรุ่นจำเป็นต้องได้รับคำชี้แนะถึงแนวทางการปฏิบัติตนและได้เรียนรู้ทำความเข้าใจต่อความต้องการการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ อารมณ์และการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้พร้อมทั้งสามารถควบคุมอารมณ์ทางเพศได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้สามารถตัดสินใจไปในทางที่ถูกต้องมีทักษะใน

การดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัย ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ อารมณ์และทางสังคมให้กับนักเรียนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตในปัจจุบันและอนาคต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551)

จากการรายงานแผนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอลาดยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษายังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ กล่าวคือ ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมามีคิดเป็นร้อยละ 78.53 และร้อยละ 79.26 ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นครู เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และนักเรียน บริบทโรงเรียนและชุมชน หรือว่าการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาไม่มีกิจกรรมหรือสื่อการสอนที่น่าสนใจ รวมทั้งเนื้อหาที่เรียนเป็นนามธรรมทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและมีปัญหาในการเรียน ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้นยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

แต่ในปัจจุบันพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องออกแบบให้ใกล้เคียงกับสภาพจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียนมุ่งสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตโดยใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียนบรรยากาศใฝ่รู้ใฝ่เรียนถือเป็นบรรยากาศทางจิตวิทยาที่สำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องมีทักษะประสบการณ์และจิตวิทยาในการสร้างบรรยากาศดังกล่าวได้โดยเลือก รูปแบบ (Model) วิธีการ (Innovation) เครื่องมือ (Media) ตลอดจนเทคโนโลยี(Technology) เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่เร้าให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มากยิ่งขึ้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในห้องเรียน ครูผู้สอนควรสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนทุกกลุ่มที่มีศักยภาพแตกต่างกันด้วยความเอื้ออาทรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะก้าวอย่างมั่นคงเต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลให้สูงขึ้น

รวมทั้งการคำนึงถึงการใช้สมองทุกส่วนผู้เรียนควรมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจึงจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและศักยภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543: 72) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีผลงานมากขึ้น/คอยช่วยให้มีความคงทนในการเรียนรู้ (Long – term retention) ซึ่งเกิดจากการมีแรงจูงใจภายใน มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ มากขึ้น (Johnson, & Holubec. 1994; อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี. 2545: 101) แนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เชื่อว่าการ เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสุข และพัฒนาสติปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่พร้อมกับเกิดความรู้สึกที่ดีงาม ในทางสังคมจากกระบวนการทำงานกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถ เฉพาะตัวและศักยภาพของตนเองร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยสมาชิกในแต่ละกลุ่มตระหนักว่าตนเองเป็นสมาชิกของกลุ่ม ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกัน สมาชิกต้องมีการพูดคุยกัน ช่วยเหลือกันผู้เรียนจะได้รับความรู้จากเพื่อน ซึ่งทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง เนื่องจากได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม Slavin (1983: 20-21) โดยเฉพาะเทคนิคเอสทีเอดี (Student Teams Achievement Divisions) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ แบ่งกลุ่ม โดยกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2-3 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน เทคนิคเอสทีเอดี มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ผลจากความรับผิดชอบรายบุคคลที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จและรางวัลของกลุ่มที่จะได้รับเมื่อทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้เทคนิคเอสทีเอดี เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เป็นการเน้นการดูแลช่วยเหลือกันในกลุ่ม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552: 80) ซึ่งเทคนิคดังกล่าวได้รับการยอมรับจากครูผู้สอนด้วยการนำไปใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ ดังที่ อภิวัฒน์ ไตชัยภูมิ (2560) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิตกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ

ผลการวิจัยของ นภาพร สมบูรณ์สุข (2560) ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอที กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องสิ่งแวดล้อมให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอที ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.86 ได้คะแนนความก้าวหน้าสูงขึ้นจากคะแนน พื้นฐานมีเพียงร้อยละ 7.14 ที่ได้คะแนนความก้าวหน้าต่ำจากคะแนนพื้นฐาน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องสิ่งแวดล้อมให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบ เอสทีเอที สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีแล้วผู้วิจัยยังสนใจนำผังกราฟิก ซึ่งเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมการจดจำในเนื้อหาบทเรียนมาช่วยด้วย กล่าวคือ ผังกราฟิกเป็นแผนผังที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างความคิดกับเนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อยของเรื่อง เทคนิคผังกราฟิกเป็นการจัดลำดับทางความคิดและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างมีระบบซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2543: 2) กล่าวว่า ผังกราฟิกเป็นแผนผังความคิดอันประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมากเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาสาระนั้นง่ายขึ้น เร็วขึ้น และจดจำได้นานขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสมกับเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย และผู้นำเสนอเชื่อว่ากระบวนการทางความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมที่เชื่อมโยงกัน จำเป็นต้องสื่อออกมาในรูปแบบของภาพหรือไดอะแกรมเพื่อช่วยให้เห็นโครงสร้างทางความรู้ได้อย่างชัดเจน และด้วยเนื้อหาความที่มีเนื้อหากระจัดกระจาย ดังผลการวิจัยของ สมเกียรติ ธรรมวงศ์ (2557) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เรื่อง การเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เรื่อง การเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ยงยศ ศิริสัมพันธ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ร่างกายและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ร่างกายและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน โดยเฉลี่ยนักเรียนทุกคนมีความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 33.15 2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ร่างกายและการดำเนินชีวิต มีเจตคติต่อวิชาสุขศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำงานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที ร่วมกับผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น ซึ่งจะเป็นโยบายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่นักเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ การสอนที่มีลักษณะใช้วิธีสอนและสื่อการสอนร่วมกัน ประกอบการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมในการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับ ผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาหินกราวประชารักษ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยผลความสามารถจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง- ปานกลาง- อ่อน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ใช้กระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน ตัดสินใจและแก้ปัญหา ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ตามแนวคิดของ (Slavin. 1990: 56 - 60) และผู้วิจัยยังนำเสนอแผนผังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างความคิดกับเนื้อหาหลัก และเนื้อหาย่อย เทคนิคผังกราฟิกเป็นการจัดลำดับทางความคิดและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างมีระบบซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2543: 2) มาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละคาบในลักษณะผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติที่ดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นให้ผู้เรียนใช้ความสามารถ เฉพาะตัวและศักยภาพของตนเองร่วมมือกันแก้ปัญหา ต่างๆให้บรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกัน การสอนด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการสอนแบบร่วมมือเน้นให้ ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยในกลุ่ม จะละผู้เรียนที่มีความ สามารถต่างกันและแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกัน และเมื่อจบบทเรียนจะทดสอบเป็นรายบุคคลแล้วนำ คะแนนเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม (Slavin. 1990: 56 - 60) ผังกราฟิกเป็นแผนผังความคิดอันประกอบไปด้วยความคิด หรือ ข้อมูลสำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ (ทิศนา ขัมมณี. 2443: 2)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยผลความสามารถจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง - ปานกลาง -อ่อน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ใช้กระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกัน แก้ปัญหา ช่วยเหลือ พึ่งพาซึ่งกันและกันมีความรับผิดชอบร่วมกันและประเมินความรู้ความสามารถของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลเพื่อนำผลมาสรุป เป็นความสำเร็จของการเรียนเป็นกลุ่ม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

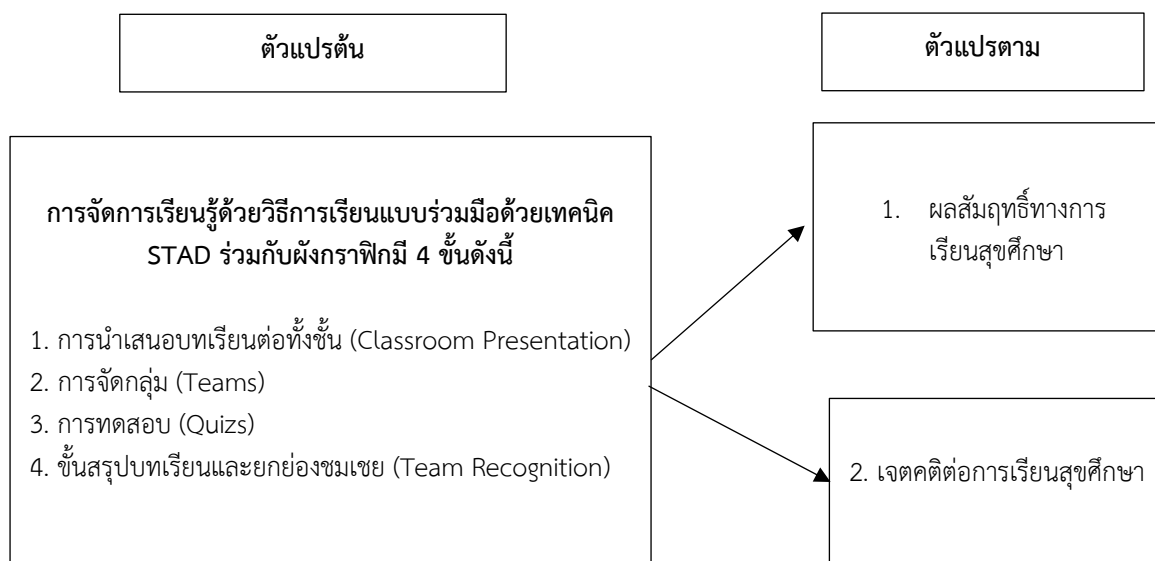
1) การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น (Classroom Presentation) เป็นการนำเสนอความคิดรวบยอดใหม่ หรือ บทเรียนใหม่ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นวิธีการสอนโดยตรงของผู้สอน ด้วยการบรรยายการอภิปรายในการนำเสนอความคิด รวบยอดหรือบทเรียน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้ผังกราฟิก แบบผังลำดับ (Sequential map) เข้าไปช่วยเพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจ เนื้อหาที่จะเรียนมากขึ้น

2) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่มย่อย (Teams study) จะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มละ 4 - 5 คน ผู้เรียน แต่ละกลุ่มจะแบ่งแบบผลความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติตามกติกาการเรียนรู้อย่างร่วมมือ ในบทบาทต่าง ๆ เช่น เป็นผู้หาคำตอบ เป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้จัดบันทึก การแบ่งกลุ่มลักษณะนี้ จุดประสงค์หลักเพื่อ การเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน ซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีการช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม มีการนับถือตนเองและยอมรับต่อกันใน โดยจะใช้ผังกราฟิก เป็นการดำเนินกิจกรรมเนื้อหาในการเรียนแต่ละจุดประสงค์เพื่อให้ ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาแต่ละจุดประสงค์อย่างกระจ่าง ชัดเจนและถูกต้อง โดยครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือกันทำ กิจกรรมนักเรียน เก่งอธิบายให้นักเรียนอ่อนฟัง

3) การทดสอบ (Quiz) หลังจากที่ได้สอนได้เสนอบทเรียนไปแล้ว จะมีการทดสอบผู้เรียนแต่ละคนเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมา ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนด้วยตนเองและไม่สามารถช่วยเหลือกันได้

4) ขั้นสรุปบทเรียนและยกย่องชมเชย (Team Recognition) นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหา เรื่องเพศกับวัยรุ่น ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน และยกย่องชมเชยกลุ่มที่มีคะแนนยอดเยี่ยม และกลุ่มใดทำคะแนนได้ดีกว่า ครั้งก่อนจะได้รับคำชม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการทดลองเชิงวิจัยเบื้องต้น (Pre-experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียว สอบก่อนและหลัง (One Group Pretest – posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 42 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 30 คน ซึ่งได้มาจากวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มตามลำดับ ดังนี้

2.1 จัดทำรายชื่อโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอลาดยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ทั้งหมด 42 โรงเรียน จากนั้นสุ่มกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผลปรากฏว่าได้ โรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอชุมตาบง ซึ่งมี 2 โรงเรียน

2.2 จัดทำชื่อโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มชุมตาบง ซึ่งมี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนปางสวรรค์ และ โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ จากนั้นสุ่มโรงเรียน ซึ่งผลปรากฏว่าได้ โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง เพศและวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ระยะเวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งนำไปประเมินความเหมาะสมของแผนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผลการประเมินพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.34)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเป็นข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ โดยคำถามในข้อสอบครอบคลุมทั้งเนื้อหา และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมจำนวน 30 ข้อ โดยมาคำนวณหาค่า IOC แล้วทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.57 และค่าอำนาจจำแนก (R) อยู่ระหว่าง 0.22 – 0.67 และนำแบบทดสอบวัดผล

สัมฤทธิ์ที่คัดเลือกแล้วจำนวน 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน(Kuder - Richarson) โดยมีค่าเท่ากับ 0.68

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะของข้อความคำถามมีลักษณะเป็นคำถามเชิงนิมิต (เชิงบวก) และคำถามเชิงนิเสธ (เชิงลบ) จำนวน 24 ข้อ ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านพฤติกรรม หลังจากนั้นนำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของแบบวัดเจตคติโดยพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ซึ่งพิจารณาจากข้อคำถามที่เขียนขึ้น ว่าเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ ในการตรวจสอบแบบวัดนั้นมิเกณฑการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1, 0 หรือ -1 ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2550: 117) คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมโดยพิจารณาจากค่า IOC ถ้ามีค่าระหว่าง 0.5 – 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงกับจุดประสงค์ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ แต่ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงกับจุดประสงค์ จึงควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน และนำผลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบัต (Cronbach) นำแบบวัดเจตคติฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาคันทรงประชาสรรค์ จำนวน 30 คนต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2538: 254) ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาก่อนดำเนินการทดลอง ใช้เวลา 60 นาที
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง
3. หลังจากดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง (Post –test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 60 นาที และผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา
4. นำผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รวมถึงคะแนนที่ได้จากแบบวัดเจตคติมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ทดสอบความแตกต่างของผลคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent sample)
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง เพศกับวัยรุ่น หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษามาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลการสอบของนักเรียนเป็นรายบุคคลหลังเรียนและนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลคะแนนแบบทดสอบวิชาสุขศึกษาหลังเรียนมาวิเคราะห์กับเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
3. การศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก นำแบบวัดเจตคติที่ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้วมาตรวจให้คะแนน แล้วบันทึกผลการทดสอบของนักเรียนเป็นรายบุคคลหาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากแบบวัดเจตคติทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	df	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	30	16.27	3.25	29	17.147*	.000
หลังเรียน	30	24.80	2.12			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ ที่ได้เรียนวิชาสุขศึกษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 24.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.12 สูงกว่าก่อนเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 16.27 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.25 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. แสดงผลการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม (24 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม (24 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	μ_0	df	t	Sig. (2-tailed)
หลังเรียน	30	24.80	2.12	24	29	2.063*	.048

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ ที่ได้เรียนวิชาสุขศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.80 ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก กับเกณฑ์ ร้อยละ 80 (24 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาสุขศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาสุขศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	df	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	30	3.53	0.80	29	38.546*	.000
หลังเรียน	30	4.26	0.46			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขาหินกราวประชาสรรค์ ที่ได้เรียนเรื่อง เพศกับวัยรุ่นและมีเจตคติต่อวิชาสุขศึกษา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 3.53 และส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 0.80 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ต่อเจตคติวิชาสุขศึกษาเท่ากับ 4.26 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 0.46 โดยมีเจตคติเชิงบวกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 38.546$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการร่วมมือกันในสังคมของตนเองอยู่แล้ว ทำให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี ที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของตนเอง และของกลุ่ม โดยมีการเสริมแรงด้วยรางวัล คำชม สอดคล้องกับแนวความคิดของ สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ (2546: 170) ทำให้นักเรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้ บริบทต้องการศึกษา โดยใช้ เรื่อง เพศและวัยรุ่น เป็นการขับเคลื่อนและเป็นสิ่งที่ต้องรู้ในการดำเนินชีวิตอยู่แล้ว ผู้เรียนได้เกิดความตระหนักในการใช้ชีวิต จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้สอนจึงใช้ผังกราฟิกเป็นรูปแบบของการสื่อสารเพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมอย่างมีระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูลดิบหรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูล ในการกระทำข้อมูลต้องใช้ทักษะการคิด สอดคล้องกับแนวความคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545: 149) จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สมเกรียตี ธรรมวงศ์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยผังกราฟิก เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นการสนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง เพศกับวัยรุ่น หลังจากการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกิจกรรมนักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการร่วมมือกันในสังคมของตนเองอยู่แล้ว ทำให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี ที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของตนเอง และของกลุ่ม โดยมีการเสริมแรง

ด้วยรางวัล คำชม สอดคล้องกับแนวความคิดของ สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถัย มูลคำ (2546: 170) สอดคล้องกับ เอกราช ถ้ำกลาง (2554: 64) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องความปลอดภัย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ รูปแบบ STAD ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.55 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 สอดคล้องกับ โสมรภี ครองบุญ (2557: 83-89) ทำการศึกษา เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การเจริญเติบโตและ พัฒนาการของมนุษย์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาสูงขึ้นหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90.57 ซึ่งสอดคล้องกับ ภริตา ต้นเจริญ (2561) ทำวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เรื่องระบบนิเวศ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นการสนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง เพศกับวัยรุ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้ผ่านจัดการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี ร่วมกับผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง เพศกับวัยรุ่น หลังจากการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขและประสบผลสำเร็จ อีกทั้งนักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากคุณครูและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและสัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียนพบว่านักเรียนได้เรียนวิชา สุขศึกษานั้น มีความสุขและสนุกกับการเรียนในรูปแบบและเนื้อหา สร้างจิตสำนึกและทำให้นักเรียนตระหนักถึงเรื่อง เพศกับวัยรุ่น ไม่มองเป็นเรื่องไกลตัว แต่มองเกี่ยวกับ ชีวิตและครอบครัว ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องคุณค่าของตนเองและครอบครัวการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นสุขปฏิบัติทางเพศ และทักษะในการดำเนินชีวิต จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งได้อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้นักเรียนในระดับช่วงชั้นต่าง ๆ ได้เรียนในสาระที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และสอดคล้องกับ ภริตา ต้นเจริญ (2561) ทำวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เรื่องระบบนิเวศ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นการสนับสนุนว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง เพศกับวัยรุ่น หลังจากการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูผู้สอนต้องมีบทบาททั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ รูปแบบของการสอน เนื้อหาบทเรียนที่จะใช้สอน เตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรม เพราะการจัดกิจกรรมอาจมีการปรับ-ลด-ขยายเวลาในการเรียนรู้ โดยยืดหยุ่นตามสถานการณ์ความพร้อมของนักเรียนตามความเหมาะสม ซึ่งผู้ที่ดำเนินกิจกรรมหลักๆจะเป็นนักเรียน ครูจะเป็นแค่ผู้ชี้แนะให้คำแนะนำนักเรียนเท่านั้น รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้จะเน้นให้ผู้เรียน มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของตนเองและของกลุ่ม โดยมีการเสริมแรงจากครูด้วยคำชม หรือรางวัล เนื้อหาในกิจกรรมครั้งนี้เป็นเรื่องใกล้ตัวและนักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

1.2 จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม การแบ่งกลุ่มนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้สอนจึงใช้วิธีการจัดกลุ่มที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ได้เหมาะสม คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้ได้กลุ่มที่มีคุณภาพตามศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาสุขศึกษาสามารถไปปรับใช้ในระดับชั้นอื่นและวิชาอื่นๆได้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานเป็นทีม มีการจัดกระบวนการคิดที่มากขึ้น

2.2 จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับผังกราฟิกมีความเข้าใจในการเรียนอย่างดี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการจัดการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอปอเรชั่น.
- ทศนา แคมมณี. (2543). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน:ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร สมบูรณ์สุข (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอตีกับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). แนวคิดและแนวทางของการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ภริตา ต้นเจริญ. (2561). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยงยศ ศิริสัมพันธ์. (2558). การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องร่างกายและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มาตรฐานการอุดมศึกษา.
- สมเกียรติ ธรรมวงศ์. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เรื่อง การเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ. (2546). 19 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- โสภณ ครอบบุญ. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์.

อภิวัฒน์ โตชัยภูมิ. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิตกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน).

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เอกราช ถ้ำกลาง. (2554). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเรื่องความปลอดภัย โดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน).

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Slavin, R. E. (1983). *Cooperative learning*. New York: Longman.

_____. (1990). *Cooperative Learning: Theory, Research, and Practice*. New Jersey: Prentice - Hall.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

A Study of the Relationship Between School Administrators' Transformational
Leadership and Academic Administration of Educational Opportunity Expansion
School under the Chainat Primary Educational Service Area Office

มาลัย แสงสว่าง¹, ทินกร ชอัมพงษ์², เยาวเรศ ภักดีจิตร³

Malai Sangsawang¹, Thinnakorn Cha-umpong², Yaowares Pakdeejit³

Corresponding Author E-mail: malai.sa@nsru.ac.th

Received: 2022-10-23; Revised: 2023-02-05; Accepted: 2023-02-14

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูจำนวน 248 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีลักษณะสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ มีลักษณะสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University.

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the school administrators' transformational leadership 2) study the level of academic administration of educational opportunity expansion school 3) investigate the relationship between the school administrators' transformational leadership and the academic administration. The sample consisted of 248 teachers obtained by Krejcie, & Morgan table by comparing the proportion and simple random sampling. The research instruments were the questionnaire concerning the school administrators' transformational leadership the questionnaire is a 5-level estimation scale (Rating scale) with a reliability of 0.98 and the questionnaire concerning the academic administration leadership the questionnaire is a 5-level estimation scale (Rating scale) with a reliability of 0.99. The statistical for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The research findings were as follows:

- 1) The overall level of the school administrators' transformational leadership was at high level.
- 2) The overall academic administration was at highest level. and 3) The relationship between the school administrators' transformational leadership and the academic administration in overall was the positive at a statistically significant level of .05

Keywords: Administrators' Transformational Leadership, Academic Administration

บทนำ

การดำเนินการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะคุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง Active learning มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ เรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รวมทั้งการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลเชิงสมรรถนะ โดยมุ่งให้ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงในโลกศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้กล่าวถึงความก้าวหน้าทางวิชาการว่า ด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ความก้าวหน้าทางวิชาการจึงเป็นกลไกพัฒนาคน ให้เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพในทุกด้าน ดังนั้นความก้าวหน้าทางด้าน วิชาการจึงมีความสำคัญมากในสถานศึกษา ทำให้องค์กรมุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องตระหนักถึง ความสำคัญของการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา ให้ถือการศึกษาเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเมืองในการพัฒนาประเทศให้เกิด ความยั่งยืนทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 2) ดังนั้นใน การดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา ต้องเป็น ผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลท่ามกลางกระแสของยุคดิจิทัลการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษามี ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การมีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำในการสร้างการเปลี่ยนแปลง สร้างความศรัทธา โนมน้าวให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนคล้อยตามและเกิดความร่วมมือของโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลในการบริหารองค์กร การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนจะทำให้การบริหารองค์กรบรรลุ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีตัวแปรในการกระตุ้นระดับความต้องการของผู้นำให้สูงขึ้นประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) สร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) ความเป็นปัจเจกบุคคล 5) การเป็นแบบอย่าง ที่ดีเหมาะสม 6) การมีวิสัยทัศน์ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคปัจจุบันที่ต้องใช้ศักยภาพช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และมีความเป็นสากลเหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ (ละออง จันทรขุม. 2560: 6) สำหรับงานวิชาการ ถือเป็นตัวสำคัญของการจัด การศึกษาหากผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการในการบริหารงานวิชาการจะสามารถทำให้การดำเนินงานใน สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารควรแสดงความเป็นนักบริหารในการพัฒนางานวิชาการ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

และเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีการกลยุทธวิธีดำเนินงาน มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ บริหารคน บริหารงาน ส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรม การสอนแบบต่าง ๆ มีการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา (ภัชรพร เจริญ. 2559: 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งหมด 50 โรงเรียน เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 13 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 37 โรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและ จัด การศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ปี 2563 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562-2563 นักเรียนมี ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน (O-NET) ของปีการศึกษา 2563 ลดลง 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562-2563 นักเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน (O-NET) ของปีการศึกษา 2563 ลดลง 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เมื่อเทียบกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน (O-NET) ของปี การศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562-2563 นักเรียนมี ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน (NT) ของปีการศึกษา 2563 ลดลง 1 ด้าน คือ ด้านการคิดคำนวณ เมื่อเทียบกับ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน (NT) ของปีการศึกษา 2562 ผลการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียน จำแนกรายชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ปีการศึกษา 2562-2563 นักเรียนมีผลการทดสอบการอ่านได้ อ่านคล่อง ของปี การศึกษา 2563 ลดลง ทุกระดับชั้น และเขียนได้ เขียนคล่อง เพิ่มขึ้น 1 ชั้นเรียน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเทียบกับ ผลการทดสอบการอ่านออก เขียนได้ ของปีการศึกษา 2562 และผลการทดสอบการประเมินความสามารถการอ่าน (RT) ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562-2563 นักเรียนมีผลการประเมินการอ่าน (RT) ของปีการศึกษา 2563 ลดลง ทั้ง 2 ด้าน เมื่อเทียบกับผลการประเมินการอ่าน (RT) ของปีการศึกษา 2562 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 13 โรงเรียน โรงเรียนมีจำนวนครูไม่ครบชั้น จึงประสบปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-net) โดย เฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. 2565: 18) ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการที่ดี เพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ ดังที่ อุมาวดี เหล่าอรณะ (2557: 39) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นให้ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง เพื่อการผลักดันและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่าปัจจุบัน ตามกระแสโลกาภิวัตน์

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มี ศักยภาพในการบริหารงานวิชาการให้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และยังเป็นแนวทางในการเสริมสร้าง ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ให้มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

นาตยา อิ่มมาก (2560: 18) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมหรือลักษณะการนำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงานเป็นกระบวนการที่แสดงถึงผู้บริหารมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานโดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง รวมถึงพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และมีศักยภาพมากขึ้น

เกศสุธา วรรณสินธ์ (2562: 35) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง คุณสมบัติของผู้นำที่มุ่งเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ดีขึ้นด้วยการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถของผู้ร่วมงาน และผู้ตามในการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้ตระหนักในการกิจและวิสัยทัศน์มีเป้าหมายที่สูงกว่าปกติ

พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์ (2564: 29) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำใช้กระบวนการเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จองค์กร สร้างความเปลี่ยนแปลงพัฒนา เพิ่มศักยภาพการทำงานของผู้ตาม และยังเป็นแบบอย่างนำทางให้ผู้ตามเกิดความต้องการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกซึ่งความสามารถในการบริหารจัดการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของผู้บริหาร ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามที่คาดหวังพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น ทำให้ผู้ร่วมงานตระหนักในเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา โน้มน้าวผู้ร่วมงานให้มีความคิดกว้างไกลเกินกว่าความสนใจของตนเองนำไปสู่ผลสำเร็จของสถานศึกษาและสังคม

ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ชนิดา วงศ์เพชร (2555: 22) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงนอกจากจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงยังช่วยเหลือให้ผู้ตามเปลี่ยนจุดยืนของตนจากทำเพื่อประโยชน์ของตนเองไปเป็นเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะหรือองค์กร ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำ เช่น ค่านิยม ความเชื่อ และคุณสมบัติอื่นของผู้นำเอง โดยต้องวัดจากควมมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และควมมีประสิทธิภาพ (Effective) แล้วผู้นำก็จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมทั้งการบริหารจัดการ (Managing) ควบคู่ไปกับการนำ (Leading) นั่นเอง

อรรณพ ภัทรดำเนินสุข (2564: 24) กล่าวว่า ภาวะผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จโดยผู้นำต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้นำและผู้ตามที่จะร่วมกันทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ผ่านการให้กำลังใจ การจูงใจ การชี้แนะแนวทางและการโน้มน้าวใจ ถือเป็นศิลปะส่วนบุคคล โดยผู้บริหารมีหน้าที่นำพาองค์กรไปสู่ควมมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในตนเอง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำพยายามเปลี่ยนแปลงผู้ตามให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการจูงใจคนให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ สร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่อบอุ่น ซึ่งจะส่งผลให้ลูกน้องเกิดความรักความผูกพันต่อองค์กร

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2556: 26) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ของงานวิชาการ ว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

จรุณี แก้วเอียน (2557: 6) กล่าวว่า การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จิตติมา วรรณศรี (2557: 3) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานวางแผนการกำหนดนโยบาย ปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการในสถานศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

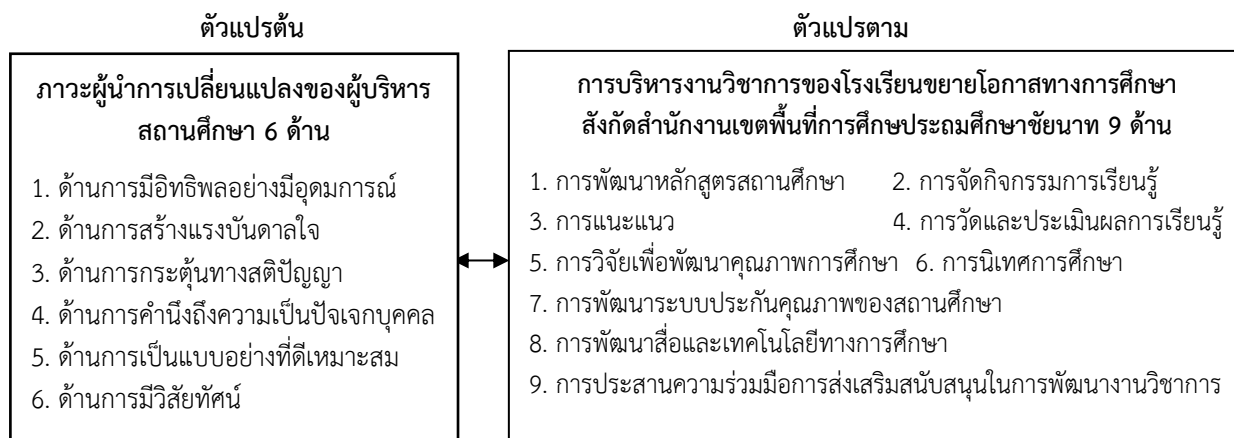
กัมพล ชันทะวงษ์ (2555: 23) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร สถานศึกษาและโรงเรียน เพราะคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2557: 25) กล่าวว่า ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการว่า เป็นงานหลักมีลักษณะคล้ายส่วนที่ เป็นร่างกายของคนหรือของเด็กเป็นส่วนของระบบเป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา และมีหลักสูตรเป็นส่วน ที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กับการจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กับกระบวนการดำเนินงานในส่วน ต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของ สถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรกรวมทั้งพัฒนางานวิชาการ ให้ก้าวหน้าทันต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมา สังเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 6 ด้าน และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา ได้มาจากการสังเคราะห์เนื้อหาขอบข่ายงานที่ใกล้เคียงกันมารวมกันไว้ด้วยกัน และประยุกต์ตามบริบทของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้ขอบเขตที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 50 โรงเรียน รวมครูจำนวน 681 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซ์ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง ครูจำนวน 248 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 55 ข้อ

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 82 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นเพื่อสร้างแบบสอบถาม และปรับปรุงแบบสอบถามให้สอดคล้องกับตัวแปร จำนวน 137 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 137 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีความถูกต้องและชัดเจน โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าย่อข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มาใช้

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เท่ากับ 0.98 และตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการ เท่ากับ 0.99 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ ถึงผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม (Google Form) ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโดยผ่านช่องทาง my office ของโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู ในระหว่างวันที่ 13 - 25 พฤษภาคม 2565

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยในภาพรวม พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) และเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสม ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยในภาพรวม พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.48) เรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการแนะแนว ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 5) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสม 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.85$) กับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.85$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($r_{xy} = 0.82$) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($r_{xy} = 0.82$) การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ ($r_{xy} = 0.80$) การจัดการเรียนรู้ ($r_{xy} = 0.79$) การแนะแนว ($r_{xy} = 0.79$) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($r_{xy} = 0.78$) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($r_{xy} = 0.74$) การนิเทศการศึกษา ($r_{xy} = 0.73$) และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา ($r_{xy} = 0.72$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสม ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการแก้ไขปัญหาตลอดจนการเอาชนะอุปสรรค ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เล็งเห็นว่าในยุคปัจจุบันผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการ หรือการทำงานที่มีกระบวนการ มุ่งมั่น ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน ทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับ ไว้วางใจในความสามารถ ดังแนวคิดของ พงษ์สุวรรณ ช่างโม (2558: 7) ที่กล่าวว่า การมีความคิดกว้างไกล สามารถมองเห็นภาพในอนาคตและแนวทางที่

จะแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดีวางแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาดยา อิ่มมาก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีวิสัยทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการแก้ไขปัญหาตลอดจนการเอาชนะอุปสรรค

1.2 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารใช้วิธีการจูงใจครูในการทำงานมากกว่าการบังคับในการบริหารงานได้เป็นที่ประทับใจ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติมากกว่าการพูด ใช้วิธีการจูงใจในการทำงานมากกว่าการบังคับในการบริหารงาน ทำให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท เสียสละ ในการทำกิจการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ ดังแนวคิดของ นาดยา อิ่มมาก (2560: 9) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำโดยการปฏิบัติใช้ผลการปฏิบัติงานของตนเองเป็นตัวอย่างของความสำเร็จ และประพัตตินเป็นแบบอย่างที่ดีให้คณะครูได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้ตาม โดยให้สอดคล้องกับหลักการของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาดยา อิ่มมาก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ภาวะผู้นำด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารประพัตตินเป็นแบบอย่างที่ดีให้คณะครูในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการอบรมและพัฒนาศักยภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการใช้ในการวางแผนและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการอบรมและพัฒนาศักยภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ดังแนวคิดของ ภัชรพร เจริญ (2559: 6) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงานที่เป็นกระบวนการ กระตุ้นผู้ร่วมงานให้เห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาให้มีการพิจารณาวิธีการทำงานแบบเก่า ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นมองปัญหาในแง่มุม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณภัทรพร เชี่ยวทอง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นทางสติปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

1.4 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความเสียสละ มีความยินดีที่จะทุ่มเท การปฏิบัติงานตามภารกิจ อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทมีกระบวนการ มุ่งมั่น ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน สามารถถ่ายทอดไปยังผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทุ่มเทการปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างเต็มความสามารถ ประพัตตินเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่เคารพนับถือ ดังแนวคิดของ พัชรพรรณ ช่างโม (2558: 31) ที่กล่าวว่า การสร้างสรรค์ความเปลี่ยนแปลง คือ มีการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ และทำให้สำเร็จปรับปรุงหน่วยงาน และพัฒนางานตลอดเวลา จะต้องคิดหาวิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอมีการสร้างสรรค์ผลงาน ให้ปรากฏต่อสายตาเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกศสุดา วรรณสินธ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรเพื่อปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

1.5 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทำให้ผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจภายในพร้อมทุ่มเทในการทำงาน สร้างความตระหนักให้ผู้ร่วมงานมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังแนวคิดของ สุวิทย์ บุญวงศ์ (2558: 9) ที่กล่าวว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าประสงค์ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมีความกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จให้กำลังใจผู้ร่วมงานกระตุ้นให้มีการทำงานเป็นทีมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานในการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรรพรรณ ภัทรดำเนินสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ภาวะผู้นำด้าน

การสร้างแรงบันดาลใจโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรกระตือรือร้นในการทำงาน

1.6 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงานที่มีความสามารถพิเศษให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงานที่มีความสามารถพิเศษให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน สนใจและเอาใจใส่ผู้ร่วมงานให้พัฒนานตนเองเพื่อให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายของตนเอง และการมีส่วนร่วมในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ดังแนวคิดของ รัชฎาภรณ์ ตรีกูล (2558: 7) ที่กล่าวว่า ระดับพฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงให้เห็นในการจัดการ หรือการทำงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีการวิเคราะห์ความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล สนใจและเอาใจใส่ผู้ร่วมงานให้พัฒนานตนเองเพื่อให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองและมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรรถพรณ์ ภัทรดำเนินสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ภาวะผู้นำด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความสามารถพิเศษของตนเองในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 9 ด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือ การส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางาน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการแนะแนว ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 การประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และสถาบันอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเพื่อให้สถานศึกษามีส่วนในการพัฒนาชุมชน ดังแนวคิดของ ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560: 60) ที่กล่าวว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการบริหารสถานศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทพร เจตีย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

2.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดสาระการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สถานศึกษากำหนดทิศทางและเป้าหมายของหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตรก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังแนวคิดของ จุณี แก้วเย็น (2557: 164) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาดยา อิ่มมาก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ครูบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังแนวคิดของ กุลิศรา จิตธัญญาณ (2562: 2) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุด การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และเกิดทักษะหรือ สมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาภรณ์ ชานันโท (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2.4 การแนะแนว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาให้กับนักเรียนของโรงเรียนไว้ชัดเจน ดังแนวคิดของ วชิระ พิมพ์ทอง (2560: 156) ที่กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างฉลาด มีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และวางแผนชีวิตได้อย่างชาญฉลาด พัฒนาตนเองไปถึงขีดความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่าต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชฎาภรณ์ ศรีกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการแนะแนว อยู่ในระดับมาก

2.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างเครือข่ายการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ ชุมชน ดังแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2557: 93) ที่กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุมา บุญศาสตร์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.6 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีการวางแผนจัดหาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างเหมาะสม พัฒนา ปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ภายใน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ให้มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จึงทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2557: 61) ที่กล่าวว่า สื่อเป็นตัวกลางที่ใช้ในการนำความรู้ ข้อมูลสารสนเทศไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ นับเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อมีหลากหลายประเภททั้งที่เป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของ ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่ประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุมา บุญศาสตร์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.7 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรวจสอบ กำกับ ติดตามการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา การนำผลไป ใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดังแนวคิดของ มณีญา สุราช (2560: 7) ที่กล่าวว่า การวัดผลการศึกษา เป็น กระบวนการกำหนดตัวเลขให้แก่พฤติกรรมของบุคคลที่ได้แสดงออกในการทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อที่จะได้รวบรวมผล ทั้งหมดไปพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พชวีวรรณ ช่างโม (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก

2.8 การนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในกับบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในกับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและสรุปผล เป็นกระบวนการที่เป็นการช่วยเหลือ พัฒนาศักยภาพของครูในการจัดกระบวนการเรียน การสอนให้ดีขึ้น ดังแนวคิดของ จิตินา วรรณศรี (2557: 107) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศกับครูเพื่อดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และ การปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาดยา อิมมาก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และกฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ให้ครูทุกคนมี ส่วนร่วมในการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ดังแนวคิดของ ณัฐตะวัน ลิมประสงค์ (2563: 37) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นกลไกกระบวนการหรือกิจกรรม ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานที่สถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด อันเป็นการสร้างการยอมรับและความมั่นใจต่อ ผู้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชฎาภรณ์ ตรีกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ($r_{xy} = 0.85$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุดอยู่ ในระดับสูง คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($r_{xy} = 0.82$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้บริหารยุคใหม่ ผู้บริหารมีอาชีพ โดยเฉพาะ การบริหารงานวิชาการที่ต้องมุ่งสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถ และมีทักษะชีวิต เหมาะสมกับวัย ทำให้ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง ดังแนวคิดของ จันทราณี สงวนนาม (2555: 142) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาการสอนให้ เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณา บุญศาสตร์ (2557) ได้ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นผู้ร่วมงานมาปรับใช้ให้เห็นวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหา มีกระบวนการจัดการที่ทำให้ผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจภายในพร้อมทุ่มเทในการทำงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้คณะครูในการปฏิบัติงาน

1.2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา จัดทำเครื่องมือและข้อมูลสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้และการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับแรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

_____. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กัมพล ชันทะวงษ์. (2555). แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาทพญาไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กุลิสรา จิตรชญาณิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกศสุตา วรรณสินธ์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จรูญ แก้วเอียน. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

จันทราณี สงวนนาม. (2555). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.

ชนิดา วงศ์เพชร. (2555) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2556). การบริหารงานวิชาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.

ณภัทรพร เชื้อทอง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์. (2563). เอกสารคำสอนรายวิชา การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance in Education). เพชรบูรณ์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- ธนาภรณ์ ชานันโท. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นัตยา อิ่มมาก. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรวิพรรณ ช่างโม. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภัทรพร เจตีย์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- ณัฏฐา สุราช. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รัชฎาภรณ์ ตรีกุล. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ละอ อจันทร์ชุม. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วชิระ พิมพ์ทอง. (2560). จิตวิทยาสำหรับครู. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พ.ศ. 2563 – 2565. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- สุวิทย์ บุญวงศ์. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อรรพรรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรอุมา บุญศาสตร์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2557). หลักสูตรและการบริหารงานของโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพลส.
- อุมาวดี เหล่าอรรค. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Blended Learning Activity Package to Promote Mathematical Literacy for Grade 7 Students

รัชณาภรณ์ คำศรี¹, ปริญญา ปริพุฒ², เกษศิริ ทองเฉลิม³

Ratchanaporn Khamsri¹, Pariya Pariput², Ketsiri Tongchalerms³

Corresponding Author E-mail: kikkoi.14722@gmail.com

Received: 2022-10-24; Revised: 2023-01-11; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองกุ้งภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 ชุด 2) แบบวัดการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25-0.79 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.50 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.86-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.43/76.46 2) ผลการศึกษาการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.43 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบผสมผสาน, การรู้เรื่องคณิตศาสตร์

¹ นักศึกษาปริญญาโท, สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² Student in Curriculum and Instructional Development, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² Advisor, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ Co - Advisor, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) supporting of blended learning activity package for grade 7 students to be effective according to the criteria 75/75. 2) Study the mathematical literacy of grade 7 students learning by using blended learning activity package. 3) Compare the learning achievement before and after learning by blended learning activity package of grade 7 students. And 4) study satisfaction with learning of grade 7 students by blended learning activity package. The sample was of the study were 24 of grade 7 students at Nongkung School, 1st semester, academic year 2022 gained by cluster sampling. The research instruments consisted of 1) 4 learning activity packages. 2) The mathematics literacy competency measurement form. 3) learning achievement tests with difficulty ranging during 0.25-0.79, discrimination ranging during 0.23-0.50, and the entire confidence value equals 0.91. 4) Item-Objective Congruence (IOC) of the satisfaction questionnaire was on a ranging during 0.86-1.00. Statistics used to analyze data include percentages, averages, standard deviations, and t-tests. The research results were found as follows;

1) The development of blended learning activity package to promote mathematical literacy for grade 7 Students; it was found that the learning package was as 83.43/76.46. 2) The students learned by using blended learning activity package of grade 7 students to supporting the competency of mathematical literacy representing 83.43 percent and consistently higher scores. 3) The comparison of pre and post-learning achievements of grade 7 students who had learned with the blended learning activity package found the post-test score is higher than the pre-tests score at .05 significance. 4) The study of the satisfaction with learning by blended learning activity package of grade 7 students is at the most satisfied level.

Keywords: Development of Learning Packages, Blended Learning, Mathematical Literacy

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 1) การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในอดีตเชื่อว่า ถ้านักเรียนสามารถจดจำสูตร กฎ ทฤษฎีบท ทำตามตัวอย่าง พิสูจน์หรือ แก้โจทย์ปัญหาในหนังสือเรียนและทำข้อสอบได้ ก็ถือว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน คณิตศาสตร์ ทำให้เป้าหมาย การเรียนคณิตศาสตร์ในยุคสมัยนั้นเป็นการให้ความสำคัญกับ การจดจำสูตร ทฤษฎีบท วิธีการหาคำตอบหรือการพิสูจน์โดยไม่ สนใจที่จะให้นักเรียนมีความเข้าใจ ถึงเหตุผลที่แท้จริงว่า ทำไมจึงต้องเรียนคณิตศาสตร์ และคณิตศาสตร์ใช้อธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวได้อย่างไร (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555: 7)

การประเมินของ PISA เน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนในการใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงหรือที่เรียกว่า “การรู้เรื่อง” ซึ่งการรู้เรื่องนี้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นสิ่งที่ ประชากรจำเป็นต้องมีเพื่อการพัฒนาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับการประเมินความการรู้เรื่อง คณิตศาสตร์ตามแนว PISA เป็นการประเมินสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถของแต่ละบุคคลในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ และสามารถแปลงปัญหาใช้คณิตศาสตร์ และตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ แต่นักเรียนจำนวนมากยังขาดทักษะ กระบวนการเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2561: 219-220) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันเป็นการบูรณาการเนื้อหา สาระของ คณิตศาสตร์กับอีกหลายๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่าง มีความหมาย เป็นการนำความรู้ไปเชื่อม กับปัญหา สถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนพบ เป็นการประยุกต์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใช้ในการทำงานที่ เหมาะสมตามวัย การสอนคณิตศาสตร์จึงควรเน้นให้ผู้เรียนคิดโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องยาก ๆ

เมื่อผู้เรียนสามารถคิดเป็น วิเคราะห์เป็นจะสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง เพราะคณิตศาสตร์ไม่ใช่แค่การคำนวณ แต่คณิตศาสตร์คือกระบวนการคิดอย่าง มีเหตุผล เป็นขั้นตอน เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อน จะส่งผลให้ผู้เรียนที่มีสมรรถนะคณิตศาสตร์ คือผู้เรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีเหตุผล สามารถใช้ความหมายทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร รวมทั้ง เชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ได้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถ เจตคติ ทักษะ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562: 23)

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีรูปแบบ มีสื่อหลายชนิด มีกิจกรรมที่กระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นเรื่องน่าสนใจพร้อมกับได้สาระความรู้ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจ และกระตือรือร้นในการทำงานค่อนข้างมาก ชอบลงมือปฏิบัติหรือทำกิจกรรมมากกว่าการฟังบรรยายอย่างเดียว (โสภิตา สุวุฒิทอ. 2555: 125) อีกทั้งการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิธี โดยคำนึงถึงผู้เรียน สภาพแวดล้อม เนื้อหา สถานการณ์ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถจัดการเรียนการสอนทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยนำเทคโนโลยีทางการศึกษาแบบออนไลน์และออฟไลน์มาเป็นส่วนประกอบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เกิดทักษะและเกิดการเรียนรู้ที่ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ประสงค์ (พัฒนา พิพัฒน์ศรี. 2563: 13) การเรียนแบบผสมผสานเป็นการทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดเอง ลงมือปฏิบัติเอง โดยครูผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และการเรียนรู้นอกห้องเรียนคือการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการเรียนรู้ และสื่อออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต โดยการเรียนการสอนแบบผสมผสานนี้จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามบริบทของชุมชน เอื้อต่อนักเรียน เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดทักษะและสมรรถนะการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทในชุมชน และในช่วงที่ผ่านมาเกิดสถานการณ์ที่เกิดโรคอุบัติใหม่ คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ทำให้นักเรียนยังไม่สามารถมาเรียนตามปกติที่โรงเรียนได้ ดังนั้นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานจึงเหมาะต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะสามารถใช้ได้ทุกรูปแบบ หากสถานการณ์ปกติแล้ว ยังสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ได้ เพราะเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ทุกสถานการณ์ ดังนั้นการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการจัดการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ในเวลาเดียวกันและต่างเวลากัน ตอบสนองความแตกต่างทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีความหลากหลาย ช่วยเพิ่มเติมในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มากที่สุด

จากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 11-12 อำเภอตาคลีที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบย้อนหลังพบว่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศและมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และในโรงเรียนบ้านหนองกุง ในรายวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบย้อนหลังปีการศึกษา 2564 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 17.86 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศและมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ 1 มาตรฐาน ค 1.1 พบว่ามีคะแนนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับมาตรฐานการเรียนรู้อื่นๆ (โรงเรียนบ้านหนองกุง. 2564: 9) และจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองกุง ปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 64.63 ซึ่งต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ (โรงเรียนบ้านหนองกุง. 2564: 5) ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม จากปัญหาต่าง ๆ ที่พบทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นภารัตน์ แร่นาค (2560 : 96-102) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ Dickinson, Eade, Gough, & Hough (2010: 73-80) ได้ทำการศึกษา ผลของการนำแนวคิดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงมาใช้ในการสอนคณิตศาสตร์แก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางถึงต่ำ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา นำไปสู่การเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ผู้เรียนสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ แปลงปัญหาใช้คณิตศาสตร์ และตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนสามารถนำคณิตศาสตร์ไปใช้ใน

ชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สามารถนำทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่มากเพียงพอ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การรู้เรื่องคณิตศาสตร์

ฉวีวรรณ แก้วโทษะ, และบุญทอง บุญทวี (2559: 6) กล่าวว่า การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) หมายถึง ความสามารถทางคณิตศาสตร์ของแต่ละคนในการสร้างแนวคิด (formulate) การนำไปใช้ (employ) และการแปลความหมาย (interpret) ซึ่งความสามารถทั้งสามด้านนี้มีประโยชน์และมีความหมายสำหรับกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในบริบทต่าง ๆ

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2561: 25) กล่าวว่า การรู้คณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิด ใช้ และตีความคณิตศาสตร์ในบริบทที่หลากหลาย รวมถึงการใช้เหตุผลอย่างเป็นคณิตศาสตร์

รุ่งทิพา บุญมาโต และคณะ (2561: 18) กล่าวว่า การรู้คณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิด ใช้ และตีความคณิตศาสตร์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย รวมถึงการให้เหตุผลอย่างเป็นคณิตศาสตร์ใช้แนวคิดและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการอธิบายและทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถของแต่ละบุคคลในการใช้เหตุผล และผลทางคณิตศาสตร์ ใช้แนวคิด วิธีการ ที่จะนำความรู้ไปประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา นำความรู้ทางคณิตศาสตร์ แนวคิด ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์มาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน 2) ด้านการลงข้อสรุป ปัญหา 3) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม 4) ด้านการเชื่อมโยงปัญหา และ 5) ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน

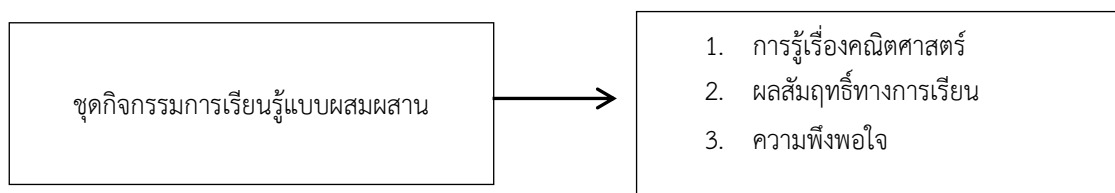
ปณิศา วรรณพิรุณ (2554: 45) กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผสมผสานยุทธวิธีในการเรียนการสอนเข้าด้วยกันโดยใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

โสภิตา สุวรรณ (2555: 23) กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสาน หมายถึง การเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการ สื่อ หรือช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย

สุชัยญา เอื้องกลาง (2560: 37) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม (traditional classroom) ที่มีการเผชิญหน้า (face-to-face meetings) กับการเรียนผ่านระบบเครือข่าย (Online learning) เข้าไว้ด้วยกัน โดยเลือกใช้เทคนิควิธีการของ การเรียนแต่ละรูปแบบให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ในเวลาเดียวกันและต่างเวลากัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเรียนระหว่างการเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในห้องเรียนคือการทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดเอง ปฏิบัติเอง ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และการเรียนนอห้องเรียนคือการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการเรียนรู้ หรือดูจากวิดีโอประกอบการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น และสื่อออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต โดยการเรียนการสอนแบบผสมผสานนี้ จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามบริบทของชุมชน เอื้อต่อนักเรียน เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะและสมรรถนะการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

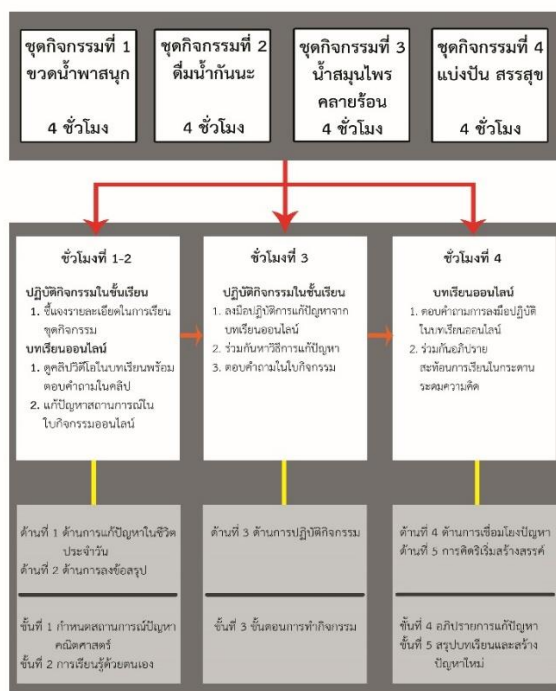
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 11-12 อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 จำนวน 143 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองกุ้ง อำเภอตาคลี จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นกลุ่มในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยทำการทดลอง จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรม 4 ชุดกิจกรรม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพและความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินชุดกิจกรรมทีละชุดกิจกรรม ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน โดยการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกจาก มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไปหรือจบปริญญาโทสาขาวิชานั้นหรือรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $S.D. = 0.47$) ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 ชุดกิจกรรม โดยแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางให้กับครูและนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรม เนื้อหา สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ แต่ละกิจกรรม ใบกิจกรรม เพื่อวัดประเมินผลที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนรวมใช้เวลาในการทดลองจำนวน 16 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รายละเอียดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. แบบวัดการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ใช้วัดและประเมินผลนักเรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี ($\bar{X} = 4.68$ และ $S.D. = 0.44$)

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 24 คน ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสและมีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและภาษาที่ใช้ ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการทดสอบ จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สมบูรณ์โดยนำมาวิเคราะห์คุณภาพเพื่อคัดเลือกข้อสอบ ที่มีคุณภาพโดยวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 87-89) พบว่าจากข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 24 ข้อ และข้อสอบตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงคัดเลือกมาใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 20 ข้อ ซึ่งระดับค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23-0.50 ไปทดลองใช้ (Try -Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 24 คน ซึ่งเคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว อีกครั้งเพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 85-86) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าระหว่าง 0.86 - 1.00

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้นักเรียนตัวอย่างรับทราบแล้วทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 20 ข้อ ทำการทดสอบแบบ Offline โดยกำหนดเวลา 30 นาที นำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน แล้วดำเนินการทดลองชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 4 ชุดกิจกรรม รวมใช้เวลาในการทดลองจำนวน 16 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ทำการทดลองจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยเก็บคะแนนระหว่างเรียนทุกครั้ง เพื่อวัดการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ชั่วโมงที่ 1-2 การจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ผ่านบทเรียนออนไลน์ใน โดยการทำกิจกรรมการตอบคำถามร่วมกันเป็นกลุ่มโดยความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาของสถานการณ์

2. ชั่วโมงที่ 3 การจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออฟไลน์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติตามการวางแผนของการแก้ปัญหาที่นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบกิจกรรมในข้อ 1

3. ชั่วโมงที่ 4 การจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ นักเรียนได้อภิปรายการแก้ปัญหาและสรุปการเรียนรู้ในชุดกิจกรรม

4. นักเรียนร่วมกันสะท้อนบทเรียนในกระดานระดมความคิดในบทเรียนออนไลน์

หลังจากเรียนครบทั้ง 4 ชุดกิจกรรมแล้ว ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 20 ข้อ หลังจากทดลองครบทุกกิจกรรมแล้วนำคะแนนการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้จากการทำใบกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาวิเคราะห์หา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยหาคะแนนระหว่างเรียนของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน และคะแนนผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าประสิทธิภาพ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ วิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องคณิตศาสตร์ วัดได้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการวัดและประเมินผลนักเรียนระหว่างเรียน วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กระบวนการ/ผลลัพธ์	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	E_1/E_2
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	24	30	25.03	2.00	83.43	83.43/76.46
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)	24	20	15.29	1.85	76.46	

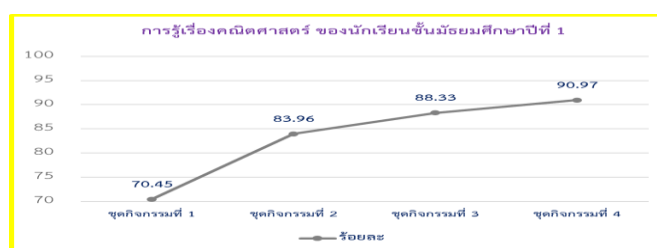
จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1) คิดเป็นร้อยละ 83.43 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) คิดเป็นร้อยละ 76.46 ดังนั้น การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 83.43/76.46 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระดับคุณภาพ	คะแนนเต็ม	การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1			
		ชุดกิจกรรมที่ 1	ชุดกิจกรรมที่ 2	ชุดกิจกรรมที่ 3	ชุดกิจกรรมที่ 4
ร้อยละ	100	70.45	83.96	88.33	90.97

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนจากแบบวัดการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องขวดน้ำพาสก คิดเป็นร้อยละ 70.45 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องตึมน้ำกันนะ คิดเป็นร้อยละ 83.96 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องน้ำสมุนไพร คลายร้อน คิดเป็นร้อยละ 88.33 และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องแบ่งปัน สรรสุข คิดเป็นร้อยละ 90.97 ค่าคะแนนของแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงขึ้นตามลำดับ แสดงดังภาพที่ 3

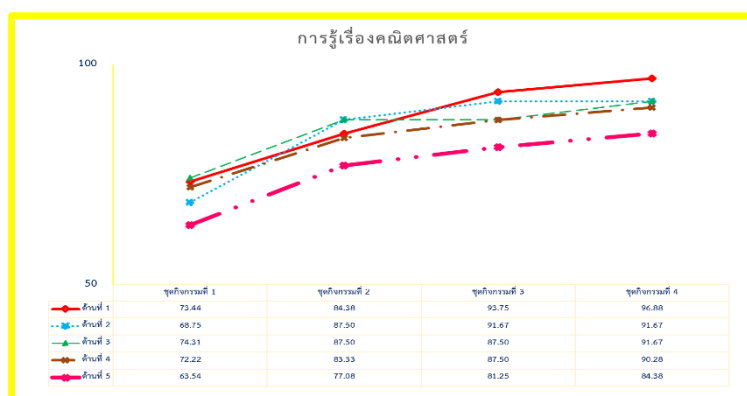
ภาพที่ 3 คะแนนการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากกราฟผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายชุดกิจกรรมของความสามารถการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงขึ้น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละด้าน

ระดับคุณภาพ	การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1					เฉลี่ย
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	ด้านที่ 5	
ร้อยละ	87.11	84.90	85.25	83.33	76.56	83.43

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีคะแนนคิดเป็นร้อยละในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 87.11 ด้านที่ 2 การลงข้อสรุป ร้อยละ 84.90 ด้านที่ 3 ปฏิบัติงานกิจกรรม ร้อยละ 85.25 ด้านที่ 4 เชื่อมโยงปัญหา ร้อยละ 83.33 และด้านที่ 5 การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ร้อยละ 76.56 แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ร้อยละของการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละด้าน

จากกราฟผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายด้านของการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนสามารถแก้ปัญหาการคิดสถานการณ์ของปัญหาในชีวิตประจำวัน การลงข้อสรุป การปฏิบัติงานกิจกรรม การเชื่อมโยงปัญหาและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งความสามารถที่นักเรียนแสดงออกอยู่ในทุกด้านมีค่าสูงขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	24	20	7.92	2.48	23	19.18**	<.001
หลังเรียน	24	20	15.29	1.85			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 7.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.48 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 15.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.85 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผลการวิเคราะห์ค่า t ปรากฏว่า ค่า t จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 19.18 เมื่อพิจารณาค่า t จากตาราง (df เท่ากับ 23) มีค่า t เท่ากับ 1.71 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Offline	4.55	0.66	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Online	4.65	0.52	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.60	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.60 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.59) ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจในแต่ละด้านเรียงจากลำดับมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Offline มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.66) ซึ่งความพึงพอใจของนักเรียนในแต่ละด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.43/76.46 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 75/75 แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ฝึก ย้ำซ้ำ ทวนอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะ ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562: 23 - 49) ที่ว่า คณิตศาสตร์ช่วยให้คิด มีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้ การสอนคณิตศาสตร์จึงควรเน้นให้ผู้เรียนคิด โดยเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องยาก ๆ เมื่อผู้เรียนสามารถคิดเป็น วิเคราะห์เป็นจะสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อนจะส่งผลให้ผู้เรียนที่มีสมรรถนะคณิตศาสตร์ คือผู้เรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีเหตุผล สามารถใช้ความหมายทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร รวมทั้ง เชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สิทธิรัตนยืนยง (2558: 65-68), ประภาศิริ ปราโมทย์ (2561: 158-160), พัฒนะ พิพัฒน์ศรี (2563: 71-73) ที่พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. ผลศึกษาการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า นักเรียนมีคะแนนโดยรวมจากชุดกิจกรรมที่ 1 - 4 คิดเป็นร้อยละ 83.43 และการรู้เรื่องคณิตศาสตร์มี

คะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านสูงขึ้น โดยคะแนนด้านที่ 1 แก่ปัญหาคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันมีค่าสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.11 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้ถึงสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวัน จากสิ่งใกล้ตัว พบเห็นบ่อย ๆ หรือได้ปฏิบัติบ่อย ๆ จึงทำให้เกิดการแก้ปัญหาได้ง่าย ทำให้ส่งผลต่อการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้เป็นไปตามที่ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561: 4) กล่าวว่า การรู้คณิตศาสตร์ความสามารถของแต่ละบุคคลในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และสามารถแปลงปัญหา ใช้คณิตศาสตร์ และตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมถึงการใช้แนวคิด กระบวนการ ข้อเท็จจริง และเครื่องมือทางคณิตศาสตร์เพื่อบรรยาย อธิบาย และคาดการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้แต่ละบุคคลทราบถึงบทบาทของคณิตศาสตร์ที่มีต่อโลกนี้และสร้างพื้นฐานที่ดีในการลงข้อสรุป และการตัดสินใจซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีความสร้างสรรค์ มีการคิดอย่างไตร่ตรอง และมีส่วนร่วมต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จากปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาโดยกระบวนการทำงานกลุ่ม การสืบค้นกระบวนการทำความเข้าใจ และแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ซึ่งสถานการณ์ปัญหานั้นจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ และสร้างความเข้าใจกลไกของสถานการณ์ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา สอดคล้องกับหลักการของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563: 26) ที่ว่าการที่ได้ความรู้จากการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก เป็นการฝึกฝนให้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในการแก้ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เห็นได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ในขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนมีการระบุปัญหาว่าจะต้องนำส่วนผสมอะไรบ้างมาทำให้เป็นน้ำอัญชันมะนาว ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนได้คิดการแก้ปัญหา ก่อนจะนำวิธีการแก้ปัญหามาช่วยกันวิเคราะห์ปัญหากับเพื่อนในกลุ่มว่าจะสรุปวิธีการแก้ปัญหามาผสมน้ำอัญชันมะนาวอย่างไร แต่ละกลุ่มวิเคราะห์คำตอบจากข้อที่ 1 หาวิธีการที่จะนำส่วนผสมอะไรบ้างมาผสมกัน และส่วนผสมแต่ละชนิดมีปริมาณเป็นเท่าใด ซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กมลวรรณ มีเทียม (2561: 114-117), กฤตญ์ วิเศษประสิทธิ์ (2561: 97-98), กัตติยา กลิ่นเกสร (2563: 143-144) ที่ได้ศึกษาพบว่า การรู้เรื่องคณิตศาสตร์สูงขึ้น แต่ด้านที่ 5 การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คะแนนร้อยละโดยรวมต่ำ ร้อยละ 76.58 เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์ปัญหาอื่นๆ ในชีวิตประจำวันได้บางส่วนเท่านั้น และการที่นักเรียนจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วครู่ หรือชั่วขณะแต่ต้องใช้เวลา ทั้งนี้สอดคล้องกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 46) ที่ว่าการคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่อาศัยความรู้พื้นฐานจินตนาการ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์มีหลายระดับ ตั้งแต่พื้นฐานไปถึงความคิดในระดับสูงมาก การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางคิดที่หลากหลาย มีกระบวนการคิด จินตนาการในการประยุกต์จนนำไปสู่การคิดค้นสิ่งใหม่

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีสื่อที่น่าสนใจ มีคลิปวิดีโอ และยังมีปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ โดยใช้การให้เหตุผลร่วมกับหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เป็นไปตามหลักการของ สุชัยญา เอื้องกลาง (2560: 311-312) ได้สรุปประโยชน์ของการเรียนแบบผสมผสานว่าช่วยปรับปรุงการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้มากขึ้น การใช้เทคโนโลยีให้เกิด ความคุ้มค่าในการลงทุน เกิดประสิทธิผลในการเรียนมากกว่าการเรียนการสอนเพียงรูปแบบเดียว อำนวยความสะดวกด้านการเรียนแก่ผู้เรียนในด้านเวลา ทำให้เกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น อาจเนื่องมาจาก การเรียนการสอนตามระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เป็น การเรียนแบบผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน (Face-to-Face) กับการเรียนบนเว็บ (Web-based Instruction) เป็นการสอนโดยผสมเอาวิธีการที่เรียนตามปกติในชั้นเรียนเข้ามาเรียนร่วมกับการเรียนแบบออนไลน์ ครูผู้สอนผสมผสานเทคโนโลยีกับการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายย่อมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นสิ่งแปลกใหม่ ทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้

และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากเนื้อหาบนเครือข่ายได้ตลอดเวลา เป็นแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jones (2018: 198-214), ยุทธนา, ทรัพย์เจริญ (2560:113-115), พัฒนะพิพัฒน์ศรี (2563: 71-73), สุชัยญา เอื้องกลาง (2560: 311-312) ที่ว่าการเรียนแบบผสมผสานช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ได้สูงขึ้น

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจในแต่ละด้านเรียงจากลำดับมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.52) ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ ออฟไลน์ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.66) แสดงให้เห็นว่าการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแบบผสมผสานนั้น เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ โดยนักเรียนได้สร้างความรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย สามารถกลับเข้ามาเรียนอีกครั้งได้เมื่อไม่เข้าใจ ภายใต้อาจารย์ที่คอยดูแลและติดตามนักเรียนตามชีวิตประจำวัน ตามที่ สุชัยญา เอื้องกลาง (2560: 313-315) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนของครูปกติที่เคยเรียนมา ส่วนใหญ่ครูจะยืนหน้าชั้นเรียนแล้วอธิบายเนื้อหา โดยให้เขียนหรือจดบันทึกตามหนังสือ อ่านตามหนังสือและเรียนด้วยตนเองผู้เรียนจึงไม่สนุก ทำให้ผู้เรียนขาดความตื่นตัวในการเรียน ดังนั้นเมื่อเรียนคณิตศาสตร์ตามระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจมาก มีสื่อการเรียนรู้ มีการยกตัวอย่างและใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตื่นตัวตลอดเวลา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และถึงแม้ว่าด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออฟไลน์จะมีคะแนนน้อยกว่าด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ก็ห่างกันเพียงเล็กน้อย ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์นั้นนักเรียนมีความสุขในการเรียนเนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเองจากการทำกิจกรรมออนไลน์ ส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นันทราช (2561: 139-140) นักเรียนมีความความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) ซึ่งด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.48) และด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.48)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจต้องใช้เวลามากครูผู้สอนอาจจะต้องยืดหยุ่นตามความเหมาะสมและให้สอดคล้องกับเวลาตามแผนที่กำหนด

1.2 ครูผู้สอนควรหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของนักเรียนมาใช้ในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดโต๊ะในห้องเรียน การแบ่งสัดส่วนของน้ำ การแบ่งขนมกับเพื่อน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้พัฒนานักเรียนในเรื่องอื่น กิจกรรมอื่น ในรายวิชาคณิตศาสตร์หรือรายวิชาอื่น ๆ

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านที่ 5 การคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมน้อยที่สุด ดังนั้น จึงควรหาเทคนิควิธีการให้นักเรียนพัฒนาการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่อาศัยความรู้พื้นฐานจินตนาการ คิดค้นองค์ความรู้ในการพัฒนา ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้หลากหลายและมีทางเลือกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ มีเทียม. (2561). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรื่องกราฟ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กาญจนา สิทธิรัตน์ยืนยง. (2558). รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนโปรแกรมโดยใช้คำสั่งแบบวนซ้ำ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กฤตญ์ วิเศษประสิทธิ์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดบูรณาการแนวคิดห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (วิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัตติญา กลิ่นเกษร. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2561). การรู้คณิตศาสตร์. เติลนิวิส.
- ฉวีวรรณ แก้วไทรชะ, และบุญทอง บุญทวี. (2559). การพัฒนารูปแบบเครื่องมือการวัดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- นภารัตน์ แร่นาค. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตา วรรณพิรุณ. (2554) การเรียนแบบผสมผสาน จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ Blended Learning: Principles into Practice. วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา, 1(2): 43-49.
- ประภาศิริ ปราโมทย์. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ควบคู่กับเกม เพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พัฒนะ พิพัฒน์ศรี. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การเขียนโปรแกรม KidBright สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธนา ทรัพย์เจริญ. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิชาดนตรีและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รุ่งทิวา บุญมาโดน, และคณะ. (2561). การพัฒนาการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โรงเรียนบ้านหนองกง. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา Self – Assessment Report: SAR ปีการศึกษา 2564. อุบลราชธานี: โรงเรียนบ้านหนองกง.
- _____. (2564). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) โรงเรียนบ้านหนองกง. (อัดสำเนา). อุบลราชธานี: โรงเรียนบ้านหนองกง.
- ศักดิ์ชัย นันทราช. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). **ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: 3-คิว มีเดีย.
- _____. (2561). **ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2561) ผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท ชัคเซสพับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3)**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2562ค). **หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในการสร้างเครื่องมือประเมินสมรรถนะผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2563). **การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สุชัยญา เอื้องกลาง. (2560). **การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้เกมพีเคชันเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์สู่ชีวิตจริงระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โสภิตา สุธมโต. (2555). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพนักเทคโนโลยีการศึกษาทางการแพทย์**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- Dickinson, P., Eade, F., Gough, S., & Hough, S. (2010). **Using Realistic Mathematics Education with low to middle attaining pupils in secondary schools**. Proceedings of the British Society for Research into Learning Mathematics.
- Jones, K. A. (2018). **Higher academic performance in an Asian University: replacing traditional lecturing with blended learning**. Singapore: Doctoral thesis, Nanyang Technological University.

สะเต็มศึกษากับการจัดการความรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของ กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครสวรรค์

STEM Education and Knowledge Management of History, Art, Culture and Local Wisdom of Ethnic Group in Nakhon Sawan Province

ดาร์รัตน์ ชัยพิลา¹, พรรณี เหมะสถล²

Dararat Chaipila¹, Pannee Hemasaton²

Corresponding Author E-mail: dararat.c@nsru.ac.th

Received: 2022-10-27; Revised: 2023-02-03; Accepted: 2023-02-14

บทคัดย่อ

สะเต็มศึกษาเป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมซึ่งเริ่มจากการเผชิญปัญหา รวบรวมข้อมูล ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ดำเนินการแก้ปัญหา ประเมินวิธีการแก้ปัญหา และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานที่ได้ โดยการเรียนรู้ผ่านสะเต็มศึกษามีแนวทางหลายแนวทาง ได้แก่ การใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้โครงงานเป็นฐาน และการออกแบบเป็นฐานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อีกทั้งยังมีเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้มากมาย โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 มีเครื่องมือ สื่อ หรือเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย แต่เครื่องมือสมัยใหม่ก็ไม่ใช่เครื่องมือเดียวของการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นนับเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ดีสำหรับคนรุ่นใหม่ ภูมิปัญญาผ่านการคิด กลั่นกรอง ผ่านการลองผิดลองถูก ลองใช้ แล้วแก้ไขจนสามารถอำนวยความสะดวกของคนโบราณได้ ซึ่งก็แฝงไปด้วยความรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ไม่แพ้การเรียนรู้ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงมีการนำสะเต็มศึกษามาช่วยวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าในภูมิปัญญาท้องถิ่นมีองค์ความรู้และกระบวนการอย่างไรก่อนจะนำมาใช้งานได้ หรือแก้ปัญหาได้ หลังจากการวิเคราะห์แล้วผู้เรียนจะได้แนวทางในการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาด้วยองค์ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ให้เครื่องมือเครื่องมืองานภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบเดิมถูกนำกลับมาใช้อีกครั้งซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมไว้อีกด้วย

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา, กลุ่มชาติพันธุ์, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Lecture, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Assistant professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

STEM education is a learning management concept that integrates 4 disciplines: science, technology, engineering, and math. The teaching and learning activities focus on implementing the activities by using an engineering design process that starts with coping, collecting data, designing a solution or work piece, execute the solution, Evaluate the solution and present a problems solving or workpieces. There are several approaches to learning through STEM education, including using problems base learning, project-base learning and the design-base learning by using engineering design process. There are also many learning tools available especially in the 21st century, there are various tools, media or assistive technology. But modern tools are not the only tools of learning. The local wisdom is another good learning tool for the new generation. Wisdom through thinking, filtering, through trial and error, trying and correcting until it can facilitate the ancient people. Which is hidden with knowledge of the content of various subjects, not losing the current learning. Therefore, STEM studies were used to help analyze local wisdom and how there is a body of knowledge and process before it can be used. or problem solving After analyzing, learners will be guided to develop wisdom with new knowledge and technology, allowing tools from traditional local wisdom to be reused again, which is one way to help preserve the arts, culture and traditional wisdom as well.

Keywords: STEM Education, Ethnic Group, Local Wisdom

บทนำ

ปัจจุบันมีคำสำคัญที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เราได้รู้จักกันมากมาย ทั้งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นคำใดก็มีเป้าหมายที่สำคัญคือ ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป ต้องการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติและใช้แหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวให้เกิดประโยชน์ ดังเช่น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ออกมาหลายแนวคิดเพื่อเร่งเตรียมคนให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อให้เด็กมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งในยุคนี้ในยุคที่มีการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงจึงมีความจำเป็นจะต้องปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (อมรรัตน์ เตชะนอก, และคณะ. 2563) แนวคิดสำคัญที่จะตอบโจทย์ของศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวมาแล้วนั้นได้แก่ แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่มีการบูรณาการศาสตร์ความรู้จาก 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (S-Science) เทคโนโลยี (T-Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (E-Engineering) และคณิตศาสตร์ (M-Mathematics) โดยนำจุดเด่นของธรรมชาติตลอดจนวิธีการสอนของแต่ละสาขาวิชามาผสมผสานกันอย่างลงตัว เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงมาใช้ในการแก้ปัญหาการค้นคว้าและการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน (พรทิพย์ ศิริภทราชย์. 2556) รวมทั้งเป็นแนวคิดในการเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลรวมถึงชีวิตและสิ่งแวดล้อมของแต่ละประเทศ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจแนวคิดของศาสตร์ที่บูรณาการรวมทั้งการนำความเข้าใจเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต แก้ปัญหา ตัดสินใจและประกอบอาชีพ องค์ความรู้และกรอบแนวคิดสะเต็มจึงนับว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยยึดกรอบแนวคิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (learning progression) ที่มุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนตามลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ชิ้นงาน จากความเรียบง่ายไปสู่ความซับซ้อน หรือการแก้ปัญหาธรรมดาไปสู่ปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นรวมทั้งการพัฒนาแนวคิดทางวิทยาศาสตร์จากแนวคิดที่มีความเป็นรูปธรรมไปสู่ความเป็นนามธรรมมากขึ้น กิจกรรมเน้นเชื่อมโยงไปยังบริบทใกล้ตัวของผู้เรียน ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ที่นำไปสู่การเป็นผู้สร้างหรือนักประดิษฐ์และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตลอดจนเป็นผู้แก้ปัญหา เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยกิจกรรมต้องออกแบบให้ผู้เรียนได้ออกแบบและแก้ปัญหา (สุทธิดา จำรัส. 2560) จากแนวคิดข้างต้นพบว่า กระบวนการที่จะช่วยขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนออกแบบ เป็นนักประดิษฐ์ และแก้ปัญหาได้นั้น คือ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมซึ่งเป็นกระบวนการ

ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3) การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และ 6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). ม.ป.ป.)

จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่ตอบโจทย์ของการเตรียมคนได้นั้นคือ แนวคิดสะเต็มศึกษา ที่อาศัยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหา การเรียนรู้ค้นหาวิธีการแก้ไข จนกระทั่งลงมือปฏิบัติและสามารถแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ปัญหาที่ผู้เรียนต้องเผชิญเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ใกล้ตัว ผู้เรียน สะเต็มศึกษาสามารถช่วยในการต่อยอดให้ได้อำนาจซึ่งองค์ความรู้หรือวิทยาการใหม่ ๆ ตามยุคตามสมัย และสะเต็มศึกษาสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ความรู้ดั้งเดิม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เห็นแนวคิดของคนรุ่นบรรพบุรุษ ทำให้ถึง ทำให้เกิดภูมิปัญญาเหล่านั้นโดยไม่รู้ตัวเลยว่าได้ใช้วิถีชีวิตที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญา ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของบรรพบุรุษที่สามารถส่งต่อ ภูมิปัญญามาจนถึงทุกวันนี้ ดังเช่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครสวรรค์ที่มีทั้งภูมิปัญญาด้านอาหาร ด้านการเกษตร อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือในชีวิตประจำวันและอาจจะพัฒนาสิ่งประดิษฐ์เหล่านั้นได้อีกในอนาคต

สะเต็มศึกษา

สะเต็มศึกษา เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของสะเต็มศึกษาไว้ดังนี้

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (ม.ป.ป.) กล่าวว่า สะเต็มศึกษา คือ แนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้ใน 4 สหวิทยาการ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการทำงาน ช่วยนักเรียนสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง 4 สหวิทยาการ กับชีวิตจริงและการทำงาน การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นเพียงการท่องจำทฤษฎีหรือกฎทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจทฤษฎีหรือกฎเหล่านั้นผ่านการปฏิบัติให้เห็นจริงควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหาและการหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ ๆ พร้อมทั้งสามารถนำข้อค้นพบนั้นไปใช้หรือบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้

สุพรรณิ ชาญประเสริฐ (2557) กล่าวว่า สะเต็มศึกษา เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีการ บูรณาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ โดยที่การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาจะต้องมี การบูรณาการพฤติกรรมที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเข้ากับการเรียนรู้เนื้อหาด้วย พฤติกรรมเหล่านี้ รวมถึง การกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการสืบเสาะหาความรู้ การสำรวจตรวจสอบ การคิดอย่างมีเหตุมีผลในเชิงตรรกะ รวมถึงทักษะของการเรียนรู้หรือการทำงานแบบร่วมมือ ดังนั้นจะพบว่าสะเต็มศึกษาไม่ใช่เรื่องใหม่ เพียงแต่เป็นการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ จากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต

สะเต็มศึกษาจึงเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 4 ศาสตร์เข้าด้วยกัน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยการบูรณาการในการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้จะอาศัยกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิด กระตุ้นความคิดความสามารถของผู้เรียนให้พัฒนาทักษะด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่ กิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบใช้การออกแบบเป็นฐาน โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ซึ่งผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการเรียนตามแนวคิดนี้จะต้องนำความรู้ที่ได้ไปสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง แล้วนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันได้ ซึ่งในบทความนี้จะเน้นไปที่กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นกระบวนการหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยปกติแล้วในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้มีการกำหนดศาสตร์ของวิศวกรรมไว้ในหลักสูตร แต่กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมจะ

สอดคล้องอยู่ในตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แตกต่างจากเดิมโดยใช้กิจกรรมที่ผู้เรียนได้เผชิญปัญหา ทักษะแก้ปัญหาหรือสร้างชิ้นงานมาแก้ปัญหาต่างๆ ใกล้เคียงทำให้ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ NR (2012; อ้างถึงใน มนสิข สิทธิสมบูรณ์. 2563) กล่าวว่า ลักษณะที่ชัดเจนของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือกระบวนการเพื่อแก้ปัญหา เพื่อให้ได้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ทั้งนี้ สุริดา การมี (2560) กล่าวว่า กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นขั้นตอนที่นำมาใช้ในการดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อสนองความต้องการ ซึ่งกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมจะเริ่มโดยการระบุปัญหาที่พบแล้วกำหนดเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข จากนั้นจึงค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์เพื่อเลือกวิธีการ ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ไขเมื่อได้วิธีการที่เหมาะสมแล้วจึงทำการวางแผนและพัฒนาสิ่งของหรือวิธีการ เมื่อได้สร้างชิ้นงานหรือวิธีการเรียบร้อยแล้วจึงนำไปทดสอบ ถ้ามีข้อบกพร่องให้ทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สิ่งของ เครื่องใช้หรือวิธีการนั้นสามารถใช้แก้ปัญหาหรือสนองความต้องการได้ และในตอนท้ายจะประเมินผลว่าสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการนั้นสามารถใช้แก้ปัญหาหรือสนองความต้องการได้ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 6 ขั้นตอน ดังนี้ (มนสิข สิทธิสมบูรณ์. 2563)

1. ระบุปัญหา (Problem identification) ขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการที่ผู้แก้ปัญหาตระหนักถึงสิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวันและจำเป็นต้องหาวิธีการหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ (innovation) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงบางครั้งคำถามหรือปัญหาที่เราจะระบุอาจประกอบด้วยปัญหาย่อย ในขั้นตอนของการระบุปัญหาผู้แก้ปัญหามustพิจารณาปัญหาหรือกิจกรรมย่อยที่ต้องเกิดขึ้นเพื่อประกอบเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาใหญ่ด้วย

2. รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related information search) หลังจากผู้แก้ปัญหาทำความเข้าใจปัญหาและสามารถระบุปัญหาย่อย ขั้นตอนต่อไปคือการรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาดังกล่าว ในการค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้องผู้แก้ปัญหามustมีการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูล คือ การสืบค้นว่าเคยมีใครหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวนี้อยู่หรือไม่ และหากมีเขาแก้ปัญหาอย่างไร และมีข้อเสนอแนะใดบ้าง

2.2 การค้นหาแนวคิด คือ การค้นหาแนวคิดหรือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องและสามารถประยุกต์ในการแก้ปัญหาได้ ในขั้นตอนนี้ผู้แก้ปัญหามustพิจารณาแนวคิดหรือความรู้ทั้งหมดที่สามารถใช้แก้ปัญหาและจดบันทึกแนวคิดไว้เป็นทางเลือกและหลังจากการรวบรวมแนวคิดเหล่านั้นแล้วจึงประเมินแนวคิดเหล่านั้นโดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า ข้อดีและจุดอ่อน และความเหมาะสมกับเงื่อนไขและขอบเขตของปัญหา แล้วจึงเลือกแนวคิดหรือวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

3. ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution design) หลังจากเลือกแนวคิดที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาแล้วขั้นตอนต่อไป คือ การนำความรู้ที่รวบรวมมาประยุกต์เพื่อออกแบบ การกำหนดองค์ประกอบของวิธีการหรือผลผลิต ทั้งนี้ผู้แก้ปัญหามustต้องอ้างอิงถึงความรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีที่รวบรวมได้ ประเมิน ตัดสิน เลือก และใช้ความรู้ที่ได้มาในการสร้างภาพร่างหรือกำหนดเค้าโครงของวิธีการแก้ปัญหา

4. วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) หลังจากที่ได้ออกแบบวิธีการและกำหนดเค้าโครงของวิธีการแก้ปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือการพัฒนาต้นแบบ (Prototype) ของสิ่งที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นตอนนี้ ผู้แก้ปัญหามustกำหนดขั้นตอนย่อยในการทำงานรวมทั้งกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนย่อยอย่างชัดเจน

5. ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, evaluation and Design Improvement) เป็นขั้นตอนทดสอบและประเมินการใช้งานต้นแบบเพื่อแก้ปัญหา ผลที่ได้จากการทดสอบและประเมินอาจถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์ให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหามากขึ้น การทดสอบและประเมินผลสามารถเกิดขึ้นได้หลายครั้งในกระบวนการแก้ปัญหา

6. นำเสนอผลลัพธ์ (present the solution) หลังจากการพัฒนา ปรับปรุง ทดสอบและประเมินวิธีการแก้ปัญหาหรือผลลัพธ์จนมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการแล้วผู้แก้ปัญหามustนำเสนอผลลัพธ์ต่อสาธารณชน โดยต้องออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

จะเห็นได้ว่าสะเต็มศึกษาเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ซึ่งสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีเพื่อแก้ปัญหา อำนาจความสะดวกต่าง ๆ เป็นเครื่องมือใช้งานช่วยลดเวลา ลดแรงงาน ลดทรัพยากรที่มีของบรรพบุรุษ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการลองผิดลองถูกหลายครั้งจนกระทั่งกลายเป็นมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่าโดยที่บรรพบุรุษอาจจะไม่ได้อธิบายแบบรูปธรรม แต่องค์ความรู้ต่าง ๆ ต่างก็แฝงอยู่ในภูมิปัญญาเหล่านั้น

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของสะเต็มศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครสวรรค์

จากการลงพื้นที่และศึกษาข้อมูลจากเอกสาร พบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย เป็นภูมิปัญญาที่ยังพบเห็นได้ในปัจจุบัน และบางส่วนกำลังถูกกลืนหายไปกับกาลเวลา แต่ยังมีบางส่วนที่ผู้เขียนพบว่าคนในแวดวงการศึกษาสามารถช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาเหล่านั้นให้คงอยู่สืบไปได้โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งนำพาผู้เรียนเข้าไปศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาดังกล่าว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มชาติพันธุ์จีน

ชาวจีนในนครสวรรค์มีทั้งหมด 5 กลุ่ม 5 ชาติภาษา ได้แก่ 1) จีนแต้จิ๋ว มีมากที่สุดในประเทศไทย มีเอกลักษณ์คือชอบค้าขาย ทำธุรกิจการค้า ส่วนใหญ่จะเรียกแทนตัวเองว่า “เฮีย” 2) จีนฮากกา หรือจีนแคะ ซึ่งคำว่า แคะ แปลว่า อาคันตุกะ หรือ ผู้มาเยือน ชาวจีนฮากกากระจายอยู่ทั่วโลกในทุกที่มีชาวจีน มีเอกลักษณ์คือ ชอบการผจญภัย ชอบเรียนรู้ เข้มแข็งอดทน สนับสนุนให้ลูกเรียนหนังสือ ชอบด้านการศึกษา 3) จีนไหหลำ มีเอกลักษณ์ คือ รักพวกพ้อง ชอบทำประมง เดินในเรือการทำประมง การทำอาหาร ขายกาแฟ มักเรียกแทนตัวเองว่า “โก” เช่น โกฮับ โกยี่ 4) จีนกวางตุ้ง ชอบการค้าขาย ชอบการเสี่ยงโชค มีฝีมือทางช่าง (ฮ้องกง) โผงผางเสียงดัง แต่จริงใจ 5) จีนฮกเกี้ยน เป็นชาวจีนที่มีเอกลักษณ์คือ ชอบเก็บตัว ชอบการพนัน ชอบทำอาชีพนายหน้า คำที่ดิน ไม่ต้องลงทุนมาก เปรียบเสมือนโบรกเกอร์ ชอบทำเหมืองแร่ ซึ่งจะพบมากที่จังหวัดภูเก็ต ชาวจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้านเรือนคือ ห้ามสร้างประตูตรงกันถือว่าไม่ดีเพราะจะทำให้ลมพัดแรงเกินไป ประเพณีและพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์เป็นประเพณีที่มีสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต เช่น ประเพณีวันเซ็งเม้ง ประเพณีวันสารทจีน และประเพณีวันตรุษจีน (สุชาติ แสงทอง. 2559)

ศิลปะ วัฒนธรรมของชาวจีน ในจังหวัดนครสวรรค์มีการสืบทอดวัฒนธรรมด้านอาหาร โดยในตัวเมืองปากน้ำโพมีการจำหน่ายอาหารจีนโบราณแบบจีนที่ตรอกขุนหงส์ เช่น อังท้อ หรือขนมลูกท้อแดงซึ่งจะจำหน่ายในวันจีนตามปฏิทิน คือ วันที่ 1 และวันที่ 15 ของเดือน ศิลปะการปั้นน้ำตาล หรือลูกกวาด ที่จะปั้นเป็นรูปต่าง ๆ นิยมขายในงานเทศกาลของชาวจีน ปัจจุบันยังคงมีให้พบเห็น แต่ไม่เป็นที่นิยมมากนักศิลปะด้านสิ่งประดิษฐ์ ได้แก่ หุ่นโคมไฟ การประดิษฐ์หุ่นโคมไฟของชาวจีนในนครสวรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากงานวันห่มขวัญที่มีการแขวนโคมไฟไว้หน้าบ้านเพื่อบูชาเทพเจ้า โดยจะมีการประดิษฐ์หุ่นโคมไฟเป็นรูปต่าง ๆ โดยมีช่างฝีมือจากประเทศจีนมาอบรมให้ก่อน และนำไปจัดงานเทศกาลหุ่นโคมไฟ ซึ่งสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ดังนี้

1. หุ่นโคมไฟ (กลุ่มชาติพันธุ์จีน)

ตาราง 1 ตารางแสดงวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หุ่นโคมไฟ (กลุ่มชาติพันธุ์จีน)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
S = Science	วัสดุกระดาษ วัสดุไม้สำหรับทำโครงโคมไฟ การเลือกวัสดุที่มีความแข็งแรงและเหนียวในการ ทำโครงโคมไฟ วงจรไฟฟ้า การต่อวงจรไฟฟ้า แบบขนาน	กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วัสดุในการทำหุ่นโคมไฟ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา วัสดุในการทำโคมเตี้ยและหุ่นโคมไฟมี ความบาง และทำจากกระดาษ

ตาราง 1 (ต่อ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
T = Technology	เทคโนโลยีชาวบ้าน การสานโครงโคมไฟ (โคมไฟเต็งลิ้ง) ด้วยตอกไม้ไผ่ในสมัยก่อน	บางครั้งฉีกขาดได้ง่าย หรือเปื่อยยุ่ยเมื่อได้รับความชื้น
E = Engineering	-	
M = Mathematics	การวัดขนาด น้ำหนัก การคำนวณพื้นที่ผิวของโคมไฟ การคำนวณความยาว	ขั้นที่ 2 การตั้งสมมติฐานวัสดุที่ทำจากผ้าหรือพลาสติกมีความคงทนมากกว่ากระดาษ
C = Culture	เทศกาลห่มวันเขียว การบูชาเทพเจ้า	ขั้นที่ 3 ทดลองและรวบรวมข้อมูล ทำหุ่นโคมไฟจากวัสดุที่แตกต่างกัน แล้วนำไปทดสอบในสภาวะที่มี การควบคุมสภาพแวดล้อมเดียวกันในระยะเวลาที่เท่ากัน ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลจากการทดลองมาเปรียบเทียบกับ เช่น เปรียบเทียบสภาพโคมไฟในภาพรวม เปรียบเทียบระบบไฟฟ้าในโคมไฟ (อาจจะได้รับความชื้นหากใช้วัสดุทำโคมที่ไม่สามารถกันน้ำได้) เปรียบเทียบสีสนของโคมไฟที่เปลี่ยนไป ขั้นที่ 5 การสรุปผล สรุปผลการแก้ปัญหาหรือสร้างชิ้นงาน
กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม		
	ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification)	ความต้องการสัญลักษณ์ในการบูชาเทพเจ้าช่วงเทศกาลห่มวันเขียว
	ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search)	รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุในการทำโคมไฟที่เรียกว่า โคมเต็งลิ้งในสมัยก่อน ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ รูปทรงของโคมไฟ
	ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design)	ออกแบบแบบร่างโคมไฟ

ตาราง 1 (ต่อ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
		ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) ประดิษฐ์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์แบบดั้งเดิม และมีการพัฒนาเป็นหุ่นคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข วิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ทดสอบการใช้งานคอมพิวเตอร์ที่ประดิษฐ์ขึ้น และปรับปรุงแก้ไข ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) จัดนิทรรศการคอมพิวเตอร์ หรือนำคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการแขวนตามบ้านเรือนช่วงเทศกาลสงกรานต์

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำอพยพมาจากตอนเหนือของประเทศเวียดนามผ่านมายังลาวเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย คนไทยเรียกชนกลุ่มนี้ว่า ลาว หรือ ลาวโซ่ง นิยมแต่งกายด้วยสีดำ จึงเรียก ไทยทรงดำ (กนกวรรณ แก้ววงศ์. 2560) จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบว่า ไทยทรงดำในนครสวรรค์ อาศัยอยู่ในเขตอำเภอท่าตะโกมีชาวไทยทรงดำอยู่ 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ บ้านวังรอและบ้านหนองเนิน โดยที่บ้านวังรอยังพบการรวมกลุ่มของชาวไทยทรงดำ โดยจะมีการจัดงานพิธีกรรมดั้งเดิมต่าง ๆ อยู่บ้าง มีงานฝีมือของชาวไทยทรงดำ เช่น เครื่องจักสาน และผ้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ รวมถึงอุปกรณ์ทุนแรงสำหรับประกอบอาชีพของชาวไทยทรงดำที่มีมาตั้งแต่ในอดีต และยังคงพบเห็นในปัจจุบัน เช่น เครื่องสีผ้าขาว ครกกระเดื่อง เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนที่บ้านพักอาศัยของชาวไทยทรงดำยังคงดูแลรักษาและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวไทยทรงดำ สังเกตได้จากบ้านที่เป็นบ้านตัวอย่างที่พบได้ที่บ้านหนองเนินในหมู่บ้านมีเรือนไทยทรงดำตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านหนองเนิน แนวคิดการสร้างบ้านที่ต้องเป็นบ้านหลังคาทรงสูง ใต้ถุนสูง ตัวบ้านโปร่งโล่ง ทำให้อากาศถ่ายเทสะดวก ภายในบ้านมีอุปกรณ์เครื่องครัว หน้าบ้านมีลูกช่อหรือมะกอนแขวนไว้หน้าบ้าน ซึ่งลูกช่อเป็นอุปกรณ์สำหรับการละเล่นของหนุ่มสาวไทยทรงดำ บ้านของชาวไทยทรงดำสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย ตัวบ้านกว้างขวาง คาดว่ามักจะอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ ส่วนใต้ถุนบ้านมีอุปกรณ์ประกอบอาชีพ เช่น กี๋ทอผ้า กะเหล็บ ครกกระเดื่อง เครื่องสี ถั่วเขียว/เครื่องสีข้าว เป็นต้น ซึ่งสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ดังนี้

1. ครกกระเดื่อง

ตาราง 2 ตารางแสดงวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ครกกระเดื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
S = Science	หลักการของคานงัด คานดีด แรง สูตรทางฟิสิกส์ที่ใช้ในการคำนวณปริมาณต่าง ๆ	กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification) ปัญหาเกี่ยวกับการทำให้ข้าวเปลือกเป็นข้าวสารพร้อมนำไปบริโภค ซึ่งเดิมเป็นการใช้มือตำข้าวในครกซึ่งทำให้ต้องใช้แรงมาก
T = Technology	เทคโนโลยีชาวบ้านเกี่ยวกับกลไกการทำงานของครกกระเดื่องให้สามารถตำข้าวเปลือกได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องจักร และวิวัฒนาการมาจนกระทั่งมีเครื่องอัตโนมัติในปัจจุบัน	ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือในการสีเปลือกข้าวออกให้ได้ข้าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับกลไกการทำงานของเครื่องมือสีข้าวเปลือกแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า ครกกระเดื่อง ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการทำงานของคาน
E = Engineering	-	ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) ออกแบบครกกระเดื่องที่ช่วยทุ่นแรงโดยไม่ต้องใช้มือในการตำข้าว แต่อาศัยเทคโนโลยีชาวบ้านเรื่องคานงัดคานดีดยึดกับสากมองแล้วใช้เท้าเหยียบอีกด้านของคานแล้วปล่อยสากร่วงลงมาตำข้าวเปลือก
M = Mathematics	ปริมาตรและพื้นที่ผิว	ขั้นที่ 4 ประดิษฐ์ครกกระเดื่อง
W = wisdom	เครื่องมือทุ่นแรงของคนสมัยก่อนที่ใช้ในการตำข้าว	ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ทดลองใช้ครกกระเดื่องในการตำข้าวหรือวัตถุดิบต่าง ๆ มีการจับเวลาในการตำข้าวว่าใช้เวลาเท่าใดจึงสามารถทำให้เม็ดข้าวร่อนออกจากเปลือกได้ทั้งหมด
		ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) นำไปใช้ในการตำข้าวเปลือกให้ได้ข้าวสาร ตำข้าวให้ได้แบ่ง หรือใช้ตำวัตถุดิบจากธรรมชาติเพื่อให้มีขนาดเล็กลงเตรียมนำไปประกอบอาหารต่อไป

ตาราง 2 (ต่อ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
		การคำนวณระยะคนที่เหมาะสม คำนวณแรงที่ใช้ในการตำข้าว คำนวณปริมาตรของครกกระเดื่องในการบรรจุข้าวในการตำแต่ละครั้ง

2. เครื่องสีฝัดข้าว

ตาราง 3 ตารางแสดงวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เครื่องสีฝัดข้าว กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
S = Science	การแยกสาร, ลม, เครื่องกลอย่างง่าย และประโยชน์ของเครื่องกลอย่างง่าย	กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification) ปัญหาเมล็ดข้าวลีบ ฝุ่นผง เศษไม้ที่ปะปนมากับข้าวสารแต่ไม่สามารถคัดแยกออกได้ ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือในการกำจัดเมล็ดข้าวลีบ ฝุ่นผง เศษไม้เพื่อให้ได้ข้าวสารเมล็ดดีเพียงอย่างเดียว ข้อมูลเกี่ยวกับกลไกการทำงานของเครื่องฝัดสีข้าว ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) ออกแบบเครื่องฝัดสีข้าวทั้งภายนอกและภายในเครื่อง เขียนแผนผังกลไกการทำงานภายในเครื่องฝัดสีข้าว ออกแบบใบพัดซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกำจัดเศษผงต่าง ๆ ที่ติดมากับข้าว ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) ประดิษฐ์เครื่องฝัดสีข้าว ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ทดสอบเครื่องฝัดสีข้าว นำไปทดสอบกับเศษ ฝุ่นผง เมล็ดข้าวลีบ หาคาความเร็วลมและเวลาที่สามารรถกำจัดฝุ่นผงออกจากข้าวปริมาณหนึ่งได้ทั้งหมด
T = Technology	เทคโนโลยีชาวบ้านเกี่ยวกับกลไกการทำงานของเครื่องสีฝัดข้าวให้สามารถแยกข้าวลีบและฝุ่นผงออกจากข้าวดี	
E = Engineering	-	
M = Mathematics	การคำนวณขนาดความกว้าง ยาว น้ำหนัก	
W = wisdom	เครื่องมือทุ่นแรงของคนสมัยก่อนใช้ในการคัดแยกเศษฝุ่นผง เมล็ดข้าวลีบออกจากข้าวดี แทนการฝัดหรือการใช้มือหยิบออก	

ตาราง 3 (ต่อ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
		ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา หรือชิ้นงาน (Presentation) นำไปใช้ในการคิดแยกแยะผู้ผสม เมล็ดข้าวลิบ ออกจากข้าวดี

กลุ่มชาติพันธุ์มอญ

กลุ่มชาติพันธุ์มอญที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์นี้มีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ที่คล้ายคลึงกับชนชาติอื่น ๆ แต่วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยมอญได้รับอิทธิพลจากประเพณีวัฒนธรรมไทยจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย แต่ยังคงความเป็นประเพณีและวัฒนธรรมไทยมอญไว้ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมอญที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์กระจายตามอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ ตำบลเขาทอง อำเภอเมืองนครสวรรค์ และตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอโกรกพระ และมีประเพณีสำคัญ ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมอญร่วมกันอนุรักษ์และมีการจัดประเพณีขึ้นตามโอกาสและเวลาที่เหมาะสมขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น ประเพณีสงกรานต์ วันสงกรานต์นี้มีความสำคัญที่สุดในรอบปี เพราะเป็นวันที่ทุกคนจะเดินทางกลับบ้านเกิด เพื่อไปคารวะญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย คือ วันที่ 13 – 15 เมษายนของทุก ๆ ปี (เสรี ชาหลา, และคณะ. 2545) ในช่วงประเพณีสงกรานต์จะมีการทำข้าวแช่ ซึ่งเป็นเมนูหอมเย็นชื่นใจประจำหน้าร้อน เป็นตำรับอาหารพื้นบ้านของชาวมอญ โดยชาวมอญจะเรียกว่า “เป็งด้าดจ” ซึ่ง “เป็ง” แปลว่า “ข้าว” และ “ด้าดจ” แปลว่า “น้ำ” “เป็งด้าดจ” จึงมีความหมายว่า “ข้าวน้ำ” ที่นิยมทำขึ้นเพื่อถวายเทพในเทศกาลตรุษสงกรานต์ โดยทำถวายแด่พระสงฆ์ และนำไปให้ผู้เฒ่าผู้แก่ที่เคารพนับถือ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ความอร่อยของข้าวแช่ นอกจากจะเป็นข้าวสวยขาวหุงสุกแช่น้ำลอยดอกไม้มหอมแสนชื่นใจแล้ว เครื่องเคียงก็เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยทำให้น้ำร้อนในเดือนเมษายนผ่อนคลายหายเป็นปลิดทิ้งได้ดีทีเดียว เครื่องเคียงที่จะช่วยเพิ่มรสชาติความอร่อยให้กับข้าวแช่ ได้แก่ ลูกกะปิ หอมแดงยัดไส้ พริกหยวกสอดไส้ หมูฝอยหรือเนื้อฝอย ไชโป้วผัดไข่หรือไชโป้วผัดหวาน และผักสด กินคู่เคียงข้าวแช่คลายร้อนเข้ากันอย่างลงตัว ส่วนวิธีการรับประทานข้าวแช่นั้นไม่ควรตักเครื่องเคียงมาใส่ลงในถ้วยข้าว เพราะจะทำให้ความคาวของเนื้อปลาและเครื่องปรุงต่าง ๆ ปะปนอยู่ในถ้วย ทำให้น้ำลอยดอกไม้มักลิ้นคาวไม่หอมชื่นใจ ควรรับประทานเครื่องเคียงก่อน แล้วค่อยตักข้าว แล้วชดน้ำลอยดอกมะลิตามจะได้รสชาติอร่อย หอมชื่นใจ คลายร้อน (OpenRice TH Editor. 2559) ซึ่งสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ดังนี้

1. ข้าวแช่

ตาราง 4 ตารางแสดงวิเคราะห์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ข้าวแช่ (กลุ่มชาติพันธุ์มอญ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
S = Science	1. สารอาหาร อุณหภูมิในการเก็บรักษาอาหาร ข้าวแช่มีองค์ประกอบในการรับประทานหลายอย่าง มีสารอาหารดังนี้ 1) คาร์โบไฮเดรต จากข้าว 2) โปรตีนจากไข่ เนื้อหมู และปลา 3) ไขมัน จากเนื้อหมูและน้ำมันจากการผัดเครื่องเคียง 4) วิตามิน จาก หอมแดง มะม่วง 5) เกลือแร่ จากกะปิและเกลือในเครื่องเคียง	กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การใช้สารสัมพันธ์ข้าวสาร ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เมล็ดข้าวมีผงฝุ่นเกาะ ขั้นที่ 2 การตั้งสมมติฐาน การใช้สารสัมพันธ์สามารถล้างทำความสะอาดเมล็ดข้าวได้ เหมือนกับที่ใช้แกว่งในน้ำขุ่นให้ตกตะกอน

ตาราง 4 (ต่อ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
T = Technology E = Engineering M = Mathematics C = Culture	2. การถ่ายโอนความร้อน 1) การนำความร้อน กระแสที่ใช้ผัดเป็นโลหะสามารถนำความร้อนจากเปลวไฟมายังกระทะ 2) การพาความร้อน เกิดขึ้นเมื่อมีการผัดเครื่องเคียงโดยใช้น้ำมันเป็นตัวกลางพาความร้อนทำให้อาหารสุก 3) การแผ่รังสีความร้อน เกิดขึ้นจากไอร้อนของเปลวไฟที่แผ่ไปยังกระทะ เมื่อใช้มีดจะรู้สึกร้อน 3. การตกตะกอนสารแขวนลอย จากการใช้สารส้มขัดข้าวสารก่อนนำมาหุง สารส้มเป็นสารเคมีในรูปแบบของเกลือเชิงซ้อนที่มีอะลูมิเนียมเป็นองค์ประกอบหลักมีสูตรเคมีคือ $Al_2(SO_4)_3$ เมื่อละลายน้ำจะแตกตัวให้ SO_4^{2-} ไปทำให้สารแขวนลอย (ตะกอนฝุ่นที่มาจากเมล็ดข้าว) จับตัวกันเป็นก้อนแล้วตกตะกอน	ขั้นที่ 3 ทดลองและรวบรวมข้อมูล ทำการทดลองเปรียบเทียบระหว่างข้าวสารที่ล้างด้วยน้ำเปล่า กับข้าวสารที่ล้างด้วยน้ำเปล่าผสมสารส้ม นำสารส้มมาล้างข้าวสารก่อนนำไปหุง ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล สังเกตสีของข้าวสารที่ได้จากการล้างด้วยสารส้มและข้าวสาร สังเกตน้ำล้างข้าวสาร จับเวลาในการตกตะกอนของฝุ่นผง และนำไปชั่งน้ำหนักตะกอนที่ได้ ขั้นที่ 5 การสรุปผล สรุปผลการแก้ปัญหาหรือสร้างชิ้นงานข้าวแช่
	การพัฒนาปรับปรุงวิธีการพัฒนาอาหารคลายร้อนของคนโบราณ	กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
	ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดสำหรับข้าวแช่	การออกแบบข้าวแช่ในรูปแบบ “ซูชิข้าวแช่”
	อัตราส่วนของวัตถุดิบในการทำข้าวแช่	ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification)
	วัฒนธรรมการรับประทานข้าวแช่ของชาวมอญ	ข้าวแช่เป็นอาหารคลายร้อน จำเป็นจะต้องทำให้ข้าวแช่มีความเย็นกว่าอุณหภูมิปกติเป็นระยะเวลานาน และการรับประทานส่วนใหญ่จะต้องรับประทานที่ร้านหรือในสถานที่ที่จัดงานประเพณี ไม่สามารถนำกลับไปรับประทานที่บ้านได้ อีกทั้งในปัจจุบันยังหาซื้อได้ยากมาก ดังนั้นเพื่อให้ชาวไทยดั้งเดิมไม่สูญหายไปตามกาลเวลาควรมีการออกแบบข้าวแช่ให้สามารถรับประทานง่าย ขายได้ง่าย มีความทันสมัยโดยประยุกต์ให้เข้ากับปัจจุบันแต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของอาหารดั้งเดิม ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเมนูอาหารทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานของการปรับรูปแบบข้าวแช่ให้มีความทันสมัยมากขึ้น สามารถทำเพื่อจำหน่ายได้ทั่วไป ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) ออกแบบสูตรและรูปแบบข้าวแช่โดยปรับให้รับประทานง่ายอยู่ในรูปแบบที่ทันสมัย ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development)

ตาราง 4 (ต่อ)

การบูรณาการศาสตร์ ต่าง ๆ	การวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการ	
	องค์ความรู้	กระบวนการ
		ทำซ้ำซ้ำตามสูตรและรูปแบบที่ออกแบบไว้ ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข วิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ประเมินซ้ำซ้ำแบบใหม่โดยทีมแล้วให้ คะแนนโดยตัวแทนชุมชนชาวมอญ บุคคลทั่วไป อาจารย์ และนักศึกษา ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา หรือชิ้นงาน (Presentation) นำเสนอเมนูซ้ำซ้ำรูปแบบใหม่และเตรียม พัฒนาเพื่อวางจำหน่ายต่อไป

บทสรุป

จากการศึกษาองค์ความรู้ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครสวรรค์ที่สอดคล้องกับแนวคิดสะเต็มศึกษาซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปจากเดิมจากการนั่งฟังครูสอนในห้องเรียนเป็นการที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนเริ่มคิด ทำ และประเมินตนเองได้ ทำให้เกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง ไม่ติดกรอบความคิดเดิม ๆ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาที่เผชิญจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ผ่านกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม การนำสะเต็มศึกษามาเป็นหลักในการเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นนับได้ว่าเป็นการช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์และนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากรากฐานของคนสมัยโบราณนั้นได้ผ่านการคิด วิเคราะห์ ลองผิดลองถูก จนกระทั่งประสบความสำเร็จ เป็นความรู้แบบองค์รวมแบบสหวิทยาการแต่คนรุ่นใหม่มักสามารถนำมาเรียนรู้ได้โดยผ่านสะเต็มศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งของใกล้ตัวโดยวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการแต่ละศาสตร์จากภูมิปัญญา เช่น ครกกระเดื่องในรายวิชาวิทยาศาสตร์ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องเครื่องกลอย่างง่าย คาน รายวิชาคณิตศาสตร์ต้องมีการคำนวณระยะความยาว มีการใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่าเทคโนโลยีชาวบ้านในการทุนแรง แก้ปัญหาในการดำข้าวแบบเดิมก่อนหน้านั้นด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่แฝงอยู่ เป็นต้น ภูมิปัญญาจึงเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ที่สำคัญในสะเต็มศึกษา จะส่งผลให้ผู้เรียนสนใจวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ จากสิ่งที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้จะมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ แก้ววงศ์. (2560). ประวัติความเป็นมาของไทยทรงดำ. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2564, จาก http://www.obtwangchan.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=90:2560&catid=3:newsflash&Itemid=63.
- พรทิพย์ ศิริภักทราชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารนักบริหาร, 33(2): 49-56.
- มนสิข ลิทธิสมบุญ. (2563). การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (ม.ป.ป.). กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563, จาก http://www.stemedthailand.org/?page_id=23.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (ม.ป.ป.). **สะเต็มศึกษาและการออกแบบเชิงวิศวกรรม**. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.stemedthailand.org/?knowstem>.
- สุชาติ แสงทอง. (2559). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ในนครสวรรค์**. นครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุทธิดา จำรัส. (2560). นิยามของสะเต็มและลักษณะสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.**, 10(2): 13-34.
- สุทธิดา การมี. (2560). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 1. **นิตยสาร สสวท.**, 46(209): 23-27.
- สุพรรณิ ชาญประเสริฐ. (2557). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. **นิตยสาร สสวท.**, 42(186): 3-5.
- เสรี ชาหลา, และคณะ. (2545). **รายงานการวิจัย เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์: วัฒนธรรม ประเพณี จังหวัดนครสวรรค์**. นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- อมรรัตน์ เตชะนอก, และคณะ. (2563). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. **วารสารมหาจุฬานาครทรรณ**, 7(9): 1-15.
- OpenRice TH Editor. (2559). **ประวัติข้าวแช่และวิถีกินข้าวแช่ที่ถูกต้อง**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563, จาก <https://th.openrice.com/th/bangkok/article>.

ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ที่จัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI)

ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS)

Achievement of Critical Reading for Mathayomsuksa 5 Students of
Prasarnmit Demonstration School (Secondary) Using Concept-Oriented
Reading Instruction and SQP2RS Strategy

เอกพงษ์ ใจสมหวัง¹, มีชัย เอี่ยมจินดา²

Ekkapong Jaisomwang¹, Meechai Eiamjinda²

Corresponding Author E-mail: auswukk.hmth@gmail.com

Received: 2022-10-29; Revised: 2023-01-10; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS) และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนจำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า

ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนหลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS) สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS) โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ, การอ่านแบบเน้นมโนทัศน์, กลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส

¹ นักศึกษาด้านการสอนภาษาไทย, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Student in Master of Education Degree, Thai Language Teaching, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

² Advisor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare Mathayomsuksa 5 students' Prasarnmit Demonstration School (Secondary) critical reading achievement of online texts before and after using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy and 2) study students' opinions towards learning management using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy. The sample used in this research were 35 students. The research instruments were 1) lesson plans with an Index of Item-Objective Congruence of 1.00. 2) a critical reading achievement test with an Index of Item-Objective Congruence of 0.67 – 1.00, and 3) a questionnaire on the students' opinions on learning management using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy with an Index of Item-Objective Congruence of 1.00. The data were analyzed in terms of mean, standard deviation, and t-test for dependent samples. The results of this research were as follows:

The achievement of students after using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy was significantly higher than before using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy at the .05 level. The opinions of students on learning management using Concept-Oriented Reading Instruction and SQP2RS Strategy were on “the most” level.

Keywords: Critical Reading, Concept-Oriented Reading Instruction, SQP2RS Strategy

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ใช้สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2564 (THAILAND INTERNET USER BEHAVIOR 2021) ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2562) พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจได้ตอบข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ต เฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 36 นาที และยังพบว่ากลุ่ม Gen Z (ผู้ที่เกิดในปี ค.ศ. 1997-2009) มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยใช้เวลาไปกับการเรียนออนไลน์มากที่สุด คือ 5 ชั่วโมง 23 นาที นอกจากนี้ ผลสำรวจดังกล่าวยังแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ใช้เน็ตที่ใช้เวลาไปกับการกิจกรรมออนไลน์ โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารออนไลน์ ดูรายการโทรทัศน์/ดูคลิป/ดูหนัง/ฟังเพลงออนไลน์ ค้นหาข้อมูลอ่านโพสต์ข่าว/บทความ/หนังสือออนไลน์ และซื้อสินค้า/บริการออนไลน์ ตามลำดับ

จากข้อมูลการใช้ออนไลน์ข้างต้นทำให้เห็นว่า “สื่อออนไลน์” มีบทบาทต่อพฤติกรรมการใช้เน็ตของผู้คนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ภายในเวลาที่รวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย ตลอดจนการรับ-ส่งต่อข้อมูลข่าวสารต่อไปในวงสังคมต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่และส่งต่อนั้นอาจมีทั้งข้อมูลที่เป็นจริงและไม่จริง และอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือความวุ่นวายตามมาได้ ดังนั้น เมื่อผู้รับสารหรือผู้อ่านเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่ายมากขึ้น ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีทักษะการอ่านเพื่อวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริง และประเมินคุณค่าจากข้อมูลข่าวสารที่อ่าน ทักษะการอ่านจึงเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านเลือกรับข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเรียนรู้รับทราบการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างเท่าทัน ดังที่ มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548: 19) กล่าวว่า การอ่านเป็น “พาหนะ” ที่สำคัญที่สุดที่จะนำพาผู้อ่านไปท่องโลกแห่งความรู้ เนื่องจากสะดวก ประหยัดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด ย่อมมีโอกาสอันเท่าเทียมที่จะใช้พาหนะการอ่านพาเราไปแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ การอ่านยังเป็นที่สำคัญและจำเป็นในแง่ของการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาความคิดและสติปัญญาของผู้เรียน โดยการค้นหาจุดมุ่งหมาย เจตนา แยกแยะข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น ตีความ วิเคราะห์ ประเมินคุณค่าของเนื้อหาบทอ่าน และประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งกระบวนการอ่านดังกล่าวเรียกว่า “กระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Cooper and Others (1988: 81) ที่กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการกำหนดให้ผู้อ่านประเมินตัดสินเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านขึ้นอยู่กับการพิจารณาและความรู้ของผู้อ่าน ซึ่งเป็นทักษะการอ่านขั้นสูง โดยผู้อ่านจะต้องใช้สติปัญญาในการใคร่ครวญสิ่งที่อ่านอย่างพินิจพิจารณาเพื่อตัดสินประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยไว้ในสาระที่ 1 การอ่าน กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยสรุปได้ว่า นักเรียนสามารถตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล สามารถคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับเรื่องที่อ่านและเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 37-54)

แม้ว่ากระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะมีความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ผู้วิจัยยังพบข้อมูลปัญหาการอ่านของนักเรียนที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สรุปได้ว่า ปัญหาการอ่านของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มี 4 ประการ ดังนี้ ประการแรก นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน เห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องน่าเบื่อและเห็นว่าในกิจกรรมการอ่านบางครั้งเป็นการบังคับให้อ่าน ประการที่สอง นักเรียนขาดสมาธิในการอ่าน เพราะมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การติดเกมในโทรศัพท์มือถือ และประการที่สาม เนื้อหาบทอ่านไม่มีความน่าสนใจและไม่ดึงดูดใจผู้เรียน เนื้อหาบทอ่านมีเนื้อหาที่ผู้เรียนยังไม่ได้เรียนหรือไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ซึ่งเนื้อหาอาจมีขนาดยาวมีความสลับซับซ้อนหรือเนื้อหานั้นอาจต้องใช้องค์ความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป จึงส่งผลให้นักเรียนทำความเข้าใจได้ยากและไม่อยากอ่านในที่สุด และประการสุดท้าย เป็นผลที่สืบเนื่องมาจากสาเหตุก่อนหน้า ทำให้นักเรียนขาดทักษะการอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ ไม่สามารถตัดสินใจประเมินค่าของเนื้อหาบทอ่านได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

จากปัญหาดังกล่าวสรุปได้ว่า นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยเร่งด่วน เนื่องจากเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการใช้ชีวิตท่ามกลางการใช้สื่อออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และใช้ในการพัฒนาต่อยอดความรู้ โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมที่อ่านเพื่อตั้งคำถาม ตรวจสอบค้นหานำมาวิเคราะห์ให้เกิดคำตอบ และนำไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนเกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ได้คำตอบที่กว้างและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านพบว่า มีเทคนิคหรือกลวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านของผู้เรียนหลากหลายวิธี ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกวิธีแก้ปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มา 2 วิธี คือ 1) การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และ 2) กลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) เนื่องจากวิธีการสอนอ่านทั้งสองรูปแบบล้วนมีจุดเด่นที่น่าสนใจ อาทิ วิธีการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ความคิด (Cognitive Strategies) ในระหว่างกิจกรรมการอ่าน และเสริมสร้างแรงจูงใจในการอ่านของผู้เรียน ส่วนกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) จะส่งเสริมทักษะการอ่านให้มีความเชี่ยวชาญและมีการคิดที่มีประสิทธิภาพ สามารถตั้งคำถาม หาคำตอบ และตรวจสอบ และสรุปความใจในเรื่องที่อ่าน แสดงความรู้สึกความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ โดยศึกษาจากแนวคิดของ Anderdon and Guthrie (1996) ซึ่งกล่าวถึงประโยชน์ของการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) สรุปได้ว่า การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการอ่านมากยิ่งขึ้น และพัฒนาการที่เกิดจากแรงจูงใจระยะยาวจะเชื่อมโยงกับทักษะการคิดที่สูงขึ้น และจะช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างมีหลักการและนำเสนอเชื่อถือ และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ของ Echevarria, Vogt & Short. (2008: 71-73; 2010: 100) ซึ่งเป็นกลวิธีที่กำหนดขั้นตอนการอ่านอย่างละเอียด ดำเนินตามลำดับอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการอ่านและสามารถอ่านเนื้อหาได้รวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพจากการอ่าน สามารถสรุปขั้นตอนการสอนอ่านได้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 สสำรวจเนื้อเรื่อง (survey) คือ การให้ผู้เรียนอ่านสำรวจเนื้อหาบทอ่านอย่างคร่าว ๆ ในระยะเวลา 1-3 นาที ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (question) ให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามที่ต้องการรู้จากบทอ่านที่อ่านให้ครอบคลุมเนื้อหา ขั้นที่ 3 คาดคะเนคำตอบ (predict) ให้นักเรียนช่วยกันคาดคะเนคำตอบจากคำถามที่ตนเองได้ตั้งไว้ ขั้นที่ 4 อ่านเนื้อเรื่อง (read) ให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างละเอียด ขั้นที่ 5 การตอบสนอง (respond) ให้นักเรียนตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 2 ทุกข้อโดยเปรียบเทียบคำตอบจากการคาดคะเนในขั้นที่ 3 เพื่อสรุปคำตอบที่ครอบคลุมเนื้อเรื่อง และขั้นสุดท้าย คือ ขั้นสรุป (summarize) ให้นักเรียนสรุปความเข้าใจจากเนื้อเรื่องที่อ่านด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วครูกับนักเรียนร่วมกันพิจารณาความถูกต้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์

(CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ผลวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ในปัจจุบันที่ต้องอาศัยสื่อออนไลน์ช่องทางในการจัดการเรียนรู้และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS)
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS)

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์หลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI)

การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (Concept-Oriented Reading Instruction: CORI) ได้รับการพัฒนาขึ้นในปี 1993 โดยคณะของ John T. Guthrie (Ph.D.) ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย Maryland ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวคิดสำคัญในการพัฒนา คือ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดในการอ่านเพื่อความเข้าใจผ่านการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนใน 2 ด้านได้แก่

- 1) ส่งเสริมกลวิธีด้านความรู้ความคิด (Cognitive Strategies) ในระหว่างกิจกรรมการอ่าน
- 2) เสริมสร้างแรงจูงใจในการอ่านของผู้เรียน

โดยมีแนวคิดว่าการสร้างความคิดรวบยอดของผู้เรียนจากเนื้อหาการอ่านจะต้องอาศัยกลวิธีการอ่านขั้นสูงซึ่งสิ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านสร้างความคิดรวบยอดจากการอ่านได้ คือ ความสนใจและแรงจูงใจในการอ่าน ซึ่งมาจากการเลือกเนื้อหาที่มีความสำคัญและมีประเด็นอันน่าสนใจสำหรับผู้เรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นแรงจูงใจในการอ่านอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กัทรี และแมกแคนน์ (Guthrie, & McCann. 1977: 140, อ้างอิงจาก สุธีรัตน์ อักษรกาญจน์. 2553: 17) กล่าวว่า การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานแบบร่วมมือและความสามารถในการเรียนรู้ สุธีรัตน์ อักษรกาญจน์ (2553: 18-19) กล่าวถึง การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) สรุปได้ว่า การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ได้รับแนวคิดมาจากการเรียนการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาเป็นหลัก (Content-based Instruction) ซึ่งเน้นการประสานเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การสอนภาษาและเน้นบทอ่าน เพราะมีแนวคิดว่าการนำบทอ่านที่ผู้เรียนสนใจมีความรู้ หรือมีประสบการณ์ร่วมกับเนื้อหาในบทอ่านนั้น จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทอ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ ยังมุ่งเน้นสาระหัวข้อมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องในมุมกว้างแบบบูรณาการ ซึ่งยักรุ่นที่มีอุปนิสัยขี้สงสัยช่างวิเคราะห์ วิจัย จะสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งนับเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการอ่านและเพิ่มระดับความสนใจในการอ่าน

โอนมา โรจนพงษ์ (2554: 32-35) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการได้แก่

1. เนื้อหาที่ให้ความรู้เชิงมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือสัมพันธ์กัน ระหว่างองค์ประกอบพื้นฐานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างใหญ่ที่ทำให้เกิดการทำหน้าที่ร่วมกันแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดประเภท จัดหมวดหมู่ 2) ความรู้เกี่ยวกับหลักการและการสรุปอ้างอิง 3) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี แบบจำลอง และโครงสร้างขององค์กร

2. การส่งเสริมแรงจูงใจในการอ่าน คือ การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกผูกพันกับการอ่าน ซึ่งจะต้องอาศัยแรงจูงใจภายใน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ความอยากรู้อยากเห็นจากบทอ่าน หัวข้อ เนื้อหา 2) ความเกี่ยวข้องในเนื้อหากับผู้เรียน เช่นความสนใจ หรือเหมาะสมกับวิชาชีพ 3) ความท้าทายในการลงมืออ่าน

3. การสอนกลวิธีในการอ่าน ซึ่งกลวิธีสำคัญในการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) คือ ทบทวนความรู้เดิม ตั้งคำถาม ค้นคว้าหาข้อมูล และสรุปความ

4. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น 2) เพื่อเล่าเรื่องหรือสรุปเนื้อหาที่อ่านเป็นการถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับฟัง และ 3) เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริง ได้อย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI)

สุธีรัตน์ อักษรกาญจน์ (2553: 19-20) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ไว้ดังนี้ การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) จะแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สังเกตและสำรวจตัวเอง (Observe and personalize) 2) ค้นคว้า (Search and retrieve) 3) ทำความเข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหา (Comprehend and integrate) 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Communicating and others)

ขั้นที่ 1 สังเกตและสำรวจตัวเอง (Observe and personalize) ผู้เรียนสำรวจบทอ่านเพื่อนำมาตั้งเป้าหมายในการอ่านและสำรวจความรู้เดิมของตนเองเพื่อเชื่อมโยงมาทำความเข้าใจบทอ่าน

ขั้นที่ 2 ค้นคว้า (Search and retrieve) ผู้เรียนสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาทำความเข้าใจบทอ่าน

ขั้นที่ 3 ทำความเข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหา (Comprehend and integrate) ผู้เรียนเรียนรู้กลวิธีการอ่าน เพื่อนำมาวิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่า เนื้อหาสาระของบทอ่าน

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Communicating and others) ผู้เรียนนำผลการอ่านมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นและครูเพื่อร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญของบทอ่าน

อนิมา โรจนพานิช (2554: 35) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ไว้ดังนี้ การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) จะแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1) สังเกตและสำรวจความตั้งใจของตน 2) สืบค้นและเรียกคืน 3) ทำความเข้าใจและบูรณาการ 4) สื่อสารกับผู้อื่น

ระยะที่ 1 สังเกตและสำรวจความตั้งใจของตน (Observe and personalize) เป็นขั้นตอนที่สร้างแรงจูงใจในการอ่าน โดยการจัดสถานการณ์ที่เป็นจริงมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติ หรือใช้ประสบการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้มีการทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิมก่อนการอ่าน

ระยะที่ 2 สืบค้นและเรียกคืน (Search and retrieve) ในระยะนี้เป็นผลจากการกระตุ้นความสนใจในระยะที่ 1 ดังนั้น จำเป็นจะต้องชี้แนะวิธีสืบค้นและเรียกคืนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนใจจากแหล่งความรู้อื่น ๆ กลวิธีการอ่านเนื้อหาประเภทข้อมูลข้อเท็จจริง (expository text) กลวิธีการอ่านแบบกวาดสายตา (scan) และกลวิธีการอ่านจับใจความ (Skim) ให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

ระยะที่ 3 ทำความเข้าใจและบูรณาการ (Comprehend and integrate) เป็นขั้นของการอ่านเนื้อหาบทอ่าน การจัดกิจกรรมในระยะนี้จะใช้ผู้สอนหรือเพื่อนเป็นต้นแบบการอ่าน (modelling) และการจัดรูปแบบการอ่านแบบสนทนากลุ่ม (Group discussion) จะช่วยสร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น ผู้สอนต้องแนะนำกลวิธีการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาประเด็นสำคัญจากการอ่าน จำแนกรายละเอียดที่ควรใส่ใจ การสรุปความ และการประเมินโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (small group discussion) จะช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลได้มากกว่าการอ่านคนเดียว

ระยะที่ 4 สื่อสารกับผู้อื่น (Communicating and others) เมื่อผู้เรียนมีมโนทัศน์ในเนื้อหาที่อ่านแล้ว ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสื่อสารมโนทัศน์หรือความเข้าใจนั้นผ่านกิจกรรมเช่น การอภิปราย การโต้เถียง หรือการเขียนข้อความ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงผลงาน (project work) จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่รู้จากการอ่านได้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีเอสคิวพีทวาร์เอส (SQP2RS)

กลวิธีเอสคิวพีทวาร์เอส (SQP2RS) ได้รับการพัฒนาจาก Jana Echevarria & Marry Ellen ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านให้มีความเชี่ยวชาญและมีการคิดที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้อ่านสามารถสร้างคำถามและค้นหาคำตอบ ตลอดจนตรวจสอบและสรุปความเข้าใจในสิ่งที่อ่านด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจจากบทอ่านที่อ่านแล้วนำมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองเพื่อพยากรณ์คำตอบและตอบคำถามนอกจากนี้ ยังส่งเสริมความสัมพันธ์ในชั้นเรียนโดยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกรู้สึกคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ในวรรณกรรมได้อย่างอิสระในทุกขั้นตอน (สกุรัตน์ เจริญอินทร์พรหม. 2561: 36)

การจัดกิจกรรมการอ่านด้วยกลวิธีเอสคิวพีทวาร์เอส (SQP2RS)

อีเชวารเรีย, วอร์ต, และ ชอร์ต (Echevarria, Vogt, & Short. 2008: 71-73; 2010: 100, อ้างอิงจาก ชนัญพร ฌรังก์ทิพย์. 2556: 12) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการอ่านด้วยกลวิธีเอสคิวพีทวาร์เอส (SQP2RS) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1: สำรวจบทอ่าน (survey)

- 1.1 ผู้สอนมอบหมายเนื้อหาบทอ่านให้ผู้เรียนทุกคน
- 1.2 ผู้เรียนอ่านสำรวจเนื้อเรื่อง แบบผ่าน ๆ โดยให้สังเกตชื่อเรื่อง คำสำคัญคำที่มีการเน้นคำ หรือรูปภาพประกอบภายใน 1-3 นาที
- 1.3 ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่นักเรียนสำรวจพบในบทอ่านกับความรู้และประสบการณ์ของตนเอง เพื่อกำหนดเป้าหมายในการศึกษาเนื้อเรื่องเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2: สร้างคำถาม (question)

- 2.1 ผู้เรียนเรียนจับคู่หรือแบ่งกลุ่มแล้วร่วมกันตั้งคำถามประมาณ 2-3 คำถามที่ผู้เรียนเรียนคาดว่าจะหาคำตอบได้จากเนื้อหาบทอ่านที่ได้อ่านสำรวจ
- 2.2 ผู้เรียนแต่ละคู่หรือกลุ่มนำเสนอคำถามบนกระดาน
- 2.3 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันทำสัญลักษณ์หลังคำถามที่ซ้ำกัน
- 2.4 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันพัฒนาคำถามใหม่แทนคำถามเดิมที่ซ้ำกัน
- 2.5 ผู้เรียนแต่ละคู่หรือกลุ่มบันทึกคำถามลงสมุด

ขั้นที่ 3: คาดคะเนคำตอบ (predict)

- 3.1 ผู้เรียนแต่ละคู่หรือกลุ่มร่วมกันพยากรณ์คำตอบของคำถามทุกข้อที่สร้างไว้ในขั้นที่ 2 โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนทรรศนะหรือประสบการณ์เพื่อสนับสนุนคำตอบ
- 3.2 ผู้เรียนแต่ละคู่หรือกลุ่มบันทึกคำตอบที่ได้จากการพยากรณ์ทั้งหมดลงในใบงาน

ขั้นที่ 4: อ่านเนื้อหาบทอ่าน (read)

- 4.1 ผู้เรียนอ่านเนื้อหาบทอ่านอย่างละเอียด ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นอ่านรายบุคคล จับคู่อ่าน หรือแบ่งกลุ่มอ่านตามความสนใจ โดยผู้สอนกำหนดเวลาอ่านให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 4.2 และผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนขีดเส้นใต้ข้อความในเรื่องที่อ่านหรือจดบันทึกข้อความที่ผู้เรียนคิดว่าเป็นคำตอบหรือสามารถสนับสนุนคำถามทุกข้อที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 2

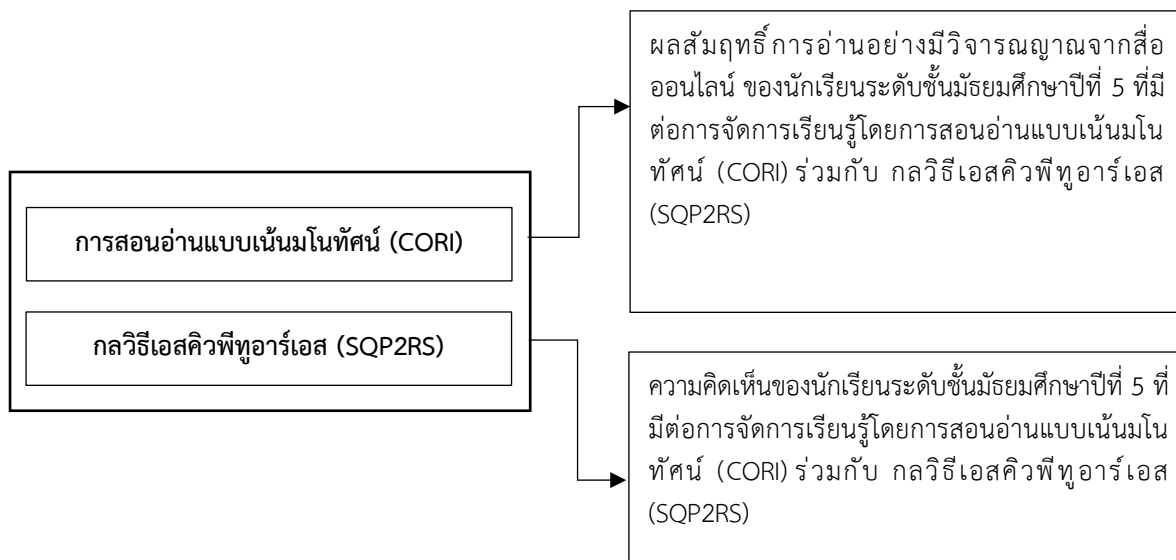
ขั้นที่ 5: ตอบสนอง (respond)

- 5.1 ผู้เรียนนำเสนอคำตอบของคำถามทุกข้อ
- 5.2 ผู้เรียนร่วมกันเปรียบเทียบคำตอบในขั้นนี้กับคำตอบที่คาดคะเนไว้ในขั้นที่ 3
- 5.3 ผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย เพื่อสรุปคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดของคำถามทุกข้อในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 6: สรุป (summarize)

- 6.1 ผู้เรียนสรุปความรู้ความเข้าใจเรื่องที่อ่านด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 6.2 ผู้เรียนนำเสนอผลงานการสรุปความรู้ แล้วผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันพิจารณาความถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 ห้องเรียน มีนักเรียน 995 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้อง E-AI จำนวน 35 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ที่จัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอส (SQP2RS) จำนวน 5 แผน โดยเริ่มสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เมื่อนำผลการพิจารณาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของตัวเลือกที่ใช้แล้วนำผลการประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้เลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เมื่อนำผลการพิจารณาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67

– 1.00 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ แล้วนำผลการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์มาตรวจ นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) โดยมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง ระหว่าง 0.30-0.67 และอำนาจจำแนก (r) โดยมีค่าอำนาจระหว่าง 0.27-0.53 เลือกแบบทดสอบที่ผ่านการหาคุณภาพ จำนวน 40 ข้อ มาเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน แต่สลับข้อและตัวเลือก แล้วจึงนำแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือ การตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder – Richardson (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 182) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แล้วจึงนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) โดยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ประกอบด้วยความคิดเห็นของนักเรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 15 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสอบถามความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านวัดผลประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังนี้

1. ขึ้นก่อนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยได้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยใช้เวลา 40 นาที

2. ขึ้นทดลอง ดำเนินการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 คาบ รวม 10 คาบ ไม่นับเวลาทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

3. ขึ้นหลังการทดลอง ภายหลังเสร็จการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) ทดสอบกับ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับก่อนการจัดการเรียนรู้แต่สลับข้อและตัวเลือก แล้วให้นักเรียน ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ตรวจผลการทดสอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ โดยโดยใช้การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์โดยใช้การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS)

1.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder – Richardson

2. สถิติที่ใช้ในการสมมติฐาน ดังนี้

เปรียบเทียบคะแนนวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) และกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ก่อนการจัด การเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์เลือกใช้สถิติสุดท้ายโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ($t - test dependent$)

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS)

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	35	40	17.83	3.76	13.45	.00
หลังเรียน	35	40	26.66	4.86		

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ($\bar{X} = 26.66$, S.D. = 4.86) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 17.83$, S.D. = 3.76) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบรรยากาศ			
1. นักเรียนรู้สึกมีความสุขในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน	4.80	0.53	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนรู้ทำหายุความสามารถของนักเรียน	4.89	0.32	มากที่สุด
3. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	4.94	0.24	มากที่สุด
รวม	4.88	0.36	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้			
4. กิจกรรมมีความน่าสนใจ มีเนื้อหาที่หลากหลาย	4.71	0.62	มากที่สุด
5. กิจกรรมไม่ยากจนเกินไป นักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้	4.69	0.68	มากที่สุด
6. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่อง ไม่สับสน	5.00	0.00	มากที่สุด
7. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ตั้งคำถามและค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้ด้วยตนเอง	4.80	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำเสนอความรู้	4.94	0.24	มากที่สุด
9. นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอ่านงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้	4.86	0.36	มากที่สุด
รวม	4.83	0.40	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
10. ช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้ดี	4.71	0.67	มากที่สุด
11. ช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่าน	4.57	0.74	มากที่สุด
12. ช่วยให้นักเรียนมีหลักการอ่านที่ถูกต้อง	4.77	0.60	มากที่สุด
13. ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการอ่านในระดับสูงได้	4.89	0.32	มากที่สุด
14. ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และตัดสินคุณค่าสารต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล	4.94	0.24	มากที่สุด
15. ช่วยให้นักเรียนรักการอ่านมากขึ้น	4.65	0.73	มากที่สุด
รวม	4.76	0.55	มากที่สุด
ภาพรวม	4.81	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นโน้ตส์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทอร์เอส (SQP2RS) โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านบรรยากาศ ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.36) ลำดับรองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.40) และด้านประโยชน์ที่ได้รับเห็นด้วยมากที่สุดตามลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.55) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านบรรยากาศ นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสองลำดับได้ดังนี้ กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) การจัดการเรียนรู้ทำหาคำความสามารถของนักเรียน ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.32) และ นักเรียนรู้สึกมีความสุขในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรกได้ดังนี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่อง ไม่สับสน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำเสนอความรู้ ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) และนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอ่านงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

และด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับได้ดังนี้ ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และตัดสินคุณค่าสารต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการอ่านในระดับสูงได้ ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.32) และ ช่วยให้นักเรียนมีหลักการอ่านที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การสอนอ่านแบบเน้นโน้ตส์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทอร์เอส (SQP2RS) ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการสอนอ่านแบบ IK2C คือ กระตุ้นความสนใจ (Interest) แสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) อ่านพิเคราะห์ (Critical Reading) และการประมวลความรู้ (Comprehensiveness) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ผู้เรียนจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เดิมด้านการอ่านที่มีเพื่อจับใจความ ตีความ

วิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตลอดจนตัดสินใจและประเมินค่าจากเนื้อหาสาระที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้ประโยชน์ ดังนั้น การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียน หลังจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอโนมา โรจนพงษ์ (2554: 152) ที่พบว่า ผลของการใช้กรอบการเรียนการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ที่พัฒนาขึ้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การอ่าน แรงจูงใจในการอ่านและกลวิธีการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพงษ์ กาละพงษ์ (2563: 64) ที่พบว่า นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบ SQP2RS มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน และในระบะติดตามผลสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบ SQP2RS มีความคงทนของความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งงานวิจัยของ ธนวิทย์ กวินธนเจริญ (2563: 84) ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านที่นักเรียนมีความเห็นมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ออกแบบให้ผู้เรียนได้มีความกล้าแสดงออกในสิ่งที่คิดหรือตัดสินใจในขั้นตอนของการอภิปราย ซึ่งผู้เรียนแต่ละกลุ่มอาจมีคำตอบแตกต่างกันไปแม้จะเป็นคำถามข้อเดียวกัน เมื่อคำตอบของแต่ละกลุ่มเกิดความแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมอง ทักษะคิด หลักการและเหตุผล บนพื้นฐานของข้อมูลที่เกิดจากการอ่านการวิเคราะห์ และเมื่อแต่ละกลุ่มได้แสดงออกมาแล้วก็ทำให้เกิดทักษะความกล้าแสดงออกในตัวของนักเรียน นอกจากนี้ ยังเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ ในเนื้อหาบทอ่านที่มีความแปลกใหม่ซึ่งในบางครั้งอาจต้องดึงความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจความรู้ใหม่ ดังที่ พรรณี ชูทัยเจนจิต (2545: 261-263) กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน คือ สภาพแวดล้อมที่ท้าทาย เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน จนส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศที่ท้าทาย สนุก ตื่นเต้น เพื่อสร้างความกระตือรือร้นก่อนการเรียน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่อาจมีความรู้สึกที่เบื่อหน่ายหรือมีรู้สึกในทางลบต่อการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการหาวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะเห็นได้จากกระบวนการวิจัยดังกล่าวที่พยายามสอดแทรกกิจกรรมในชั้นต่าง ๆ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีและเจตคติที่ดีต่อการเรียนจนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้

1.2 ผู้สอนควรให้ความสำคัญและความสนใจในขั้นตอนของกิจกรรมการอ่าน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่จะต้องให้ผู้เรียนทำตามลำดับขั้นตอนและขั้นตอนมีความละเอียดหลายขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการอ่านพินิจวิเคราะห์ที่จะต้องใส่คำตอบจากการคาดคะเน การอภิปรายในกลุ่ม และการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ผู้สอนจึงต้องคอยอธิบายและให้คำแนะนำ เน้นย้ำ วิธีการขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนที่จะลงมือปฏิบัติการอ่าน เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาระหว่างการทำกิจกรรมการอ่าน

1.3 การจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) มีกระบวนการหลายขั้นตอนต้องใช้เวลาในการสอนมากพอสมควร จึงควรเลือกใช้คาบคู่ในการทำกิจกรรมการสอนอ่าน

1.4 ผู้สอนควรส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสร้างคำถามที่มีความหลากหลายครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการประเมินตามแนวคิดพุทธิพิสัยแบบใหม่ของบลูม (Bloom's Revised Taxonomy) เพื่อให้นักเรียนมีความ

เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านมากยิ่งขึ้นและเกิดทักษะความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ตลอดจนผู้สอนต้องทำหน้าที่แนะนำ สนับสนุนหรือให้ข้อมูลกับกลุ่มผู้เรียนที่ไม่สามารถทำได้ตามจุดประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการตอบสนองต่อวรรณกรรมและวรรณคดี

2.2 ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอส (SQP2RS) นี้ ไปศึกษาวิจัยกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาในลักษณะที่ผู้เรียนจะต้องใช้วิจารณญาณในการอ่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนัญพร ธรรมศิริทิพย์. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมภาษาไทยโดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอสที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวิทย์ กวินธนเจริญ. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรณี ชูทัยเจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เสริมสิน พรหมเพรสซิสเต็ม.
- มณีนรัตน์ สุขโชติรัตน์. (2548). อ่านเป็น: เรียนเก่ง - สอนเก่ง. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คพับลิชเคชั่นส์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สกุลรัตน์ เจริญอินทร์พรหม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลวิธี SQP2RS ร่วมกับแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิริพงษ์ กาละพงษ์. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบ SQP2RS เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21(1): 60-76.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561 Thailand Internet User Profile 2018. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุธีรัตน์ อักษรกาญจน์. (2553). ผลของการเรียนการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โอนมา โรจนางษ์, พันตำรวจตรีหญิง. (2554). การเพิ่มผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนนายร้อยตำรวจโดยการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ในบทความวิจัย: การทดลองภาคสนาม. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, E., & Guthrie, J. T. (1996). Teaching with CORI: Talking the big jump. The National Reading Research Center.
- Cooper, J. D., & others. (1988). To What and How to Reading Instruction. Ohio: Merrill Publishing.
- Echevarria, J., & Vogt, M. (2008). 99 Ideas and activities for teaching English learners with the SIOP model. Boston: Allyn and Bacon.
- _____. (2010). Making content comprehensible for secondary English learner: The SIOP model. Boston: Allyn and Bacon.

บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

Situational Leadership Roles of School Administrators in Small Schools Under
Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1

หทัยทิพย์ สีขันตงสมิต¹, เยาวเรศ ภัคดีจิตร²

Hataitip Sikhuntagasamit¹, Yaowares Pakdeejit²

Corresponding Author E-mail: hatai_k22@hotmail.com

Received: 2022-11-05; Revised: 2023-02-06; Accepted: 2023-02-14

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 และ 2. ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 จำนวน 92 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ ด้วยเทคนิควิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 - 0.76 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 แบบคือ 1) ด้านผู้นำแบบสั่งการ พบว่า ผู้บริหารสามารถพัฒนาสมรรถภาพในการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) ด้านผู้นำแบบสนับสนุน พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในการปฏิบัติงาน 3) ด้านผู้นำแบบการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารควรมีการประชุมและปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ และ 4) ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารมีการเน้นในการจัดรูปแบบและจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

คำสำคัญ: บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Lecturer of Fundamentals of Education, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Lecturer of Social Studies, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aims to 1) study and analysis of the current situation, problem, prefix and reinforce the role of quality assurance and 2) find the guidelines for reinforcing the role of quality assurance of small-sized schools. The sample group was school administrators under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 were 92 peoples, the sample size was determined according to Craigie and Morgan's table and simple randomization. The research tool was a questionnaire. Which is a 5-level estimation scale, the discriminant power is between 0.39 - 0.76 and has a confidence value of 0.94. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results findings were as follows;

1) The present condition of the educational quality assurance of small schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 as a whole is at a high level. 2) The approach of quality assurance of small-sized schools for school academic affairs management under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1, the guidelines are 1) Situational leadership style Command leader It was found that managers were able to develop analytical abilities and choose methods that were appropriate for the situation. 2) Situational leadership style Support It was found that the executives should be given an opportunity to ask questions in order to clarify their operations. 3) Situational leadership style Participation It was found that executives should always have meetings and discussions with their subordinates. and 4) Situational leadership style Success-oriented It was found that the executives emphasized on formatting and formulating a concrete and concrete action plan.

Keywords: Situational Leadership Roles, Small-Sized Schools

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้มีผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ มนุษย์จำเป็นต้องป้องกันและปรับตัวเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิถีเดิม ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตในรูปแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่กับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ รัฐบาลทุกประเทศจึงรับฟังมุมมองและความคิดเห็นของบุคลากรทางการแพทย์และผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขเป็นสำคัญในการรับมือ และเตรียมมาตรการลดการแพร่ระบาดในกลุ่มประชาชนได้อย่างรัดกุมและเหมาะสม ซึ่งบางครั้งบางมาตรการอาจสร้างผลกระทบต่อสังคมในด้านอื่นๆ อาทิผลกระทบต่อระบบการศึกษาซึ่งอาจกลายเป็นหนึ่งในวิกฤติที่ร้ายแรงที่สุดต่อจากนี้ก็เป็นได้ (กระทรวงแรงงาน. 2564) การหยุดชะงักในครั้งนี้ทำให้เรามีเวลานั่นกลับมาพิจารณาหาโอกาสที่จะสร้างระบบการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพ การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาที่เน้นท่องจำอันล้าสมัย นับเป็นข้อจำกัดสำหรับการพัฒนาของนักเรียนไทยมายาวนานหลายทศวรรษ ภายใต้วิกฤติที่เรากำลังเผชิญเราสามารถเลือกที่จะใช้วิธีการแบบดั้งเดิม หรือนำวิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ โดยช่วยให้ครูทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนที่เน้นผลลัพธ์ขั้นสูง (High-impact Learning) เพื่อที่จะได้กลับมาถ่ายทอดสู่ผู้เรียนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไป (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. 2563) หลังจากนั้นควรมีรูปแบบไหน เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้หรือทำให้ความเหลื่อมล้ำแย่กว่าเดิม จริงหรือไม่ที่เราสามารถเปลี่ยนวิกฤติครั้งนี้ให้กลายเป็นโอกาสด้านการศึกษา จากความผิดปกติแบบใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม (New Abnormal) ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทำให้สถานศึกษาต้องอยู่ให้รอดต้องปรับตัวเพราะ วิกฤติโควิด - 19 เป็นบททดสอบของความจำเป็นครั้งใหญ่ในการบริหารจัดการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้ สอดคล้องกับความปกติใหม่ที่เกิดขึ้น (สุวิมล มธุรส. 2564)

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ทาวิธิการ แนวทาง ตลอดจนการบริหารจัดการ หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำด้วยแล้วจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารอย่างมีแบบแผนจะสามารถนำพาองค์กรหรือสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศทาง

วิชาการ และประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่ผู้บริหารและสถานศึกษาได้กำหนดหรือตั้งเป้าหมายเอาไว้ได้ บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารจะช่วยให้การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับวัยโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะวางรากฐานให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติในอนาคตให้มีความเจริญและมั่นคง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะการใช้ชีวิต กระบวนการต่างๆตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารจึงมีความสำคัญในการจะสร้างแนวคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างนโยบาย กระบวนการพัฒนาระบบการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพทางการศึกษาที่จะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่จะสามารถสร้างกระบวนการที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ จึงดูได้จากผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของ โรเบิร์ต เจ. เฮาส์ (Robert J. House, 1971) ได้กำหนดรูปแบบภาวะผู้นำไว้ 4 แบบ คือ 1) ผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) 2) ผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) 3) ผู้นำแบบร่วมงาน (Participative Leadership) และ 4) ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน (Achievement – Oriented Leadership)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารการศึกษาตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์/ผู้นำเชิงสถานการณ์

ธนะชัย เชาวพลงกรัง (2564) กล่าวว่า แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ หมายถึง พฤติกรรมการกระทำของผู้นำที่แสดงออกให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้ใต้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ 1) แบบภาวะผู้นำ บอกให้ทำ (Telling) หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้นำ ต้องสั่งงานให้ชัดเจนว่าจะให้ทำอะไร ทำเมื่อใด ทำที่ไหน และทำอย่างไรจะต้องเน้นงานมากกว่าความสัมพันธ์ สอนงานเฉพาะอย่างและนิเทศงานอย่างใกล้ชิด 2) แบบภาวะผู้นำ ขายความคิด (Selling) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำ ต้องอธิบายการตัดสินใจของตนเองให้ผู้ใต้บังคับบัญชาฟัง เปิดโอกาสให้ซักถามได้ ผู้นำอาจจะมีการแนะนำ หรือขยายความคิดให้ไปพิจารณาปฏิบัติ 3) แบบภาวะผู้นำมีส่วนร่วม (Participating) หมายถึง พฤติกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันจะต้องเน้นความสัมพันธ์สูง 4) แบบภาวะผู้นำ มอบหมายงาน (Delegating) หมายถึง พฤติกรรมที่มีการมอบหมายงานหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติกิจกรรมพฤติกรรมที่เน้นงาน และความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำเพราะผู้ใต้บังคับบัญชามีความรับผิดชอบอยู่แล้ว

บัญชา บุญบำรุง (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์อาจจะเรียกได้ว่าเป็นแบบของผู้นำที่สุดแบบหนึ่ง ผู้นำเชิงสถานการณ์สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย เช่น ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่รู้ในเนื้อหา งานที่ตนทำ แต่มีความต้องการที่จะทำให้ผู้บังคับบัญชาก็จะเป็นผู้บงการหรือคอยชี้แนะชี้แนะ หรือสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้

เกิดองค์ความรู้ อาจใช้แรงจูงใจเรื่องรางวัล ผลตอบแทนที่สูง หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนมาเป็นตัวเสริมอีกแรงหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยด้วย

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์

ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะและเชิงพฤติกรรมมุ่งหาแบบภาวะผู้นำที่ดีที่สุดที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกสถานการณ์ เพื่อให้ทฤษฎีที่สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไป แต่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งพบว่า ไม่มีแบบภาวะผู้นำที่ดีที่สุดที่สามารถนำไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์ นักวิชาการส่วนใหญ่จึงหันมาสนใจทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้นำ หรือผู้ตาม หรือสภาพแวดล้อม โดยมีการตั้งคำถามว่า คุณลักษณะใดหรือพฤติกรรมใดที่มีผลต่อการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลในสถานการณ์ที่กำหนด

ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership) เป็นทฤษฎีที่นำปัจจัยสิ่งแวดล้อมของผู้นำมาพิจารณาว่า มีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้บริหาร ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่อำนวยให้ ได้แก่

1. แนวคิดทฤษฎี 3 – D Management Style

Reddin (1970) กล่าวว่าแบบภาวะผู้นำต่าง ๆ อาจมีประสิทธิภาพหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งประสิทธิภาพจะหมายถึง การที่ผู้บริหารประสบความสำเร็จในผลงาน ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่มีอยู่ แบบภาวะผู้นำจะมีประสิทธิผลมากหรือน้อยไม่ได้ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหารที่มุ่งงานหรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งแบบภาวะผู้นำกับสถานการณ์ที่เข้ากันได้เหมาะสม เรียกว่า มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ เรียกว่า ไม่มีประสิทธิภาพ และยังแบ่งผู้นำออกเป็น 4 แบบ ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ลักษณะพื้นฐานภาวะผู้นำ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

1. Deserter คือ ผู้นำแบบละทิ้งหน้าที่และหนีกงาน Separated Bureaucrat คือ ทำงานแบบเครื่องจักรไม่มีความคิดสร้างสรรค์ให้งานเสร็จไปวัน ๆ

2. Autocrat คือ ผู้นำที่เอาแต่ผลของงานอย่างเดียว Dedicated Benevolent Autocrat คือ มีความเมตตา กรุณาผู้ร่วมงานมากขึ้น

3. Missionary คือ เห็นแก่สัมพันธภาพเสียละทำคนเดียวจึงได้คุณภาพงานต่ำ Related Developer คือ ต้องรู้จักพัฒนาผู้ตามให้มีความรับผิดชอบงานมากขึ้น

4. Compromiser คือ ผู้ประนีประนอมทุก ๆ เรื่อง Integrated Executive คือ ต้องมีผลงานดีเลิศและสัมพันธภาพที่ดีด้วย

Reddin (1970) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการระบุสถานการณ์มี 5 ประการ คือ เทคโนโลยี ปรัชญาองค์กร ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา และได้เสนอแนะว่าองค์ประกอบทางสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม ได้แก่ องค์ประกอบทางเทคโนโลยี องค์กร และคน ดังนั้นในการบริหารจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่จะใช้วิจารณ์พิจารณาพิจารณาว่าจะยึดองค์ประกอบตัวใดเป็นหลักในการใช้รูปแบบภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมาย (House's Path – Goal Leadership Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นของ Robert J. House (1971) ซึ่งมีกรอบแนวคิดอยู่ที่ว่า ผู้นำที่ดีจะต้องช่วยเหลือหรือชี้เส้นทาง (Path) ให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายของงาน และเป้าหมายส่วนตัว พฤติกรรมและบทบาทของผู้นำจะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน โดยการให้รางวัลที่ขึ้นอยู่กับผลสำเร็จของงาน อีกประการหนึ่งผู้นำจะต้องช่วยเหลือผู้ร่วมงาน โดยการชี้แนะให้บรรลุเป้าหมายและจัดอุปสรรคหรือปัญหาให้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไร อย่างไร จึงจะประสบความสำเร็จ และได้รับผลตอบแทนที่กำหนดไว้

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว Robert J. House (1971) ได้กำหนดรูปแบบภาวะผู้นำไว้ 4 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) ได้แก่ ผู้ที่กำหนดมาตรฐานตารางเวลาในการปฏิบัติงาน กฎระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างเคร่งครัดและแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทราบว่า คาดหวังผลงานอะไรจากพวกเขา พฤติกรรมผู้นำแบบนี้จะเป็นไปในลักษณะอำนาจนิยม

2. ผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) ได้แก่ ผู้นำที่เอาใจใส่ความเป็นอยู่ และความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นเพื่อนร่วมงานและดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จะทำให้บรรยากาศของการทำงานเป็นที่น่าพึงพอใจ

3. ผู้นำแบบร่วมงาน (Participative Leadership) ได้แก่ ผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำจะปรึกษาหารือขอคำแนะนำ ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานมาประกอบการตัดสินใจของผู้นำ

4. ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน (Achievement – oriented Leadership) ได้แก่ ผู้นำที่กำหนดเป้าหมายท้าทายและพยายามให้บรรลุผลสำเร็จ มีการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง สร้างความคาดหวังสูงต่อความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ

3. Theory Z Organization

William Ouchi (1981) เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์และความดีอยู่ในตัว ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการพัฒนางาน และมีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนล่าง (Decentralization) และพัฒนาถึงคุณภาพชีวิต ผู้นำเป็นเพียงผู้ที่คอยช่วยประสานงาน ร่วมคิดพัฒนาและใช้ทักษะในการอยู่ร่วมกัน

4. Life – Cycle Theories

Hersey, & Blanchard (1988) ได้เสนอทฤษฎีวงจรชีวิต โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎี Reddin และยึดหลักการเดียวกัน คือ แบบภาวะผู้นำอาจมีประสิทธิผลหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ องค์ประกอบของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ตามทฤษฎีของ Hersey, & Blanchard ประกอบด้วย

1. ปริมาณการออกคำสั่ง คำแนะนำต่างๆหรือพฤติกรรมด้านงาน
2. ปริมาณการสนับสนุนทางอารมณ์ สังคม หรือพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์
3. ความพร้อมของผู้ตามหรือกลุ่มผู้ตาม

Hersey, & Blanchard แบ่งภาวะผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบบอกทุกอย่าง (Telling) ผู้นำประเภทนี้จะให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและดูแลลูกน้องอย่างใกล้ชิด เหมาะสมกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับที่ 1 คือ (M1) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำ

2. ผู้นำแบบขายความคิด (Selling) ผู้นำประเภทนี้จะคอยชี้แนะบ้างว่าผู้ตามขาดความสามารถในการทำงาน แต่ถ้าผู้ตามได้รับการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมนั้นการให้รางวัลก็จะทำให้เกิดความเต็มใจที่จะรับผิดชอบและกระตือรือร้นที่จะทำงานมากขึ้น ผู้บริหารจะใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง และต้องคอยสั่งงานโดยตรง อธิบายให้ผู้ตามเข้าใจ จะทำให้ผู้ตามเข้าใจและตัดสินใจในการทำงานได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานอยู่ในระดับที่ 2 คือ (M2) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง

3. ผู้นำแบบเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participation) ผู้นำประเภทนี้จะคอยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการตัดสินใจ มีการซักถาม มีการติดต่อสื่อสาร 2 ทางหรือรับฟังเรื่องราว ปัญหาต่าง ๆ จากผู้ตาม คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผู้ตามปฏิบัติงานได้เต็มความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพ เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ 3 (M3) คือความพร้อมของผู้ตามอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถแต่ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน

4. ผู้นำแบบมอบหมายงานให้ทำ (Delegation) ผู้บริหารเพียงให้คำแนะนำและช่วยเหลือเล็กน้อย ๆ ผู้ตามคิดและตัดสินใจเองทุกอย่าง เพราะถือว่าผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานระดับสูงสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ 4 (M4) คือ ความพร้อมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีทั้งความสามารถและเต็มใจหรือมั่นใจในการรับผิดชอบการทำงาน

5. Fiedler's Contingency Model of Leadership Effectiveness

Fiedler (1987) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ส่วน คือ

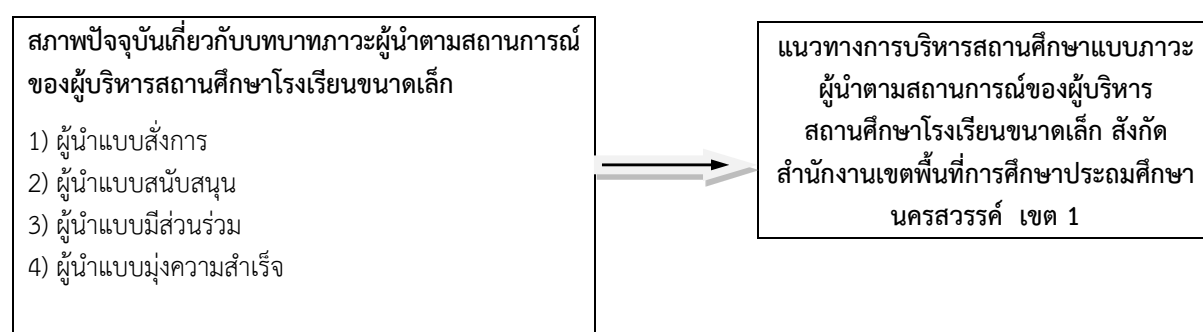
1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม บุคลิกภาพของผู้นำ มีส่วนสำคัญ ที่จะทำให้อำนาจยอมรับ
2. โครงสร้างของงาน งานที่ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับโครงสร้างของงานอำนาจของผู้นำจะลดลง แต่ถ้างานใดต้องใช้ความคิด การวางแผน ผู้นำจะมีอำนาจมากขึ้น

3. อำนาจของผู้นำ ผู้นำที่ดีที่สุด คือ ผู้ที่เห็นงานสำคัญที่สุด แต่ถ้าผู้นำที่จะทำเช่นนั้นได้ผู้นำต้องมีอำนาจและอิทธิพลมาก แต่ถ้าผู้นำมีอิทธิพลหรืออำนาจไม่มากพอจะกลายเป็นผู้นำที่เห็นความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าเห็นความสำคัญของงาน

ทฤษฎีของ Fiedler ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ถ้าสัมพันธภาพของผู้นำและผู้ตามดี และมีโครงสร้างของงานชัดเจน ผู้นำจะสามารถควบคุมสถานการณ์ขององค์กรได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมาย ทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมายจำแนกพฤติกรรมผู้นำตามแนวคิดของ Robert J. House (1971) ได้กำหนดรูปแบบภาวะผู้นำออกเป็น 4 แบบ ดังนี้ 1) ผู้นำแบบสั่งการ (Directive leadership) 2) ผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive leadership) 3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participation leadership) และ 4) ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement-oriented leadership) สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 117 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 92 คน จาก 92 โรงเรียน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยเปิดตารางของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) และเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ (Probability Sampling) ด้วยเทคนิควิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 คือ แบบสอบถาม เรื่อง ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 ระดับของสภาพปัจจุบันบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรายละเอียด ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยทำหนังสือคำร้องถึงคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 92 คน จำนวนแบบสอบถาม 92 ฉบับ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 ถึง 31 สิงหาคม พ.ศ. 2565

2. ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยจัดส่ง และรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยได้กลับคืนมาครบ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และหาค่าความเที่ยงแบบสอบถามโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงคือ 0.94 โดยข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.76

2. การศึกษาสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ที่จัดส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน โดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามดังกล่าวไป รวมทั้งสิ้น จำนวน 92 ฉบับ สำหรับฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นกับสภาพปัจจุบันบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านผู้นำแบบสั่งการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผู้บริหารสามารถพัฒนาสมรรถภาพในการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้บริหารมีการผสมผสานพฤติกรรมที่มุ่งมั่นและมุ่งมั่นความสัมพันธ์ และด้านผู้บริหารมีการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานที่ดี อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ด้านผู้นำแบบสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผู้บริหารเปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านผู้บริหารมีความเมตตา เข้าใจความรู้สึก รับรู้ปัญหาต่าง ๆ และพร้อมช่วยเหลือ และด้านผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผู้บริหารมีการประชุมและปรึกษาร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ รองลงมาคือ

ด้านผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานที่ปฏิบัติ และด้านผู้บริหารให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

4. ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผู้บริหารมีการเน้นในการจัดรูปแบบและจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน รองลงมาคือ ด้านผู้บริหารมีความสามารถสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และด้านผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

จากการวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 สูงสุด 3 อันดับของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาทำร่างนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาได้การบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

ประเด็นสภาพปัจจุบัน	แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
1. ด้านผู้นำแบบสั่งการ	
1) ด้านผู้บริหารสามารถพัฒนาสมรรถภาพในการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์	1. ผู้บริหารมีการจัดระบบการทำงานอย่างมีแบบแผน 2. ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน 3. ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่มุ่งงานสูง
2) ด้านผู้บริหารมีการผสมผสานพฤติกรรมที่มุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์	1. ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2. ผู้บริหารดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด
3) ด้านผู้บริหารมีการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานที่ดี	1. ผู้บริหารสามารถสั่งงานได้ตรงตามความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา 2. ผู้บริหารมีการใช้อำนาจสั่งการและการตัดสินใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม
2. ด้านผู้นำแบบสนับสนุน	
1) ด้านผู้บริหารเปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในการปฏิบัติงาน	1. ผู้บริหารมีทักษะความรู้ ความเข้าใจและสามารถแนะนำ แก้ไขปัญหาในงานที่เกิดขึ้นได้ 2. ผู้บริหารให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
2) ด้านผู้บริหารมีความเมตตา เข้าใจความรู้สึก รับรู้ปัญหาต่างๆ และพร้อมช่วยเหลือ	1. ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีเป็นที่ยอมรับ 2. ผู้บริหารมีการกำหนดระยะเวลาให้ครูทำงานชัดเจน 3. ผู้บริหารมีการกำหนดระบบงานที่ชัดเจนและให้การสนับสนุนความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาได้
3) ด้านผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา	1. ผู้บริหารมีความสามารถโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ 2. ผู้บริหารให้กำลังใจเมื่อปฏิบัติงานทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสภาพปัจจุบัน	แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1
3. ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม	
1) ด้านผู้บริหารมีการประชุมและปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ	1. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายในปฏิบัติงาน 2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานต่าง ๆ
2) ด้านผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานที่ปฏิบัติ	1. ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความถนัดของครู 2. ผู้บริหารให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกับทุกงานที่ส่ง
3) ด้านผู้บริหารให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน	1. ผู้บริหารมีการกำกับติดตามและดูแลงาน 2. ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของครูที่ปฏิบัติงาน
4. ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ	
1) ด้านผู้บริหารมีการเน้นในการจัดรูปแบบและจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน	1. ผู้บริหารสามารถผลักดันนโยบายการดำเนินงานและมอบหมายงานไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ 2. ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆในการปฏิบัติงานและให้ครูปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2) ด้านผู้บริหารมีความสามารถสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน	1. ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ 2. ผู้บริหารมีการวางตัวที่เป็นกันเองและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา
3) ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง	1. ผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเหมาะสม 2. ผู้บริหารเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง

อภิปรายผล

1. จากศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ผู้วิจัยได้ผลสรุปและอภิปรายผลเป็นรายข้อ ดังนี้

1.1 ด้านผู้นำแบบสั่งการ พบว่า ผู้บริหารสามารถพัฒนาสมรรถภาพในการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารควรมีการจัดระบบการทำงานอย่างมีแบบแผน มีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ผู้บริหารมีการผสมผสานพฤติกรรมที่มุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์ มีการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานที่ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีรูปแบบแผนการทำงานที่ชัดเจน เข้าใจง่ายและผู้ใต้บังคับบัญชานำไปปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการส่งเสริมและสนับสนุนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บัญชา บุญบำรุง (2561) พบว่า ผู้นำเชิงสถานการณ์สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย เช่น ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้ในเนื้อหางานที่ตนทำ แต่มีความต้องการที่จะทำให้ผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้บงการหรือคอยชี้แนะชี้แนะ หรือสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดองค์ความรู้ อาจใช้แรงจูงใจเรื่องรางวัล ผลตอบแทนที่สูง หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนมาเป็นตัวเสริมอีกแรงหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยด้วย

1.2 ด้านผู้นำแบบสนับสนุน พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องมีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจและสามารถแนะนำ แก้ไขปัญหาในงานที่เกิดขึ้นได้ และผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความเข้าใจในรูปแบบงานและ

สามารถแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และมีการให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563) ที่พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล เป็นอำนาจที่เกิดจากภายในตัวของผู้นำ อาศัยศิลปะในการจูงใจเพื่อใช้อิทธิพลให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการจูงใจโน้มน้าวเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจร่วมกันปฏิบัติงาน และทุ่มเทกำลังความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองในการช่วยแก้ปัญหา ผู้นำต้องมีความสามารถในการชี้แนะแนวทางและหาวิธีเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์การ

1.3 ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารควรมีการประชุมและปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ มีการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายในปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานที่ปฏิบัติ มอบหมายงานตรงตามความถนัดของครูและให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกับทุกงานที่สั่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเข้าใจในรูปแบบงานที่ปฏิบัติ เข้าใจและเข้าถึงความต้องการของครูและสามารถช่วยแก้ไขหากเกิดปัญหาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณะชัย เขียวพลกรัง (2564) พบว่า กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งมีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานทั้งทางด้านความคิด ด้านพฤติกรรมและด้านอื่น ๆ ในการบริหารจัดการโดยสามารถนำผู้ร่วมงานให้ดำเนินกิจกรรมไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งอาจจะใช้หลักการบริหารหรือไม่ก็ได้ทั้งนี้เพื่อให้นำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายของงานนั้น

1.4 ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารมีการเน้นในการจัดรูปแบบและจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน สามารถผลักดันนโยบายการดำเนินงานและมอบหมายงานไปสู่เป้าหมายความสำเร็จเป็นผู้กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานและให้ครูปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ผู้บริหารมีความสามารถสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ มีการวางตัวที่เป็นกันเองและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเหมาะสมและผู้บริหารเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเองทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาและมีความเข้าใจในระบบงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Robert J. House (1971) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่ดีจะต้องช่วยเหลือหรือชี้เส้นทาง (Path) ให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายของงาน และเป้าหมายส่วนตัว พฤติกรรมและบทบาทของผู้นำจะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน โดยการให้รางวัลที่ขึ้นอยู่กับผลสำเร็จของงาน อีกประการหนึ่งผู้นำจะต้องช่วยเหลือผู้ร่วมงาน โดยการชี้แนะให้บรรลุเป้าหมายและจัดอุปสรรคหรือปัญหาให้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไร อย่างไร จึงจะประสบความสำเร็จ และได้รับผลตอบแทนที่กำหนดไว้

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านผู้นำแบบสั่งการ จากประเด็นปัญหา ควรมีการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารควรมีการจัดระบบการทำงานอย่างมีแบบแผน มีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ผู้บริหารมีการผสมผสานพฤติกรรมที่มุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์ มีการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานที่ดี มีการผสมผสานพฤติกรรมที่มุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารมีการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานที่ดี สามารถสั่งงานได้ตรงตามความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคือแนวคิดและนโยบายของผู้บริหาร การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบการบริหารที่ผู้บริหารจะหยิบยกมาใช้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บัญชา บุญบำรุง (2561) พบว่า ผู้นำเชิงสถานการณ์สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย เช่น ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่รู้ในเนื้อหางานที่ตนทำ แต่มีความต้องการที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะเป็นผู้บงการหรือคอยชี้แนะชี้แนะ หรือสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดองค์ความรู้ อาจใช้แรงจูงใจเรื่องรางวัล ผลตอบแทนที่สูง หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนมาเป็นตัวเสริมอีกแรงหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยด้วย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563) ที่พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล เป็นอำนาจที่เกิดจากภายในตัวของผู้นำ อาศัยศิลปะในการจูงใจเพื่อใช้อิทธิพลให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการจูงใจโน้มน้าวเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจร่วมกันปฏิบัติงาน และทุ่มเทกำลังความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเอง

ในการช่วยแก้ปัญหา ผู้นำต้องมีความสามารถในการชี้แนะแนวทางและหาวิธีเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.2 ด้านผู้นำแบบสนับสนุน จากประเด็นปัญหา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในการปฏิบัติงาน มีความเมตตา เข้าใจความรู้สึก รับรู้ปัญหาต่าง ๆ และพร้อมช่วยแก้ไข มีทัศนคติที่ดีเป็นที่ยอมรับ มีการกำหนดระบบงานที่ชัดเจนและให้การสนับสนุนความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ผู้บริหารมีความสามารถโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ และให้กำลังใจเมื่อปฏิบัติงานทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จ การสนับสนุนของผู้บริหารจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนางานในโรงเรียน รวมถึงเทคนิคในการบริหารและการแสดงออกต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563) ที่พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล เป็นอำนาจที่เกิดจากภายในตัวของผู้นำ อาศัยศิลปะในการจูงใจเพื่อใช้อิทธิพลให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการจูงใจโน้มน้าวเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจร่วมกันปฏิบัติงาน และทุ่มเทกำลังความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองในการช่วยแก้ปัญหา ผู้นำต้องมีความสามารถในการชี้แนะแนวทางและหาวิธีเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนะชัย เชาว์พลกรัง (2564) พบว่า กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งมีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานทั้งทางด้านความคิด ด้านพฤติกรรมและด้านอื่น ๆ ในการบริหารจัดการโดยสามารถนำผู้ร่วมงานให้ดำเนินกิจกรรมไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งอาจจะใช้หลักการบริหารหรือไม่ก็ได้ทั้งนี้เพื่อให้นำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายของงานนั้น

2.3 ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม จากประเด็นปัญหา ผู้บริหารควรมีการประชุมและปรึกษาร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ มีการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายในปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานที่ปฏิบัติ มอบหมายงานตรงตามความถนัดของครูและให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกับทุกงานที่สั่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานของครูอย่างเดียวยังบางครั้งก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ จึงต้องมีการสร้างทีมและขอความร่วมมือจากทีมนักเรียนเพื่อช่วยให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563) ที่พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล เป็นอำนาจที่เกิดจากภายในตัวของผู้นำอาศัยศิลปะในการจูงใจเพื่อใช้อิทธิพลให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการจูงใจโน้มน้าวเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจร่วมกันปฏิบัติงาน และทุ่มเทกำลังความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองในการช่วยแก้ปัญหา ผู้นำต้องมีความสามารถในการชี้แนะแนวทางและหาวิธีเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Robert J. House (1971) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่ดีจะต้องช่วยเหลือหรือชี้เส้นทาง (Path) ให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายของงาน และเป้าหมายส่วนตัว พฤติกรรมและบทบาทของผู้นำจะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน โดยการให้รางวัลที่ขึ้นอยู่กับผลสำเร็จของงาน อีกประการหนึ่งผู้นำจะต้องช่วยเหลือผู้ร่วมงาน โดยการชี้แนะให้บรรลุเป้าหมายและจัดอุปสรรคหรือปัญหาให้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไร อย่างไร จึงจะประสบความสำเร็จ และได้รับผลตอบแทนที่กำหนดไว้

2.4 ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ จากประเด็นปัญหา ผู้บริหารควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อให้สามารถผลักดันนโยบายการดำเนินงานและมอบหมายงานไปสู่เป้าหมายความสำเร็จเป็นผู้กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานและให้ครูปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ผู้บริหารมีความสามารถสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ มีการวางตัวที่เป็นกันเองและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเหมาะสมและผู้บริหารเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนะชัย เชาว์พลกรัง (2564) พบว่า กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งมีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานทั้งทางด้านความคิด ด้านพฤติกรรมและด้านอื่น ๆ ในการบริหารจัดการโดยสามารถนำผู้ร่วมงานให้ดำเนินกิจกรรมไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งอาจจะใช้หลักการบริหารหรือไม่ก็ได้ทั้งนี้เพื่อให้นำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายของงานนั้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญภา ศรีแปลก(2563) ที่พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล เป็นอำนาจที่เกิดจากภายในตัวของผู้นำอาศัยศิลปะในการจูงใจเพื่อใช้อิทธิพลให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการจูงใจโน้มน้าวเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจร่วมกันปฏิบัติงาน และ

ทุ่มเทกำลังความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองในการช่วยแก้ปัญหา ผู้นำต้องมีความสามารถในการชี้แนะแนวทาง และหาวิธีเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรมีการศึกษาข้อมูลขององค์กรอย่างลึกซึ้งในทุกๆด้านเพื่อนำมาสร้างภาพอนาคตให้เป็นรูปแบบ กระบวนการและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบ จุดเด่น จุดด้อยเพื่อเป็นแนวทางในการนำองค์กรสู่ ความเป็นเลิศ

1.2 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สถานศึกษาคควรจัดให้มีการสัมมนา ประชุมทางวิชาการหรือศึกษาดูงาน

1.3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจและพัฒนาบุคลากรในองค์กรและท้องถิ่นให้เกิดความผูกพันและ สามัคคีในท้องถิ่น เพื่อให้บุคลากรได้นำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

1.4 ผู้บริหารควรเพิ่มเทคนิค สร้างกลยุทธ์ทางการเปลี่ยนแปลงองค์กร กำหนดทิศทาง รูปแบบการบริหารที่ ชัดเจน รวมทั้งวิธีการจูงใจหรือโน้มน้าวให้ครู หรือบุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจในรูปแบบ แผนและนโยบายต่าง ๆ ของ สถานศึกษา แล้วสามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการพัฒนา สารหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้ ผลการวิจัยที่หลากหลาย และชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางภาวะผู้นำตามสถานการณ์

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาขอบข่ายงานวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของครูใน สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงแรงงาน. (2564). **ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)**. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2564, จาก

<https://www.tosh.or.th/covid-19/index.php/new-normal>

ธนะชัย เชาว์พลกรัง. (2564). แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมาเขต 4. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 34(1-2): 61-69.

บัญชา บุญบำรุง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เพ็ญญา ศรีแปลก. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี.

มูลนิธิคืนถิ่นแห่งเอเชีย. (2563). **ผลกระทบจากโควิด 19 ด้านการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2564, จาก

<https://www.kenan-asia.org/th/covid-19-education-impact>.

สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. **วารสารรัชต์ภาคย์**, 15(40): 33 - 42.

Fiedler, F. E., & Gracia, J. E. (1987). **New Approaches to Effectiveness Leadership**. New York: Wilye.

Hersey, P., & Blanchard, H. B. (1988). **Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources**. Englewood. Boston: PWS-Kent.

House, J. Robert. (1971). **A part goal theory of effectiveness**. *Administrative Science Quarterly*.

- Ouchi, William G. (1981). *Theory Z: How American Business Can Meet the Japanese Challenge*. Mass: Addison-Wesley.
- Reddin, W. J. (1970). *Managerial effectiveness*. New York: McGraw-Hill.

ผู้บริหารกับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคต

Administrators with New Roles in Education Administration in the Future

พัชรภรณ์ ดวงชื่น¹

Pacharaporn Duangchurn¹

Corresponding Author E-mail: toom_cct@yahoo.com

Received: 2022-11-05; Revised: 2023-02-17; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเราอยู่ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมระลอกที่ 4 ซึ่งสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ถึงขนาดที่ว่าถ้าองค์กรไม่ปรับเปลี่ยนแบบ “พลิกโฉม” ก็คงจะไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ เทคโนโลยีหลายอย่างเกิดขึ้นใหม่และเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนโลกที่อาจเรียกว่า เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ มุมมองเกี่ยวกับผู้บริหารที่ต้องปรับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคตใน 3 ประเด็นสำคัญ คือ 1) การพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลกที่พลิกผัน 2) การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในโลกอนาคต และ 3) การพัฒนาความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้จากแบบดั้งเดิมไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในโลกแห่งอนาคต โดยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในประเด็นที่สำคัญ คือ การพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ในการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ และมีความรอบรู้เกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะอยู่ในโลกอนาคต การเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบที่นำไปสู่โลกแห่งดิจิทัล และการใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบองค์รวมซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงให้มากที่สุด

คำสำคัญ: ผู้บริหาร, บทบาทใหม่, การบริหารการศึกษาในโลกอนาคต

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยคริสเตียน

¹ Instructor of Education Administration Department, Faculty of Multidisciplinary, Christian University of Thailand

Abstract

Nowadays, new technologies have played an important role in changing the world which may be called “disruptive technologies”. They affect the lives of all people, making the world in a state of volatility, uncertainty, complexity, and ambiguity. The objective of this article is to present perspective on the new role of administrators to the changing world in three key areas: 1) Self-improvement to be aware of the changing world, 2) Development of the ability to manage learning and 3) Assessing learning outcomes of learners. The goal is to transform the concept of traditional learning administration into a learning administration that aims to improve the learners' ability to live in a dynamic world. The recommendations for Thai administrators are as follows: 1) developing themselves to be knowledgeable in various fields, knowledge and essential skills in the future for learners, 2) transforming learning management into a format that leads to the digital world and 3) applying holistic measurements and assessments that encompass knowledge, skills/ competencies and desirable characteristics of the learners by using authentic measurement and assessment.

Keywords: Administrators, New Roles, Education Administration in the Future

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ความขัดแย้งทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามาเปลี่ยนโลก (disruptive technology) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือพลิกผันอย่างสิ้นเชิงทำให้สิ่งที่มีอยู่เดิมบางสิ่งบางอย่างได้ถูกแทนที่และสูญหายไป สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 - 2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ และพลเมืองโลกหลายด้าน ได้แก่ ความผันผวนของระบบเศรษฐกิจ สังคม และการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูง มีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือและมีทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น การพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552 - 2559 ที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบความสำเร็จในหลายด้านแต่ยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพการศึกษา ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้ที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลกอนาคตได้เร็วเท่าไร ย่อมมีความได้เปรียบมากกว่านั้น การมีพื้นฐานการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาที่ดี ถือเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและบุคลากรของประเทศในยุคดิจิทัลนี้ ดังนั้น ศูนย์กลางของผู้บริหารทุกคน คือต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ และเตรียมพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง

สัญญาณการเปลี่ยนแปลงอนาคตการศึกษาถูกรวบรวมไว้ในรายงานเรื่อง “อนาคตของการเรียนรู้” (Future of Learning) จัดทำโดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เพื่อให้เราใช้สัญญาณนี้เตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและออกแบบการศึกษาในอนาคตอันใกล้ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออนาคตการศึกษาในอีก 10 ปีข้างหน้า ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสำเร็จเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ

สัญญาณการเปลี่ยนแปลงอนาคตการศึกษา

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) นำเสนอข้อมูลสถิติสำคัญ บทวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา ปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญต่ออนาคตของการเรียนรู้และระบบการศึกษา รวมถึงผลการคาดการณ์ภาพอนาคตของการเรียนรู้ในบริบทประเทศไทย เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการออกแบบอนาคตที่พึงประสงค์ให้กับรูปแบบการเรียนรู้ในประเทศไทย

ในการพัฒนาระบบการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะตลอดชีวิต มีทักษะที่จำเป็นต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต สัญญาณการเปลี่ยนแปลงอนาคตการศึกษา (Signal of Change) ประกอบด้วย

Credit Bank for Life-Long Learning ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการประกอบอาชีพ การฝึกอบรม การศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ไปใช้ต่อยอดทางการศึกษาและการทำงานได้ ส่งเสริมระบบการยกระดับทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทยในปัจจุบันเริ่มมีสถาบันการศึกษาประยุกต์ใช้กับหลักสูตรเพิ่มขึ้น

Weakening Value of Degrees การให้คุณค่าต่อปริญญาบัตร วุฒิการศึกษา และชื่อเสียงของสถาบันต่าง ๆ จะลดลงในการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน สังคมจะให้คุณค่าต่อทักษะที่เหมาะสมต่องานและความสามารถที่แท้จริงของบุคคลมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหลักสูตรที่ตรงกับความสนใจของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องความคาดหวังของสังคมแบบที่เคยเป็นมาในอดีต

Specialism Vs. Multipotentiality การรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการใช้แอปพลิเคชันอัจฉริยะเพื่อรับความรู้ที่หลากหลายกำลังทำให้คุณค่าและบทบาทของผู้เชี่ยวชาญลดลง นอกจากนี้ผู้ที่มีความสามารถหลากหลายด้านจะกลายเป็นที่ต้องการมากกว่าผู้เชี่ยวชาญที่รู้ลึกเพียงเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

School as a Mega Corporation วงการการศึกษาจะกลายเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่ใหญ่และเติบโตเร็วที่สุด เทคโนโลยีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะเข้ามาเปลี่ยนโฉมหน้าการศึกษาให้มีความสะดวกรวดเร็ว ง่ายต่อการเข้าถึง แหล่งข้อมูลมากขึ้น บริษัทเทคโนโลยีด้านการศึกษาจะทรงอิทธิพลและเติบโตอย่างรวดเร็วในตลาดการศึกษาทั่วโลก

Echo Chamber การได้รับข้อมูลที่ถูกรองจากความสนใจและพฤติกรรมของผู้ใช้ ผ่านอัลกอริทึมที่ใช้โซเชียลมีเดียและเครื่องมือค้นหาข้อมูล ทำให้ผู้คนได้รับข้อมูลซ้ำเดิมที่ขึ้นกับความสนใจของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ขาดความหลากหลายของข้อมูล ส่งผลให้ผู้คนไม่มีความรู้ใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลในด้านอื่น เกิดการเรียนรู้ในมุมมองที่จำกัด

Teacher as a “Meddler in the Middle” ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ส่งเสริมให้ผู้เรียนขยายขอบเขตของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจ และเรียนรู้ไปพร้อมกับครู ครูจะมีเวลาในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ของผู้เรียนเพิ่มขึ้นจาก 4 ชั่วโมง ใน พ.ศ. 2549 เป็น 14 ชั่วโมงใน พ.ศ. 2573 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความร่วมมือดังกล่าว

AI-Based Teaching & Tutoring ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) มีส่วนช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้สอน ช่วยทำการวิเคราะห์และวางแผนให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงกับความสนใจและความสนใจของตนเองมากขึ้น แบ่งเบาภาระในการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพ ของการสอนให้ดีและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

The World as Our Classroom การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแคในห้องเรียนหรือพื้นที่จำกัดอีกต่อไป กระบวนทัศน์ต่อการศึกษของผู้คนในสังคมมุ่งไปสู่การเรียนรู้นอกสถานที่ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ณ สถานที่จริง หรือโลกออนไลน์ได้ เปรียบเสมือนโลกใบนี้เป็นห้องเรียน ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกที่ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงมากกว่าการท่องจำเนื้อหา และไม่ได้ยึดติดกับสถาบันการศึกษาเพียงอย่างเดียว

Integration of Tele-education and Virtual Schools การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา ส่งผลให้การศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านรูปแบบการศึกษาทางไกล (Tele-education) และโรงเรียนเสมือน (Virtual School) ที่ผู้เรียนกับผู้สอนไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน แต่ก็สามารถเรียนรู้ร่วมกันผ่านระบบออนไลน์ได้ ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมากขึ้นในแง่ของสถานที่และเวลา

Edutainment รูปแบบของการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสนุกสนาน สร้างความบันเทิงและความสุข ให้กับผู้เรียนมากขึ้น ผ่านสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี และวิธีการสอน ในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนจดจำและเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพิ่มความกระตือรือร้นและความสนใจต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

Immersive Education (AR/VR) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโลกเสมือน VR (Virtual Reality) และ AR (Augmented Reality) เข้ากับการเรียนรู้ เช่น การเรียนศิลปะ การแพทย์ การศึกษา เป็นต้น เทคโนโลยีเหล่านี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้ใช้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อมูลที่หลากหลาย สนุกสนาน และเข้าใจเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น

Just-in-Time Knowledge and Learning การเรียนรู้แบบทันเวลาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ระดับบุคคลหรือระดับองค์กรที่ส่งเสริมการฝึกอบรม การสนับสนุนความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้ให้พร้อมในทุกเวลา ที่ผู้เรียนต้องการ ทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และประยุกต์ใช้ได้ทันที ช่วยเร่งความเร็วของกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการทำงานให้มากขึ้น และลดปัญหาการเรียนรู้ที่ไม่ได้นำมาใช้จริง

Cognitive Enhancement การเพิ่มความสามารถของสมองผ่านการกระตุ้นด้วยสารจากธรรมชาติหรือสารสังเคราะห์ โดยออกฤทธิ์เพิ่มการทำงานของสมองในแง่ของการเรียนรู้ ความจำ สมาธิ สติปัญญา การใช้เหตุผล และความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีมากยิ่งขึ้น

Focus on Learning How to Learn ข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นหลายเท่าในอนาคตด้วยมิติของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องตื่นตัวและใส่ใจเรียนรู้ทักษะและวิธีเรียนรู้ (Learn) ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่จำเป็นเกิดประโยชน์และเกี่ยวข้อง รวมไปถึงการเรียนรู้สิ่งที่เคยเรียนมาด้วยมุมมองใหม่ (Relearn) และการละทิ้งสิ่งที่เคยเรียนมา (Unlearn)

Learning to be Human การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (Self-development) ทักษะมนุษย์ (Soft Skills) ทักษะสังคม (Social Skills) เข้าถึงการเป็นมนุษย์และเกิดการค้นพบตนเอง (Self-actualization) มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเองทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึก กล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตน นอกจากนั้นการปลูกฝังเรื่องศีลธรรมจริยธรรมเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุขถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์ในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ องค์การมหาชน. 2565)

แนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน กำหนดให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้ได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม โดยเน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุม ทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ ปัจจัย และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วยการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวทันการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2561: 30 - 31)

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทย ทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยได้วางเป้าหมายที่สำคัญ คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน ทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (reading) การเขียนได้ (writing) และการคิดเลขเป็น (arithmetic) และ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (communications, information and media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (career and learning skills)

และควมมีเมตตากรุณา มีวินัยคุณธรรม จริยธรรม (compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: ฉ-ช) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภาคีเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อๆ ว่า P21 ที่ได้สรุป ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะเกี่ยวกับการคิด ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และการรู้คิด 2) ทักษะเกี่ยวกับการกระทำ ได้แก่ การสื่อสาร การร่วมมือ การรู้เท่าทันดิจิทัล การรู้เท่าทันเทคโนโลยี ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มและการนำตนเอง และ 3) ทักษะเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในโลก ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และความเป็นพลเมือง ความเข้าใจต่อโลก ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ ความพร้อมในการเรียนและการทำงาน ซึ่งได้กลายเป็นจุดเน้นในการปฏิรูปการศึกษา ในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา (ไสว พักขาว. 2562: 10) สำหรับผู้ที่ขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายก็คือ ผู้บริหาร

ผู้บริหารกับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคต

ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 และสถานการณ์โลกที่พลิกผัน ระบบการศึกษาต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ปีเตอร์ เอฟ.ดริค เกอร์ กล่าวว่าโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลง คือ ความเป็นจริงของสังคมใหม่ที่มีปัญหาท้าทายสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการบริหารเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) การที่ผู้บริหารต้องบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเสียใหม่ในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ซึ่ง ศิริวรรณ ฉัตรมณี รุ่งเรือง และวรางคณา ทองนพคุณ (2557) ได้ศึกษาวิจัยและกล่าวถึงทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลสูง ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหา (Problem – solving skills) ทักษะการวางแผน (Planning – Project skills) ทักษะการสื่อสารที่ดี (Communication and climate set skills) ทักษะการกำกับกับการปฏิบัติงาน (Performance monitoring skills) ทักษะการคิดเชิงสะท้อน (Reflective & thinking skills) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี (Technological skills) ทักษะด้านการเรียนการสอน (Pedagogical skills) และ ทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence skills) กระทรวงศึกษาธิการของนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education. 2013; อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์. 2556) กล่าวถึง โมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership Model) ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของคุณภาพ (qualities) ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skills) ของผู้นำทางการศึกษา พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน การริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล การสำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e – learning การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และการพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ โมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษาดังกล่าว ได้กำหนดให้ความสัมพันธ์ (Relationship) เป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมภาวะผู้นำและคุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล (Qualities of effective leadership) เป็นองค์ประกอบรายรอบอยู่ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 โมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (New Zealand Ministry of Education. 2013)

จากโมเดลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์ (Relationship) ซึ่งอยู่แกนกลาง และมีพื้นที่การปฏิบัติ (areas of practice) ประกอบด้วย วัฒนธรรม (Culture) ศาสตร์การสอน (Pedagogy) ระบบ (System) ความเป็นหุ้นส่วนและเครือข่าย (Partnership and net works) รวมทั้งกิจกรรมภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยการนำการเปลี่ยนแปลง (Leading change) และการแก้ปัญหา (Problem solving) และวงนอกที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผล (Qualities of effective leadership)

จากการศึกษาบทบาทใหม่ของผู้บริหารในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคตตามแนวคิดของ Schaff, & Juke (2019) พบว่า ผู้บริหารกับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคต ประกอบด้วยบทบาทอย่างน้อย 3 ด้าน คือ การพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลกที่พลิกผัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. การพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลกที่พลิกผัน เป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารทุกคน ควรตระหนักและเร่งพัฒนาตนเองเป็นอันดับแรกเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย 1) การเป็นผู้เรียนตลอดชีวิต และ 2) การเป็นผู้รอบรู้

1.1 การเป็นผู้เรียนตลอดชีวิต จากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต กำหนดความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์จากการศึกษา หรือจากกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย ดังนั้น การเป็นผู้เรียนตลอดชีวิต (lifelong learners) คือ การเป็นผู้ที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์จากการศึกษา หรือจากกิจกรรมในชีวิตที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตลอดชีวิต ดังนั้น ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนตนให้เป็นผู้เรียนตลอดชีวิต สามารถประเมินความรู้ ความสามารถของตนเอง และพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยปรับเปลี่ยนบทบาท ดังนี้

1.1.1 การปรับเปลี่ยนจากคนที่มีกรอบความคิดแบบยึดติด (fixed mindset) เป็นกรอบความคิดเพื่อการพัฒนา (growth mindset) โดยสิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การปรับกรอบความคิดที่ยึดติดของตัวเองไปเป็นกรอบความคิดเพื่อการพัฒนาโดยเปิดรับความคิดใหม่ ๆ มีความยืดหยุ่น เชื่อในศักยภาพของคนและองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงมีวิสัยทัศน์ในการสร้างการพัฒนา ทั้งต่อตัวเองและองค์กร การเป็นผู้มีกรอบความคิดเพื่อการพัฒนา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้บริหารในโลกที่พลิกผัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะของผู้ที่มีกรอบความคิดแบบยึดติดและผู้ที่มีการรอบความคิดเพื่อการพัฒนา (Schaff, & Juke. 2019)

กรอบความคิดแบบยึดติด (Fixed Mindset)	มุมมอง/ความคิด	กรอบความคิดเพื่อการพัฒนา (Growth Mindset)
หลีกเลี่ยงความท้าทาย	ความท้าทาย	ตื่นเต้น น่าทดลอง
ยอมแพ้	ความพยายาม	ต่อสู้ ไม่ยอมแพ้
ไม่ยอมรับคำวิจารณ์	การวิจารณ์	เรียนรู้ละเปิดรับคำวิจารณ์

1.1.2 สร้างการเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed learning) การเรียนรู้มีหลายรูปแบบโดยในแต่ละแบบก็จะมีเป้าหมายที่ต่างกัน แต่สำหรับการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นต้องเป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed learning) เพราะการกำหนดเป้าหมายและวิธีการด้วยตัวเองจำเป็นต้องวิเคราะห์และพิจารณาตัวเองว่ามีเป้าหมายในการเรียนเพื่ออะไร ใช้ทรัพยากรอะไรในการเรียนรู้ และที่สำคัญที่สุดคือ การเรียนนั้นจะต้องประเมินผลได้ เพราะการประเมินผลจะทำให้รู้ว่า ตัวเรามีศักยภาพมากน้อยเพียงใดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยหลัก “SMART Goal” ได้แก่ การมีความชัดเจน สามารถวัดได้ สามารถบรรลุได้ความสัมพันธ์กับเป้าหมายหลัก และมีการรอบเวลาที่ชัดเจน ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยหลัก “SMART Goal”
(งานบริหารทรัพยากรสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. 2563)

จากภาพประกอบที่ 1 การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วย “SMART Goal” ประกอบด้วยหลักสำคัญ ดังนี้

- 1) มีความชัดเจน (S: Specific) ต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง เน้นถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น ปราศจากความคลุมเครือ ไม่ใช่คำที่ต้องตีความ ไม่ควรระบุความหมายที่กว้างจนเกินไป ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องการ และมีคุณค่าอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมายที่ตั้งใจจะทำให้ชัดเจนและมีความเฉพาะเจาะจง
- 2) สามารถวัดได้ (M: Measurable) ควรวัดเป็นตัวเลขได้ ประเมินค่า เปรียบเทียบได้ สามารถระบุได้ว่าบรรลุเป้าหมายหรือยังห่างไกลอีกเพียงใด สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงหรือติดตามผลที่เกิดขึ้นได้ในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งการวัดจะทำให้ทราบถึงความคืบหน้า และทำให้มีกำลังใจทำให้บรรลุเป้าหมาย
- 3) สามารถบรรลุได้ (A: Attainable) อยู่ในวิสัยที่ทำได้ ควบคุมได้ และสามารถทำให้สำเร็จได้จริง มีลำดับขั้นตอนว่าควรทำอย่างไร ต้องระบุแผนของกิจกรรมย่อยที่จะทำให้สำเร็จ รวมทั้งระบุข้อจำกัดและแผนที่จะแก้ไขปรับปรุง ซึ่งต้องมีความมุ่งมั่น และลงมือปฏิบัติจริง
- 4) มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายหลัก (R: Relevant) มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายหลักขององค์กร หรือตนเอง

5) มีกรอบเวลาที่ชัดเจน (T: Time Bound) ต้องมีกรอบเวลาที่ชัดเจนเพื่อให้เป้าหมายสำเร็จ โดยแบ่งเป็นระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว

1.2 การเป็นผู้รอบรู้

การเป็นผู้รอบรู้ (expert generalist) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้หลากหลายสาขามีความสามารถในการรับรู้ข้อมูล การเปลี่ยนข้อมูลเป็นความรู้และการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาโลกที่เป็นจริง จะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาความรู้ในหลายสาขาที่แตกต่างกัน มีความเข้าใจในหลักสำคัญของแต่ละด้านและสามารถเชื่อมโยงหลักสำคัญเหล่านั้นมาใช้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เฉพาะเจาะจงได้ ผู้บริหารควรมีความรู้รอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และมีกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความเข้าใจศาสตร์ (science) ที่เป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและกฎที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ หรือสาขาวิชาหรือสาขาความรู้ต่าง ๆ หรือกระบวนการที่เป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้ได้ความรู้ที่สามารถทดสอบได้ (สลิลา ศิริสุขศิริพันธ์. 2555: 23) มีกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นความคิดระดับสูง 3 ประเภท คือ การ แก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ที่สามารถทำงานร่วมกันอย่างลงตัว สามารถสรุปและแยกแยะแนวคิดพฤติกรรม การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ คือ เน้นการจัดการที่ตัวปัญหา คือ เน้นวิธีการแก้ไขตัวปัญหาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และเน้นการจัดการกับอารมณ์ที่มีต่อปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา โดยหลักการของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ เน้นการใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา ใช้เทคนิคระดมสมอง โดยใช้กระบวนการคิดที่หลากหลายของผู้เรียนแต่ละคน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมีความสมดุลทั้ง 2 ส่วน คืออารมณ์และประสิทธิภาพของการแก้ปัญหา (สมเสมอ ทักขิณ และภิญโญ วงษ์ทอง. 2563: 1-3)

2. การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เป็นบทบาทที่ผู้บริหารทุกคนควรเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการออกแบบ วางแผน และปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นเรื่องในอนาคต และการสร้างความหมายในโลกของความจริง 2) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบค้นพบและใช้สมองทุกส่วน และ 3) การจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นเรื่องในอนาคต และการสร้างความหมายในโลกของความจริงผู้บริหารควรตอบคำถามที่สำคัญว่าจะจัดการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันหรือจะจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียนอยู่รอดในอนาคต คำตอบคือเราต้องสอนทั้งสองอย่าง กล่าวคือ ต้องสอนเนื้อหาตามมาตรฐานที่กำหนดในหลักสูตรในขณะเดียวกันก็ต้องสอนทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกอนาคตอย่างน้อย 8 ทักษะ ดังได้กล่าวแล้ว ซึ่งผู้บริหารควรนำรูปแบบหรือวิธีการสอนใหม่มาใช้ เช่น การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based Learning) การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นฐาน (product based learning) การจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐาน (game based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (flipped Classroom) และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (experiential learning) รวมทั้งการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่ดีสำหรับผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ในเรื่องที่เป็นแนวโน้มของเทคโนโลยีที่จะมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ หุ่นยนต์ (robotics) 3-D printing ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) โค้ดดิ้ง (coding) ความจริงเสมือน (Virtual and Augmented Reality: VR) และเหมืองข้อมูล (big data) เป็นต้น

ผู้บริหารควรจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้าง ความหมายในโลกของความจริง เพราะปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลต่าง ๆ ถูกสร้างมากมายและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความสามารถที่จำเป็นสำหรับคนแห่งอนาคต คือ ความสามารถในการค้นหาข้อมูลที่เหมาะสมแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในโลกของความเป็นจริงที่มีความท้าทาย ส่วนเนื้อหาความรู้จะผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ในขณะที่กระบวนการคิดจะยังคงอยู่ต่อไป ผู้บริหารจึงควรรู้และจัดลำดับความสำคัญทักษะกระบวนการที่จะต้องพัฒนาให้แก่ผู้เรียนในเรื่องการวิจัย การแก้ปัญหา การสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ผู้บริหารควรวางกรอบประสบการณ์ผ่านเนื้อหาที่เรียน การใช้ทักษะ และกระบวนการที่ดีที่สุดซึ่งสะท้อนให้เห็นการประยุกต์เนื้อหาในบริบทของโลกของความจริง โดยจัดการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการและบริบทที่สอดคล้องกัน ไม่ใช่เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาเท่านั้น ควรฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วยตนเอง

2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบค้นพบและใช้สมองทุกส่วน ผู้บริหารควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการบรรยายโดยเน้นผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้และผู้เรียนเป็นผู้ฟังไปสู่การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบค้นพบเนื่องจากการบรรยายที่ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้จะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถค้นพบความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง เพราะผู้เรียนจะได้รับ

เพียงทักษะการคิดขั้นต่ำมากกว่าการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ในขณะที่ผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบค้นพบจะได้รับทักษะที่สูงขึ้นในการคิดวิเคราะห์ คิดเชิงวิพากษ์ และการสร้างความคิดใหม่ นอกจากนี้ผู้บริหารการศึกษาจะต้องให้โอกาสผู้เรียนในการทำกิจกรรมที่ใช้สมองทั้งสองซีก ในการคิดอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการรู้จักตนเอง (intrapersonal) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (interpersonal) การแก้ปัญหา (problem solving) ความร่วมมือ (collaboration) การวิเคราะห์ข้อมูล (information analysis) การนำเสนอข้อมูล (information presentation) การสร้างสรรค์ (creativity) และการเป็นพลเมืองโลก (global citizenship) เป็นต้น ในฐานะผู้บริหาร ควรเข้าใจเรื่องความหลากหลายซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างสีสันในชีวิต เราจึงควรใช้แนวทางในการเรียนการสอน กลวิธีการสอน เครื่องมือ และจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย นอกจากนี้การเรียนรู้ของสมองชอบสิ่งที่เป็นแบบแผน มีการใช้เสียง และสี จึงควรใช้สิ่งเหล่านี้บ่อย ๆ รวมถึงการเปลี่ยนสถานที่ในการเรียนรู้โดยการออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียน การจัดห้องเรียนแบบใหม่ การทัศนศึกษา และกิจกรรมการสำรวจโลกของความจริงผ่านการเป็นผู้ให้บริการ การเป็นอาสาสมัครภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เป็นแบบดิจิทัลและไม่เป็นแบบดิจิทัล เป็นต้น

2.3 การจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้เข้าใจสามารถใช้และสร้างสรรค์สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเท่าทัน ปลอดภัย และควรพัฒนาตนให้มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล 8 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ของตนเองทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง (digital identity) ใช้เทคโนโลยีโดยไม่ถูกเทคโนโลยีใช้ (digital use) ทักษะในการบริหารความเสี่ยงในโลกไซเบอร์ (digital safety) ทักษะการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์เบื้องต้น (digital security) ทักษะการเข้าถึงสังคมในโลกออนไลน์ (digital emotional intelligence) ทักษะการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านการใช้เทคโนโลยี (digital communication) ทักษะการรู้ดิจิทัล สามารถใช้และสร้างสรรค์ได้อย่างเท่าทัน ปลอดภัย (digital literacy) และทักษะในการเข้าใจสิทธิเสรีภาพในสังคมดิจิทัล (digital rights) ในปัจจุบันมีเครื่องมือสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาทักษะมากมาย เช่น คลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources: OER) คลังบทเรียนออนไลน์แบบเปิด (Massive Open Online Course: MOOC) ที่สามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาต่อเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562: 11)

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลผลิตภาพในการเรียนรู้ได้มากขึ้น เพราะเทคโนโลยีจะช่วยให้ผู้เรียนในการคิดและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยเสริมพลังในการเรียนรู้ได้ ในฐานะผู้บริหารเราควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้มากขึ้นโดยการหาแนวทางการนำไปใช้ในชั้นเรียน และแทนที่จะเน้นการค้นหาข้อมูลโดยใช้ Google ผู้บริหารควรช่วยพัฒนาทักษะในการวิจัยให้แก่ผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักสืบเสาะหาความรู้ (inquiry based learners) ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในโลกที่พลิกผัน ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีมาใช้ตามโอกาสที่เหมาะสม และใช้จนเป็นส่วนหนึ่งของการสอน โดยไม่ต้องกลัวว่าเทคโนโลยีจะมาแทนที่ผู้สอน เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นงานที่ต้องทำโดยมนุษย์ในการที่จะจัดการเงื่อนไขและสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในชั้นเรียนผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและมีวิสัยทัศน์ในการนำมาประยุกต์ใช้โดยคำนึงถึงคุณค่าที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

3. การพัฒนาความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นบทบาทที่ผู้บริหารทุกคนควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบว่าผลการจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ต้องปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในโลกอนาคตได้อย่างไร ประกอบด้วยกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 2 มิติ คือ 1) การประเมินระดับของความคิด และ 2) การประเมินแบบองค์รวม ดังนี้

3.1 การประเมินระดับของความคิด การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดแบบเอกนัย (convergent thinking) ที่เป็นหลักการคิดที่ต้องการคำตอบที่ถูกต้องกับสิ่งที่ลงมือปฏิบัติ และสามารถตอบโจทย์ได้อย่างชัดเจน โดยนำแนวความคิดหลากหลาย แนวทางหลากหลาย เครื่องมือหลากหลายมาวิเคราะห์แล้วคัดเลือกให้เหลือแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหา และใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้เสนอคำตอบที่เป็นไปได้หลายๆคำตอบจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดแบบอนกนัย (divergent thinking) ที่เป็นกระบวนการคิดในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ โดยมองหาความเป็นไปได้ของแนวทางที่หลากหลาย อย่างไม่มี

ข้อจำกัดใด ๆ มองแบบองค์รวมให้รอบด้านมากที่สุด ใช้สัญชาตญาณมากกว่าเหตุผล สังเคราะห์เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยไม่ตัดสินใจเพื่อให้มีทางออกที่มากที่สุด

3.2 การประเมินแบบองค์รวม ระบบการศึกษาที่เราใช้กันอยู่ขณะนี้มักจะเน้นการประเมินผลผู้เรียนแบบแยกส่วน (analytic) ได้แก่ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเน้นด้านพุทธิพิสัย การวัดทักษะต่าง ๆ และการวัดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ ซึ่งก็มีความสำคัญแต่โรงเรียนมีการกิจที่สำคัญคือ การเตรียมผู้เรียนสำหรับอนาคตจึงต้องพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมอีก 2 ด้าน คือ ความเก่งในการปฏิบัติอย่างเข้มข้น (practical intelligence) เป็นความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมในการแก้ปัญหาสิ่งที่เผชิญ และความเก่งในด้านความคิดสร้างสรรค์ (creativity intelligence) เป็นความสามารถในการคิดแบบนอกกรอบที่เกี่ยวข้องกับการเสนอความคิดใหม่หรือวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ สำหรับแบบวัดมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบันมักจะเป็นแบบวัดความสามารถหรือศักยภาพของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่วัดทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะการคิดสร้างสรรค์ได้น้อย ในอนาคตเราควรมุ่งเน้นการประเมินผู้เรียนแบบองค์รวม (holistic) ซึ่งจะเป็นการประเมินโดยใช้แบบวัดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการประเมินผลย่อยและการประเมินผลรวม โดยการประเมินโดยเพื่อน หรือการประเมินโดยตนเอง ในการประเมินแบบองค์รวมอาจเป็นการประเมินแบบ performance based และ outcome based หรือการประเมินแบบ product based และ process based ผู้บริหารควรมีความสามารถในการประเมินความสามารถของผู้เรียนจากการประเมินแบบองค์รวมเพื่อสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนให้ตรงกับความจริง การประเมินผู้เรียนแบบองค์รวมจะเน้นประเมินจากความสามารถที่ผู้เรียนแสดงออก (performance based assessment) จากการใช้ความรู้และทักษะในกระบวนการทำงาน หรือการแก้ปัญหา ตัวอย่างของสิ่งที่สามารถนำมาประเมินในลักษณะนี้ได้ เช่น การทำโครงการ/โครงการเป็นกลุ่ม การเขียนเรียงความ การปฏิบัติการทดลองการสาธิต และแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น โดยทำแบบประเมินที่มีการตั้งเกณฑ์การประเมินโดยแบ่งตามระดับความสามารถ (rubrics) เกณฑ์การประเมินในลักษณะดังกล่าวควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการคือ (1) มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้สอน และช่วยสร้างแรงจูงใจให้พัฒนาความสามารถให้สูงขึ้น (2) ต้องใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน (3) ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละวิชา (4) ลดอิทธิพลของทักษะที่ไม่ใช่จุดเน้นในการประเมินให้น้อยที่สุด และ (5) มีเกณฑ์มาตรฐานในการจัดอันดับหรือตัดสิน ซึ่งมีผู้สร้างแบบประเมินที่มีทั้งการตั้งเกณฑ์การประเมินในภาพรวม (holistic rubrics) และเกณฑ์การประเมินเป็นรายองค์ประกอบย่อย (analytic rubrics) (Baker, O'Neill and Linn. 1993) ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้สำหรับการพัฒนาความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น เว็บไซต์ edutopia.org เป็นเว็บไซต์ที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ (Schaaf, & Juke. 2019: 55-63)

การเสริมสร้างผู้บริหารกับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคต

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และการที่ผู้บริหารจะสามารถทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเพื่อเผชิญกับความไม่แน่นอนในโลกอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ซึ่ง Schaff, & Jukes (2019: 128-130) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. การพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลกในอนาคต เช่น การศึกษาถึงการสร้างสรุปรูปแบบการเรียนรู้ที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุดของโลกภายใต้ชื่อ “4 Line Learning” โดยนำเสนอการเรียนรู้ผ่านโมเดลที่ชื่อ “Your Next U” เพื่อสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองสไตล์การเรียนรู้ของคนทุกเพศทุกวัยและของแต่ละคน พร้อมอัปเดตสิ่งใหม่ ๆ มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างทันทั่วทั้ง (อริยญา เถลิงศรี. 2562) การสมัครเป็นสมาชิกวารสารบล็อก และชุมชนออนไลน์ที่เน้นเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ Edutopia (www.edutopia.org) และ TED (www.ted.com) เป็นต้น

2. การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ในโลกอนาคต เช่น การเรียนรู้โลกแห่งดิจิทัล (World Digital Learning) นวัตกรรมเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้มีการพัฒนาไปอย่างมาก มีการนำไปประยุกต์ใช้ในวงการต่าง ๆ รวมทั้งในเรื่องของการเรียนรู้และมีมิตรอย่าง ไม่ว่าจะเป็น 5G VR AR IOTs แอปพลิเคชันต่าง ๆ หรือ AI ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการนำไป

ประยุกต์ใช้ทั้งต่อผู้เรียน ผู้สอน การจัดการเรียนการสอน (Instruction) การศึกษายุคใหม่ควรนำเนื้อหาที่สอนวางเอาไว้บนเครือข่ายออนไลน์เพื่อให้คนอื่นได้เข้าถึงฟรีแบบ Massive Open Online (MOOCs) และอาจร่วมกับบรรดาครูด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้พัฒนาเนื้อหาใหม่ ๆ ขึ้นมาเป็นสถานศึกษาหนึ่งในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นักเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นได้เข้ามาเรียนรู้ การผลักดันให้ผู้เรียนคิดถึงอนาคตจากสิ่งที่ผู้เรียนเป็นอยู่ในปัจจุบัน การท้าทายระบบความเชื่อ โดยให้ผู้เรียนมองโลกให้กว้างขึ้นเพื่อความเข้าใจความเชื่อ มุมมอง ความคิดเห็น และค่านิยมของคนอื่นซึ่งมีแตกต่างและความหลากหลาย

สรุป

ผู้บริหารกับบทบาทใหม่ในการบริหารการศึกษาในโลกอนาคตควรมีการปรับเปลี่ยน 3 ด้านที่สำคัญ คือ การพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลกที่พลิกผัน เป็นบทบาทสำคัญควรตระหนักและปรับเปลี่ยนบทบาทในการพัฒนาตนเองเป็นอันดับแรก เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกและมีความต่อเนื่อง ได้แก่ การเป็นผู้เรียนตลอดชีวิตโดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนจากผู้ที่มีกรอบความคิดแบบยึดติดเป็นกรอบความคิดเพื่อการพัฒนา รักในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองตลอดเวลา ประกอบกับสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้แบบนำตนเองด้วยหลัก “SMART Goal” ได้แก่ การมีความชัดเจน สามารถวัดได้ สามารถบรรลุได้ มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายหลัก และ มีกรอบเวลาที่ชัดเจน รวมถึงการเป็นผู้รอบรู้ในศาสตร์ที่หลากหลายและมีกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เป็นบทบาทที่ผู้บริหารควรเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการออกแบบ วางแผน และจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการพลิกผันของโลกยุคใหม่ ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นเรื่องในอนาคตและการสร้างความหมายในโลกของความจริง การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบค้นพบ ใช้สมองทุกส่วน และจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และการพัฒนาความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นบทบาทที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบว่าการจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ และรู้จุดอ่อนที่ควรแก้ไขเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในโลกอนาคตที่พลิกผันได้ โดยต้องเน้นการประเมินระดับของความคิด และการประเมินแบบองค์รวม การปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้บริหารมีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนแบบดั้งเดิมไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- งานบริหารทรัพยากรสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). การกำหนดเป้าหมายด้วย SMART goals. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2565, จาก https://www.si.mahidol.ac.th/th/division/um/knowledge_detail.asp?id=179.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธ.
- ศิริวรรณ นิตรมณี รุ่งเรือง, และวราภรณ์ ทองนพคุณ. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายอนาคต, เอกสารประกอบการอบรม. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.wqlf.or.th>.
- สมเสมอ ทักขิน, และภิญโญ วงษ์ทอง. (2563). การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (creative problem solving). นครนายก: สถาบันวิจัยพัฒนาและสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สลิลนา ศรีสุขศิริพันธ์. (2555). ศาสตร์ คืออะไร. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/461639>.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ องค์การมหาชน. (2565). 15 สัญญาณเปลี่ยนอนาคตการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.eef.or.th/infographic-180422/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค. (2562). ครูไทยยุคใหม่สนใจดิจิทัล. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ไสว พิกขาว. (2562). การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- อริยญา เถลิงศรี. (2562). **Disruption: ทำลายล้างหรือสร้างโอกาส**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2565, จาก <https://thaipublica.org/2018/06/seacdissruption/>.
- Baker, E. L., O'Neill, H. F., Jr., & Linn, R. L. (1993). Policy and validity prospects for performance based assessment. *American Psychologist*, 48, 1210-1218.
- Greenstein, L. (2012). **Assessing 21st Century Skills: A Guide to Evaluating Mastery and Authentic Learning**. California, USA: Corwin.
- New Zealand Ministry of Education. (2013). **The education leadership model-ELM**. Retrieved January 2, 2013, from <http://www.Educationleadership>.
- Schaaf, R. L., & Jukes, I. (2019). **A Brief History of the Future of Education: Learning in the Age of Disruption**. (SAGE Publications Asia-Pacific Pte. Ltd). [Kindle version 5]. Retrieved 4 October, 2020, from <http://www.amazon.com>.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Effects of Learning Management by Using Total Physical Response with Simulation Teaching on Listening and Speaking Chinese Ability of Matthayomsuksa 4 Students

เมธาวี ศรีพฤกษ์¹, บัณฑิตา อินสมบัติ²

Metawee Sripruk¹ Bantita Insombat²

Corresponding Author E-mail: mtwfafront@gmail.com

Received: 2022-11-08; Revised: 2023-02-21; Accepted: 2023-03-09

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์ และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนลานสักรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาจีน และ 3) แบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาจีนทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีความสามารถในการฟังและพูดภาษาจีน พบว่านักเรียนมีความสามารถหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองมีความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง, ความสามารถในการฟังและพูดภาษาจีน

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare Matthayomsuksa 4 students' listening and speaking Chinese ability between pre-test and post-test using Total Physical Response with Simulation Teaching; and 2) to compare Matthayomsuksa 4 students' listening and speaking Chinese ability using Total Physical Response with Simulation Teaching with 75 percent of the full score. the sample was 40 Matthayomsuksa 4 students who were studying in the 2nd semester of the academic year 2021 in Lansakwittaya School, the Secondary Educational Service Area Office, Uthai Thani-Chainat. The sample was selected using multi-stage sampling with schools as random units. The research instruments were 1) Chinese subject teaching plans. 2) a 30-question Chinese listening ability test. and 3) Chinese speaking ability test. A one-sample t-test and two independent sample groups were used to analyze the data using the mean, standard deviation, and hypothesis testing. The research results were found as follows;

1) Matthayomsuksa 4 students who were learning Chinese subject using Total Physical Response with Simulation Teaching had listening and speaking ability posttest higher than pretest statistical significant at .05 level. and 2) Matthayomsuksa 4 students listening and speaking Chinese ability using Total Physical Response with Simulation Teaching statistically significantly higher than with 75 percent of the full score at .05 level.

Keywords: Total Physical Response with Simulation Teaching, Listening and Speaking Chinese Ability

บทนำ

ปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่งที่มีความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องจากปัจจุบันประเทศจีนมีบทบาทสำคัญมากในด้านการค้าและเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีการร่วมลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ระหว่างไทยและจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีของทั้งสองประเทศจึงเกิดความร่วมมือกันในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้วยดีเสมอมา (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. 2557: 51) กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุภาษาจีนไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียน สามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนสามารถเปิดหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ ได้ และผู้เรียนที่มีความสนใจก็สามารถที่จะเลือกเรียนในหลักสูตรนั้น ๆ ได้ตามความสนใจ ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนกันอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและสามารถสื่อสารภาษาจีนขั้นพื้นฐานอย่างมี ประสิทธิภาพตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียนและแสดงออก สามารถใช้ภาษาจีนในการแสวงหาความรู้ ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมจีน เพื่อเข้าถึงปรัชญา วิถีคิดและวิถีชีวิตของชาวจีน สามารถเปรียบเทียบและถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทย-จีนด้วยภาษาจีนอย่างสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาจีน สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 220)

แม้ว่าความสามารถในการฟัง – พูด ภาษาจีนจะมีความสำคัญแต่จากการศึกษาพบว่าผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแบบเรียนที่ใช้ในประเทศไทยยังขาดความเหมาะสม แบบเรียนที่นิยมใช้ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในระบบหรือนอกระบบ มีการใช้แบบเรียนที่ผลิตจากประเทศจีนเสียเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนวิธีการสอนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอน ที่จะดึงดูดให้ผู้เรียนตั้งใจและสนใจเรียนภาษาจีน (สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551:2) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอนที่ยึดรูปแบบเดิม นักเรียนมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมน้อย นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนภาษาจีน จึงส่งผลให้ทักษะทางภาษาจีนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดทุกปีการศึกษา สภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหามาก เช่น ปัญหาการขาดครูที่จบการศึกษาปริญญาตรีในสาขาภาษาจีนหรือสาขาการสอนภาษาจีนโดยตรง ซึ่งจากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนเป็นภาษา

ที่สองนั้น มีอยู่หลากหลายวิธีด้วยกันแต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดสำหรับนำมาใช้กับนักเรียนที่เรียนภาษาที่สอง การจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง โดยการใช้กิจกรรมในการเคลื่อนไหวเป็นหลักแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามโดยการแสดงกิริยาท่าทางตามคำสั่ง การสอนนี้ได้พัฒนาขึ้นโดย ดร.เจมส์ เจ. อัชเชอร์ (James J. Asher) ศาสตราจารย์สาขาจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยซาน โฮเซ (San Jose University) รัฐแคลิฟอร์เนีย โดยมีหลักการ ที่สำคัญคือ เน้นบทบาทของความเข้าใจซึ่งได้จาก การศึกษาค้นคว้าและสังเกต การรับรู้ภาษาแม่ของเด็ก และนำแนวทางการเรียนภาษาแม่ของเด็กมาทดลองใช้กับภาษาที่สอง โดยนักจิตวิทยามากมายให้หลักการสำคัญคือเน้นความเข้าใจในการรับรู้ภาษาที่สอง ลดความเครียดของนักเรียนโดยใช้ประโยคคำสั่ง ผู้สอนจะพูดคำสั่งภาษาต่างประเทศพร้อมทั้งแสดงท่าทางของคำกริยาในการปฏิบัติตาม ประโยคคำสั่งซ้ำๆ ประมาณ 2-3 ครั้งและให้นักเรียนปฏิบัติตามไปด้วยจนกว่านักเรียนพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยตนเองโดยไม่มีแบบอย่างจากครูผู้สอนทำให้นักเรียนสามารถสื่อสารได้โดยการฟังและแสดงออกด้วยภาษากาย การแสดงท่าทางเป็นสิ่งสำคัญมากในการฝึกด้วยประโยคคำสั่งเพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและสื่อความหมายได้ตรงที่สุด Asher (1979) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางเป็นการสอนที่เป็นธรรมชาติและเหมาะสมอย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาต่างประเทศและควรมีสื่อเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการจดจำ นอกจากนี้ในการใช้ภาษาจีนเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารนั้น ความสามารถในการฟังและการพูดนับว่าเป็นความสามารถที่จำเป็นมาก เนื่องจากเป็นความสามารถเบื้องต้นในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ Ur (1981: 30; อ้างถึงใน อติกานต์ ทองมาก. 2552: 1) ที่กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการพูดเป็นความสามารถที่สำคัญที่สุดในบรรดาทักษะทั้ง 4 ด้าน เพราะเป็นทักษะที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความรู้ทางภาษาเป็นอย่างดีซึ่งตรงกับ Scott (1981: 2) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการพูดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากเพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้เข้าใจ นอกจากนี้ Nunan (1991: 66; อ้างถึงใน อติกานต์ ทองมาก. 2552: 1) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนภาษาในปัจจุบันเน้นการสอนเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งการฟังและการพูดเป็นทักษะที่ถูกให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากต้องใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวัน และในการเลือกใช้สถานการณ์จำลองจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาจีนของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนภาษาจีนสามารถสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นให้เหมือนจริงหรือใกล้เคียงสถานการณ์จริงในสังคมปัจจุบันให้มากที่สุด Glover (2014: 2; อ้างถึงใน อัญชลีการ์ ชันติ. 2562: 1) เป็นเครื่องมือการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์และผู้เรียนจะต้องใช้วิจารณญาณของตนเองในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารตามบทบาทที่ได้รับ โดยมีหลักการและการตัดสินใจในสถานการณ์จำลองจะส่งผลกับผู้ร่วมกิจกรรมเหมือนในสถานการณ์จริง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือฟัง พูด อ่านและเขียน ในลักษณะผสมผสานกันในสถานการณ์จำลอง (สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2540: 3) นอกจากนั้นแล้ว Razali Ismail (2017: 3; อ้างถึงใน อัญชลีการ์ ชันติ. 2562: 6) ได้ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของนักเรียนในกิจกรรมแบบสถานการณ์จำลองจะเป็นไปในเชิงบวกและเกิดผลดีต่อการสร้างทักษะทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังและพูด จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาความสามารถในการฟัง – พูด และสามารถเชื่อมโยงไปยังความสามารถ ในการพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่การฟัง พูด อ่าน และเขียน เน้นการสอนให้นักเรียนได้นำไปใช้ได้จริง ดังผลการวิจัยของ อัญชลีการ์ ชันติ, นฤพร, วุฒิพันธุ์, และนารีนารถ กลิ่นหอม (2562: 84) ที่ได้ศึกษาพบว่าการพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาจีน โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครขอนแก่น ผลการวิจัยว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความสามารถด้านการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนการทดสอบก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 7.86 และ ผลการวิจัยของอัญชลีการ์ ชันติ (2562: 2) ที่ได้ศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนหลัง การเรียนโดยใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองนักเรียนมีความสามารถในการฟังอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 66.16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.70 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจว่าวิธีการสอนเหล่านี้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาที่สองมาจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ภาษาจีนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่มีต่อความสามารถในการฟังและพูดภาษาจีน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีน โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ผู้แนะนำ สนับสนุน และสืบค้นข้อมูลจากแหล่ง

เรียนรู้ต่าง ๆ จนพัฒนาเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีในการอ่านต่อไป การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายในการจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง

Asher (1979: 63) กล่าวว่า การสอนภาษาโดยวิธีการตอบสนองด้วยท่าทาง มีหลักการสรุป ได้ 3 ประการ คือ 1) การสร้างความเข้าใจในภาษาพูด จะต้องได้รับการพัฒนา ก่อนการพูด 2) ความเข้าใจภาษาพูด จะได้รับการพัฒนาด้วยการที่ผู้เรียนได้แสดงท่าทาง และ 3) ไม่บังคับผู้เรียนให้พูดภาษาที่สองในขณะที่ผู้เรียนยังไม่พร้อม

Jones (1983: 9) ยังกล่าวว่า การจัดสถานการณ์จำลองในห้องเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในการทำกิจกรรมได้มากที่สุด

Miller, & Snyder (1997: 5; อ้างถึงใน อติเรก นวลศรี. 2558: 55) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นการสร้างทางเลือก ที่ดีให้แก่เด็กในการเรียนรู้ เด็กสามารถเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ โดยการทายความหมายจากบริบทที่ได้รับเป็นการเลียนแบบภาษาแม่ในการพูด จากการเข้าใจความหมายของประโยคคำสั่งก่อนเป็นอันดับแรก

วันทนีย์ ไพรินทร์ (2547: 6; อ้างถึงใน ชไมพร เลิศคนาวนิกุล. 2550: 64) กล่าวว่า การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Resthouse) หรือ TPR เป็นการสอนที่พัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อ Asher เป็นวิธีการสอนภาษาที่มีความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างคำพูดและกริยาท่าทาง หรือเป็นการสอนโดยผ่านทางอากัปกิริยาต่าง ๆ นั้นเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ออกคำสั่ง แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม นักเรียนคนใดมีความพร้อมก็สามารถเป็นผู้ออกคำสั่ง แล้วให้นักเรียนคนอื่นปฏิบัติตาม

จงรัก ขาวปี่ (2556: 42; อ้างถึงใน อติเรก นวลศรี. 2558: 55) นิยามว่าวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นวิธีสอนที่พัฒนามาจากแนวคิดของนักจิตวิทยา ชื่อ Asher เป็นวิธีสอนที่มาจากขั้นตอนการ เรียนรู้ภาษาที่สองว่าควรเป็น การเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ โดยเริ่มจากทักษะการฟังก่อน แล้วจึงเรียนรู้ทักษะการพูด การให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมาย พร้อมกับการแสดงท่าทางปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนมีแนวโน้มในการเริ่มรับรู้ภาษาได้ดีที่สุดรวมถึงการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้เกิดความสมดุลในการเรียนรู้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554: 226) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงได้ โดยในการสอนครูต้องพยายามสร้างความสนใจแก่ผู้เรียน ในการทำ

กิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนลองปฏิบัติกิจกรรมตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น ให้ผู้เรียนได้สังเกตการณ์ทำกิจกรรม จำแนกแยกแยะสิ่งที่ได้ วิเคราะห์หาทางเลือกที่ถูกต้องแล้วสรุปหลักการ วิธีการที่ได้ เพื่อนำไปเชื่อมโยงแก้ปัญหาของสถานการณ์ใหม่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นผลดีแก่ผู้เรียนที่ได้ฝึกคิด ตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่เสี่ยงต่ออันตรายและสามารถหาทางป้องกันหรือแก้ปัญหานั้นไว้อย่างรวดเร็ว เมื่อผู้เรียนไปพบสถานการณ์จริง ก็จะแก้ปัญหาได้จากประสบการณ์ที่ได้ฝึกมาจากสถานการณ์จำลองที่เรียนไปแล้ว

สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถชัย มูลคำ (2553: 74; อ้างถึงใน ชไมพร เลิศคณาวนิชกุล. 2550: 64) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็น กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณ์นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์ โดยมีการกำหนดบทบาท ข้อมูล และกติกาไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจจากสถานการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับประกอบ กับวิจารณญาณของตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ซึ่งการเรียนรู้แบบสร้าง สถานการณ์จำลองนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงได้ดีและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง

ทิตินา แคมมณี (2552: 370) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง เป็นการเน้นการฟังอย่างเข้าใจ นักเรียนเป็นผู้เลือกแบบการกระทำของผู้สอนโดยการปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งผู้สอนก็จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วยเพื่อเป็นตัวอย่างมีการเคลื่อนไหวด้วยอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเป็นการปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่อคำสั่งนั้น ๆ โดยไม่มีการบังคับให้ผู้เรียนต้องพูดตาม และผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ จากสถานการณ์จำลองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งทักษะการพูดจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะแสดงออกตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาจีนเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้นและมีความเชื่อมั่นในตนเองต่อการใช้ภาษาจีน โดยแบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิต ครูแนะนำเป็นตัวอย่างโดยการเตรียมสถานการณ์จำลองให้นักเรียน ให้นักเรียนดูด้วยการออกคำสั่ง 1 ชุด เป็นคำหรือประโยคคำสั่งง่าย ๆ ขณะที่ครูออกคำสั่งเป็นภาษาจีนนั้นครูจะแสดงไปทำไปด้วย ส่วนนักเรียนแสดงท่าตามครูแต่ไม่พูดตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อเป็นการดูว่านักเรียนสามารถแสดงท่าทางได้เองหรือไม่โดยที่ครูจะไม่สาธิตให้ดู ครูออกคำสั่งหนึ่งคำสั่ง

ขั้นที่ 3 ทดสอบ ให้ครูออกคำสั่งจากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนออกมาในลักษณะสลับก่อนหลังไปมาแล้ว โดยครูให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งทีละคน ถ้านักเรียนสามารถแสดงตามคำสั่งได้แสดงว่านักเรียนเกิดความเข้าใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจากสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 ออกคำสั่งใหม่ ๆ ออกคำสั่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อจะดูว่าเด็กมีปฏิริยาอย่างไรกับคำสั่งนั้น คำสั่งประเภทนี้จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนานมากขึ้น

ขั้นที่ 5 สลับบทบาทและการใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนสลับบทบาทกับครู โดยครูให้โอกาสนักเรียน ออกมาออกคำสั่งและให้เพื่อน ๆ แสดงท่าทาง ผู้เรียนจะเป็นคนดำเนินกิจกรรมไปตามขั้นตอนต่าง ๆ และครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินและปฏิบัติตามคำสั่งสลับบทบาทกัน โดยแสดงท่าเมื่อได้ยินคำสั่งจากนักเรียนในขั้นนี้นักเรียนจะได้เริ่มพูดให้นักเรียนผลัดกันออกมาออกคำสั่งให้เพื่อน ๆ พยายามเปิดโอกาสให้นักเรียนหลาย ๆ คนได้ออกมาพูด เพื่อให้ผู้เรียนนำข้อบกพร่องนั้นไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไป

2. ความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน

นพเก้า ณ พัทลุง (2548: 22) อธิบายว่า การฟัง เป็นความสามารถในการจับประเด็นใจความหลักจาก สิ่งที่ฟังได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความ สลับซับซ้อน เพราะผู้เรียนต้องเข้าใจสาระสำคัญจากสิ่งที่พูด อารมณ์ และความเห็นของผู้พูด และ สามารถตอบสนอง ระบุความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดหรือบริบทของการพูดได้

พรสวรรค์ ศรีป้อ (2550: 151) อธิบายไว้ว่า การฟังเป็นทักษะการรับ (Receptive Skill) ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร ผู้รับสารต้องประมวลข้อมูลที่รับรู้โดยใช้ความรู้เดิมและความรู้ด้านภาษาต้องมีความสามารถในการแยกแยะ และเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูดซึ่งต้องเข้าใจสำเนียงหรือการออกเสียงไวยากรณ์คำศัพท์ของ ผู้พูดพร้อมกับจับความหมายการฟัง ข้อความแต่ละอย่างแตกต่างกัน เช่น การฟังบทสนทนายาวเพื่อนย่อมแตกต่างจากการฟังประกาศในสนามบิน

Underwood (2006: 1) อธิบายว่า การฟัง เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความ สนใจและความพยายาม เพื่อให้ทราบ ความหมายของสิ่งที่ได้ยิน การผลที่ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้ฟัง ต้องเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ เพราะความหมายของ ประโยคที่ผู้พูดพูดนั้น อาจมี ความหมายหลายอย่าง ผู้ฟังต้องจำคำพูดและวิเคราะห์สิ่งอื่น ๆ ที่ใช้เสนอข่าวสารนั้น

Helgesen (2003: 24) อธิบายว่า การฟังเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ เข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยิน ในขณะที่ฟังไม่เพียงแต่ได้ยินเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงสิ่งที่ได้ฟังกับ ข้อมูลเดิมที่เราารู้แล้ว เมื่อรวมเอาสิ่งที่ได้ยินเข้ากับความคิด และประสบการณ์ที่มี จะสร้างความหมายได้ ในการฟังมักจะมีจุดมุ่งหมายหรืออาจพูดได้ว่าไม่ได้ยินแต่คำเท่านั้น แต่จะฟังเพื่อ หาความหมาย ที่อยู่ในคำหรือข้อความที่เราได้ยิน

พรสวรรค์ ศรีป้อ (2550: 163) ได้ให้กล่าวว่าการพูดเป็นการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในสังคมเป็นการสื่อสารทาง วาจาของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต่างฝ่ายต่างมีจุดประสงค์ ที่จะสื่อความหมายของตัวอง และต่างฝ่ายก็ต้องตีความสิ่งที่ตนเอง ได้ฟัง ดังนั้น จุดประสงค์ของทักษะการพูด คือ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ หลีกเลี่ยง การทำให้ผู้อื่นสับสนเนื่องจากการออกเสียงผิด ไวยากรณ์ผิด ใช้คำผิดหรือไม่เหมาะสม นอกจากนั้นยังต้องพูด ให้เหมาะสมกับ สังคมและวัฒนธรรมด้วยพรสวรรค์ ศรีป้อ (2550: 163) ได้กล่าวว่า การพูด คือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใน สังคมเป็น การสื่อสารทางวาจาของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต่างฝ่ายต่างมีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมาย ของตัวเอง และต่างฝ่ายก็ต้อง ตีความสิ่งที่ตนเองได้ฟัง

Byrne (1986: 25; อ้างถึงใน ชไมพร เลิศคณาวณิชกุล. 2550: 78) กล่าวว่า การพูดเป็นกระบวนการสื่อสาร สองทิศทางที่เกี่ยวข้องกันระหว่างทักษะ การรับสารของผู้ฟังและทักษะการผลิตสารของผู้พูด ผู้พูดจะทำหน้าที่ส่งรหัสเพื่อ สื่อถึงเจตนาและความต้องการ ส่วนผู้ฟังจะเป็นผู้ถอดรหัสของสารนั้น ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้ใน เรื่องระบบภาษา เช่น เสียง หนักเบาในคำตลอดจนความเข้าใจภาษาท่าทางของผู้พูดเป็นเครื่องช่วย ให้การตีความสารนั้นตรงตามเจตนาของผู้สื่อ หรืออาจ กล่าวสรุปได้ว่าในความเป็นจริง ความสามารถในการพูดเกี่ยวข้องกับการฟังโดยตรง โดยผู้พูดจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งข้อมูลให้กับ ผู้ฟัง เป็นลักษณะการสื่อสารแบบ 2 ทาง โดยมีการแลกเปลี่ยนบทบาทกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง

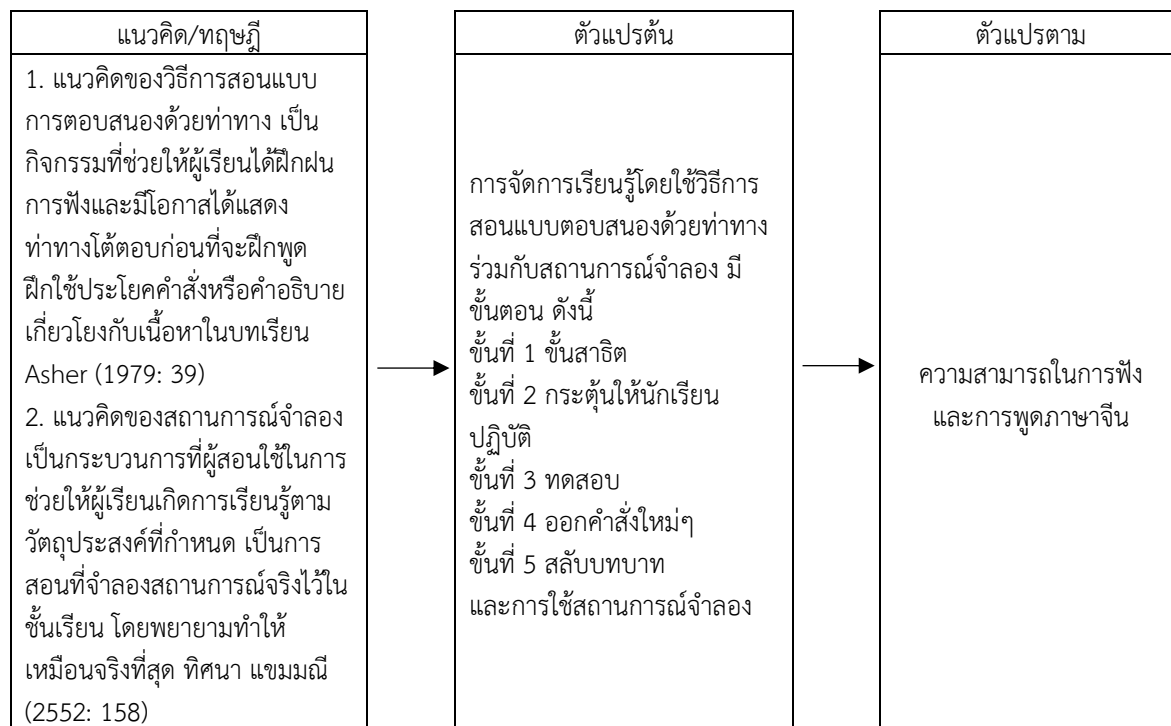
Finochiaro, & Brumfit (1983: 123) กล่าวว่า การพูดเป็น ปฏิกริยาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งที่พูด สถานการณ์ของการพูด การปรับเปลี่ยนอวัยวะในการพูดได้ถูกต้องเหมาะสม การใช้คำพูด กฎเกณฑ์ด้านไวยากรณ์ ความหมายและวัฒนธรรมให้ เหมาะสมรวมทั้งการไวต่อการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของคู่สนทนา ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็น ปฏิกริยาที่สัมพันธ์กันทั้งทางด้านสมองและร่างกายซึ่งจะต้องเกิดขึ้นอย่างทันทีและพร้อมกัน ในการพูดนั้นผู้พูดต้องส่งสาร โดยใช้ภาษาที่เหมาะสม มีการเน้นเสียง การออกเสียงสูงต่ำรวมทั้ง แสดงสีหน้าท่าทางเป็นเครื่องช่วยในการแสดง ความหมาย ของสิ่งที่พูดถึง ผู้ฟังจะสามารถเข้าใจสาร ที่ผู้พูดส่งและในบางครั้งภาษาพูดอาจจะขาดความสมบูรณ์หรือไม่เป็นไปตาม กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ซึ่งตรงกันข้ามกับภาษาที่ใช้ในการเขียนที่ประโยคต่าง ๆ ต้องสมบูรณ์ถูกต้อง ผู้อ่านจึงจะเข้าใจได้ กล่าวได้ว่า ทักษะการพูดและการพูดเป็นทักษะที่ต่างก็มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า ความสามารถในการฟังและการพูด เป็นการสื่อสารทางวาจาของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งต่างมี จุดประสงค์ที่จะสื่อสารของตนเอง ผู้ฟังจะต้องตีความในสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมายและสามารถโต้ตอบได้ด้วยภาษาที่ ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ตรงกับความต้องการในการสื่อความหมายของผู้พูด โดยการสื่อสารระหว่างทักษะการรับสารของผู้ฟังและ ทักษะการผลิตสารของผู้พูด ผู้พูดจะทำหน้าที่ส่งรหัสเพื่อสื่อถึงเจตนาและความต้องการส่วนผู้ฟังจะเป็นผู้ถอดรหัสของสารนั้น

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า เป็นการเน้นทักษะการฟังอย่างเข้าใจ นักเรียนเป็นผู้เลียนแบบการกระทำของผู้สอนโดย การปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งผู้สอนก็จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วยเพื่อเป็นตัวอย่างมีการเคลื่อนไหวด้วยอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเป็น การปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่อคำสั่งนั้นๆ โดยไม่มีการบังคับให้ผู้เรียนต้องพูดตาม และผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อ ความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ จากสถานการณ์จำลองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จาก การเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งทักษะการพูดจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะ

แสดงออกตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาจีนเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้นและมีความเชื่อมั่นในตนเองต่อการใช้ภาษาจีน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลัง (One group pretest posttest design) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสหวิทยาเขตอุไทย สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท จำนวน 6 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลานสักวิทยา ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 สุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตอุไทย สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุทัยธานี ชัยนาท ออกมา 1 โรงเรียน จาก 6 โรงเรียน โดยวิธีการจับฉลาก ซึ่งปรากฏว่าได้โรงเรียนลานสักวิทยา

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนลานสักวิทยา สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุทัยธานี ชัยนาท จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ 3 ประเภท ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศวิชาภาษาจีน จำนวน 4 แผน 12 ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการจัดการเรียนรู้และตัวชี้วัด 3) สารการเรียนรู้ 4) สารสำคัญ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล ซึ่งนำไปประเมินความเหมาะสมของแผนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผลการประเมินพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.08)

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีน เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน

2.1 ทำการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยทำเป็นตารางวิเคราะห์ข้อสอบเขียนข้อสอบตามที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์ข้อสอบโดยเขียนจำนวนข้อสอบมากกว่าจำนวนที่ต้องการ 40 ข้อเพื่อที่หลังจากนำไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบรายข้อเรียบร้อยแล้ว จะตัดข้อที่มีคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์ออกจนเหลือจำนวนข้อสอบที่ต้องการใช้จริงจำนวน 30 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบไปหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลานสกลวิทยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (B) พบว่า ข้อสอบมีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.20-0.80 จำนวน 34 ข้อและค่าอำนาจจำแนก (B) เท่ากับ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 34 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง 0.34-0.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.33 ขึ้นไป โดยคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

2.3 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกข้อสอบไว้จำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลานสกลวิทยา ที่ได้เรียนในหน่วยนี้ไปแล้วและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์ของโลเวตต์ (Lovett method) ใช้การสอบครั้งเดียวหลังเรียนได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

3. แบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาจีน เป็นแบบทดสอบภาคปฏิบัติ 1 สถานการณ์ 10 คะแนน รวม 10 คะแนน

3.1 ทำการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ วัดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการเก็บข้อมูล โดยประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนการพูดของผู้เรียน จากกระทรวงศึกษาธิการ (2548: 57) และสุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 68 - 70) จำนวน 2 ประเด็น โดยมีหลักเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ความถูกต้องด้านเนื้อหา หมายถึง การสื่อสารได้ตรงประเด็นเนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด ออกเสียงถูกต้องใช้คำศัพท์ สำนวน และโครงสร้างภาษาถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด ออกเสียงผิด 5 คำขึ้นไป

ให้ 2 คะแนน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด ออกเสียงผิด 4 คำ

ให้ 3 คะแนน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด ออกเสียงผิด 3 คำ

ให้ 4 คะแนน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด ออกเสียงผิด 2 คำ

ให้ 5 คะแนน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด ออกเสียงถูกต้องทั้งหมด

การแสดงท่าทางและน้ำเสียงประกอบการพูด หมายถึง การพูดได้คล่องแคล่ว พูดเป็นธรรมชาติกับผู้ฟัง มีการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางอย่างเหมาะสม

ให้ 1 คะแนน ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องพูดน้อยมากและพูดตะกุกตะกัก

ให้ 2 คะแนน ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดบ้างและพูดเหมือนท่องจำ

ให้ 3 คะแนน ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดพอสมควรและพูดได้คล่องแคล่วแต่ไม่เป็นธรรมชาติ

ให้ 4 คะแนน ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดเป็นส่วนใหญ่และพูดได้คล่องแคล่ว พูดเป็นธรรมชาติ มีการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางบ้างเล็กน้อย

ให้ 5 คะแนน ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดเป็นส่วนใหญ่และพูดเป็นธรรมชาติ มีการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางทุกคำศัพท์และประโยค

3.2 นำแบบทดสอบไปหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลานสกวทยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.3 นำแบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาจีนไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rating Agreement Index : RAI) จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 2 คนมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องของผู้ประเมิน ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้วิจัยและครูผู้สอนวิชาภาษาจีนที่มีประสบการณ์การสอนภาษาจีน โดยใช้สูตรวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความเชื่อมั่นภาคปฏิบัติของผู้ประเมิน โดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 2 คน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.77

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง (one-group pretest -posttest design) ดังตารางแสดงแผนการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบก่อนเรียน	วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง	การทดสอบหลังเรียน
	T1	X	T2

กำหนดให้

X แทน วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มาใช้

T1 แทน การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง (Pre Test)

T2 แทน การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง (Post Test)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่มีต่อความสามารถในการฟังและพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยยึดตามสาระมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ครูดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศวิชาภาษาจีน จำนวน 4 แผน 12 ชั่วโมง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองและเก็บคะแนนระหว่างเรียน

3. นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ นำความรู้ออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน โดยครูถามคำถามและผู้เรียนร่วมกันตอบคำถาม

4. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังและพูดภาษาจีน ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน พร้อมตรวจให้คะแนนและบันทึกคะแนน

5. ผู้สอนสรุปวิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

6. รวบรวมคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลเปรียบเทียบความสามารถในการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	40	9.67	1.80	30.01*
หลังเรียน	40	23.3	1.88	

* t (.05,1.684), df =40-1

จากตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างคะแนนหลังเรียนมีเฉลี่ยเท่ากับ 23.3 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 9.67 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ 75	t
หลังเรียน	40	23.30	1.883	22.50	2.69*

* t (.05, 1.684)

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีผลคะแนนความสามารถใน

การฟังและการพูดภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ ความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 13.63 นั้นเพราะว่าวิธีการสอนภาษาจีนโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ช่วยให้นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มเรียนภาษาตามวัยและธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา วิธีการนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการฟังมาก ๆ พร้อมทั้งปฏิบัติตามหรือโต้ตอบด้วยท่าทางเพื่อสื่อความหมาย จงรัก ขาวาปี (2556: 42) นิยามว่าวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นวิธีสอน ที่พัฒนามาจากแนวคิดของนักจิตวิทยา ชื่อ Asher เป็นวิธีสอนที่มาจากขั้นตอนการ เรียนรู้ภาษาที่สองว่าควรเป็นการเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ โดยเริ่มจากทักษะการฟังก่อน แล้วจึงเรียนรู้ทักษะการพูด การให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายพร้อมกับการแสดงท่าทางปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนมีแนวโน้มในการเริ่มรับรู้ภาษาได้ดีที่สุดรวมถึงการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้เกิดความสมดุลในการเรียนรู้ ทิศนา ขัมมณี (2552: 370) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึง ผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาจีนเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้นและมีความเชื่อมั่นในตนเองต่อการใช้ภาษาจีน โดยแบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิต ครูแนะนำเป็นตัวอย่างโดยการจัดเตรียมสถานการณ์จำลองให้นักเรียนให้นักเรียนดูด้วยการออกคำสั่ง 1 ชุด เป็นคำหรือประโยคคำสั่งง่าย ๆ ขณะที่ครูออกคำสั่งเป็นภาษาจีนนั้นครูจะแสดงไปทำไปด้วย ส่วนนักเรียนแสดงท่าตามครูแต่ไม่พูดตัวอย่าง ขั้นที่ 2 กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อเป็นการดูว่านักเรียนสามารถแสดงท่าทางได้เองหรือไม่โดยที่ครูจะไม่สาธิตให้ดู ครูออกคำสั่งหนึ่งคำสั่ง ขั้นที่ 3 ทดสอบ ให้ครูออกคำสั่งจากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนออกมาในลักษณะสลับก่อนหลังไปมาแล้ว โดยครูให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งทีละคน ถ้านักเรียนสามารถแสดงตามคำสั่งได้แสดงว่านักเรียนเกิดความเข้าใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ขั้นที่ 4 ออกคำสั่งใหม่ ๆ ออกคำสั่งแปลกๆ ใหม่ ๆ เพื่อจะดูว่าเด็กมีปฏิกิริยาอย่างรักกับคำสั่งนั้น คำสั่งประเภทนี้จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนานมากขึ้น ขั้นที่ 5 สลับบทบาทและการใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนสลับบทบาทกับครู โดยครูให้โอกาสนักเรียน ออกมาออกคำสั่งและให้เพื่อน ๆ แสดงท่าทาง ผู้เรียนจะเป็นคนดำเนินกิจกรรมไปตามขั้นตอนต่าง ๆ และครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินและปฏิบัติตามคำสั่งสลับบทบาทกัน โดยแสดงท่าเมื่อได้ยินคำสั่งจากนักเรียนในขั้นนั้นนักเรียนจะได้เริ่มพูดให้นักเรียนผลัดกันออกมาออกคำสั่งให้เพื่อน ๆ พยายามเปิดโอกาสให้นักเรียนหลาย ๆ คนได้ออกมาพูด เพื่อให้ผู้เรียนนำข้อบกพร่องนั้นไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไป

อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนภาษาโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธัญลักษณ์ ทุมพิลา, นฤภรณ์ วุฒิพันธุ์, และนรินทร์ กลิ่นหอม (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาจีน โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครขอนแก่น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความสามารถด้านการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน งานวิจัย อติเรก นวลศรี (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนด้วยวิธีตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคูยาง สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียน หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกรายทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน พบว่า ทุกทักษะมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อ กระบวนการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร ด้วยวิธีตอบสนองด้วยท่าทาง TPR โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการฟังภาษาจีนและการพูดภาษาจีน ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ (Asher. 1979: 39) แนวคิดของวิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการฟังและมีโอกาสได้แสดงท่าทางโต้ตอบก่อนที่จะฝึกพูดฝึกใช้ประโยคคำสั่งหรือคำอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน ทิศนา ขัมมณี (2552: 152) แนวคิดของสถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เป็นการสอนที่จำลองสถานการณ์จริง

ไว้ในชั้นเรียน โดยพยายามทำให้เหมือนจริงที่สุด เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองเป็นการสอนโดยการฝึกทั้งการฟังคำศัพท์ บทสนทนา โดยการฟังและสามารถบอกความหมายและปฏิบัติตามได้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลีการ์ ชันติ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองนักเรียนมีความสามารถในการฟังอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 66.16 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 82.70 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยของวีรวรรณ ราโช (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง เพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง เพื่อการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ หลังเรียน ($\bar{X}$ = 25.23 S.D. = 2.42) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 14.15, S.D. = 1.14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งสรุปได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ มีนักเรียนบางคนสามารถทำความเข้าใจกับบทเรียนที่ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่มีนักเรียนบางคนต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับบทเรียน ทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ได้เร็วรู้สึกขาดความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไปที่ครูผู้สอนจะให้ปฏิบัติ ครูจึงควรสังเกตการณ์ เพื่อดูพัฒนาการทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านการฟังและการพูดของนักเรียนแต่ละบุคคล แล้วยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน เป็นการทบทวนฝึกฝนร่วมกันอีกครั้ง ทำให้นักเรียนที่เรียนรู้รวดเร็วได้ช่วยทบทวนให้กับนักเรียนบางคนที่ยังไม่เข้าใจในบทเรียนและเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

1.2 ครูผู้สอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัด การศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเอาการสอนภาษา โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะการสอนภาษาโดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ถือเป็นวิธีการสอนภาษาอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถในการฟังและการพูดของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.3 จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้การปฏิบัติกิจกรรมโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนาน ช่วยพัฒนานักเรียนในด้านความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างภาษาจีนของนักเรียนให้ดีขึ้น และเรียนรู้การทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดทักษะทางสังคมที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยพบว่า ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และมีการปฏิบัติกิจกรรมโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนาน ช่วยพัฒนานักเรียนในด้านความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีน และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่านและการเขียน หรือเจตคติต่อการเรียน เป็นต้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางหรือการสอนด้วยสถานการณ์จำลองกับรูปแบบอื่น ๆ

2.3 ควรนำวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร่วมกับสถานการณ์จำลองไปทดลองใช้กับการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศรายวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกตุสุตา ปงลังกา. (2550). **การศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เขียน วีระวิทย์, และคนอื่น ๆ. (2551). **การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงรัก ขาววาปี. (2556). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโต้ตอบทางสรีระและแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชไมพร เลิศคณาวนิชกุล. (2550). **ผลการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญดา จันทะปิตดา. (2555). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- ณัฐจันท์ พัดศรี. (2560). **การพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้บนเว็บ เรื่อง การสนทนาภาษาจีนในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ทิตนา แหมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุทธาการพิมพ์.
- _____. (2560). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญลักษณ์ ทุมพิลา, นฤภรณ์ วุฒิพันธุ์, และนารีนารถ กลิ่นหอม. (2562). **การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาจีน โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์ (การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิทักษ์ ประสิทธิ์นอก. (2561). **การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีน โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกัลยาณวัตร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ (การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2548). **การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับปฐมศึกษา**. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญล้อม พันธนาถ. (2560). **ผลการจัดการเรียนรู้ แบบการตอบสนองด้วยท่าทางกับแบบตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (Unpublished Master's thesis)**. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมา ติววงศ์. (2557). การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง – พูด ภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประภาพร แสงงาม. (2561). ผลการสอนภาษาจีนโดยใช้วิธีทัศน์ประกอบ ที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปราณี กุลละวณิช. (2551). ข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนและความต้องการภาษาต่างประเทศใน ประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรรณ กลั่นจตุรัส. (2558). การสร้างเกมและสถานการณ์จำลองที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนบนโทรศัพท์มือถือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พรสวรรค์ ศรีป้อ. (2550). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2555). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เอ้าท์ ออฟ เคอร์รี่ส์.
- พิมพ์ อัมเพิล. (2553). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตอบสนองด้วยท่าทางและเล่าเรื่อง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มณี แก้วมณี. (2554). ผลการตอบสนองด้วยท่าทางและเล่าเรื่องที่มีต่อความสามารถในการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหัวกระสังข์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วีรวรรณ ราโช. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง เพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน ณ กรุงปักกิ่ง. (2557). มาตรการความเป็นพลเมือง (Urbanization): โอกาสและความท้าทายของการขับเคลื่อนนโยบาย. กรุงปักกิ่ง: ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน ณ กรุงปักกิ่ง.
- สถาบันเอเชียศึกษาศูนย์จีนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย: ระดับประถม-มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์จีนศึกษา.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). วิธีสอนภาษาอังกฤษ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิเรก นวลศรี (2558). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนด้วยวิธีตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคูยาง สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์ (การสอนภาษาจีน). สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- อดิกันต์ ทองมาก. (2552). การใช้วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลีการ์ ขันติ, สมเกียรติ อินทสิงห์, สุนทร คนเที่ยง, และสุนันชัย ออนตะไคร้. (2562). การใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Asher, J. (1979). Learning Another Language through Actions: The complete teacher's guidebook. San Jose California: Accu Print.
- Cohen, A. D. (1994). Assessing language ability in the classroom. Boston: Heinle & Heinle Publishing.
- Finocchiaro, M. (1989). English as a Second/Foreign Language. New Jersey: Prentice Hall.

- Finochiaro, M., & Brumfit, C. (1983). **The functional-notional Approach: From Theory to practice.** New York: Oxford University Press.
- Helgesen, M. (2003). **Listening**, In D. Nunan (Ed.), **Practical English language teaching.** New York: McGraw – Hill.
- Institute of Asian Studies Chulalongkorn University. (2008). **Teaching Chinese in Thailand: Primary and Secondary Education.** Bangkok: Chinese Studies Center.
- Jones, Leo. (1983). **Eight Simulations.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Joseph, A. (2011). **Integrating video in English language teaching.** Retrieved October 10, 2017., Language in India, from <http://www.languageinindia.com/april2011/avisbaskaranvideofinal.pdf>.
- Malai, S. (2006). **Comparing the ability of listening - speaking and confidence of using English of eighth grade students by using Total Physical Response assembled media on a daily basis with the teaching Instruction.** Master of Education, Srinakharinwirot University.
- Scott, R. (1981). **Speaking in Communication in the Classroom.** Longman Group UK Ltd.
- Underwood, M. (2006). **Teaching Listening.** London: Longman.

การยกระดับทักษะการออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัล

Enhancing Electronic Learning Media Design Skills for Learning Management in Digital Age

พันทิพา คนฉลาด¹, สุธีร์ จุลากุล²

Phuntipa Konchalard¹, Sutee Julakarn²

Corresponding Author E-mail: phuntipa@reru.ac.th

Received: 2022-11-12; Revised: 2023-01-12; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 48 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ 2) สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 84.56 /86.87 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สื่อการเรียนรู้, สื่ออิเล็กทรอนิกส์, การจัดการเรียนรู้, คณิตศาสตร์, ยุคดิจิทัล

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Lecturer, Faculty of Education, Roi-Et Rajabhat University

² อาจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² Lecturer, Faculty of Fine And Applied Art, Khon Kaen University

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) find out the effectiveness of electronic learning media in mathematics learning management for 6th graders according to the 80/80 benchmark, 2) to compare student achievement before and after receiving learning management using electronic learning media, and 3) to study students' satisfaction with learning activities using electronic learning media. Samples used in the study 48 students in 6th grade, Roi Et Kindergarten, Muang Roi Et District, Roi Et Province by cluster random sampling. The research tools consisted of 1) a learning management plan using electronic learning media; 2) Electronic learning media; 3) an achievement test; 4) Questionnaire on student satisfaction with learning activities using electronic learning media. Data analysis were mean, standard deviation and t-test. The research results were found as follows;

1) Electronic learning media for learning management in the digital age for 6th graders has an efficiency of 84.56 /86.87 2) Post achievement using electronic learning media is higher than before, it was statistically significant at the .05 level, and 3) satisfaction of 6th graders with learning activities using electronic learning media; Overall satisfaction is at the highest level.

Keywords: Learning Media, E-learning Media, Learning Management, Mathematics, Digital Age

บทนำ

แนวทางการจัดการศึกษาชาติ Education 4.0 มีเป้าหมายให้ดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ สามารถบูรณาการทักษะและความรู้ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ รวมทั้งให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของครูควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาชาติ สามารถบูรณาการองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนของครูในทุกระดับชั้น สถานศึกษาแต่ละแห่ง และทุกระดับ ล้วนแต่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีเหล่านี้ทั้งสิ้น มีการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์ มาใช้ในสถานศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 8) อีกทั้งยังมีการนำเอาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือเว็บไซต์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียน สามารถพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและโลกปัจจุบันนี้ ครูจึงต้องมีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อออกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่กำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล สื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทั่วไปยอมรับว่าสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการกระตุ้นความสนใจและการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเรียนรู้นอกเวลาได้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพโดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ แต่พบว่าการบูรณาการความรู้ทางด้านเทคโนโลยี กับความรู้เชิงเนื้อหาและวิธีการสอนเพื่อออกแบบและสร้างสื่อการเรียนรู้ยังเป็นเรื่องยากและเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู ส่งผลให้ครูขาดความรู้ทักษะและความชำนาญในการใช้โปรแกรม และทักษะในการออกแบบสื่อการเรียนรู้ส่งผลให้ครูไม่สามารถสร้างและออกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งไม่สามารถนำไปใช้เพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมขั้นเรียนในการก้าวสู่ชั้นเรียนในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความรู้และทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

การออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ให้ความหลากหลายและมีสีสันสร้างความเข้าใจช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้สามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการรวบรวมสื่อชนิดต่าง ๆ เข้าด้วยกันทั้งที่เป็นเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจและสามารถเสริมความเข้าใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนคณิตศาสตร์

มากขึ้น มีความสนใจในการเรียน สมาชิกของผู้เรียนจดจ่ออยู่กับสื่อการสอนนั้น ๆ ครูผู้สอนจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ และเมื่อเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสื่อ การเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อีกทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะการนำเทคโนโลยีมาช่วยเสริม ศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ก็ยิ่งจะทำให้กระบวนการเรียนรู้ของเด็กวัยเรียนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น (ณัฏฐา ศรีรอด, และกรวิภา สรรพกิจจานง. 2564: 371-381)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะยกระดับทักษะการออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการ จัดการเรียนในยุคดิจิทัล เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้มองเห็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการ พัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาความชำนาญเชิงวิชาชีพ จนกลายเป็นสมรรถนะของครูที่พึงมีในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและ สร้างสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จินตวิริ คล้ายสังข์ (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มี 3 องค์ประกอบดังนี้

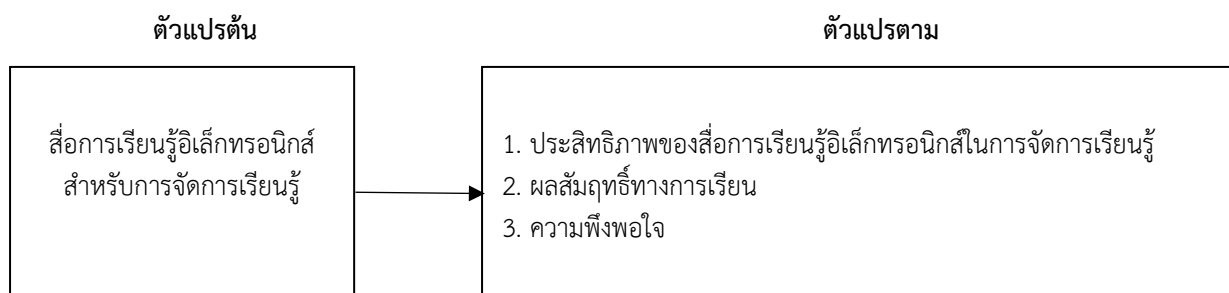
1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเนื้อหาสาระที่นำเสนอในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีลักษณะเป็นสื่อประสมซึ่งสามารถ แบ่งการถ่ายทอดโดยใช้ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว เสียง เป็นหลักมีจุดเด่นคือประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายนอกจากนี้ผู้สอน ยังสามารถผลิตเนื้อหาได้ด้วยตนเอง หรือการใช้บทเรียนสื่อประสมแบบปฏิสัมพันธ์ที่ผลิตอย่างง่าย ๆ เพื่อประกอบบทเรียน ซึ่งผู้สอนสามารถผลิตและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยได้อย่างสะดวกด้วยตนเอง
2. ระบบบริหารการเรียนการสอนโปรแกรมบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดการและ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์มาจัดการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับ ผู้เรียน และผู้เรียนกับแหล่งข้อมูล ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึงเนื้อหาความสะดวกและใช้งานได้ง่ายโดยใช้ ผ่านอินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชัน สมาร์ทโฟน หรือคอมพิวเตอร์
3. การประเมินผลการเรียน การเรียนแบบผสมผสานบางรายวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนเรียนเพื่อให้ ผู้เรียนได้เลือกเรียนบทเรียนหรือหลักสูตรที่เหมาะสมมากที่สุดซึ่งจะทำให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อเข้าสู่บทเรียนใน แต่ละหลักสูตรก็จะมีการสอบย่อยท้ายบท และการทดสอบก่อนที่จะจบหลักสูตรซึ่งข้อสอบดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบให้ผู้สอน เลือกใช้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้เช่นแบบเลือกตอบ แบบเติมคำตอบและแบบจับคู่ และสามารถประเมินผลการเรียน คะแนนได้อย่างทันทางที่ทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์

กระบวนการพัฒนาและสร้างสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

เป็นการถ่ายทอดจากรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ การออกแบบ ต้องใช้ศาสตร์แห่งความคิดและศิลป์ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงพัฒนาสิ่งเดิมให้ดีขึ้น การออกแบบการเรียน การสอนจึงเป็นกระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎี การเรียนการสอน สื่อกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบ ทำให้ การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย และประสบความสำเร็จ อนุมพร เลหาจรัสแสง (2545: 30 – 40) ได้กล่าวถึง กระบวนการสร้างสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์มีรายละเอียดดังนี้

1. การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนนี้เพื่อใคร ใครเป็นผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมาย ผู้ออกแบบควรมีความเข้าใจและรู้จักลักษณะของกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายในการเรียนอิเล็กทรอนิกส์
 2. ต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร มีความรู้ความเข้าใจ และ/หรือ มีความสามารถอะไร ผู้สอนจึงต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนให้ชัดเจน
 3. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาวิชานั้น ๆ ได้ดีที่สุດอย่างไร ควรใช้วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้อะไรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ และมีสิ่งใดที่ต้องคำนึงถึงบ้าง
 4. เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียน จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้เกิดขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ จะใช้วิธีใดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ดังนั้น ควรมีการวางแผนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนเป็นใคร มีคุณลักษณะพื้นฐานอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนอะไรบ้าง จึงจะสามารถทำให้การสอนนั้นบรรลุเป้าหมาย คือ ภายหลังเรียนแล้วรู้ เข้าใจ จดจำ นำไปใช้ ทำได้ สร้างสรรค์ สิ่งใหม่ได้เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียน วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ จุดมุ่งหมาย และการประเมินผลสามารถสร้างสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ได้หลากหลายประเภท ดังนี้
1. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI สื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่ง ซึ่งใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอสื่อประสม ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง
 2. WBI (Web-based Instruction) บทเรียนที่สร้างขึ้นสำหรับการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนำจุดเด่นของวิธีการให้บริการข้อมูลแบบ www มาประยุกต์ใช้ Web Base Instruction จึงเป็นบทเรียนประเภท CAI แบบ On-line หมายความว่า ผู้เรียนเรียนอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ที่ติดต่อกับเครือข่ายกับเครื่องแม่ข่ายที่บรรจุบทเรียน
 3. การเรียนอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Learning เป็นการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตเป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตนโดยเนื้อหาของบทเรียนซึ่งประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ มัลติมีเดียอื่น ๆ
 4. E-book เป็นคำภาษาต่างประเทศ ย่อมาจากคำว่า electronic book หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่สามารถอ่านเอกสารทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์
 5. E-Training กระบวนการจัดการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นกระบวนการจัดการฝึกทักษะ เพิ่มพูนสาระความรู้ ที่เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมนั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เข้าอบรมมีอิสระในการเข้าศึกษา เรียนรู้ตามเวลา โอกาสที่ผู้ฝึกอบรมต้องการโดยเนื้อหาขององค์ความรู้จะถูกออกแบบมาให้ศึกษาเรียนรู้ได้โดยง่าย ในรูปแบบมัลติมีเดียซึ่งประกอบด้วยสื่อที่เป็น ข้อความรูป หรืออาจมี ภาพเคลื่อนไหว
 6. Learning Object การจัดรูปแบบสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยที่เป็นอิสระใช้เวลาสำหรับการเรียนรู้ เป็นช่วงสั้น ๆ ประมาณ 2 ถึง 15 นาที และถึงแม้ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบหน่วยย่อยก็ตาม Learning Object จะมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งในแต่ละเนื้อหาจะประกอบชื่อเรื่อง คำอธิบาย คำสำคัญ วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลประการหนึ่งคือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 570 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 48 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 4 ชนิด ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 แผน
2. สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ห.ร.ม. และ ค.ร.น.

2.1 การทดลองรายบุคคล (1:1) เพื่อหาจุดบกพร่องและข้อควรปรับปรุง โดยนำสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน อ่อน 1 คน โดยให้ผู้เรียนเรียนตามบทเรียน ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียน ความต่อเนื่องของการเรียน ความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในบทเรียนของนักเรียน จากนั้นนำปัญหาที่พบในการเรียนมาปรับปรุงแก้ไข

2.2 ทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:10) หลังจากแก้ไขปรับปรุงการทดลองรายบุคคล (1:1) แล้ว โดยนำสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน อ่อน 3 คน และไม่เข้ากับการทดลองครั้งที่ 1 โดยให้ผู้เรียนเรียนตามบทเรียน ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียน ความต่อเนื่องของการเรียน ความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในบทเรียนของนักเรียน จากนั้นนำปัญหาที่พบในการเรียนมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

- 2.3 ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องของสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

- 2.4 นำสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ห.ร.ม. และ ค.ร.น. ที่ได้ไปทดลองใช้จริง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 1 ฉบับ

3.1 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เรื่อง ห.ร.ม. และ ค.ร.น. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

- 3.2 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำข้อข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข

วิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่าแบบทดสอบทุกข้อมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00

3.3 นำแบบทดสอบทั้งฉบับ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ

วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 0.32 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 0.34 - 0.78 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่า KR-20 ตามวิธีการของ Kuder - Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 0.90

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 1 ฉบับ รายละเอียดดังนี้

- 4.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

4.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและนำข้อเสนอแนะมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4.5 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ชี้แจงรายละเอียดให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

3. ดำเนินการสอนนักเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ท.ร.ม. และ ค.ร.น.

4. ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ท.ร.ม. และ ค.ร.น.

5. ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้เพื่อประเมินผล โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้

6. นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐานร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สูตร t - test (Dependent Sample)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 พบว่าประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีค่า $E_1 = 84.56$ และ มีค่า $E_2 = 86.87$ แสดงว่าสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 84.56 /86.87 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 85/85

เครื่องมือที่ใช้วัด	N	ประสิทธิภาพ
กิจกรรมระหว่างเรียน (E_1)	48	84.56
แบบทดสอบหลังเรียน (E_2)	48	86.87

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ พบว่าคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.21 และคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.89แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	48	4.35	1.21	20.514	.000**
หลังเรียน	48	8.69	0.89		

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจด้านสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์กระตุ้นการเรียนรู้ให้สนใจเรียน มีความพึงพอใจโดยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 รองลงมา มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมที่ประกอบในแต่ละบทเรียนน่าสนใจ ชวนติดตาม มีความพึงพอใจโดยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และมีความพึงพอใจด้านผู้เรียนพอใจเมื่อทำกิจกรรมจากสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์มีความพึงพอใจโดยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาจากง่ายไปหายาก	4.65	0.48	มากที่สุด
2	กิจกรรมที่ประกอบในแต่ละบทเรียนน่าสนใจ ชวนติดตาม	4.81	0.39	มากที่สุด
3	สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์กระตุ้นการเรียนรู้ให้สนใจเรียน	4.83	0.37	มากที่สุด
4	ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาในแต่ละเรื่องจนเข้าใจได้ด้วยตนเอง และสามารถ ทบทวนเนื้อหาได้ใหม่จนพอใจ	4.60	0.49	มากที่สุด
5	สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้การเรียนรู้เข้าใจง่ายและเรียนรู้ได้เร็ว	4.69	0.46	มากที่สุด
6	แต่ละกิจกรรมมีคำชี้แจงให้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นขั้นตอนชัดเจนเข้าใจง่าย ไม่สับสน	4.63	0.48	มากที่สุด
7	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่ายต่อการปฏิบัติกิจกรรม	4.73	0.44	มากที่สุด
8	มีการทดสอบย่อย ๆ ทุกหน่วยการเรียนรู้	4.56	0.50	มากที่สุด
9	เครื่องมือสำหรับวัดและประเมินผลทุกครั้งชัดเจนและมีประสิทธิภาพ	4.71	0.45	มากที่สุด
10	ผู้เรียนพอใจเมื่อทำกิจกรรมจากสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์	4.75	0.43	มากที่สุด
ภาพรวม		4.70	0.45	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีค่า $E_1 = 84.56$ และ มีค่า $E_2 = 86.87$ แสดงว่าสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ $84.56/86.87$ ซึ่งสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะของบทเรียนเป็นการนำเสนอด้วยข้อความ เสียง ดนตรี ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้เป็นการกระตุ้นความรู้และความสนใจของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนอยากติดตามเนื้อหาในสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรธรรม สุขสำราญ, และกรวิภา สรรพกิจจำนง (2565) ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดเทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ 80/80 ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดเทคโนโลยีการจัดการข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพ $81.47/81.67$ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตราภา กาวิชัย, และอภิชา แดงจำรูญ (2564) ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญสุรินทร์) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ 80/80 ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $81.73/81.75$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ คะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.21 และคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.89 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสามารถเสริมความเข้าใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี พรหมมาพันธุ์, และจิตติกรณ ยาวีไชย จารึกศิลป์ (2563) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสร กิจพงศ์พาณิชย์, และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ลำดับเลขคณิต ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ลำดับเลขคณิต สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ลำดับเลขคณิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี พรหมมาพันธุ์, และจิตติกรณ ยาวีไชย จารึกศิลป์ (2563) ได้ศึกษาความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในระดับมาก และนักเรียนที่เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ ศรีไชยเลิศ, และสิทธิชัย ศิริมา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชา โปรแกรมนำเสนอ เรื่องการใช้งานโปรแกรม Microsoft PowerPoint สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาโปรแกรมนำเสนอ เรื่องการใช้งานโปรแกรม Microsoft PowerPoint โดยรวมอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

1.2 สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์มีไว้ให้ผู้เรียน สามารถเรียนด้วยตนเองตามความต้องการเรียนได้ทุกเวลาทุกสถานที่ใช้สำหรับเรียนเพิ่มเติมหรือบทวนบทเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ให้ทันสมัยเหมาะกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตราภา กาวิชัย, และอภิชา แดงจำรูญ. (2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเศษส่วน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าวอนุสรณ์). **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**, 5(2): 238-251.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2555). **Desktop Publishing สู่ E-Book เพื่อส่งเสริมการใฝ่รู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฏฐา ศรีรอด, และกรวิภา สรรพกิจจานง. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนสื่อประสมชุดเวลาพาเพลิน. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**, 5(2): 371-381.
- ณอมพร เลาหจรัสแสง. (2545). **หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ภาณุวัฒน์ ศรีไชยเลิศ, และสิทธิชัย ศิริมา. (2563) การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิด กรณีศึกษาการใช้งานโปรแกรม Microsoft PowerPoint สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมัครพลผดุง). ในงานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 12. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์, และจิตติกรณ์ ยาวีไชย จารึกศิลป์. (2563). การประเมินคุณภาพสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน**, 2(1): 28-38.
- ศรธรรม สุขสำราญ, และกรวิภา สรรพกิจจานง. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การจัดการข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดเทคโนโลยีการจัดการข้อมูล. **วารสารร้อยแก่นสาร**, 7(3): 152-163.
- อนุสรุ กิจพงศ์พาณิชย์, และคณะ. (2563). **ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ลำดับเลขคณิต ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี**. ในงานประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัยครั้งที่ 9. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตอ่างทอง

Factors Affecting Intention to Enroll in Bachelor of Science, Sports Science
and Health of Thailand National Sport University, Angthong Campus

กฤตย์วิพุธ ผอบแก้ว¹

Kritwiput Phaobkaew¹

Corresponding Author E-mail: kimkrit1919@gmail.com

Received: 2022-12-01; Revised: 2023-03-07; Accepted: 2023-03-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง โดยศึกษาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ด้านภาพลักษณ์ด้านหลักสูตรด้านคณาจารย์ และด้านเหตุผลส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย ในปีการศึกษา 2565 ชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านคณาจารย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การตัดสินใจ, การเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

¹ Asst. Prof., Faculty of Sports Science and Sports Science and Health, Thailand National Sport University, Angthong Campus

Abstract

This research aimed to study factors affecting intention to enroll in Bachelor of Science, Sports Science of Thailand National Sports University, Angthong Campus. The research had studied about 4 factors affecting intention to enroll in Bachelor of Sports Science: an image of the organization, curriculum, teachers, and self-reason. The sample group consisted of 52 first-year students entering the Bachelor of Science, Sports Science of Thailand National Sports University, Angthong Campus, in the academic year 2022. The research instrument was a questionnaire that had a 5-level ratio scale with a total confidence value of 0.81. The questionnaire was used for exploring the first-year students' opinions on factors affecting intention to enroll in Bachelor of Science, Sports Science of Thailand National Sports University, Angthong Campus. The statistics used for the research were percentage, mean and standard deviation.

Overall, factors affecting intention to enroll in Bachelor of Science, Sports Science of Thailand National Sports University, Angthong Campus, were at a high level. There were concluded that the teachers and curriculum of Thailand National Sports University, Angthong Campus were at the highest level of the students' opinions, but the self-reason of the students was at the lowest level of the students' opinions.

Keywords: Factors Affecting, Intention, Undergraduate Admissions

บทนำ

การศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของการดำเนินชีวิตมนุษย์ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและให้ความสนใจในการศึกษาเป็นอย่างมากรวมถึงรัฐบาลได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนหันมาใส่ใจในเรื่องนี้เพราะถือเป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จในชีวิตและสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ในอนาคตมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเฉพาะด้านที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่มุ่งเน้นการปฏิบัติทำการสอนทำการศึกษาลิตครูพลศึกษา นักวิทยาศาสตร์การกีฬามัคคุเทศก์ และผู้นำด้านนันทนาการให้บริการทางวิชาการในด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ นันทนาการ การท่องเที่ยว และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมโดยต้อยอดให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และอื่น ๆ มีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมีการเรียนการสอน 3 สาขาวิชาประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และคณะศิลปศาสตร์เปิดสอนในระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีจำนวน 3 หลักสูตรระดับปริญญาตรี (มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กองส่งเสริมวิชาการ. 2565) และจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2549 จึงทำให้การศึกษาระดับอุดมศึกษามีการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อเป็นการดึงดูดใจให้โรงเรียนและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และอื่น ๆ ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสและมีทางเลือกในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษามากขึ้นดังนั้นมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหาวิธีการที่จะให้โรงเรียนและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และรูปแบบการประชาสัมพันธ์หลายช่องทางเช่นส่งแผ่นพับข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ไปยังสถานศึกษาแนะนำเว็บไซต์จัดกิจกรรมการแนะแนวสัณจรทั้งนี้เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานะแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยคณะหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองได้ทำการจัดการเรียนการสอนขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความเข้าใจและรู้สึกสนใจในการที่จะตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองมากขึ้น

จากสภาพปัญหาการรับนักศึกษาที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายในแต่ละปีผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และอื่น ๆ เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีโดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำมาเป็นแนวทางใน

การพัฒนาและปรับปรุงการประชาสัมพันธ์การให้ข้อมูลข่าวสารของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง และเป็นแนวทางในการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

การทบทวนวรรณกรรม

Barnard (1938) ได้ให้ความหมายของคำว่า การตัดสินใจ หมายถึง การพิจารณาทางเลือก จากหลายทางเลือกให้เหลือเพียงทางเดียว

Griffiths (1959: 104) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง ทางเลือกในการปฏิบัติโดยการคิดทางเลือกที่แตกต่างกัน

Simon (1960: 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า การตัดสินใจ หมายถึง การหาโอกาสในการตัดสินใจเพื่อเลือกทางที่เป็นไปได้

Pfiffner, & Presthus (1960) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

Oppenheim (1979: 55) ได้ให้ความหมายของคำว่า การตัดสินใจ คือ การพิจารณาไตร่ตรองสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำ

สมคิด บางโม (2548: 175) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่ยุ่งยากสลับซับซ้อนและมีวิธีการแก้ปัญหา มากกว่าหนึ่งทางเสมอ

ฉัตรพร เสมอใจ (2550: 46) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการในการเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่าง ๆ

สร้อยตระกูล (ตียานนท์) อรรถมานะ (2550: 387) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2551: 138) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการใช้ ความคิดและการกระทำของการรับรู้โดยการศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหา หรือโอกาส (Problem) และประเมินทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับปัญหาหรือโอกาสที่เกิดขึ้น (Opportunity)

จากความหมายของการตัดสินใจดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การใช้ความคิดในการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาหรือโอกาสในการประเมินหรือพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมและดีที่สุดจากหลายทางเลือกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ธนกฤต ยืนยงเดชา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านการผลิตบัณฑิตจำนวนมากที่สำคัญในระดับมากต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รองลงมาคือ จบจากสถาบันนี้แล้วมีโอกาสในการประกอบอาชีพสูงกว่าสถาบันอื่น สำหรับปัจจัยทางด้านราคาถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับการเลือกศึกษาในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านสถานที่คือ ปัจจัยเรื่องมหาวิทยาลัยใกล้ภูมิลำเนาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยแก่การเรียน ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ มีคณะให้เลือกศึกษาจำนวนมาก รองลงมาคือ มีโควตาและโครงการจำนวนมากสำหรับนักศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาคือ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย ส่วนปัจจัยด้านส่วนบุคคลมีความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพของบุคลากรในมหาวิทยาลัย รองลงมาคือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีความน่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การมีบริการทางการศึกษาที่รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ และปัจจัยทางด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ คือ การที่มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงระดับประเทศ รองลงมาคือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มี

การประชาสัมพันธ์ได้ทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อการเลือกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งอีก คือ เพื่อน การเลือกศึกษาต่อตามเพื่อนมีอิทธิพลกับกลุ่มตัวอย่างสูงมาก รองลงมาคือ รุ่นพี่ และการมีมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยในฝัน เป็นมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมกับตัวเอง เลือกตามความต้องการของผู้ปกครอง และเลือกตามคำโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือประกาศ ตามลำดับ

ศศิวิมล แสนเมือง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของ มทส. ในมุมมองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2) ศึกษาปัจจัยในการเลือกมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านภาพลักษณ์โดยรวมต่อการเลือก มทส. ในมุมมองของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 4) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านหลักสูตรต่อการเลือก มทส. ในมุมมองของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัวต่อการเลือก มทส. ในมุมมองของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยแยกปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจเลือกประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว โดยมีประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในสายการศึกษาคณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ โดยมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 497 คน ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ด้านบุคลิกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี แบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านบุคลิกภายนอก ได้แก่ รักสงบ สะอาด สงบเสถียร และมีการปรับปรุงตลอดเวลา ด้านความสามารถ ได้แก่ ฉลาด มั่นคง กระตือรือร้น รวดเร็ว ด้านการเรียน ได้แก่ จริงจัง เคร่งเครียด มีสาระ ยาก ด้านรสนิยม ได้แก่ ติดดิน บ้านนอก ด้านมูลค่า ได้แก่ แพง ทันสมัย และผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ ด้านหลักสูตร และด้านเหตุผลส่วนตัว พบว่า ทั้งปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ด้านหลักสูตร และด้านเหตุผลส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เมธาวี สุขพาน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยตัวอย่างเก็บจากนักเรียนในปีสุดท้ายของระดับการศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี จำนวน 400 คน วิธีการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพจากนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี แบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์ จำนวน 400 ชุด โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการทดสอบสมมติฐานด้วยแบบจำลองโลจิส ผลการศึกษาพบว่า คะแนนของความสำคัญทางด้านความพึงพอใจกับต้นทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโอกาสในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี เมื่อพิจารณาระดับความสำคัญของปัจจัยทั้งสองด้านพบว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ชื่อเสียงของสถานศึกษาที่เป็นที่รู้จักมาอย่างยาวนานและเป็นของรัฐบาล รองลงมาได้แก่ ความชอบและความถนัดส่วนตัว รวมทั้งการชักชวนจากเพื่อน ตามลำดับ

Cubillo, Sanchez, & Cervino (2006) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการในการตัดสินใจของนักศึกษาในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโมเดลของกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษาที่เลือกศึกษาในต่างประเทศที่มาจากหลากหลายปัจจัยแตกต่างกัน เพื่ออธิบาย วิเคราะห์และอธิบายปัจจัยต่างๆ ต่อการตัดสินใจเลือกของนักเรียน ซึ่งในโมเดลนั้นได้ สรุปและนำเสนอขั้นตอนในการตัดสินใจว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) เหตุผลและความส่วนบุคคล 2) ผลกระทบด้านภาพลักษณ์ของประเทศ 3) ภาพลักษณ์ของเมือง 4) ภาพลักษณ์ของสถาบัน และ 5) โปรแกรมการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ปัจจัย

- 1) ด้านภาพลักษณ์
- 2) ด้านหลักสูตร
- 3) ด้านคณาจารย์
- 4) ด้านเหตุผลส่วนตัว

ตัวแปรตาม

การตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต
อ่างทอง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย ในปีการศึกษา 2565 ชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 52 คน (กลุ่มงานวิชาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง. 2565)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ และแบบสอบถามปลายปิด แบบมีหลายตัวเลือก (Multiple Choice Questions) ลักษณะของคำตอบเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) (บุญใจ ศรีสิตนรากร. 2555: 280) โดยทำการเลือกข้อที่เหมาะสมที่สุด ประกอบด้วยเพศ จังหวัดที่อาศัย จบการศึกษาจากโรงเรียนสำเร็จการศึกษาในระดับชั้น จบการศึกษาในสาขา และการตัดสินใจเข้าเรียนรู้อีกแห่งใด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ศศิวิมล แสนเมือง (2554) ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านคณาจารย์ และปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ลักษณะข้อคำถามโดยใช้มาตราวัดส่วนลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำค่าที่ได้มาคำนวณหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ในส่วนค่าเที่ยงแบบสอบถามภายใน วิเคราะห์โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.81

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละสำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีใน คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 59.60 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80 จบการศึกษามาจากโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 90.40 สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จบการศึกษาในสาขาวิทย์-คณิต จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 การตัดสินใจเข้าเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จากบิดา/มารดา/ผู้ปกครอง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีดังนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านภาพลักษณ์	4.21	0.73	มาก
2. ด้านหลักสูตร	4.26	0.76	มาก
3. ด้านคณาจารย์	4.40	0.63	มาก
4. ด้านเหตุผลส่วนตัว	3.38	1.26	ปานกลาง
รวม	4.06	0.85	มาก

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคณาจารย์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร และด้านเหตุผลส่วนตัวเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ด้านภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีชื่อเสียงมายาวนาน	4.12	0.67	มาก
2. เปิดสอนสาขาเฉพาะทางด้านการกีฬา	4.29	0.72	มากที่สุด
3. มีความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน	4.37	0.65	มากที่สุด
4. มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทางการกีฬาที่ทันสมัย	4.46	0.64	มากที่สุด
5. มีความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีทางการกีฬา	4.37	0.76	มากที่สุด
6. จบการศึกษาแล้วได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน	3.88	0.75	มาก
7. เป็นสถาบันที่มีทุนสนับสนุนการศึกษาจำนวนมาก	3.94	0.80	มาก
8. เป็นสถาบันที่มีระบบการดูแลนักศึกษาดีมาก	4.00	0.79	มาก
9. ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันเป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา	4.42	0.77	มากที่สุด
รวม	4.21	0.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ด้านภาพลักษณ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทางการกีฬาที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันเป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา และจบการศึกษาแล้วได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ด้านหลักสูตร

หลักสูตร	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. หลักสูตรที่เปิดสอนมีชื่อเสียง	4.17	0.64	มาก
2. หลักสูตรที่เปิดสอนเน้นทางด้านสาขาวิชาชีพ	4.15	0.84	มาก
3. เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ	4.56	0.63	มากที่สุด
4. หลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของผู้เรียน	4.21	0.82	มากที่สุด
5. หลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	4.08	0.73	มาก
6. มีระบบรับนักศึกษาแบบโควตาหรือรับตรง พร้อมทุนการศึกษา	4.35	0.78	มากที่สุด
7. ค่าเทอมมีราคาที่เหมาะสมและไม่แพง	4.33	0.81	มากที่สุด
รวม	4.26	0.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ด้านหลักสูตรของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีระบบรับนักศึกษาแบบโควตาหรือรับตรงพร้อมทุนการศึกษา และหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ด้านคณาจารย์

คณาจารย์	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. คณาจารย์มีชื่อเสียงด้านการเรียนการสอน	4.06	0.66	มาก
2. คณาจารย์เป็นผู้มีชื่อเสียงในวงการกีฬา	4.19	0.62	มาก
3. คณาจารย์เป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	4.42	0.69	มากที่สุด
4. คณาจารย์เป็นผู้มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน	4.56	0.63	มากที่สุด
5. คณาจารย์สามารถสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นนักกีฬาทีมชาติได้	4.56	0.57	มากที่สุด
6. คณาจารย์สามารถสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นนักกีฬาอาชีพได้	4.60	0.60	มากที่สุด
รวม	4.40	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า ด้านคณาจารย์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คณาจารย์สามารถสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นนักกีฬาอาชีพได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ คณาจารย์สามารถสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นนักกีฬาอาชีพได้ และคณาจารย์มีชื่อเสียงด้านการเรียนการสอน เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ด้านเหตุผลส่วนตัว

เหตุผลส่วนตัว	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. เป็นสถาบันที่อยู่ใกล้บ้าน/ภูมิลำเนา	3.58	1.28	ปานกลาง
2. ค่าใช้จ่ายในการเรียนไม่สูงเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น	4.48	0.80	มากที่สุด
3. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้	1.81	1.31	น้อย
4. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง แนะนำให้เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้	3.21	1.43	ปานกลาง
5. ครูแนะแนว /ครูในโรงเรียนที่จบการศึกษามาเป็นผู้แนะนำให้เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้	3.10	1.40	ปานกลาง
6. มีเพื่อนเลือกเข้าเรียนต่อในสถาบันแห่งนี้	3.60	1.24	มาก
7. รุ่นพี่เป็นผู้แนะนำให้เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้	3.81	1.29	ปานกลาง
8. บุคคลที่ประทับใจ (Idol) เป็นศิษย์เก่าของสถาบันแห่งนี้	3.42	1.30	ปานกลาง
รวม	3.38	1.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ด้านเหตุผลส่วนตัวของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลางเมื่อพิจารณาจากข้อพบว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนไม่สูงเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ รุ่นพี่เป็นผู้แนะนำให้เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้ และ บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ เป็นอันดับสุดท้าย

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ผู้วิจัยสามารถอภิปรายโดยมีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยด้านภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่มีชื่อเสียงมานานกว่า 40 ปี โดยครั้งแรกจัดตั้งขึ้นเป็นวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดอ่างทอง สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2519 ต่อมาทางรัฐบาลได้แบ่งส่วนราชการขึ้นใหม่ โดยมีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงส่งผลให้วิทยาลัยการพลศึกษาทั้ง 17 จังหวัดได้รับการยกฐานะเป็นสถาบันการพลศึกษา ประกอบด้วยสำนักงานอธิการบดี และ 17 วิทยาเขต สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดอ่างทอง จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และในปัจจุบันได้ยกฐานะจากสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทองเป็น มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง เปิดสอนระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ (1 สาขา) คณะศึกษาศาสตร์ (1 สาขา) และคณะศิลปศาสตร์ (1 สาขา) สำหรับระบบการรับสมัครคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองได้แบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ 1) ระบบโควตา ใช้วิธีการให้โควตาผ่านสถานศึกษาเครือข่ายทั้งนี้ได้มีการกำหนดคุณสมบัติและจำนวนผู้สมัครโดยมีการสอบคัดเลือก 2) ระบบรับตรง โดยวิธีสอบแข่งขันคัดเลือก 3) ระบบแอดมิชชันกลาง ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิชัย ผิวคราม (2564) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร พบว่า ด้านหลักสูตรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร รองลงมาเป็นด้านเหตุผลส่วนตัวและด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร

ประเด็นที่ 2 ด้านภาพลักษณ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อ่างทอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีชื่อเสียงมา ยาวนานและมีเป็นเลิศทางการกีฬาซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ อันจะช่วยให้เกิดการจดจำ การบอกถึงคุณลักษณะ เด่นของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง รวมทั้งก่อให้เกิดความ ภาคภูมิใจเมื่อได้เข้ามาศึกษาและสำเร็จการศึกษาออกไป อีกทั้งยังเป็นคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ที่มีความเก่าแก่มากมีชื่อเสียง เป็นคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานหรือได้รับการยอมรับจากสถาน ประกอบการ โดยมหาวิทยาลัยฯได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีความโดดเด่น ด้านการปฏิบัติการ เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ได้มี การนำเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยมาใช้ในห้องเรียนในภาคบรรยาย มีชั่วโมงปฏิบัติการภายใน อาคารปฏิบัติการสำหรับภาคปฏิบัติ มีการอภิปรายกลุ่ม สัมมนาตลอดจนการนำเสนอโครงการหรือการศึกษาอิสระ ซึ่งนักศึกษาสามารถเรียนรู้การใช้งานอุปกรณ์และเครื่องมือ ซึ่งเอื้อและสนับสนุนต่อการเรียนการสอนให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับเมธาวี สุขปาน (2556) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดกับ ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของวิทยาลัยมายาวนาน

ประเด็นที่ 3 ด้านหลักสูตรของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อ่างทอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีระบบรับนักศึกษาแบบ โควตา (เปิด) ซึ่งใช้วิธีการให้โควตาผ่านสถานศึกษาเครือข่ายโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครและค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นเงื่อนไข ในการสมัครประกอบการสอบแข่งขันคัดเลือก และมีระบบรับตรงโดยใช้วิธีสอบแข่งขันคัดเลือก ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง แห่งนี้ และหลักสูตรที่เปิดสอนยังเน้นด้านสาขาวิชาชีพซึ่งเป็นหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษา จากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง แห่งนี้ไปจะเป็นที่รู้จักในวงการ ผู้ประกอบอาชีพด้านสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์การกีฬาและวิทยาศาสตร์สุขภาพ และมีโอกาสได้รับการพิจารณา รับเข้าทำงานมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเดียวกันจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น อีกทั้งคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและ สุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ยังมีหลักสูตรที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพ มีจำนวนหน่วยกิตและ จำนวนเทอมต่อปีการศึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนมีทุนสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี ผลงานทาง การแข่งขันกีฬา รวมทั้งค่าเทอมและค่าใช้จ่ายไม่สูงมากเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ พิชัย ผิวคราม (2564) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดกับหลักสูตรที่มหาวิทยาลัย เปิดสอน

ประเด็นที่ 4 ด้านคณาจารย์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อ่างทอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคณาจารย์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งจะผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนและจะส่งผลให้นักศึกษาได้รับการศึกษา อย่างถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งคณาจารย์ยังมีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นนักกีฬาในระดับ ต่าง ๆ ได้ เช่น นักกีฬาระดับมหาวิทยาลัย ระดับชาติ ระดับนานาชาติ หรือแม้แต่ระดับอาชีพก็ตาม ซึ่งคณาจารย์ที่มีความ เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง สามารถสร้างเสริมความสามารถของนักกีฬาโดยใช้หลักวิทยาศาสตร์การกีฬาให้ไปถึงการเป็นนักกีฬาระดับ สูงสุดเท่าที่สมรรถนะของนักกีฬาแต่ละคนจะสามารถไปถึงได้ รวมทั้งคณาจารย์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ยังมีเครือข่ายทางด้านการกีฬา อาทิเช่น สโมสร สมาคม และองค์กรทางกีฬา

ต่าง ๆ ที่จะนำพานักกีฬาของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ไปฝึกฝน ฝึกซ้อม แข่งขัน และพัฒนาทักษะทางการกีฬา ซึ่งสอดคล้องกับ พิชัย ผิวคราม (2564) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดกับคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร โดยเฉพาะคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงทางด้านการกีฬา

ประเด็นที่ 5 ด้านเหตุผลส่วนตัว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีการเปิดหลักสูตรและสาขาวิชาที่สามารถตอบสนองความต้องการและความถนัดของนักเรียน นักศึกษาได้ แต่อาจจะเกิดจากนักเรียนนักศึกษาแต่ละคนมีความเข้าใจในสาขาวิชาที่แตกต่างกันไป ประกอบกับนักเรียน นักศึกษา มีรุ่นพี่เป็นผู้แนะนำให้เลือกเรียนในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทองแห่งนี้ ดังนั้นรุ่นพี่จึงมีความสำคัญในการเป็นแหล่งกระจายข้อมูลเบื้องต้นหรือเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ นอกจากนั้นยังมีเพื่อนสนิทและเพื่อนส่วนใหญ่ที่มีความนิยมและเลือกเรียนต่อ ณ สถาบันแห่งนี้ ตลอดจนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียน ในยุคภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการเรียนจึงเป็นเหตุผลสำคัญในการเลือกเรียนในสถาบันการศึกษาใกล้บ้าน และสาขาที่เรียนนั้นต้องมีโอกาสที่จะได้งานที่ดีในอนาคต จากการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีถิ่นอาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง อาทิเช่น ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และอยุธยา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ เมธาวี สุขปาน (2556) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดกับปัจจัยด้านความชอบและความถนัดของส่วนตัวมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ควรมีการแก้ไขปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพฯ ในเรื่องของระบบการดูแลนักศึกษา ด้วยการปรับปรุงระบบการดูแลนักศึกษาให้ดีขึ้น ตั้งแต่แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษา มีการให้คำปรึกษากับนักศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็น การส่วนตัวมากขึ้น จัดหาแหล่งทุนให้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ นักกีฬาเพิ่มขึ้น และเพิ่มระบบสวัสดิการต่าง ๆ ภายในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพฯ มากขึ้น

1.2 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ควรมีการทบทวนปัจจัยด้านหลักสูตรเกี่ยวกับชื่อเสียงของหลักสูตร ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร โอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและความก้าวหน้าในอาชีพหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

1.3 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ควรมีการทบทวนปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ในเรื่องของพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อ แต่บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ รุ่นพี่ สำหรับเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนเมื่อเพื่อนส่วนใหญ่เลือก และครู/ครูแนะแนว ในเขตบริเวณกลุ่มจังหวัดอ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท จะเป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกเรียนที่ ไทน์ หรือจะเลือกเรียนในคณะอะไร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละตัวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา

2.2 ควรศึกษาการเปรียบเทียบการตัดสินใจของนักศึกษาแต่ละชั้นปีในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกันว่า นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีความคิดที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.3 ควรศึกษารูปแบบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ทั้งนี้เพื่อจะได้รู้รูปแบบที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์และพัฒนาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพฯ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2551). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พี.พี.
- ธนภุต ยืนยงเดชา. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนศึกษาระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญใจ ศรีสถิตยรรณ. (2555). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.
- พิชัย ผิดคราม. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร**. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร. มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ, กองส่งเสริมวิชาการ. (2565). **ระเบียบการรับสมัครสอบคัดเลือกนักศึกษาใหม่ประจำปีการศึกษา 2565 ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ**. ชลบุรี: ผู้แต่ง.
- มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง, กลุ่มงานวิชาการ. (2565). **ข้อมูลการรับนักศึกษาใหม่ประจำปีการศึกษา 2565 ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง**. อ่างทอง: ผู้แต่ง.
- เมธาวี สุขปาน. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษา: วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี, วิทยาลัยพณิชยการเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. ศรีวิมล แสนเมือง. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการจัดการ). มหาวิทยาลัยสุรนารี.
- สมคิด บางโม. (2548). **องค์การและการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2550). **พฤติกรรมองค์กร ทฤษฎีและการประยุกต์**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Barnard, Chester I. (1983). **The Functions of Executive**. Cambridge, Massachusetts: University Press.
- Cubillo, J. M., Sanchez, J., & Cervino, J. (2006). International Student's Decision-Making International. **Journal of Educational Management Process**, 20(2): 101-115.
- Griffiths, Daniel E. (1950). **Administrative Theory**. New York: Appleton-Century & Crofts.
- Oppenheim, A. N. (1979). **Questionnaire Design and Attitude Measurement**. New York: Basic Books.
- Pfiffner, John M., & Robert V. Presthus. (1960). **Public Administration**. (4th Ed.). New York: The Ronald Press Company.
- Simon, H. A. (1960). **Administrative Behavior**. (3rd ed.). New York: The free Press.

การพัฒนาศักยภาพครูให้มีสมรรถนะไอซีทีการสอนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC)
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง
Developing Teacher Potential for ICT Competency in Teaching with Learning
Community Process (PLC) in Secondary Schools in Surat Thani, Chumphon
and Ranong Provinces

อัญชลีพร มั่นคง¹, จิรศักดิ์ แซ่โค้ว², ชลิตา ชีววิริยะนนท์³, สุจินต์ ภิญญานิล⁴
Anchaleepon Mhankong¹, Jirasak Saekhow², Chalita Cheewaviriyanon³, Sujin Pinyanin⁴
Corresponding Author E-mail: anchalee1111@hotmail.com

Received: 2022-12-13; Revised: 2023-01-18; Accepted: 2023-02-14

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูให้มีการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสอนวิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง จำนวน 30 คน ได้มาโดยสุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกกลุ่ม (Focus group) 2) แบบสอบถามความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีฯ 3) แบบประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบฯ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากการฝึกอบรม และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนของครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.61) 2) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ที่พัฒนาขึ้น ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีความเห็นภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53)

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพครู, การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC)

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

¹ Lecturer of Computer Education, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Thailand

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

² Lecturer of Educational Technology, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Thailand

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

³ Lecturer of Computer Education, Faculty of Education, Surat Thani Rajabhat University, Thailand

⁴ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประเทศไทย

⁴ The Secondary Educational Service Area Office Surat Thani Chumphon, Thailand

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the needs in developing ICT competencies of teachers of Computing Science and Technology Design through the online professional learning community process of secondary schools in Surat Thani, Chumphon, and Ranong, and 2) to develop the model to enhance ICT competencies of teachers of Computing Science and Technology Design through the online professional learning community process of secondary schools in Surat Thani, Chumphon, and Ranong. The participants were 30 teachers of Computing Science and Technology Design at secondary schools in Surat Thani, Chumphon, and Ranong, selected by voluntary sampling. Data were analyzed using 1) a focus group record, 2) a questionnaire on the needs in developing ICT competencies of teachers of Computing Science and Technology Design, 3) an evaluation form for the model, 4) a pre- and post-training achievement test, and 5) a satisfaction questionnaire on the use of the model. The data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test. The research findings were as follows:

1) The overall needs in developing ICT competencies and the online professional learning community process of the participants were at a high level ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.61). 2) The result of the evaluation of the development model of ICT competency in teaching for teachers in computational science and technology design with online professional learning community processes developed by 7 experts had an overall view at a high level ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53).

Keywords: Development of Teachers' Potential, ICT Competencies, Professional Learning Community

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น สมรรถนะทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมาสำหรับการดำรงชีวิตที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเสริมสร้างสมรรถนะทางเทคโนโลยี เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร ครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการที่จะพัฒนาผู้เรียนไปให้ถึงเป้าประสงค์ของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทักษะการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติ และเจตคติที่ดี รวมถึงสมรรถนะและความสามารถพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็น สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ICA1 การเข้าถึง ประเมิน และจัดการข้อมูล ICA2 การแชร์ข้อมูลและการสื่อสาร ICA3 การดัดแปลงและผลิตสารสนเทศและดิจิทัลคอนเทนต์ ICA4 การแก้ไขปัญหาในบริบทโลกดิจิทัลและการคิดเชิงคำนวณ ICA5 การใช้ ICT อย่างเหมาะสม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2564: 6-7)

การพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเยาวชนให้สามารถเลือกรับและปรับการใช้ข้อมูลและสารสนเทศได้ ถูกต้องครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีจึงถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เนื่องเป็นรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนพัฒนาไปเป็นบุคคลในศตวรรษหน้า ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสมรรถนะครู วิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณ ความรู้ ทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการสื่อสารในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงสามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 105)

กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร ผู้ที่ทำงานร่วมกัน และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ วิสัย วังษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา (2562: 11) ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การเข้าใจประเด็นปัญหาและความต้องการ สาเหตุในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 23-24) เพื่อลดความโดดเดี่ยวของครูทำให้รู้เป้าหมายของงานที่ชัดเจน และการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้งานนั้นสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ

ความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ผู้สอนมีความรู้ในสิ่งที่สอน วิชาชีพ วิชาชีพ และมารุต พัฒนา (2562: 12) ได้รับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดจนสมรรถนะอื่น ๆ จะส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียน คือ ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะและสมรรถนะด้านต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีทักษะการคิดเชิงคำนวณ การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ประยุกต์ใช้ความรู้ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 82-87) จากบริบทดังกล่าว โรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้านความพร้อมของครูผู้สอน ด้านอุปกรณ์การสอนที่มีความแตกต่างกันทำให้จัดการหลักสูตรการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากเนื้อหาบางเรื่องเป็นเรื่องใหม่ค่อนข้างยากสำหรับครูผู้สอน วิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร ทำให้ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนนาน ซึ่งอาจจะทำให้ครูเกิดภาวะเครียดและรู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน ขาดความมั่นใจในการสอน และไม่มีความสุขในการทำงาน

ดังนั้นจากปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูให้มีการพัฒนาสมรรถนะไอซีที การสอนด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ (PLC) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง เป็นการนำเทคนิควิธีสอนที่เน้นการสอนแบบการบูรณาผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถบูรณาการสมรรถนะไอซีทีการสอนและการใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการเสริมพลังบวกให้กับครู ทำให้ครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และมีกำลังใจในการเรียนวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการพัฒนาศักยภาพครูให้มีการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ (PLC) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. สมรรถนะไอซีที

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2564: 6-7) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะไอซีทีประกอบด้วย 1) การเข้าถึง ประเมิน และจัดการ ข้อมูลและสารสนเทศ 2) การแชร์ข้อมูลและการสื่อสาร 3) การดัดแปลงและผลิตสารสนเทศ และดิจิทัลคอนเทนต์ 4) การแก้ไขปัญหาในบริบทโลกดิจิทัล และการคิดเชิงคำนวณ และ 5) การใช้ไอซีทีอย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561: 4-5) ได้กล่าวถึง มาตรฐานทักษะวิชาชีพไอซีทีในอาเซียน มีทักษะทั้งหมด 10 ทักษะ ได้แก่ 1) การพัฒนาซอฟต์แวร์ 2) การบริหารจัดการโครงการด้านไอซีที 3) การออกแบบสถาปัตยกรรมองค์กร 4) การบริหารเครือข่ายและระบบ 5) ความมั่นคงปลอดภัยระบบสารสนเทศและเครือข่าย 6) การประมวลผลแบบคลาวด์ 7) การประมวลผลแบบเคลื่อนที่ 8) ธุรกิจทางสื่อสังคม 9) ข้อมูลขนาดใหญ่ 10) การเชื่อมต่อของสรรพสิ่ง

มะยูริย์ พิทยาเสนีย์, สุภาณี เส็งศรี, และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (2563: 64) ได้กล่าวถึง ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ กรอบสมรรถนะด้านที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล กรอบสมรรถนะด้านที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ กรอบสมรรถนะด้านที่ 3 การสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม กรอบสมรรถนะด้านที่ 4 รู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและใช้อย่างปลอดภัย กรอบสมรรถนะด้านที่ 5 การใช้

เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน กรอบสมรรถนะด้านที่ 6 การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน กรอบสมรรถนะด้านที่ 7 การพัฒนาตนและวิชาชีพ และกรอบสมรรถนะด้านที่ 8 จรรยาบรรณในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล

สรุปได้ว่า สมรรถนะไอซีที แบ่งออกเป็น 5 ทักษะ ดังต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานด้านไอซีที 2) การนำไอซีทีเพื่อใช้ในการสื่อสาร 3) ด้านการผลิตสื่อสารสนเทศ 4) การนำไอซีทีมาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน 5) การนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน

อินทรา ชุศรีทอง, ไซยา ภาวะบุตร, และวัฒนา สุวรรณไตรย์ (2563: 98) ได้กล่าวถึง การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะพื้นฐานด้าน ICT 2) ทักษะการใช้ ICT ใน 3) การติดต่อสื่อสาร 4) ทักษะการรู้ทัน ICT 5) ทักษะการ ICT ในการเรียนการสอน และคุณธรรม จรรยาบรรณการใช้ ICT

ศุภิดา พรหมพยัคฆ์, สุภาณี เล็งศรี, ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และมนตรี แยมกลีกร (2561: 1) ได้กล่าวถึง การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนมีองค์ประกอบของระบบพัฒนาครูออนไลน์วิศุทธิ์เพื่อเสริมสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) บุคลากร ซึ่งประกอบไปด้วย 1.1) ผู้จัดการโครงการ 1.2) วิทยากร 1.3) โค้ช 1.4) ผู้เข้ารับการอบรม 2) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย คือ 2.1) ระบบอินเทอร์เน็ต 2.2) เว็บไซต์ 2.3) เทคโนโลยีคลาวด์ 3) กระบวนการพัฒนาครูวิศุทธิ์ ประกอบด้วย 3.1) ขั้นตอนการก่อนการพัฒนาครู 3.2) ขั้นตอนพัฒนาครู 3.3) ขั้นตอนติดตามและประเมินผลงาน 4) สื่อ โดยมี องค์ประกอบย่อย คือ 4.1) คู่มือการใช้งานเว็บไซต์ 4.2) คู่มือโค้ช 4.3) คู่มือกิจกรรม 4.4) เนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง 5) ปัจจัยสนับสนุน มีองค์ประกอบย่อย คือ 5.1) ด้านสถานที่ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศ 5.2) การสนับสนุน จากผู้บริหารของผู้เข้ารับการอบรม 5.3) เทคนิคการเสริมแรง และแรงจูงใจระหว่างการอบรม

พีระวัตร จันทกุล, และฉลอง ขาทรุประชีวิน (2560: 225) ได้กล่าวถึง การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ผลการประเมินรูปแบบ

สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) พัฒนาสมรรถนะครูทักษะพื้นฐานด้าน ICT 2) พัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) พัฒนาสมรรถนะครูในการ บูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน และคุณธรรม จรรยาบรรณการใช้ ICT

3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2564: 20) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็น กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มนักการศึกษาที่มีความสนใจตรงกันมารวมตัวกันอย่างต่อเนื่องเพื่อทำงานร่วมกัน แบ่งปันประสบการณ์ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมวางแผนเป้าหมายในการยกระดับการจัดการเรียนรู้ของครู รวมทั้งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

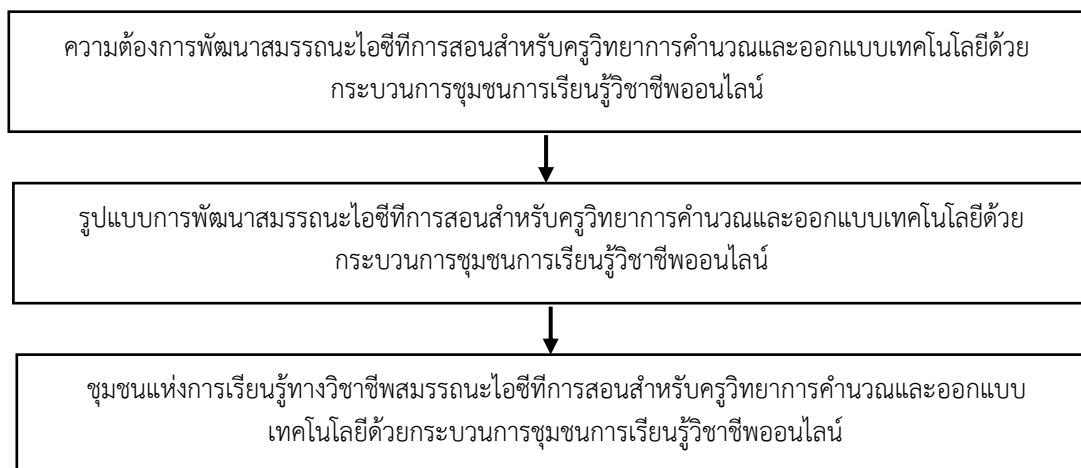
วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล (2562: 11) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมกลุ่มกันทางวิชาการของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ และคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 7) PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และ นักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ไม่ใช่ หัวเรื่องในการสอน

สรุปได้ว่า PLC หมายถึง การทำงานร่วมกันเป็นทีม ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และ นักการศึกษา ผู้ปกครอง ราษฎร์ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่นบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เน้น ความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูให้มีการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง 150 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง จำนวน 30 คน การเลือกแบบสมัครใจ (voluntary sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ

1.1 แบบบันทึกกลุ่ม (Focus group) มีประเด็นคำถาม 2 ประเด็นคือ การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน และกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามซึ่งได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาบันทึกการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นผ่านระบบออนไลน์ Zoom meeting เสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเหมาะสม

1.2 แบบสอบถามความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ข้อคำถามและประเด็นในการศึกษาสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของแบบสอบถาม ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม พบว่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.81

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์

2.1 แบบประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.85

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีที การสอนสำหรับครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ โดย การสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ข้อ ค่าถามแต่ละข้อมีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าอำนาจจำแนก (B) 0.26 – 0.69 ค่าความยาก (p) 0.38 – 0.71 และค่าความเชื่อมั่น 0.77

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีการพัฒนาสมรรถนะไอซีที การสอนด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.81

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วย กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประเมินความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนของครูผู้สอนวิชาวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี โรงเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง

3. กำหนดองค์ประกอบโดยการนำข้อมูลจากการประเมินความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนของครูผู้สอน วิชาวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี โรงเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง มาจัดทำร่างรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ วิชาชีพออนไลน์

4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยุการ คำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ (ฉบับร่าง) ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อย เพียงใดและเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน

5. ปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วย กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์

6. สร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือประกอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครู วิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ วิชาชีพออนไลน์

7. ประเมินความพึงพอใจของครูวิทยุการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีในการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ไอซีทีการสอนด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยุการ คำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดเพื่อแปลความหมาย ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 121)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน 2) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ 3) สมาชิกบทบาทในทีม PLC 4) แอปพลิเคชันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

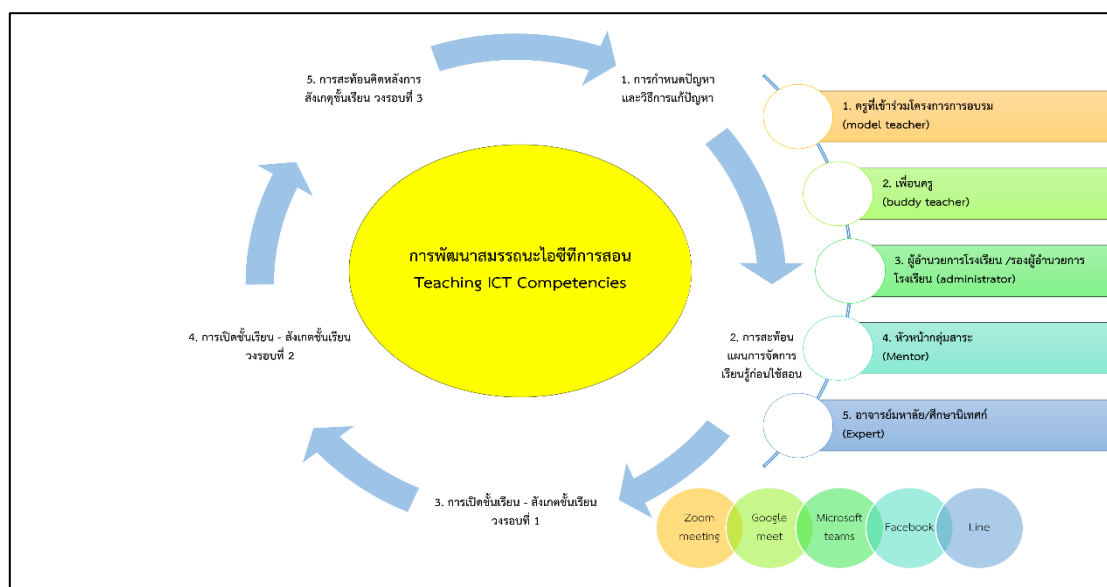
ตารางที่ 1 ผลจากการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนของครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี

ประเด็น	ความต้องการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน	3.61	0.51	มาก
2) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์	3.76	0.56	มาก
3) สมาชิกบทบาทในทีม PLC	3.86	0.56	มาก
4) แอปพลิเคชันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์	3.00	0.80	ปานกลาง
ภาพรวม	3.56	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนและกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ของครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.61)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์

2.1 ผลจากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนของครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีมาพัฒนารูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์

1) การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน ประกอบด้วย (1) ความรู้พื้นฐานไอซีที (2) การนำไอซีทีมาใช้ในการสื่อสาร (3) ด้านการผลิตสื่อสารสนเทศ (4) การนำไอซีทีมาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และ (5) การนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2) กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ประกอบด้วย (1) การกำหนดปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา (2) การสะท้อนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนใช้สอน วงรอบที่ 1 (3) การเปิดชั้นเรียน - สังเกตชั้นเรียน วงรอบที่ 1 (4) การเปิดชั้นเรียน - สังเกตชั้นเรียน วงรอบที่ 2 (สำหรับผู้สอนสังเกตการสอน) (5) การสะท้อนคิดหลังการสังเกตชั้นเรียน วงรอบที่ 3

3) สมาชิกบทบาทในทีม PLC (1) ครูที่เข้าร่วมโครงการการอบรม (model teacher) (2) เพื่อนครู (buddy teacher) (3) หัวหน้ากลุ่มสาระ (Mentor) (4) ผู้อำนวยการโรงเรียน /รองผู้อำนวยการโรงเรียน (administrator) (5) อาจารย์มหาวิทยาลัย/ศึกษานิเทศก์ (Expert)

4) แอปพลิเคชันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ (1) Zoom meeting (2) Google meet (3) Microsoft teams (4) Facebook (5) Line (6) อื่น ๆ

2.2 ผลวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ

การทดลอง	จำนวนผู้ เข้าอบรม	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig
ก่อนอบรม	30	10	3.55	0.91	21.658	.000**
หลังอบรม	30	10	7.72	1.13		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยมีสมรรถนะไอซีทีหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม

2.3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสม ผลการประเมินแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ

ประเด็น	ความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1) กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.29	0.49	มาก
2) องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.43	0.53	มาก
3) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี	4.43	0.53	มาก
4) การจัดลำดับขั้นตอนและความสัมพันธ์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.29	0.49	มาก
5) ความเหมาะสมขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.14	0.38	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณฯ	4.00	0.58	มาก
7) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการใช้เครื่องมือออนไลน์	3.86	0.69	มาก
8. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูในปัจจุบันและอนาคต	3.71	0.76	มาก
9) เครื่องมือออนไลน์ที่นำมาใช้ในรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.29	0.49	มาก
10) ภาพรวมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.14	0.38	มาก
ภาพรวม	4.16	0.53	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ที่พัฒนาขึ้น ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีความเห็นภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53) พิจารณารายด้าน พบว่า มี 2 รายการที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ (1) องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ (2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.53)

2.4 ผลประเมินความพึงพอใจของการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ

ประเด็น	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) การศึกษาความต้องการสอดคล้องกับความต้องการของครู	4.20	0.71	มาก
2) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ช่วยให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ และร่วมแบ่งปัน	4.20	0.66	มาก
3) ทีมที่ปรึกษา หรือ ทีมพี่เลี้ยง ที่คอยให้คำปรึกษา มีส่วนช่วยให้ครูสามารถบูรณาการสมรรถนะไอซีทีการสอน	4.33	0.71	มาก
4) ระบบออนไลน์ที่ใช้มีความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และติดตามความก้าวหน้าของของครูพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน	3.97	0.56	มาก
5) การให้ความรู้ ระยะที่ 1 ช่วยให้พัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน	3.90	0.71	มาก
6) การนิเทศติดตาม ระยะที่ 2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้คำปรึกษา และติดตามความก้าวหน้าผ่านระบบออนไลน์ ช่วยให้พัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน	4.07	0.69	มาก
7) การประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนโดยคณะกรรมการมีความเหมาะสม	4.33	0.61	มาก
8) การสะท้อนผลและให้ข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการ ส่งผลให้เกิดครูได้แนวทางการพัฒนาและต่อยอดสมรรถนะไอซีทีการสอน	4.40	0.62	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9) ประโยชน์ที่ครูได้จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ	4.57	0.51	มากที่สุด
10) คู่มือบันทึกกระบวนการบูรณาการสมรรถนะไอซีทีการเรียนการสอน	4.53	0.50	มากที่สุด
ภาพรวม	4.25	0.63	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ประเมินความพึงพอใจของการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากร คำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการบูรณาการการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ มีความเห็นภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.63) พิจารณารายด้าน พบว่า มี 1 รายการที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประโยชน์ที่ครูได้จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51) และรองลงมา ได้แก่ คู่มือบันทึกกระบวนการบูรณาการสมรรถนะไอซีทีการเรียนการสอน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ด้วยกระบวนการบูรณาการการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก พบว่า ความต้องการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนที่เน้นทักษะในการแก้ไขปัญหาจะมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิค โดยหาวิธีการที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการนำเอาวิทยาการคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่พบในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อมรรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว, และสสิธร เขาวนชัย (2564: 275) ที่สรุปไว้ว่า จัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันซึ่งการแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะนำไปสู่การต่อยอดความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ด้วยกระบวนการบูรณาการการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ

2.1 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี ด้วยกระบวนการบูรณาการการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน ประกอบด้วย (1) ความรู้พื้นฐานไอซีที (2) การนำไอซีทีมาใช้ในการสื่อสาร (3) ด้านการผลิตสื่อสารสนเทศ (4) การนำไอซีทีมาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และ (5) การนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำต้นแบบสมรรถนะไอซีทีจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2564: 6 - 7) ที่สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะไอซีที ประกอบด้วย (1) การเข้าถึง ประเมิน และจัดการ ข้อมูลและสารสนเทศ (2) การแชร์ข้อมูลและการสื่อสาร (3) การดัดแปลง และผลิตสารสนเทศ และดิจิทัลคอนเทนต์ (4) การแก้ไขปัญหาในบริบทโลกดิจิทัล และการคิดเชิงคำนวณ และ (5) การใช้ไอซีทีอย่าง

2) กระบวนการบูรณาการการเรียนรู้วิชาชีพ ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) การกำหนดปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา (2) การสะท้อนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนใช้สอน (3) การเปิดชั้นเรียน – สังเกตชั้นเรียน (วงรอบที่1) (4) การเปิดชั้นเรียน – สังเกตชั้นเรียน (วงรอบที่2) (5) การสะท้อนคิดหลังการสังเกตชั้นเรียน (วงรอบที่3) สอดคล้องกับ อมรรรัตน์ วิระธรรมโม, สุนันทา สุวรรณะ, คังกร รักชูชื่น (2564: 147-150) ที่สรุปไว้ว่า กระบวนการ PLC ดำเนินการตามวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่2 การปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่3 สะท้อนผลการดำเนินการ ขั้นตอนที่4 ปรับปรุงแก้ไข

3) สมาชิกบทบาทในทีม PLC (1) ครูที่เข้าร่วมโครงการการอบรม (model teacher) (2) เพื่อนครู (buddy teacher) (3) หัวหน้ากลุ่มสาระ (Mentor) (4) ผู้อำนวยการโรงเรียน /รองผู้อำนวยการโรงเรียน (administrator) (5) อาจารย์

มหาชัย/ศึกษานิเทศก์ (Expert) สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2564: 24) ที่สรุปไว้ว่า บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เรียกว่า Professional Learning Team (PLT) ดังนี้ (1) model teacher คือ ครูผู้สอน (2) buddy teacher คือ เพื่อนครูคู่คิด (3) administrator คือ ผู้บริหารหรือฝ่ายบริหารที่จะคอยช่วยสนับสนุน ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ วิธีการ ตลอดจนเสริมแรงและให้ขวัญกำลังใจ (4) mentor คือ ผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นพี่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิดจน ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติ ในเรื่องหนึ่ง ๆ ได้ดี โดยอาจเป็นครูในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือ ศึกษานิเทศก์ (5) expert คือ ผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนได้ โดยอาจเป็นศึกษานิเทศก์ อาจารย์ มหาวิทยาลัย ครูหรือบุคลากรในโรงเรียน วิทยากรท้องถิ่น หรือปราชญ์ชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ และได้สอดคล้องกับ วิลาวลัย โพธิ์ทอง และคณะ (2564: 189) ที่สรุปไว้ว่า ด้านคน (Man) มีรูปแบบการมีส่วนร่วมของคนที่เกี่ยวข้องจากทุกระดับตั้งแต่ระดับ สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่กำกับติดตาม การดำเนินการที่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านคน มีทั้งครูในสถานศึกษาเดียวกันและต่างสถานศึกษาที่ร่วมเรียนรู้ ผู้บริหาร สถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา มาทำงานร่วมกัน การร่วมแรง ร่วมใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

4) แอปพลิเคชันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ (1) Zoom meeting (2) Google meet (3) Microsoft teams (4) Facebook (5) Line (6) อื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัย ธัชพนธ์ สรภูมิ (2564: 30) ที่สรุปไว้ว่า การสื่อสารสองทาง เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระบบการจัดบทเรียน หรือ การเรียนโดยผ่านแอปพลิเคชันการประชุมทางวิดีโอ เช่น Google Hangout Meet, Zoom Meeting, Schoology, WebEx, Microsoft Teams เป็นต้น ซึ่งครูและผู้เรียนสามารถพูดคุย ชักถามร่วมกันได้ในขณะที่สอนและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้

2.2 ผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมและหลังจากการฝึกอบรมด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอน สำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยมีสมรรถนะไอซีทีหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม พบว่า ครูสามารถนำเทคนิควิธีสอนที่เน้น การสอนแบบการบูรณาผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ สอดคล้องกับ ไพพกา ผิดา (2564: 11) ที่สรุปไว้ว่า ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ความรู้ นวัตกรรม และ เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลง

2.3 ผลการประเมินการพัฒนาแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและ ออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ที่พัฒนาขึ้น ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ และรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากได้นำผลการศึกษาความต้องการพัฒนา สมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณและออกแบบเทคโนโลยีมาเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พริะวัตร จันทกุล, และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2560: 225) ที่สรุปไว้ว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่1 สมรรถนะ ครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบที่2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ครู องค์ประกอบที่3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ผลการประเมินรูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัด การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและมีความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ประเมินความพึงพอใจของการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนสำหรับครูวิทยากรคำนวณ และออกแบบเทคโนโลยีด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ฯ ภาพรวมอยู่ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายข้อผล การประเมิน พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประโยชน์ที่ครูได้รับการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะไอซีทีการสอนฯ พบว่า ครู ผู้บริหาร ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันแก้ปัญหา ทำให้ครูรู้สึกโดด เดี่ยว มีกลยุธมิตรในวิชาชีพ และเป็นการเสริมพลังบวกให้กับครู สอดคล้องกับ พัฒนา พรหมณี, ยุพิน พิตยวัฒน์ชัย, และ จีระศักดิ์ ทัพพา (2563: 65) ที่สรุปไว้ว่า ความพึงพอใจในงานเป็นทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานที่เขากระทำซึ่ง

แสดงออกมาเป็นความชอบหรือความไม่ชอบ คุณลักษณะของงานในรางวัลที่ได้รับจากการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และความร่วมมือนำไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี และภาพลักษณ์ที่น่าประทับใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

คู่มือการบันทึกกระบวนการบูรณาการสมรรถนะไอซีทีในการเรียนการสอนจะเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีในการสอนด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพออนไลน์ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาคู่มือการบันทึกให้เข้าใจเสียก่อน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยต่อยอดโดยการบูรณาการสมรรถนะไอซีทีในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถนำไปประยุกต์การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสารภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธัชพนธ์ สรรภูมิ. (2564). การบูรณาการบทเรียนออนไลน์แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานการณ์วิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *ลิกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 9(2): 24-39.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัฒนา พรหมณี, ยุพิน พิทยาพัฒน์ชัย, และจิระศักดิ์ ทัพพา. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*, 26(1): 59-66.
- พิระวัตร จันทกุล, และฉลอง ชาตบุระชีวิน. (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(3): 225-237.
- ไพพกา ผิดคำ. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 3(1): 12-18.
- มะยูริย์ พิทยาเสนีย์, สุภาณี เล็งศรี, และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์. (2563). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 9(1): 64-73.
- วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC). กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง, และคณะ. (2564). การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของเครือข่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 11(1): 182-199.
- ศุภธิดา พรหมพยัคฆ์, สุภาณี เล็งศรี, ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และมนตรี แยมกสิกร. (2561). องค์ประกอบของระบบพัฒนาครูออนไลน์วิถีพุทธเพื่อเสริมสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 29(3): 1-13.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). เอกสารประกอบการอบรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทางเทคโนโลยี, โครงการเพิ่มศักยภาพครูให้มีสมรรถนะของครูยุคใหม่ สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ฝ่ายบริหารโครงการริเริ่ม.

- สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **กรอบมาตรฐานทักษะวิชาชีพไอซีทีในอาเซียนปี 2561**. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://datacatalog.onde.go.th/tl/dataset/abc1-1>.
อมรรัตน์ สารเดือนแก้ว, และสฤพร เขาวนชัย. (2564). การจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 37. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**, 8(3): 275-287.
- อมลวรรณ วีระธรรมโม, สุนันทา สุวรรณะ, ศังกร รักชูชื่น. (2564). การนำแนวปฏิบัติสู่ผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง (High-Impact Practices) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูวิทยาศาสตร์แกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community). **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 21(2): 143-156.
- อินทรา ชูศรีทอง, ไชยา ภาวะบุตร, และวัฒนา สุวรรณไตรย์. (2563). รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**, 10(2): 98-112.

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถ
การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู
Studying of Blended Learning to Enhance the Creative Problem-Solving
Abilities for Student Teachers

ปาริชาติ เตชะ¹, ไตรรงค์ เปลี่ยนแสง², จารุณันท์ ขวัญแนน³
Parichat Techa¹, Trairong Pliansaeng² and Jarunan Khwannan³
Corresponding Author E-mail: techa7491@gmail.com

Received: 2022-12-19; Revised: 2023-01-19; Accepted: 2023-02-26

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) เพื่อประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากร คือนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดสำหรับเด็กประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู 2) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูวิเคราะห์ข้อมูล 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ E1 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2 2) การประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูโดยใช้รูบริกแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 3) การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม E1/E2=80.45/83.97 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักศึกษาครู มีการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน, การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์, นักศึกษาครู

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Assistant professor of Education faculty (Elementary Education), Kamphaeng Phet Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Assistant professor of Education faculty (General Science), Kamphaeng Phet Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวัดผลประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ Assistant professor of Education faculty (Measurement and Evaluation in Education), Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were 1) to create and examine the effectiveness of learning activity package 2) to assess the ability of creative problem-solving for student teachers after the activity, and 3) to study the satisfaction of student teachers towards learning activities. The population was elementary education program students, faculty of education, Kamphaeng Phet Rajabhat University. That registered in management thinking skills development for elementary school children subject., semester 2, academic year 2021, totaling 58 people. They were selected through purposive sampling. The research instruments were 1) active Learning package based on blended learning to enhance the creative problem-solving abilities for student teachers and 2. creative problem-solving abilities for student teachers. The data were analyzed on 1) the effectiveness of active learning package and analyzed the effectiveness index E1 and E2. 2) creative problem-solving abilities assessment by using active learning package. 3) the satisfaction questionnaire on the blended learning activities to promote creative problem-solving abilities for student teachers. 3) to study of teacher student satisfaction data were analyzed using the mean, standard deviation and interpreted the mean against the criteria. The results of this study revealed that:

1) the performance of the activity set E1/E2=80.45/83.97 were in accordance with the 80/80 criterion and 2) the creative problem-solving abilities for student teachers after used the blended learning activities, all student-teachers had creative problem-solving abilities higher than the criteria of 80% 3) the overall satisfaction of the student teachers towards learning activities was at a high level.

Keywords: Blended Learning, Creative Problem-Solving Abilities, Student Teachers

บทนำ

การจัดการศึกษาในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 23 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นในเรื่องการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีจุดเน้นให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมไทยและสังคมโลกต้องการซึ่งครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความสามารถในการบูรณาการ ICT ของครูให้เข้ากับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม ถือเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งของครูที่ส่งผ่านความรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ที่ได้เน้นปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาครูซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ฉลาดรู้สารสนเทศ มีความฉลาดรู้สื่อ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางอีเลิร์นนิงแบบผสมผสาน (Blended e-learning) ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ที่ได้มีการผสมผสานจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งในด้านการนำเสนอเนื้อหา การเข้าร่วมกิจกรรมและการวัดและประเมินผลการเรียนตามแนวทางของอีเลิร์นนิงแบบผสมผสานนี้ได้แพร่กระจายสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางด้วยสาเหตุที่ว่า การเรียนรู้ในรูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูงสำหรับผู้สอนในการบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อการศึกษาเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกทั้งผู้สอนสามารถกำหนดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ นฤมล รอดเนียม (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีการดำเนินการวิจัยและทำการทดลองใช้ศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่าการประเมินผลสะท้อนผลความคิดพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและสามารถพัฒนาจิตวิทยาาสตร์ของนิสิตได้ในระดับดี นิสิตมีคะแนนจิตวิทยาาสตร์หลังเรียนตามรูปแบบสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .01 รวมการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์ทักษะการสื่อสารและการใช้ไอซีทีด้วยความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

นิวัฒน์ บุญสม (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมวินัยคุณธรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ มีชื่อว่า “4CO-PAC Model” มีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์องค์ประกอบเชิงกระบวนการเรียนการสอน และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การร่วมกันค้นหาปัญหา (Collaborative Problem Finding) ขั้นที่ 2 การร่วมกันค้นหาแนวคิด (Collaborative Idea Finding) ขั้นที่ 3 การร่วมกันสร้างนวัตกรรม (Collaborative Innovation Building) และขั้นที่ 4 การร่วมกันสร้างการยอมรับ (Collaborative Acceptance Building) ซึ่งทุกขั้นตอนหลักจะมีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นที่เรียกว่า “PAC” ได้แก่ ขั้นเตรียมการ (Preparation: P) ขั้นปฏิบัติ (Action: A) และขั้นสรุป (Conclusion: C) โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และวินัยคุณธรรมด้านสุขภาพของนักเรียน ในช่วงระหว่างการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนมีพัฒนาการขึ้นและโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และมีพฤติกรรมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับดีผลการขยายผลพบว่า หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียน กลุ่มขยายผลมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และมีวินัยคุณธรรมด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม

จากการที่คณะผู้วิจัยตระหนักถึงคุณภาพของนักศึกษาในขณะที่เป็นนักศึกษา และที่ต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรวมถึงไปเป็นผู้ประกอบอาชีพครูในอนาคต ซึ่งยังไม่สามารถคาดการณ์ถึงสถานการณ์ความรุนแรงของโรคระบาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้ ดังนั้นการคิดแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครู จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู เพื่อให้นักศึกษาครูจะได้รับประสบการณ์ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้สอนก่อนออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และประกอบอาชีพครูในอนาคต ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในหลักสูตรการผลิตบุคคลที่จะประกอบวิชาชีพครู ประโยชน์ของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครูช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู
2. เพื่อประเมินความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

การทบทวนวรรณกรรม

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีการหลาย ๆ วิธีเข้าด้วยกันทั้งวิธีสอน สื่อและเทคโนโลยีการสอนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมหรือการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ (นวลพรรณ ไชยมา. 2554: 11)

สรุปการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยออกแบบระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาในสภาพเดิมคือแบบเผชิญหน้า สร้างรายวิชา และจัดสรรทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลายไว้ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาแบบออนไลน์ได้อย่างกลมกลืน การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน สนองความแตกต่างแต่ละบุคคล สิ่งที่น่าสนใจผสมผสานกัน ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ จุดมุ่งหมาย วิธีการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมและการปฏิสัมพันธ์

1.2 แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการบูรณาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต กับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ ใช้ทฤษฎีที่แตกต่างกันเพื่อประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ต่างกันเพื่อสร้างสิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสิ่งที่อยู่ให้ดีขึ้น จึงต้องใช้หลายวิธีประกอบกับผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการเดียว จึงมีการใช้หลายอย่างเพื่อตอบสนองความถนัดของผู้เรียนตามหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (นฤมล รอดเนียม. 2554: 13)

สรุปการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยออกแบบระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาในสภาพเดิมคือแบบเผชิญหน้า สร้างรายวิชา และจัดสรรทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลายไว้ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาแบบออนไลน์ได้อย่างกลมกลืน การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน สนองความแตกต่างแต่ละบุคคล สิ่งที่น่าสนใจผสมผสานกัน ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ จุดมุ่งหมาย วิธีการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมและการปฏิสัมพันธ์

2. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของปาร์น

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของปาร์นมีโครงสร้างการจินตนาการ ปาร์นเน้นการคิดหาทางเลือกหลาย ๆ แบบก่อนที่จะเลือกเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลผู้แก้ปัญหาตั้งต้นจากความยุ่งเหยิงหรือความสับสนไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาพฤติกรรมความสร้างสรรค์ได้แก่ การให้บุคคลใช้ความรู้จินตนาการและการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ในการผลิตความคิดใหม่การเขียนรายงานการวางแผนที่มีคุณค่าปาร์น ระบุว่า ความสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมที่ฝึกฝนและเรียนรู้ได้ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่ลักษณะที่มาจากกำเนิดและคงที่มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้างตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถหรือพัฒนาได้ ดังนั้นรูปแบบของการเรียนต้องไม่ต้องการฝึกฝน ได้เรียนรู้จากตัวอย่างและการมีโอกาสดำเนินชีวิตประจำวัน ความรู้เป็นสิ่งที่ทำให้คนมีความสร้างสรรค์ คนเราจะมีสร้างสรรค์โดยปราศจากความรู้ไม่ได้ (Parnes. 1976)

2.2 ขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของปาร์น

ขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของปาร์น (Parnes.1976) กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาความจริง (Fact Finding) ในขั้นนี้เมื่อเกิดปัญหาทำให้เกิดความวิตกกังวล ต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่แสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อทำให้ทราบว่าเป็นปัญหานั้นคืออะไร มีปัญหามากน้อยแค่ไหน

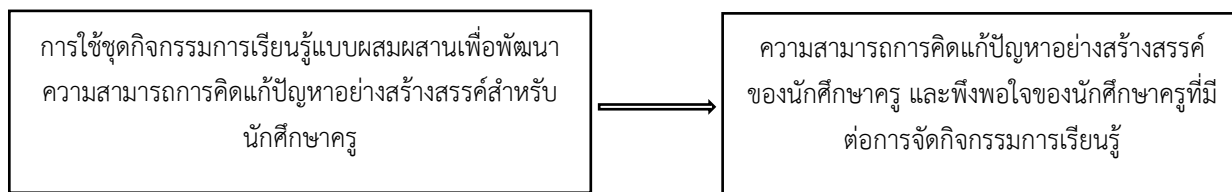
ขั้นที่ 2 การค้นหาปัญหา (Problem Finding) เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานการณ์ที่แสดงถึงปัญหาแล้วในขั้นนี้จะพิจารณาประเด็นปัญหาหลาย ๆ ด้าน และผูกเป็นคำถามเพื่อทำให้มองเห็นความเป็นไปได้หลาย ๆ ทางให้ได้มากที่สุดแล้วเลือกคำถามที่สำคัญที่จะนำมาแก้ไข

ขั้นที่ 3 การค้นหาวิธีแก้ปัญหา (Idea Finding) ในขั้นนี้เป็นการระดมความคิดเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาจากคำถามที่เลือกไว้ออกมาให้ได้มากที่สุด โดยยังไม่มี การประเมิน ความเหมาะสมของวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การค้นหาคำตอบ (Solution Finding) คือการพิจารณา คัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากวิธีการแก้ปัญหาที่คิดได้ในขั้นการค้นหาวิธีแก้ปัญหา โดยจะต้องหาหลักเกณฑ์ในการเลือก เมื่อได้เกณฑ์ที่เหมาะสมแล้วนำเกณฑ์นั้นไปประเมินเพื่อคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

ขั้นที่ 5 การค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ (Acceptance Finding) เป็นการนำเอาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากขั้นที่ 4 มาพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งการเผยแพร่ความคิดนั้นให้ผู้อื่นลองปฏิบัติเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดสำหรับเด็กประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 58 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วยชุดกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ 1) การเตรียมความพร้อมเบื้องต้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2) การเรียนรู้แบบผสมผสานและการนำไปใช้ 3) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) สร้างสรรค์ชิ้นงาน

2. แบบประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อและแบ่งระดับคะแนน 3 ระดับ

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู การสร้างและหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรม และเนื้อหาการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.2 กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู มีองค์ประกอบของชุดกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ 5 กิจกรรม คือ (1) การเตรียมความพร้อมเบื้องต้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน (2) การเรียนรู้แบบผสมผสานและการนำไปใช้ (3) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (4) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (5) สร้างสรรค์ชิ้นงาน

1.3 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ตามขั้นตอนดังนี้

1) จากการสอบถามนักศึกษาครูในขณะที่เป็นผู้สอนในรายวิชาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดสำหรับเด็กประถมศึกษา และการสอบถามนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษา สรุปปัญหา พบว่า นักศึกษาครูมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ช่วยสอน และรับรู้ถึงสถานการณ์โรคระบาด แต่การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในสถานการณ์โรคระบาด รวมถึงการเลือกวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ชัดเจน และไม่สามารถจัดทำเครื่องมือเพื่อช่วยสร้างสรรค์ชิ้นงาน ให้การเรียนรู้ของนักเรียนในสถานการณ์โรคระบาดนั้นดีขึ้นได้อย่างไร เนื่องจาก การวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว มีความยากในการหาความสอดคล้องกันระหว่างสถานการณ์ที่เป็นปัญหากับการเลือกวิธีการสอน

ให้เป็นไปตามหลักวิชาการได้มากที่สุด ประกอบกับบทบาทของผู้สอนในการช่วยเป็นผู้กระตุ้น กำกับ และอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ จากการทําวิจัยแบบผสมผสานผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน จึงมีแนวคิดในการช่วยเหลือนักศึกษาครูให้มีความเข้าใจ ในการการวิเคราะห์ปัญหาและการการเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงดำเนินการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

2) ศึกษาวิธีการดำเนินการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู จากงานวิจัย วารสาร บทความและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) กำหนดวัตถุประสงค์การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู โดยผู้วิจัยได้นำ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์

4) วิเคราะห์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภาได้กำหนดสาระความรู้ และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับการทําวิจัยในครั้งนี้ คือ ในหัวข้อที่ 3.เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ในรายละเอียดด้านที่ 3.1 สาระความรู้ ดังนี้ (1) เนื้อหาวิชาเอก (2) หลักสูตร (3) ศาสตร์การสอน (4) เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 3.2 สมรรถนะ (1) รอบรู้ในเนื้อหาของสาขาวิชาเอกที่สอน และบูรณาการองค์ความรู้ในวิชาเอกสำหรับการเรียนการสอนได้ (2) วิเคราะห์ จัดทำใช้ประเมิน และพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาได้ (3) จัดทำแผนการเรียนรู้ และนำแผนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน (4) บริหารจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (5) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารได้ (6) แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนได้ (7) ประยุกต์ใช้ หรือพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

5) กำหนดรูปแบบการเรียบเรียงเนื้อหา โดยใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมจำนวน 5 กิจกรรม รวม 30 ชั่วโมง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

กิจกรรม ที่	เนื้อหาในชุดกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)
1.	การเรียนรู้แบบผสมผสาน (เตรียมความพร้อม) 1.1 ชี้แจงจุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาครู 1.2 ชี้แจงบทบาทหน้าที่ให้แก่สำหรับอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาครู 1.3 ทดสอบก่อนเรียน 1.4 เตรียมความรู้พื้นฐานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ถึงการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้แก่อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาครู ดังนี้ 1.4.1 หลักการและแนวคิดของการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.4.2 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.4.3 ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้แบบผสมผสาน - ทดสอบ	4
2.	การเรียนรู้แบบผสมผสานและการนำไปใช้ 2.1 คุณลักษณะและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2.2 ระดับและวิธีการผสมในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2.3 องค์ประกอบและรูปแบบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2.4 เครื่องมือในการเรียนแบบร่วมมือด้วยการสนับสนุนจากคอมพิวเตอร์ 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน - ทดสอบ	8

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	เนื้อหาในชุดกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)
3.	การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3.1 การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) 3.2 ความหมายของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3.3 รูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3.4 แนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3.5 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ - ทดสอบ	4
4.	การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4.1 ขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4.2 การสอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4.3 บทบาทและลักษณะครูในการสอนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4.4 ลักษณะนักเรียนในการเรียนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4.5 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ - ทดสอบ	8
5.	การสร้างสรรคชิ้นงาน 5.1 ปฏิบัติการ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และทักษะดิจิทัล โปรแกรมวิชาการประถมศึกษาในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Microsoft team โดย 5.1.1 google site 5.1.2 word wall 5.1.3 live worksheet 5.1.4 ClassDojo - ทดสอบ	6
รวม		30

6) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานที่สร้างขึ้นพร้อมทั้งแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความเหมาะสม

7) นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าความเหมาะสมโดยการแปลความหมายตามแบบประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานผู้วิจัยได้แปลความหมายของข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 74)

คะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมในระดับมากที่สุด

คะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับมาก

คะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อย

คะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในภาพรวมเท่ากับ 4.71 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับมากขึ้นไป จากนั้นปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

8) นำชุดกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

2. แบบประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการแบบประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู โดยทำการประยุกต์ใช้จากแบบการวัดพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วจากงานวิจัยของ (สิทธิชัย ชมพูพาทย์. 2554)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.1 กำหนดกรอบเนื้อหา แนวคิดและโครงสร้างของเนื้อหา จุดประสงค์ในการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความตรงของข้อคำถามแต่ละข้อ กับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่
- 1 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาคำนวณหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ไปใช้ ในงานวิจัยนี้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ

3.5 จัดทำแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับประชากรในงานวิจัย

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. อธิบายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูแจ้งจุดประสงค์ การเรียนรู้และวิธีประเมินผลการเรียนรู้แก่ประชากรนักศึกษาครู

2. กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู จำนวน 30 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

4. สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์โดยหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ E1 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2

2. การประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ผู้วิจัยได้ทำการประยุกต์แบบประเมินพฤติกรรมการสอนของครูของ (สิทธิชัย ชมพูพาทย์. 2554: 230-233) ทั้งหมด 11 ข้อ มาจัดทำเนื้อหาให้มีความ

สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายโดยทำแบบประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู จำนวน ทั้งหมด 10 ข้อ แต่ละข้อมีลักษณะข้อคำถามเป็นการให้คะแนนแบบรูปรีด 3 ระดับ โดยระดับที่สูงกว่าจะแสดงว่าครูจะมี พฤติกรรมที่มากกว่าหรือละเอียดกว่าระดับที่ต่ำกว่า ผู้ที่ได้คะแนนจากการประเมินตนเองสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมการสอนโดย ใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

3. การวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลผลค่าเฉลี่ยเทียบกับ เกณฑ์ โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 74)

4.51 – 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู มีผลการวิจัยดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู

ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงประสิทธิภาพของกระบวนการและผลลัพธ์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูตาม เกณฑ์ 80/80

รายการประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	μ	σ	ค่าประสิทธิภาพ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	50	40.22	0.53	80.45
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	30	25.19	1.06	83.97

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่างการจัดกิจกรรมเท่ากับ 40.22 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.45 แสดงประสิทธิภาพของกระบวนการ E1 เท่ากับ 80.45 และได้คะแนนเฉลี่ยผลลัพธ์ เท่ากับ 25.19 จากคะแนนเต็ม คิดเป็น ร้อยละ 83.97 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2 เท่ากับ 83.97 ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 80.45/83.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ E1/E2 ที่กำหนดไว้

2. เพื่อประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรม

ผลการประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรมปรากฏดัง ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ผสมผสาน

จำนวน(n) คน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	แปลผล
58	30	25.19	83.97	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักศึกษาครูมีการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

รายการประเมิน	μ	σ	แปลผล
1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.19	0.63	มาก
2. มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.22	0.75	มาก
3. มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.43	0.65	มาก
4. เห็นคุณค่าและความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.97	0.75	มาก
5. สามารถนำความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้	4.36	0.77	มาก
6. ความเหมาะสมของวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.19	0.71	มาก
7. ความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.05	0.76	มาก
8. ความเหมาะสมและความพร้อมของวิทยากรในการจัดกิจกรรม	4.34	0.69	มาก
9. ความเหมาะสมของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	3.76	0.76	มาก
10. กระบวนการจัดกิจกรรมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.09	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.16	0.51	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.51$) โดยพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.65$) รองลงมาคือ สามารถนำความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.77$) ความเหมาะสมและความพร้อมของวิทยากรในการจัดกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.69$) และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ความเหมาะสมของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.76$)

อภิปรายผล

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู พบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 80.45/83.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ E1/E2 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้มีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งในกระบวนการวิจัยยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรพงศ์ สุขเกษม (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน รายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศชั้นพื้นฐาน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

ผลการวิจัย พบว่าค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ/ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 81.50/83.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักศึกษาครูมีการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญาพร กองพันธ์ (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา พบว่า ผลการใชรูปแบบการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่ได้รับ การสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการ สอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรณิสรา จันแยม (2558) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมด้วยกลยุทธ์เกมมิฟิเคชันและผังความคิดกราฟิกแบบร่วมมือ ออนไลน์ในการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและ จริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ พบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมมีคะแนนความสามารถใน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและจริยธรรมหลังเรียนแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สามารถนำความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ มีความพึงพอใจใน ระดับมาก ความเหมาะสมและความพร้อมของวิทยากรในการจัดกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก และข้อที่มีความ พึงพอใจต่ำที่สุด คือ ความเหมาะสมของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสื่อชุดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ ซึ่งส่งผลให้ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมออกมา ในระดับดีมากทุกรายการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรพงศ์ สุขเกษม (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ ผสมผสาน รายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐาน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อ การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐานสำหรับนิสิตระดับ ปริญญาตรี ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76, S.D.=0.95$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู ไปใช้ควรศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมโดยละเอียด และทำความเข้าใจในลำดับขั้นตอนของกระบวนการจัด กิจกรรม เพื่อจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

1.2 ควรชี้แจงความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนก่อนการจัดกิจกรรม เช่น คำชี้แจงการเก็บคะแนน เกณฑ์การประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม

1.3 ผู้จัดกิจกรรมควรจัดเตรียมกำหนดการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มประชากรให้มีมากขึ้นเพื่อให้เห็นผลในวงกว้าง

2.2 ควรพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อจะได้เห็นผลของการใช้แนวทางนี้ว่าสามารถพัฒนานักศึกษา บุคลากรทางของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- ธัญญาพร ก่องขันธุ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นฤมล รอดเนียม. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนิสิตปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นวลพรรณ ไชยมา. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบันพลศึกษาวิทยาเขตเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิวัฒน์ บุญสม. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรณิสรา จันแยม. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยกลยุทธ์เกมมิฟิเคชันและผังความคิดกราฟิกแบบร่วมมือออนไลน์ในการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการสื่อสารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรพงศ์ สุขเกษม. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐานสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิทธิชัย ชมพูพาทย์. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของครูและนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Parnes, S. J. (1976). *Creative behavior guidebook*. New York: Charles Scribner's Sons.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2566

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์	รักพรมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาตี	ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัยดาพร	เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ	วิชชวรินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต	เถื่อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร	กุศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ	งามนกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ	คุณแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์	ศิริชัยศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช	บุญเขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา	พรหมมาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์	เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนัย	กิตติรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนันท์	เถียรประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรรค์	โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร	มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ	สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ	ขาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา	ผาชนะด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ	นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ	ยะบุญธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต	ทรัพย์รุ่งทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์	เผ่าวงศ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์	งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา	หอมบุปผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร	โพธิ์ดง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
28. อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์	ดีเอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
29. อาจารย์ ดร.พนัส	จันทร์ศรีทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
30. อาจารย์ ดร.ภูวดล	จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
31. อาจารย์ ดร.มีนมาส	พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร